

การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง
ของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

โดย

นายฉัตรทิพย์ มนุจันทรัด

สำนักงานกิจการยุติธรรม
OFFICE OF JUSTICE AFFAIRS
Engineered for Good Justice

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2556

การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง
ของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

โดย

นายฐิติพันธุ์ มนุจันทรถ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2556

Risk Perception of Correctional Officers in Maximum Security Prisons

By

Mr. Thitipun Manujantararat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Criminal Justice Administration

Department of Social Work
Faculty of Social Administration

Thammasat University

2013

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นายฐิติพันธุ์ มนูญนทร์

เรื่อง

การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง
ของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานยุติธรรม

เมื่อ วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2556

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์พงษ์ภุชงค์ มงคลสินธุ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ดร. ฉัตรชัย ยอดอุดม)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. เดชา สังฆวรรณ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์สุดสงวน สุทธิสร)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร. เดชา สังฆวรรณ)

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคง เพื่อศึกษามาตรการหรือแนวทางในการป้องกันความเสี่ยง ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง และแสวงหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่ปฏิบัติงานในเรือนจำและทัณฑสถาน 3 แห่ง ประกอบด้วย เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง รวมจำนวนทั้งสิ้น 268 คน รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูงทั้ง 3 แห่ง สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่า t-test, ค่า F-test และค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี สมรสแล้ว ได้รับเงินเดือนประมาณ 10,001-20,000 บาท และจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ ในระดับชำนาญงาน/ชำนาญการ มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี ในด้านการควบคุมผู้ต้องขังมีอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประมาณ 1 : 21-50 คน มีประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง ไม่เกิน 10 ปี มีความถี่ในการเข้าเวรยามวัน 1-2 วัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขังและทักษะด้านการจัดการปัญหาความเสี่ยง ช่องทางการรับรู้ความเสี่ยง ร้อยละ 35.8 และ ร้อยละ 34.2 รับรู้ความเสี่ยงได้จากเพื่อนร่วมงานที่เคยประสบเหตุ และการรับรู้จากสื่อต่าง ๆ ส่วนการรับรู้ความเสี่ยงด้วยตนเอง มีร้อยละ 28.2 เมื่อพิจารณาถึงมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงของกรมราชทัณฑ์ พบว่าส่วนใหญ่เป็นการกำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย เป็นสำคัญ ในขณะที่ความเสี่ยงด้านอื่น ๆ ยังไม่มีปรากฏ มาตรการที่ออกมาอย่างชัดเจน ทั้งมาตรการด้านสุขภาพ มาตรการด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ สำหรับภาพรวมของระดับการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ในการ ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ

ความมั่นคงสูงมีการรับรู้ความเสี่ยงในระดับมาก พบว่า อันดับที่ 1 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) อันดับที่ 2 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) และอันดับที่ 3 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$)และอันดับที่ 4 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) จากการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้ความเสี่ยง พบว่า เพศและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยด้านการทำงานกับการรับรู้ความเสี่ยง พบว่า อายุราชการ สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม และความถี่ในการเข้าเวรยามแตกต่างกัน มีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยงกับการรับรู้ความเสี่ยง พบว่า ประสบการณ์ ความเสี่ยงที่เคยประสบจากการควบคุมผู้ต้องขัง และช่องทางการรับรู้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวม และจากการสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำมีความเห็นตรงกันว่า การบริหารงานในเรือนจำความมั่นคงสูงมีความยาก โดยเฉพาะปัญหาการควบคุมผู้ต้องขังที่เกิดจากสภาพโครงสร้างเรือนจำที่สร้างมาเป็นระยะเวลาานาน ทำให้ยากต่อการปรับปรุงพื้นที่ให้เหมาะสมกับการควบคุมผู้ต้องขังโทษสูง เจ้าหน้าที่ที่ขาดประสบการณ์ และความเครียดในการปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง มีอิทธิพล ซึ่งผู้บริหารเรือนจำทั้งหมดมอง ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกายและความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจมาเป็นอันดับแรก

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือกรมราชทัณฑ์ ควรกำหนดมาตรการป้องกัน ความเสี่ยงให้มีความชัดเจน และให้เรือนจำความมั่นคงสูงนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง ควรมี การอบรมพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในเรือนจำความมั่นคงสูง กรมราชทัณฑ์ควรออกแบบโครงสร้างเรือนจำความมั่นคงสูง และระบบเทคโนโลยีในการควบคุมผู้ต้องขังให้มีความทันสมัย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานควบคุมผู้ต้องขังในแดนมีความปลอดภัย สูงสุด และควรพิจารณาเพิ่มอัตราเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการพลเรือน (ค่าเสี่ยงภัย) ให้กับเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงให้มีความเหมาะสม และควรจัดให้มีหน่วยงาน เข้ามาช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดปัญหาการ ถูกกลั่นแกล้งหรือเกิดคดีความจากการปฏิบัติหน้าที่ จากการร้องเรียนของผู้ต้องขัง

Abstract

The present study, "Risk Perception of Correctional Officers in Maximum Security Prisons", is a survey research which aims at examining the perception of risks of Correctional Officers in carrying out their duties in maximum-security prisons and the measures to prevent such risks as well as identifying factors which affect correctional officer's perception. Questionnaires were used to collect data from correctional officers working in three maximum-security prisons, namely Bangkwang Central Prison, Klong Prem Central Prison and Central Correctional Institution for Drug Addicts. The total respondents of 268 were received. In addition, in-depth interviews were conducted with prison governors of the aforementioned prisons. Statistics used in this study to analyze the relations between variables include Percentage, Mean, Standard Deviation and the analysis of T-Test, F-Test and Pearson's Correlation. These analyses were conducted through the SPSS program. Research findings were as follows:

The majority of correctional officers in maximum-security prisons were male, between 31-40 years of age and already married. Their salaries were between 10,001-20,000 baht. They graduated with bachelor's degree; worked as correctional officers at 'expert' level; and had work experience of less than 10 years. In addition, they worked in the areas where the ratio between staff and prisoners was 1:21-50. Their work experience in maximum-security prisons was less than 10 years and the majority had never been trained of any skill relevant to prisoner control and risk management. Their rotation to work inside accommodation areas were less than 8 hours per day. On the other hand, their night shift rotation was every 1-2 day frequent. Factor which induced risks was the infrequent trainings for the execution of riot prevention plan. The risks perceived by correctional officers were (1) work stress, (2) family issue, (3) prisoners' complaints, (4) disease infection, (5) being threatened, (6) physical abuse by prisoners and (7) discipline issues, respectively. 35.8% and 34.2% of staff were made aware of risks by their colleagues and by other channels respectively. Only 28.2% reported that they had noticed those risks by themselves.

Overall, the levels of risk perception were presented in order (high to low) as follows:

1. risk perception on work responsibility was 'high' ($\bar{X} = 3.90$);
2. risk perception on health was 'high' ($\bar{X} = 3.60$)
3. risk perception on life and physical safety was 'high' ($\bar{X} = 3.50$); and
4. risk perception on psychological was 'moderate' ($\bar{X} = 3.33$).

When testing the hypotheses, such personal variables as gender and education were found significantly affecting risk perception of staff (sig. = 0.05). For work experience, the perception of those who had different lengths of service, worked in the areas with different staff-inmate ratio, negligence, frequency of rotation to accommodation areas and frequency of rotation for night-shift work were significantly different (sig. = 0.05). For risk experience factor, both prior experience and channels inducing perception had a positive impact on risk perception at a significant level (sig. = 0.05). From the interviews, all prison governors agreed that managing maximum-security prisons were difficult especially where physical conditions of the prisons were poor and staff were inexperienced and full of stress. These prison administrators gave priority to the risk of life and physical safety and the risk of mental condition respectively.

Recommendations from this study were:

The Department of Corrections should clarify measures to prevent risks and at the same time encourage prisons to effectively implement them. Staff in maximum-security prisons should be properly trained for necessary skills. The Department should also modernize the physical conditions of maximum-security prisons and equip them with effective technology partly to minimize direct contacts between staff and prisoners. In addition, extra allowances shall be given as an incentive for staff in maximum-security prisons. Also, coordination with relevant agencies shall be made to assist staff when they are falsely accused or when there are complaints by prisoners.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง” ฉบับนี้ สำเร็จลงได้เพราะความกรุณาจากหลายฝ่ายที่คอยสนับสนุน ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจให้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณกรรมการวิทยานิพนธ์ทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร. เดชา สังฆวรรณ ที่ปรึกษาภายใน รองศาสตราจารย์สุดสงวน สุทธิสร และ ดร. ฉัตรชัย ยอดอุดม ที่ปรึกษาภายนอก ที่กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้ศึกษา

ขอขอบคุณ ท่านประเสริฐ อยู่สุภาพ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม ท่านวสันต์ สิงคเสลิต ผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง และท่านคงกรีช พรคงธวัช ผู้อำนวยการทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ/ทัณฑสถานทั้ง 3 แห่ง ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษา ตลอดจนเพื่อนพี่น้องน้องพี่ในกรมราชทัณฑ์ โดยเฉพาะคุณวัฒนา ศรณารายณ์ และคุณอัญชวี ทองโชติ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดกรมราชทัณฑ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการสนับสนุนข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง และขอขอบคุณเพื่อน ๆ MCJA 14 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลูกน้ำ ฟีนกเขา จอย พร และน้อง ๆ ทุกคนที่ร่วมทุกข์สุขในการเรียนตลอดระยะเวลา 2 ปี

สุดท้ายขอกราบขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่ชาย พี่สาว ขอบใจลูกชาย หลาน ๆ ที่คอยให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการเรียนให้สำเร็จลุล่วง และที่สำคัญที่สุดขอขอบคุณ คุณวิศรา ศิริสุทธิเดชา ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนทั้งในด้านการเรียน การทำวิทยานิพนธ์ และคอยให้กำลังใจตลอดจนอยู่เคียงข้างในยามที่รู้สึกท้อถอยกับการเรียนและเรื่องอื่น ๆ จนสามารถประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ในวันนี้ หากคุณค่าหรือประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบกุศลแห่งความดีให้กับบิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้ด้วยความเคารพ

ฐิติพันธุ์ มนูญันทรัด

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญตาราง.....	(9)
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
มูลเหตุจูงใจในการศึกษา.....	8
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	9
ขอบเขตการศึกษา.....	10
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	10
สมมติฐานการศึกษา.....	12
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา.....	13
2. แนวคิด ทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม.....	14
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเสี่ยงและการรับรู้ความเสี่ยง.....	15
ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำ	
ความมั่นคงสูง.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับเรือนจำความมั่นคงสูงของกรมราชทัณฑ์.....	42
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
กรอบแนวคิดในการศึกษา (Conceptual Framework).....	82

3. ระเบียบวิธีการศึกษา.....	83
วิธีการศึกษา.....	83
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	83
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	85
การสุ่มตัวอย่าง.....	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
การนำเสนอผลการศึกษา.....	88
4. ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา.....	89
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล (ปัจจัยภูมิหลัง).....	90
ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านการทำงาน.....	92
ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง.....	98
ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังใน เรือนจำความมั่นคงสูง.....	100
ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความเสี่ยงภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง.....	118
ส่วนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน.....	121
ส่วนที่ 7 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูง.....	148
ส่วนที่ 8 การอภิปรายผลการศึกษา.....	165
5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	172
สรุปผลการศึกษา.....	172
ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา.....	177
รายการอ้างอิง.....	179

ภาคผนวก	
ก. แบบสอบถาม.....	186
ข. แบบสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน.....	194
ประวัติการศึกษา.....	199

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ.....	3
1.2	สถิติการลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยประจำปี พ.ศ.2555.....	6
2.1	เหตุการณ์ความไม่สงบภายในเรือนจำระหว่างปี พ.ศ.2551-ปัจจุบัน.....	67
3.1	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง.....	86
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	90
4.2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....	90
4.3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส.....	91
4.4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเงินเดือน.....	91
4.5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา.....	92
4.6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง.....	92
4.7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างจำแนกตามระดับ.....	93
4.8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลารับ ราชการในกรมราชทัณฑ์.....	93
4.9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างจำแนกตามสัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อ ผู้ต้องขังในการควบคุมภายในเรือนจำ.....	94
4.10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสิทธิภาพการทำงานควบคุม ผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง.....	94
4.11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกการฝึกอบรมทักษะด้าน การควบคุมผู้ต้องขัง.....	95
4.12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกการฝึกอบรมทักษะด้าน การจัดการปัญหาความเสี่ยง.....	96
4.13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการทำงานในแดน ควบคุม.....	97
4.14	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการเข้าเวรยาม.....	98
4.15	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสิทธิภาพด้านความเสี่ยง ในการควบคุมผู้ต้องขัง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ).....	98

4.16	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่องทางที่ได้รับรู้เหตุการณ์ เสี่ยงในการทำงานที่เคยเกิดขึ้น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ).....	99
4.17	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย.....	100
4.18	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ.....	105
4.19	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ.....	109
4.20	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ.....	113
4.21	สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการรับรู้ความเสี่ยงใน การปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตาม รายด้านและโดยรวม.....	116
4.22	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามเพศ.....	122
4.23	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามอายุ.....	123
4.24	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามสถานภาพ สมรส.....	125
4.25	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามเงินเดือน.....	127
4.26	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามระดับ การศึกษา.....	128
4.27	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามตำแหน่ง.....	130
4.28	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามระดับ.....	132

4.29	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามอายุราชการ.....	133
4.30	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามสัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง.....	135
4.31	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามประเภทการทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง.....	137
4.32	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามการได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขัง.....	138
4.33	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามการได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการรับรู้ความเสี่ยง.....	140
4.34	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามความถี่ในการทำงานในแดนควบคุมจำนวนชั่วโมงต่อวัน.....	141
4.35	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามความถี่ในการเข้าเวรยาม.....	142
4.36	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ด้านความเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้นจากการควบคุมผู้ต้องขังกับการรับรู้ความเสี่ยงในรายด้านและโดยรวม.....	144
4.37	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนช่องทางการรับรู้ความเสี่ยงกับการรับรู้ความเสี่ยงในรายด้านและโดยรวม.....	145
4.38	สรุปผลการทดสอบความแตกต่าง และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง สภาพปัญหาความเสี่ยงกับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง.....	147

4.39	สรุปประวัติในการปฏิบัติงานของผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูง.....	149
4.40	สรุปความเหมือนและความแตกต่างในความคิดเห็นต่อประเด็นคำถาม ด้านการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของผู้บัญชาการ เรือนจำความมั่นคงสูง.....	151

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1.1	"Helvetiorum Fidel ac Virtuti".....	2
1.2	เจ้าหน้าที่เลสลี่ คอฟเฟลท์ (Leslie W. Coffelt).....	3
1.3	ลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์.....	21

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่มีความสำคัญในระดับประเทศ เพราะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความมั่นคงของรัฐ ซึ่งการจัดการกับปัญหาอาชญากรรม เมื่อบุคคลใดกระทำความผิดต่อกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดย่อมต้องได้รับการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งและป้องกันสังคมจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้น การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดดังกล่าวเป็นไปเพื่อเป็นการรักษาความสงบสุขของคนในสังคม โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการสร้างคามยุติธรรมให้แก่สังคม คือ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (Criminal Justice System) ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาลและราชทัณฑ์ ซึ่งแบ่งออกได้หลายขั้นตอน ทั้งก่อนการพิจารณาคดี ระหว่างการพิจารณาคดี และหลังการพิจารณาคดี การดำเนินการกับผู้กระทำความผิดกฎหมายบ้านเมือง ในขั้นก่อนการพิจารณาคดี ได้แก่ หน่วยงานตำรวจ อัยการ ชั้นระหว่างพิจารณาคดี ได้แก่ ศาล และชั้นหลังพิจารณาคดี คือ กรมราชทัณฑ์ ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล โดยโทษทางอาญาที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบมี 3 สถาน ประกอบด้วย การประหารชีวิต การจำคุก และการกักขัง

แนวความคิดเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ในอดีต จนถึงปัจจุบันนั้น ถือว่าอาชญากร คือผู้ที่ควรได้รับการลงโทษ เพราะอาชญากรเป็นผู้กระทำความผิดร้ายแรงให้แก่สังคม ราชทัณฑ์จะต้องทำหน้าที่ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดตามควรแก่ความผิด โดยยึดถือคำพิพากษาของศาลเป็นหลัก การลงโทษหรือการจำคุกจะต้องดำเนินไปด้วยความยุติธรรมและความแน่นอน (Classical School) ไม่ควรจะให้ความเมตตาแก่นักโทษมากเกินไปนัก เพราะความเมตตาากรุณาหากมีมากเกินไปก็จะไม่เป็นการส่งเสริมการป้องกันอาชญากรรม เพราะผู้กระทำความผิดจะไม่เกรงกลัวกฎหมาย และคนอื่นก็จะพลอยเอาเยี่ยงอย่างไปด้วย จนกระทั่งในช่วงปี ค.ศ. 1950-1970 ความคิดที่ว่าอาชญากรเป็นคนป่วยได้รับความนิยมนอย่างสูงในประเทศสหรัฐอเมริกา การปฏิบัติต่อนักโทษจึงเน้นหนักในเรื่องการวิเคราะห์และรักษาเยี่ยงยาบุคคลตามลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น (Positive School) ในการวิเคราะห์และรักษาเยี่ยงยาบุคคล (Rehabilitation) นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากนักจิตวิทยา จิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักแนะแนว และนักการศึกษา ใน

ปัจจุบันนี้ ความคิดลักษณะดังกล่าวนี้ได้คลายความเชื่อถือนั้นไปแล้ว ทั้งนี้เพราะมีผลงานการวิจัยมากมายแสดงให้เห็นว่าการเยียวยารักษาไม่ได้ทำให้อาชญากรกลับตัวดีขึ้นแต่ประการใด ยังมีผู้กระทำผิดซ้ำอยู่มากมาย เมื่อความคิดในเรื่องการแก้ไข นักโทษเป็นรายบุคคลเสื่อมคลาย ความนิยมดังได้กล่าวมาแล้ว นักคิดในทางอาชญาวิทยาได้หันมาให้ความสนใจในเรื่องการใช้ชุมชนป้องกันอาชญากรรม คือ แทนที่จะแก้ไขนักโทษในคุกก็ให้แก้ไขโดยอาศัยความช่วยเหลือจากชุมชน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมไทยคือการมีทางเลือกให้ศาลลงโทษผู้กระทำผิดเพียงไม่กี่สถาน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้โทษจำคุกในการลงโทษสูงมากจนทำให้เกิดปัญหาหลายประการตามมา

แม้ว่าในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ จะกำหนดพันธกิจสำคัญ (Mission) 2 ประการ คือ ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอารีพ และบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมานี้ เป็นที่ทราบดีว่าภารกิจของกรมราชทัณฑ์ประสบปัญหาในการควบคุมและการแก้ไขผู้ต้องขัง เนื่องจากสภาวะนักโทษล้นคุก (Overcrowded) ที่ทำให้ภารกิจด้านการควบคุมผู้ต้องขังมีความ ทรากตรำ เสี่ยงภัย เนื่องจากการที่ผู้ต้องขังมีจำนวนมากเกินกว่า ความจุมาตรฐานที่จะสามารถรองรับได้ ประกอบกับเจ้าหน้าที่มีจำนวนที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ต้องขัง ทำให้พื้นที่ในเรือนจำเกิดความแออัด และการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังไม่ทั่วถึง ไม่สามารถจำแนกผู้ต้องขังเพื่อแยกพื้นที่ในการควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ต้องขังสามารถลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ตลอดจนวางแผนก่อเหตุรุนแรงได้ในทุกขณะ ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดจากปัญหานักโทษล้นคุก

ดังจะเห็นได้จากสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2555 ปรากฏว่า มีผู้ต้องขังอยู่ในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ถึง 240,415 คน รายละเอียดปรากฏตาม (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1
สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
1. นักโทษเด็ดขาด	145,457	25,818	171,275	71.24
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	56,280	10,360	66,640	27.72
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	28,503	4,852	33,355	13.87
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	9,908	1,954	11,862	4.93
2.3 สอบสวน	17,869	3,554	21,423	8.91
3. เยาวชนที่ฝากขัง	291	3	294	0.12
4. ผู้ถูกกักกัน	84	4	88	0.04
5. ผู้ต้องกักขัง	1,839	279	2,118	0.88
รวมทั้งสิ้น	203,951	36,464	240,415	100

ที่มา: “สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ”, โดย กรมราชทัณฑ์, กองแผนงาน, 2555.

จากตารางที่ 1.1 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ซึ่งมีอยู่จำนวนเพียง 10,550 คน ซึ่งในจำนวนนี้มีเจ้าหน้าที่ในส่วนกลาง และทำหน้าที่บริหารงาน ภายนอกเรือนจำอีกจำนวนหนึ่ง จึงมีอัตรากำลังที่ปฏิบัติงานด้านการควบคุมไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ต้องขัง นอกจากนี้จะมีเจ้าหน้าที่เรือนจำจำนวนจำกัดแล้ว เจ้าหน้าที่เรือนจำแม้จะอยู่สังกัดข้าราชการพลเรือน แต่การปฏิบัติหน้าที่กลับมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากข้าราชการพลเรือนทั่วไป ซึ่งลักษณะพิเศษของงานราชทัณฑ์ มีดังนี้ (กรมราชทัณฑ์, 2555)

เป็นงานที่ต้องปฏิบัติตลอด 24 ชั่วโมงอย่างต่อเนื่อง

กรมราชทัณฑ์ได้รับอนุมัติกรอบอัตรากำลังในการปฏิบัติงานเฉพาะเวลาราชการเพียงวันละ 8 ชั่วโมง ซึ่งเป็นกรอบอัตรากำลังขั้นต่ำที่สุดที่สามารถจะปฏิบัติงานได้ ส่วนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการอีกวันละ 16 ชั่วโมงและในวันหยุดราชการการราชทัณฑ์ต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ในเวลาราชการปกติ ทุกตำแหน่งมาเข้าเวรยามรักษาการณ์ทำให้ข้าราชการเรือนจำ/ทัณฑสถาน ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างตรากตรำกว่าข้าราชการอื่น จึงก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายเสียขวัญไม่มีเวลาให้กับครอบครัวอย่างพอเพียง

เป็นงานที่ต้องปฏิบัติทันทีที่ไม่สามารถปฏิเสธหรือผ่อนผันปฏิบัติในเวลาต่อมา

ภารกิจหลักที่สำคัญประการแรกของกรมราชทัณฑ์คือการควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนี กรมราชทัณฑ์ไม่อาจปฏิเสธการรับตัวผู้ต้องขังไว้ในความควบคุมได้แม้เรือนจำจะมีอัตรากำลังหรือสถานที่ควบคุมไม่เพียงพอก็ตาม ประกอบกับการควบคุมหรือการปล่อยตัวผู้ต้องขังจะต้องทำในทันทีที่ได้รับหมายศาลหรือคำสั่งตามกฎหมาย จะผ่อนผันไปดำเนินการในวันอื่นไม่ได้ ข้าราชการเรือนจำจึงต้องปฏิบัติงานให้เสร็จสิ้นโดยพลันแม้ว่าจะเลยเวลาราชการหรือขาดแคลนอัตรากำลังก็ตาม ทำให้ข้าราชการที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันต้องรับภาระหนักและเกิดความกดดันสูง

เป็นงานที่ต้องปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและต้องอาศัยความละเอียดถี่ถ้วนและถูกต้องแม่นยำตรงจะเกิดความผิดพลาดไม่ได้

การรับหมายศาล การรับ-ปล่อย-ตรวจค้นตัวผู้ต้องขัง การคำนวณวันพ้นโทษ/การลดวันต้องโทษและการดำเนินงานด้านอื่น ๆ เช่น การประหารชีวิตนักโทษเด็ดขาดเป็นงานที่ต้องปฏิบัติอย่างรอบคอบจะผิดพลาดไม่ได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้ความชำนาญและประสบการณ์เฉพาะทาง

เป็นงานที่มีความยากมาก โดยเฉพาะงานด้านการแก้ไขผู้ต้องขังให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคม

การแก้ไขพัฒนาผู้ต้องขังที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ร้ายโดยสันดานเป็นงานที่ยากยิ่ง เนื่องจากผู้กระทำผิดส่วนใหญ่สะสมพฤติกรรมความคิดและจิตสำนึกในทางที่ไม่ถูกต้องเป็นระยะเวลายาวนานเป็นบุคคลที่มีสภาพจิตผิดปกติ คือด้าน พฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังนั้นงานด้านการอบรมแก้ไข พัฒนาพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมผู้ต้องขังให้เป็นปกติเหมือนบุคคลทั่วไปจึงเป็นงานที่ถือได้ว่ามีความยากมากเป็นพิเศษ

เกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ เป็นงานที่ยุ่งยากซับซ้อนต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2506 ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2478 รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้ององค์กาสหประชาชาติ ตามความเหมาะสมและงบประมาณที่ได้รับ นอกจากนี้ยังต้องติดต่อประสานงานกับองค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานต่างประเทศ สถานทูต สถานกงสุล ตลอดจนองค์กรเอกชนและส่วนราชการอื่น ๆ

เป็นงานที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและปลอดภัยของสังคม

ลักษณะงานของกรมราชทัณฑ์ หากการปฏิบัติหน้าที่เกิดความบกพร่องหรือเกิดความผิดพลาดขึ้น เช่น ผู้ต้องขังแหกหักหลบหนี ปล่อยผู้ต้องขังผิดตัว หรือระบบแก้ไขผู้ต้องขังไม่มีประสิทธิภาพ ผู้ต้องขังกลับไปกระทำผิดสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม ความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคม

โดยสรุปลักษณะพิเศษของงานราชทัณฑ์ที่ต้องปฏิบัติตลอดเวลาโดยไม่มีวันหยุด ต้องมีความระมัดระวังรอบคอบ เกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับตลอดจนกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของสังคมเพราะหากเกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำแล้วอาจนำไปสู่ความเสียหายที่ไม่ใช่แค่เพียงเสียหายต่อองค์กรแต่ยังเสียหายต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย

สำหรับมุมมองของสังคมต่องานราชทัณฑ์ในปัจจุบัน ประชาชนต่างตระหนักถึงความเสี่ยงของการทำงานในเรือนจำ ซึ่งปรากฏในผลการสำรวจความคิดเห็นหรือการศึกษาวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น การศึกษาของ John Yargo ในประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือที่รู้จักกันในชื่อว่า เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานที่มีอันตรายกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งความเสี่ยงต่อความปลอดภัยมีทั้งความเสี่ยงต่อสภาพร่างกายและจิตใจที่เกิดจากการทำงานในเรือนจำ ความเครียดและการสูญเสียความเชื่อถือจากผู้ต้องขัง ผลกระทบของการทำงานในฐานะเจ้าหน้าที่เรือนจำ (The Effects of Working as a Prison Guard) มีหลายประการทั้งการมีอายุขัยลดลง การอยู่โดดเดี่ยวมากขึ้น อัตราการฆ่าตัวตายสูงขึ้น การมองโลกในแง่ร้าย และการขาดการสนับสนุนช่วยเหลือเมื่อบาดเจ็บ ถูกทำร้ายหรือพิการ (John Yargo, 2012)

สำหรับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในประเทศไทย พบว่า ได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับอาชีพที่เสี่ยงภัยที่สุดในการปฏิบัติงานแต่ละวัน ซึ่งตีพิมพ์ในจุลสารอาชญาวิทยา (สุดสงวน สุธีสร, 2547) จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 816 ราย พบว่าอาชีพตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ภาคสนามได้รับการโหวตเป็นอาชีพที่เสี่ยงภัยที่สุด 227.2 คะแนน รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้คุมในเรือนจำ 204 คะแนน เพราะทั้งตำรวจและเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ต่างเป็นอาชีพที่ต้องคลุกคลีอยู่ในกระบวนการยุติธรรมหรือวงจรของผู้กระทำผิด สำหรับทัศนะต่อเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ว่าเสี่ยงภัยเรื่องใดนั้น ส่วนใหญ่เป็นว่าอันดับ 1 คือ เสี่ยงภัยในการถูกทำร้ายร่างกาย (33.83%) อันดับ 2 คือ เกิดภาวะความเครียด (32.35%) และอันดับ 3 คือ ถูกจับเป็นตัวประกัน (30.39%) ส่วนประเด็นที่มีผลกระทบมากที่สุดต่ออาชีพผู้คุม เห็นว่าบรรยากาศในการทำงานของผู้คุมใกล้ชิดกับผู้ต้องขังเสมือนคนติดคุก และเป็นอาชีพที่คนในสังคมไม่ให้ความสำคัญ

อย่างไรก็ตาม แม้การจัดอันดับความเสี่ยงภัยในการทำงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในประเทศไทยจะอยู่เป็นอันดับสองรองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ แตกต่างจากในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่หนึ่ง แต่คะแนนที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อความเสี่ยงภัยของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ก็น้อยกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงเล็กน้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำซึ่งควบคุมผู้ต้องขังอยู่ภายในเรือนจำเท่านั้น

ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในมุมมองของสังคมเป็นภาพสะท้อนจากการได้รับทราบข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรงในเรือนจำ ที่เจ้าหน้าที่ถูกทำร้ายหรือเสียชีวิต ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ที่น่าเสียดายผ่านสื่อมวลชน แต่ในข้อเท็จจริงแล้วมีการกระทำผิดวินัยที่เป็นความเสี่ยงต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มากกว่าที่สังคมได้รับรู้ เมื่อพิจารณาจากสถิติการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง พบว่ามีผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมละเมิดกฎเกณฑ์ และเป็นอันตรายต่อการควบคุมของเจ้าหน้าที่หลายฐานความผิด ดังนี้

ตารางที่ 1.2

สถิติการลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยประจำปี พ.ศ.2555

อันดับ	ฐานความผิด	รวม	ร้อยละ
1	การลักลอบนำสิ่งของต้องห้าม	3,709	55.70
2	ทำร้ายร่างกายผู้อื่น	775	11.64
3	เล่นการพนัน	653	9.80
4	สีกลาย	479	7.19
5	การมีสิ่งของไม่อนุญาต	462	6.93
6	ทะเลาะวิวาท	417	6.26
7	กระด้างกระเดื่อง	96	1.44
8	หลบหนีการควบคุม	67	1.00
	รวม	6,658	100

ที่มา: “ประมวลมาตรการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง”, โดย กรมราชทัณฑ์, สำนักทัณฑปฏิบัติการ, 2554.

จากตารางที่ 1.2 สถิติการลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยแยกตามฐานความผิด พบว่ามีหลายฐานความผิดที่สะท้อนพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่เป็นอันตราย เช่น การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ทะเลาะวิวาท มีพฤติกรรมกระด้างกระเดื่อง และหลบหนีการควบคุม ซึ่งเมื่อวิเคราะห์จากฐานความผิดต่าง ๆ แล้วมีผลต่อความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น เพราะการทำร้ายร่างกายผู้อื่นมีความชัดเจนว่าผู้ต้องขังโดยพื้นฐานแล้วอาจมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงทำร้ายทั้งเจ้าหน้าที่หรือผู้ต้องขังอื่น ๆ และพร้อมจะก่อเหตุความไม่สงบได้ตลอดเวลา การกระทำผิดวินัยลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ นอกจากจะเป็นอุปกรณ์สื่อสาร โทรศัพท์มือถือแล้ว อาจเป็นอุปกรณ์อื่น ๆ ที่นำมาใช้เพื่อการหลบหนี การมีสิ่งของที่ไม่อนุญาตอาจเป็นการดัดแปลงสิ่งของต่าง ๆ เช่น ซ้อนรับประทานนำมาลัดขังทำเป็นอาวุธ การเข้าไประงับเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างผู้ต้องขังก็นำมาซึ่งการบาดเจ็บของเจ้าหน้าที่ และการกระด้างกระเดื่อง ไม่เชื่อฟังคำสั่งของเจ้าหน้าที่ ทำให้เกิดปัญหาในการควบคุมผู้ต้องขังอาจเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ รวมกลุ่มกันนำไปสู่พฤติกรรมอันตรายที่ยากต่อการทำนายได้ในอนาคต ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ล้วนเป็นพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่ส่งผลกระทบต่ออันตรายและความเสี่ยงในการควบคุมของเจ้าหน้าที่เรือนจำทั้งสิ้น

จากปัญหานักโทษล้นคุก ลักษณะพิเศษของงานราชทัณฑ์ ตลอดจนการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังส่งผลให้เจ้าหน้าที่เกิดความเสี่ยงในการทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ ทั้งการก่อเหตุจลาจล การประท้วงก่อนความไม่สงบ การหลบหนี การจับเจ้าหน้าที่เป็นตัวประกัน การถูกข่มขู่ทำร้าย ฯลฯ ที่ส่งผลกระทบต่อความเครียด วิตกกังวล สภาพจิตใจของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ดังนั้น ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่จากการควบคุมผู้ต้องขังอาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ โดยเฉพาะในเรือนจำความมั่นคงสูงที่ทำการควบคุมผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาดและโทษสูง ผู้ต้องขังเหล่านี้หมดหวังในการต่อสู้คดีแล้ว และมักสร้างควมวุ่นวายในเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นการก่อเหตุทะเลาะวิวาทกันเอง การประท้วงต่อต้านนโยบายการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำ รวมทั้งการร้องเรียนข่มขู่ และลงมือทำร้ายเจ้าหน้าที่ที่ตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ จึงส่งผลกระทบต่อสร้างความเสียหาย ความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของการทำงานในการสร้างความมั่นคงปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรมตั้งแต่ในระดับบุคคล ระดับองค์การ และระดับสังคมได้

ปัจจุบันเรือนจำความมั่นคงสูงของกรมราชทัณฑ์ มีจำนวน 9 แห่ง ประกอบด้วย เรือนจำกลางเขาบิน เรือนจำกลางคลองไผ่ เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางพิษณุโลก เรือนจำกลางระยอง เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เรือนจำกลางสงขลา

และทัศนสถานบำบัดพิเศษกลาง ซึ่งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มี 3 แห่ง คือ เรือนจำกลาง บางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม และทัศนสถานบำบัดพิเศษกลาง ซึ่งมีอำนาจในการควบคุม ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง คือ เรือนจำกลางบางขวาง และเรือนจำกลางคลองเปรมคุมขังผู้ต้องขัง ที่ศาลตัดสินลงโทษสูงสุดถึงประหารชีวิตและทัศนสถานบำบัดพิเศษกลาง คุมขังผู้ต้องขังที่ศาล ตัดสินโทษสูงสุดคือจำคุกตลอดชีวิต และปัจจุบันมีจำนวนผู้ต้องขังสูงมาก ทัศนสถานบำบัดพิเศษ กลางมีผู้ต้องขังจำนวน 7,139 คน เรือนจำกลางบางขวาง จำนวน 3,876 คน และเรือนจำกลาง คลองเปรม จำนวน 4,872 คน (ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2555) เมื่อพิจารณาจากประวัติของการเกิด เหตุความวุ่นวาย การประท้วง แหกหักหลบหนี การถูกทำร้ายของเจ้าหน้าที่ในอดีตที่ผ่านมาถึง ปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในเรือนจำความมั่นคงสูง และเรือนจำทัศนสถานทั้งสามแห่ง เคยมีประวัติการเกิดเหตุจลาจลอย่างรุนแรงและมีเจ้าหน้าที่ถูกทำร้าย ตัวอย่างเช่น เหตุจลาจลที่ เรือนจำกลางคลองเปรม และเรือนจำกลาง บางขวางเมื่อปี พ.ศ. 2517 และเหตุจลาจล เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2528 มีผู้เสียชีวิตหลายสิบราย และเมื่อปี พ.ศ.2552 ที่ผ่านมา ยังมีเหตุการณ์ ที่เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางบางขวางถูกผู้ต้องขังใช้อาวุธมีดแทง ฯลฯ

ทั้งนี้ นอกจากเรือนจำความมั่นคงสูงได้ก่อสร้างมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้ โครงสร้างทางกายภาพและระบบการควบคุมอาจไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับเรือนจำที่สร้างใหม่ สิ่งสำคัญ คือ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีกำหนดโทษสูง การควบคุมต้องมีความเข้มงวดเพราะระยะเวลา จำคุกยาวนาน การเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำจึงมีความสำคัญมาก ซึ่งนำไปสู่ ความกดดันของผู้ต้องขัง แต่กลับปรากฏว่า เรือนจำกลางบางขวางมีสถิติการกระทำผิดวินัยสูงขึ้น อย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2549 มีผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย 159 คน ปี พ.ศ.2550 มีผู้ต้องขัง กระทำผิดวินัย 285 คน และเพิ่มเกือบเท่าตัว คือ 480 คน ในปี พ.ศ.2551 (ส่วนทัศนสถานปฏิบัติ เรือนจำกลางบางขวาง) และสถิติผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยของเรือนจำกลางคลองเปรม พบว่า กระทำผิดวินัยฐานทะเลาะวิวาท คิดเป็นร้อยละ 22 และกระด้างกระเดื่อง คิดเป็นร้อยละ 6 (ยุทธศักดิ์ ทองประพันธ์, 2546) แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังกระทำผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎระเบียบ แม้จะมีจะมีบทลงโทษด้วยการขังเดี่ยวเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องขังที่เป็นรายสำคัญหรือมีพฤติกรรม ดื้อด้านเป็นอันตราย

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

เนื่องจากผู้ศึกษารับราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์มาเป็นระยะเวลากว่าสิบปี ได้เห็น การเปลี่ยนแปลงของจำนวนผู้ต้องขังที่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น จนเกิดปัญหานักโทษล้นคุก (Overcrowded) ในขณะที่อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่สามารถขยายกรอบให้เพิ่มขึ้นตามจำนวน

ผู้ต้องขังได้ ทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความยากลำบาก และอยู่ภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ อย่างมาก ทั้งในด้านงบประมาณ สถานที่ ความตระคร่าในการเข้าเวรยาม ตลอดจนความเสี่ยงภัยที่ต้องทำงานควบคุมผู้ต้องขัง ในระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ปัญหาการควบคุมผู้ต้องขังอยู่ในสภาวะที่เสี่ยงภัยตลอดเวลา และมีการก่อเหตุรุนแรงขึ้นหลายครั้งในหลายเรือนจำทั่วประเทศ การนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพราะยังมีการก่อเหตุที่ไม่ได้นำเสนอผ่านสื่ออีกหลายครั้ง ทั้งการประท้วง การแหกหักหลบหนี การก่อความไม่สงบ การจับเจ้าหน้าที่เป็นตัวประกัน ฯลฯ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง มีพฤติกรรม ความรุนแรงแห่งคดี และอำนาจการควบคุมผู้ต้องขังจนถึงโทษ ประหารชีวิตของเรือนจำความมั่นคงสูงในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ทำให้เจ้าหน้าที่มีความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในด้านการถูกทำร้าย การถูกจับเป็นตัวประกัน การก่อเหตุประท้วงหรือแหกหักหลบหนี โรคติดต่อ ภาวะความเครียด ฯลฯ ซึ่งล้วนบั่นทอนขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งที่จะสะท้อนให้เห็นภาพความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงานและการรับรู้ถึงความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการจัดการปัญหาความเสี่ยง หรือป้องกันความเสียหายในการทำงานแต่ละชั้นตอนไว้ล่วงหน้า เมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด หรือเกิดสถานการณ์วิกฤตขึ้น เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และที่สำคัญกรมราชทัณฑ์ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย หรือแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง
2. เพื่อศึกษามาตรการหรือแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง
4. เพื่อแสวงหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง” เป็นการศึกษาถึงสภาพปัญหาความเสี่ยง และการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคงสูง ศึกษามาตรการหรือแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง และหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง ซึ่งการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ประกอบด้วย การรับรู้ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นทางทางด้านร่างกายจากการถูกทำร้าย บาดเจ็บหรือเสียชีวิต ความเสี่ยงต่อสุขภาพทั้งในด้านโรคภัยที่มีโอกาสติดเชื้อโรคในเรือนจำ ความเสี่ยงด้านจิตใจที่เกิดขึ้นจากความเครียดในการทำงาน การถูกคุกคาม ช่มชู้ทำร้ายเนื่องจากการทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ และความเสี่ยงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ

และขอบเขตด้านกลุ่มประชากร คือ เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่ปฏิบัติงานในจากเรือนจำ 3 แห่ง ประกอบด้วย 1) เรือนจำกลางบางขวาง จำนวน 99 คน 2) เรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 99 คนและ 3) ทณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง จำนวน 70 คน รวม 268 คน(ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม 2555) เนื่องจากเป็นเรือนจำที่ควบคุมผู้ต้องขังโทษสูงที่หลากหลาย และส่งมาจากเรือนจำต่าง ๆ ทั่วประเทศ เรือนจำกลางบางขวางและคลองเปรมควบคุมผู้ต้องขังทุกประเภทคดี ส่วนทณฑสถานบำบัดพิเศษกลางควบคุมคดียาเสพติดทั้งหมด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

การรับรู้ความเสี่ยง หมายถึง ความรู้สึก ความคิดที่ตระหนักถึงเหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนจากการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขังในเรือนจำ และส่งผลกระทบต่อสร้างความเสียหายต่อเจ้าหน้าที่ทั้งทางด้านชีวิตและร่างกาย จิตใจ ปัญหาด้านสุขภาพและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ ประกอบด้วย

การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย หมายถึง การตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่เรือนจำจากการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขัง และส่งผลร้ายต่อร่างกาย เช่น การถูกทำร้ายร่างกาย การเสียชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ การถูกจับเป็นตัวประกัน ฯลฯ

การรับรู้ความเสี่ยงด้านจิตใจ หมายถึง การตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่เรือนจำจากการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขัง และส่งผลเสียหายต่อจิตใจ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล ความรู้สึกท้อแท้ในการปฏิบัติงาน ฯลฯ

การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ หมายถึง การตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่เรือนจำจากการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขัง และส่งผลเสียหายต่อสุขภาพ เช่น โรคติดต่อ โรคที่เกิดจากการทำงาน (ไม่ใช่โรคติดต่อ) การทำงานที่ตรากตรำจนเกิดปัญหาสุขภาพ ฯลฯ

การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่เรือนจำจากการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขัง และส่งผลเสียหายต่อหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงาน เช่น การถูกร้องเรียนจากผู้ต้องขัง การถูกลงโทษทางวินัยเมื่อทำงานผิดพลาด ฯลฯ

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลส่วนตัวของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง ประกอบด้วย เพศ อายุ เงินเดือน สถานภาพสมรสและระดับการศึกษา

ปัจจัยด้านการทำงาน หมายถึง ข้อมูลด้านการทำงานในเรือนจำของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับ อายุราชการ สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประสบการณ์ทำงานด้านควบคุมผู้ต้องขัง การฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขัง การอบรมด้านความเสี่ยง ความประมาทของเจ้าหน้าที่ ความถี่ในการทำงานในแดนทุกแดนต่อวัน ความถี่ในการเข้าเวรยามยาม

ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง หมายถึง ข้อมูลด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ประสบการณ์ด้านความเสี่ยงที่เคยประสบด้วยตนเอง และช่องทางที่รับรู้เหตุการณ์เสี่ยงในการทำงานที่เคยเกิดขึ้น

ประสบการณ์ด้านความเสี่ยง หมายถึง ข้อมูลด้านการเคยประสบเหตุการณ์ด้านความเสี่ยง ทั้งการถูกทำร้ายร่างกาย การถูกข่มขู่คุกคาม การติดโรคจากผู้ต้องขัง มีภาวะเครียดจากการทำงานที่ตรากตรำ มีปัญหากับครอบครัวเพราะไม่มีเวลา ถูกผู้ต้องขังร้องเรียน ถูกลงโทษทางวินัยจากความบกพร่องในหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง ฯลฯ

ช่องทางรับรู้ความเสี่ยง หมายถึง ข้อมูลด้านช่องทางของการรับรู้ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นหลากหลายช่องทาง ทั้งจากประสบการณ์ตรงของตนเอง จากประสบการณ์ของเพื่อนร่วมงาน หรือจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ

การฝึกอบรม หมายถึง การอบรมของหน่วยงานให้กับเจ้าหน้าที่ในด้านทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขัง อบรมด้านการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน

มาตรการ หมายถึง แนวทางปฏิบัติที่ออกโดยกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้เรือนจำและทัณฑสถานดำเนินการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ

เจ้าหน้าที่เรือนจำ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของเรือนจำความมั่นคงสูง ประกอบด้วย เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางที่ปฏิบัติงานทั้งในด้านการควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขังซึ่งเกี่ยวข้อง และมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ต้องขังในแดนของเรือนจำ

การควบคุมผู้ต้องขัง หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ทั้งในด้านการควบคุมดูแลและการทำกิจกรรมกับผู้ต้องขังที่อยู่ภายในแดนทุกแดน

สมมติฐานการศึกษา

สมมติฐานที่ 1 เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีการรับรู้ความเสี่ยงทั้งในด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ ด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีปัจจัยด้านการทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ความเสี่ยงทั้งในด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ ด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงทั้งในด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ ด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง
2. ทราบถึงมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของกรมราชทัณฑ์

3. ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

4. ทำให้ได้แนวทางในการจัดการกับปัญหาความเสี่ยงภัยในการควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง” ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเสี่ยงและการรับรู้ความเสี่ยง
 - 1.1 ความหมายของความเสี่ยง
 - 1.2 ประเภทของความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยง
 - 1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยง
2. ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง
 - 2.2 ความปลอดภัยจากการทำงาน
 - 2.3 ความเสี่ยงภัยจากการปฏิบัติงาน
 - 2.4 ความเสี่ยงในการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ
 - 2.5 การออกแบบเรือนจำความมั่นคงสูง
3. แนวคิดเกี่ยวกับเรือนจำความมั่นคงสูงของกรมราชทัณฑ์
 - 3.1 ประวัติความเป็นมาของกรมราชทัณฑ์
 - 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับเรือนจำความมั่นคงสูง
 - 3.3 มาตรการป้องกันความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ
 - 3.4 โครงสร้างอำนาจหน้าที่ของเรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง
 - 3.5 สถิติการเกิดเหตุความไม่สงบภายในเรือนจำ
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการศึกษา

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเสี่ยงและการรับรู้ความเสี่ยง

1.1 ความหมายของความเสี่ยง

Greene (1977) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง ความผันผวนที่เกิดขึ้นเมื่อความสูญเสียที่แท้จริงต่างไปจากความสูญเสียที่คาดไว้

Roumasset (1979) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง ระดับของความไม่แน่นอนในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

Atheam (1981) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย หรือเคราะห์ร้าย หรือความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา

Hornby (2000) ให้ความหมายของความเสี่ยง ไว้ดังนี้

1. ความเป็นไปได้ของการเกิดบางสิ่งที่ไม่ดีในอนาคต
2. สถานการณ์ที่อาจเกิดอันตรายหรือส่งผลในทางที่ไม่ดี
3. คนหรือสิ่งของที่น่าจะก่อปัญหาหรืออันตรายในอนาคต
4. การนำบางสิ่งที่มีคุณค่าหรือมีความสำคัญสู่สถานการณ์ที่เป็นอันตราย
5. การกระทำบางอย่างที่อาจนำไปสู่สถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา

อารี เพชรบุตร (2536) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง ผลจากการรับรู้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือการประเมิน ที่ผิดพลาด อาจนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุร้ายแรงได้ และความเสี่ยงอาจได้รับอิทธิพลจากทักษะและความชำนาญ

นภาพร มัทย์พงษ์ถาวร (2543) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความเสียหายต่อร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน

ชลอ น้อยเผ่า (2544) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง สิ่งที่มีผลหรือโอกาสที่จะทำให้นบุคคลได้รับอันตรายหรือได้รับบาดเจ็บ สูญเสียชีวิต ทรัพย์สินและหรือชื่อเสียงของบุคคลหรือองค์การ

ศิริสา จรัสวุฒิยากร (2547) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะประสบกับอันตราย การบาดเจ็บ ความเสียหาย ความสูญเสียต่อตนเองและผู้อื่นที่ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุในการทำงาน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดอันตราย การได้รับบาดเจ็บ การสูญเสียอวัยวะ หรือเสียชีวิตกับตนเองและผู้อื่น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงขอสรุปความหมายของความเสี่ยงไว้ว่า หมายถึง โอกาสที่จะเกิดอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่

ควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขังในเรื่องจำความมั่นคงสูง ทั้งในด้านร่างกาย สุขภาพ จิตใจ เช่น การได้รับบาดเจ็บ การสูญเสียอวัยวะ หรือเสียชีวิตกับตนเองและผู้อื่น

1.2 ประเภทของความเสียหายและการบริหารความเสี่ยง

Di Benedetto (1978, อ้างถึงใน ชะลอ น้อยเผ่า, 2544, น. 10-12) แยกประเภทของความเสียหายออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ความเสียหายทางกายภาพ เป็นโอกาสที่บุคลากรจะได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน อันเนื่องมาจากลักษณะของตัวอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง สภาพแวดล้อม อุปกรณ์เครื่องใช้ กระแสไฟฟ้า แสง เสียง อุณหภูมิ ก๊าซที่บรรจุในท่อหรือภาชนะที่มีความดัน และรังสีชนิดต่าง ๆ ในหน่วยงานซึ่งอันตราย หรือการบาดเจ็บอาจเกิดจากการโดนของมีคมบาด การลื่นหกล้ม เป็นต้น

2. ความเสียหายทางด้านชีวภาพ เป็นโอกาสที่บุคลากรจะได้รับอันตรายจากการได้รับเชื้อโรคชนิดต่าง ๆ

3. ความเสียหายจากสารเคมี เป็นโอกาสที่บุคลากรจะได้รับอันตรายจากสารเคมี โดยการสัมผัสทางผิวหนัง การสูดดมผ่านทางเดินหายใจ เป็นต้น

4. ความเสียหายทางด้านจิตใจหรือจิตสังคม เป็นโอกาสที่บุคลากรจะได้รับอันตรายต่อจิตใจ จากสิ่งก่อกำเนิดความเครียดจากการปฏิบัติงาน ความเปราะบางในการทำงาน การปฏิบัติงานในยามวิกาล

5. ความเสียหายทางพันธุกรรม เป็นโอกาสที่บุคลากรจะได้รับอันตรายต่อระบบการสืบพันธุ์ในระยะยาวจากรังสี

ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง คือ การนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะมีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นการทำนายอนาคตอย่างมีเหตุผล มีหลักการและหาทางลดหรือป้องกันความเสียหายในการทำงานแต่ละขั้นตอนไว้ล่วงหน้า กรณีที่พบกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ทำให้โอกาสที่จะประสบปัญหานั้นน้อย ในขณะที่องค์กรอื่นที่ไม่เคยมีการเตรียมการหรือไม่มีการนำแนวคิดของกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤตขึ้น องค์กรเหล่านั้นจะประสบกับปัญหาและความเสียหายที่ตามมาโดยยากที่จะแก้ไข ดังนั้นการนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาช่วยเสริมร่วมกับการทำงานจะช่วยให้ภาระงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

แหล่งที่มาของความเสียหายขององค์กร

แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ภายในองค์กร และภายนอกองค์กร

1. **ความเสี่ยงที่เกิดจากภายในองค์กร** เช่น สถานที่ทำงานไม่ปลอดภัย วัฒนธรรมขององค์กรไม่เอื้อต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมพนักงานไม่เพียงพอเนื่องจากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต้องมีการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถที่ดีขึ้น หรือเรื่องความขัดแย้งของผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

2. **ความเสี่ยงที่เกิดจากภายนอกองค์กร** เช่น การเปลี่ยนแปลงในกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ กระแสโลกาภิวัตน์ เสถียรภาพทางการเมือง กระแสสังคมสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

ระบบบริหารความเสี่ยงที่ดี

1. มีกระบวนการวางแผนและจัดทำเอกสารอย่างเป็นระบบ
2. คณะดำเนินงานพร้อมที่จะค้นหาและจัดการกับความเสี่ยงที่พบโดยไม่หลบเลี่ยงปัญหา
3. หลังจากการประเมินความเสี่ยงขั้นต้นแล้วควรจะมีการทำซ้ำอีกตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อตรวจสอบความเสี่ยงเดิม และค้นหาความเสี่ยงใหม่ ๆ อยู่เสมอ
4. มีหลักเกณฑ์ประเมินที่เป็นมาตรฐานครอบคลุมองค์ประกอบทุกส่วน
5. มีการจัดทำรายงานผลไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและนำเสนอต่อผู้บริหาร

ปัจจัยที่ทำให้การบริหารความเสี่ยงสำเร็จ

1. เทคโนโลยีและสารสนเทศช่วยในการจัดเก็บข้อมูล การคำนวณต่าง ๆ การส่งถ่ายข้อมูลและสอบกลับได้อย่างสะดวกรวดเร็ว
2. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบบริหารความเสี่ยง และตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำระบบ
3. แรงผลักดันจากผู้บริหาร ผู้บริหารควรตั้งใจทำระบบบริหารความเสี่ยงอย่างจริงจัง และให้ความสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน
4. ความร่วมแรงร่วมใจจากบุคลากรทุกคนในทุกระดับขององค์กร

กลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยงที่ใช้กันเป็นสากล นำมาประยุกต์ใช้ทุกองค์กรมีดังนี้

1. การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) การยอมรับให้มีความเสี่ยงเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดการหรือสร้างระบบควบคุมอาจมีมูลค่าสูงกว่าผลลัพธ์ที่ได้แต่ควรมีมาตรการ

ติดตามและดูแล เช่น การกำหนดระดับของผลกระทบที่ยอมรับได้ เตรียมแผนการตั้งรับจัดการความเสี่ยง เป็นต้น

2. การลด/การควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction/Control) การออกแบบระบบควบคุม การแก้ไขปรับปรุงการทำงานเพื่อป้องกันหรือจำกัดผลกระทบ และโอกาสเกิดความเสียหาย เช่น ติดตั้งอุปกรณ์ความปลอดภัย ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะวางมาตรการเชิงรุก เป็นต้น

3. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) การหยุดหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่เป็นความเสี่ยง เช่น งดทำขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและจะนำมาซึ่งความเสี่ยง ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ลดขอบเขตการดำเนินการ เป็นต้น

4. การกระจาย/โอนความเสี่ยง (Risk Sharing/Spreading) การกระจายทรัพย์สินหรือกระบวนการต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงจากการสูญเสีย เช่น การประกันทรัพย์สินเพื่อโอนความเสี่ยงไปยังบริษัทประกัน การจ้างบริษัทภายนอกให้ทำงานบางส่วนแทน การทำสำเนาเอกสารหลาย ๆ ชุด การกระจายที่เก็บทรัพย์สินมีค่า เป็นต้น

การบริหารความเสี่ยง

ความเสี่ยง คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง มีโอกาสที่จะประสบกับความสูญเสียหรือสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การบาดเจ็บ ความเสียหาย เหตุร้าย การเกิดอันตราย สูญเสียทรัพย์สิน สูญเสียชื่อเสียง ภาพลักษณ์ขององค์กร และบุคลากร เกิดความไม่แน่นอน การไม่พิทักษ์สิทธิหรือศักดิ์ศรีหรือเกิดความสูญเสียจนต้องมีการชดเชยค่าเสียหาย เพราะไม่มีอะไรที่ปลอดภัยโดยสมบูรณ์ ก่อนที่เราจะประเมินอะไรก็ตามว่ามันปลอดภัยหรือไม่ นั่น สิ่งแรกที่สำคัญคือ เราต้องตัดสินใจถึงระดับของความเสี่ยงที่เราได้รับ ซึ่งความเสี่ยงทั้งหลายจะถูกแสดงออกมาในรูปของความน่าจะเป็นการรับรู้ความเสี่ยงสามารถรับรู้ได้จาก 3 อย่าง คือ

- 1) ความเสี่ยงที่สูงมากซึ่งเราไม่อาจยอมรับได้
- 2) ความเสี่ยงที่ต่ำที่เราสามารถยอมรับได้
- 3) ความเสี่ยงที่อยู่กึ่งกลางระหว่าง 2 ประเภทแรก ซึ่งการพิจารณาจะดูจากการแลกเปลี่ยน

ที่ต่างกันระหว่างความเสี่ยงและผลประโยชน์

คู่มือการจัดการความปลอดภัย (Safety Management Manual : SMM) มีหลักการดังนี้ คือ

- 1) ความเสี่ยงนั้นน้อยกว่าที่กำหนดหรือระดับของการยอมรับไม่ได้
- 2) ความเสี่ยงนั้นถูกลดลงมาในระดับที่ต่ำที่พอจะปฏิบัติได้อย่างสมเหตุผล

3) ผลประโยชน์ของระบบที่ถูกเสนอ หรือ กับการพิสูจน์การยอมรับของความเสี่ยง
ความเสี่ยงเกิดจากอะไร

- 1) สภาวะแวดล้อม
- 2) ภูมิศาสตร์
- 3) ความไม่รู้ ความไม่ตระหนัก
- 4) การให้บริการ
- 5) การปฏิบัติงาน
- 6) การบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม

ผลกระทบของความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 ปัจจัยดังนี้

- 1) ทางกายภาพ (Physical Risk) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ เช่น บาดเจ็บ ทูกพลภาพ ตาย
- 2) ทางอารมณ์ (Emotional Risk) เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการทำให้อายขายหน้า เสียหน้า
ทำให้เกิดความรู้สึกสับสน
- 3) ทางสังคม (Social Risk) เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับสิทธิ การเปิดเผยข้อมูลบาง ทำให้เขา
สูญเสียประโยชน์
- 4) ทางจิตวิญญาณ (Spiritual Risk) เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับความรู้สึกไม่มั่นคง

ความสูญเสีย การบริการที่ขัดกับความเชื่อทางศาสนาของผู้รับบริการ

การค้นหาค่าความเสี่ยง (Risk Identification)

ถือเป็นกิจกรรมเชิงรุก เพื่อป้องกันการสูญเสีย ช่วยป้องกันอันตราย การบาดเจ็บ หรือ
การสูญเสีย ที่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้น

- 1) การเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต
 - 1.1 ระบบบันทึกข้อมูลที่มีอยู่แล้ว
 - 1.2 ประสบการณ์ของบุคคล
- 2) เรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอื่น
- 3) เรียนรู้จากกระบวนการทำงาน
 - 3.1 รายงานอุบัติการณ์ (Incident Reporting)
 - 3.2 การคัดกรองเหตุการณ์ (Occurrence Screening)
 - 3.3 การรายงานเหตุการณ์ (Occurrence Reporting)

4) จากเพื่อนนอกหน่วยงาน

การประเมินความเสี่ยง การประเมินใช้การตัดสินใจ 3 อย่าง

- 1) ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ไม่ปลอดภัย
- 2) ความรุนแรงของผลในเหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัย
- 3) ระดับความอันตรายเกี่ยวเนื่องจากเหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัย

ความเสี่ยงที่เกิดจากความผิดพลาดของมนุษย์

การระบุเพียงว่าสาเหตุของปัญหาเกิดจากมนุษย์ หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้นไม่ได้เป็นการระบุรากเหง้าของปัญหา จึงไม่อาจนำไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพได้ หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแก้ปัญหาจึงจำเป็นต้องหาสาเหตุของปัญหาความเสี่ยงที่เกิดจากความผิดพลาดของมนุษย์ ซึ่งมีด้วยกัน 7 สาเหตุ ดังนี้

1) การขาดความรู้หรือความสามารถ เกิดจากพนักงานไม่ได้รับฝึกอบรมที่เพียงพอ ก่อนการทำงาน หรือบางครั้งอาจมีการอบรมแล้วแต่ขาดการประเมินระดับความรู้ของพนักงาน อย่างเหมาะสม

2) ข้อผิดพลาดทางจิต แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เผลอ และ พลาด จะเกิดในภาวะที่พนักงานไม่รู้ตัวว่าได้ทำงานผิดไปจากที่ควรจะเป็น ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากพนักงานที่มีประสบการณ์ ส่วนอาการพลาดจะเกิดในภาวะที่พนักงานตัดสินใจว่าจะปฏิบัติงานในลักษณะที่ไม่ถูกต้อง

3) ความผิดพลาดของประสาทสัมผัสทั้ง 5 ความสามารถในการรับรู้และตอบสนอง ต่อสิ่งเร้าของแต่ละบุคคลจะขึ้นอยู่กับประสาทสัมผัสทั้ง 5 หากพนักงานได้รับกระตุ้นประสาทสัมผัสใด ๆ มากเกินไป (Sensory Overload) ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาและนำไปสู่ความผิดพลาดในการทำงาน

4) งานบางอย่างมีความยากลำบากในการปฏิบัติโดยตัวของมันเอง และมีความเสี่ยงที่เกิดความผิดพลาดได้ง่าย ซึ่งงานประเภทนี้มักจะเกิดขึ้นซ้ำในลักษณะเดียวกันเสมอ

5) สิ่งรบกวนการทำงานภายนอก เช่น ความพลุกพล่าน วุ่นวาย จอแจ และสิ่งรบกวนการทำงานภายใน เช่น ความเครียด หรือ การเหม่อลอยของพนักงานเป็นถึงความผิดพลาดในการทำงานที่มักพบเสมอ

6) งานบางอย่างต้องอาศัยความสามารถในการจดจำข้อมูลบางประการ ซึ่งหากมากเกินไปก็จะส่งผลให้เกิดความผิดพลาดอันเนื่องมาจากจำไม่ได้ อย่างไรก็ตามปัญหาส่วนบุคคล อาทิเช่น อายุ การเสพยาหรือสุรา และความล้าอาจเป็นสาเหตุหลงลืมได้ง่ายและนำไปสู่การเกิดความผิดพลาดได้เช่นกัน

7) ขาดการควบคุมอารมณ์ ความโกรธ ความเศร้าเสียใจ ความริษยาและความกลัว เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พนักงานไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยง

ทฤษฎีการรับรู้ความเสี่ยง (Risk Perception Theory)

การรับรู้ความเสี่ยง คือ การตัดสินใจของบุคคลจากสิ่งซึ่งอยู่ในจิตใจ โดยคนทั่วไปจะแสดงพฤติกรรมตามระดับความรุนแรงของความเสี่ยง คำนี้มักใช้อ้างอิงถึง อันตรายที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ และการคุกคามจากสภาพแวดล้อมหรือสุขภาพ มีทฤษฎีจำนวนมากที่มุ่งอธิบายว่าทำไมบุคคลถึงประเมินอันตรายจากความเสี่ยงที่ต้องเผชิญแตกต่างกัน

ทฤษฎีการรับรู้ความเสี่ยงได้รับการพัฒนา โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychology Approaches)
2. ทฤษฎีทางสังคมและมานุษยวิทยา (Sociology/Anthropology Approaches)
3. ทฤษฎีแนวผสมผสาน (Interdisciplinary Approaches)

ทฤษฎีในยุคแรกเป็นการศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงจากการสังเกตโดยผู้เชี่ยวชาญ ช่วงกลางปี 1960 เห็นถึงการใช้พลังงานนิวเคลียร์เพิ่มสูงขึ้น และมีการรับประกันว่าเป็นพลังงานที่สะอาดและมีความปลอดภัย อย่างไรก็ตาม การรับรู้ของสาธารณชนเริ่มต่อต้านเทคโนโลยีใหม่นี้ และมีความหวาดกลัวถึงอันตรายในระยะยาวต่อสิ่งแวดล้อม รัฐบาลและนักวิทยาศาสตร์ตั้งคำถามว่า เหตุใดการรับรู้ของคนในสังคมถึงต่อต้านการใช้พลังงานนิวเคลียร์ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ มีความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงที่ได้จากนักวิทยาศาสตร์ และการรับรู้อันตรายที่มีการกล่าวเกินจริงที่สังคมได้รับ

กุญแจสำคัญที่มีการเขียนตีพิมพ์ไว้ในปี ค.ศ.1969 โดย Chauncey Starr ได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อค้นหาว่าอะไรที่ทำให้คนสังคมสามารถยอมรับสิ่งต่าง ๆ มุมมองในยุคแรกมีสมมติฐานว่าบุคคลใช้เหตุผลซึ่งนำหน้าระหว่างข้อมูลที่ได้รับรู้ก่อนการตัดสินใจถึงความเสี่ยง บุคคลจะรู้สึกหวาดกลัวเกินกว่าเหตุหากได้รับข้อมูลที่ไม่เพียงพอหรือไม่ถูกต้อง ข้อมูลสามารถช่วยให้ประชาชนเข้าใจความเสี่ยงอันตรายที่ถูกต้อง แต่ก็มีการศึกษาวิจัยจำนวนมากที่ปฏิเสธความเชื่อด้านข้อมูลว่าเป็นปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยง

ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychology Approaches) มุมมองด้านจิตวิทยาเริ่มต้นจากนักวิจัยที่ต้องการทำความเข้าใจถึงกระบวนการจัดการกับข้อมูลของบุคคล การศึกษาวิจัยระบุว่า

ปัจจัยที่หลากหลายส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงของบุคคล รวมถึงความวิตกกังวลที่มีมาก ความใหม่ในการทำงาน การถูกตีตรา ฯลฯ

ความเชื่ออื่น ๆ ที่เพิ่มเติมจากการวิจัยในยุคแรกคือ การกล่าวถึงอารมณ์ความรู้สึก ทั้งในเชิงบวก เช่น ความสุข ความหวัง หรือความรู้สึกในเชิงลบ เช่น ความกลัว และความโกรธ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ความเสี่ยง ทฤษฎีในยุคนี้ เช่น Cognitive Theory กล่าวว่า การรับรู้ เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของบุคคล เพราะการตอบสนองของพฤติกรรมใด ๆ จะขึ้นอยู่กับ การรับรู้จากสภาพแวดล้อมของตน และความสามารถในการแปลความหมายของสภาพนั้น ๆ ดังนั้น การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้ และสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง ปัจจัยการรับรู้ประกอบด้วยประสาทสัมผัส และปัจจัยทางจิต คือ ความรู้เดิม ความต้องการ และเจตคติ เป็นต้น การรับรู้จะประกอบด้วยกระบวนการสามด้าน คือ การรับสัมผัส การแปล ความหมาย และอารมณ์

ทฤษฎีทางสังคมและมานุษยวิทยา (Sociology/Anthropology Approaches) มี มุมมองต่อการรับรู้ความเสี่ยงว่าสร้างขึ้นโดยการสนับสนุนจากสถาบันทางสังคม การรับรู้ถูก กำหนดขึ้นโดยสถาบันหรือองค์กรทางสังคม วัฒนธรรม ค่านิยมและแนวทางการดำเนินชีวิต ทฤษฎีทางวัฒนธรรม (Cultural Theory of Risk) (Douglas, Mary, 1985) เป็นทฤษฎีที่มีฐานจาก การทำงานของนักมานุษยวิทยา Mary Douglas และนักวิทยาศาสตร์การเมือง Aaron Wildavsky ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1982 เน้นแนวทางการดำเนินชีวิต (Way of Life) ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการ กลุ่ม ว่ามนุษย์มีความเชื่อมโยงกับโครงสร้างทางสังคม และแสดงบทบาททางสังคมในกลุ่มที่ บุคคลดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน การสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เช่น การสร้างความผูกพัน และเป็นเจ้าขององค์กร ถือเป็นตัวควบคุมบุคคลโดยมี ปัจจัย 4 ประการที่ส่งผลต่อแนวทางการ ดำรงชีวิตของบุคคล คือ สายการบังคับบัญชา (Hierarchical) ความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualist) ความเสมอภาค (Egalitarian) และความล้มเหลว (Fatalist) การรับรู้ความเสี่ยง ไม่ได้มีการกล่าวถึงมากนักในทฤษฎีทางวัฒนธรรม แต่ทฤษฎีแนวนี้มีมุมมองต่อมนุษย์อยู่ในสอง มิติ คือ มิติทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวทำนายการตอบสนองต่อความเสี่ยง ว่าการเผชิญ ต่อความเสี่ยงของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามสังคมวัฒนธรรมที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน

ทฤษฎีแนวผสมผสาน (Interdisciplinary Approaches)

การขยายของสังคมกับกรอบแนวคิดด้านความเสี่ยง นักวิจัยได้ผสมผสานทั้งศาสตร์ ด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และทฤษฎีทางการสื่อสารมา ใช้ในการอธิบายการรับรู้ ความเสี่ยง (Risk Perception) โดยระบุว่า การสื่อสารถึงเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงโดยส่งผ่านจาก

ผู้ส่งไปยังคนกลางและไปถึงผู้รับ โดยเฉพาะกระบวนการขยายหรือลดทอนการรับรู้ถึงความเสี่ยง ความเชื่อมโยงทั้งหมดในช่องทางการสื่อสารระหว่าง บุคคล กลุ่ม สื่อ ฯลฯ รวมทั้งการกลั่นกรอง ข้อมูลเป็นสิ่งที่จะทำให้เข้าใจถึงการรับรู้ความเสี่ยงของบุคคลมากขึ้น

กรอบแนวคิดพยายามอธิบายถึงกระบวนการที่ทำให้ความเสี่ยงขยายเพิ่มสูงขึ้น การได้รับความใส่ใจของสาธารณชน หรือการลดลง เช่น การได้รับความใส่ใจจากสาธารณชนน้อย มีการเปรียบเทียบการตอบสนองที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มในเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือการวิเคราะห์ ประเด็นความเสี่ยงที่เหมือนกันในเหตุการณ์ที่หลากหลาย ในเหตุการณ์ความเสี่ยงเดียว บางกลุ่ม อาจขยายการรับรู้ความเสี่ยง ในขณะที่บางกลุ่มอาจลดการรับรู้ความเสี่ยงได้เช่นเดียวกัน สิ่งที่เกิดขึ้น มีสาเหตุที่เชื่อมโยงกับการรับรู้ความเสี่ยง ทั้งในด้านการรับรู้ทางด้านสภาพอารมณ์จิตใจ ผลกระทบ การเปลี่ยนแปลงค่านิยม การฝึกอบรมและการศึกษา ซึ่งล้วนส่งผลต่อการวิเคราะห์ ความเสี่ยงของแต่ละบุคคล (Kasperson, Jeanne X., Roger E. Kasperson, 2005)

2. ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง ของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยง (จิตรลดา ชัมเจริญ, 2554, น. 68)

ความเสี่ยง คือ เหตุการณ์/การกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและจะส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิด ความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักตามกฎหมายจัดตั้งส่วนราชการ ลักษณะของความเสี่ยงนั้นสามารถมองแยกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ปัจจัยเสี่ยง คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยง
2. เหตุการณ์เสี่ยง คือ เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือนโยบาย
3. ผลกระทบของความเสี่ยง คือ ความรุนแรงของความเสียหายที่น่าจะเกิดขึ้นจาก

เหตุการณ์เสี่ยง

หน่วยงานต่าง ๆ จำเป็นต้องมีระบบการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรมรวมทั้ง กระบวนการดำเนินการต่าง ๆ โดยลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหาย เพื่อให้ ระดับของความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ประเมิน ได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักตาม กฎหมายจัดตั้งส่วนราชการ และเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการเป็นสำคัญ

การบริหารความเสี่ยงมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการตัดสินใจ โดยคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงและความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่น่าจะมีผลกระทบกับการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ และนโยบาย แล้วพิจารณาหาแนวทางในการป้องกัน หรือจัดการความเสี่ยงเหล่านั้น ก่อนที่เริ่มจะปฏิบัติงาน หรือดำเนินการตามแผน การบริหารความเสี่ยงนั้นจะอาศัยขั้นตอนที่ต่อเนื่อง เริ่มจากการระบุความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบ ประเมินผลกระทบจากความเสียหาย และหาแนวทางในการจัดการความเสี่ยงพร้อมทั้งตรวจสอบว่าแนวทางในการจัดการความเสี่ยงนั้น ได้ถูกดำเนินการตามที่วางแผนไว้

2.2 ความปลอดภัยจากการทำงาน (วิสันติ เลหาอุดมโชค, 2546)

การพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมในการทำงานด้วยความปลอดภัยเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งในการประกอบอาชีพ ความปลอดภัยจึงนับได้ว่าเป็นหัวใจของการทำงาน ผู้ที่ปฏิบัติงานได้ดีจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยอยู่เสมอ จากการสำรวจพบว่าผู้ที่ได้รับอันตรายจากการทำงานส่วนใหญ่มักขาดความเอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัย จึงก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายและชีวิตของตนเอง เพื่อนร่วมงานและทรัพย์สิน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจและปฏิบัติตามหลักความปลอดภัยโดยเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายหรืออุบัติเหตุต่าง ๆ

ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง ความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยที่ดีในการทำงาน ของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ มาจากคำภาษาอังกฤษที่ว่า "Occupational Safety and Health" ในปัจจุบันองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้มีการใช้คำพูดเพิ่มเติม จากที่กล่าวมาข้างต้นอีกหนึ่งคำ คือ "Working Conditions and Environment" ซึ่งแปลความหมายว่า สภาพการทำงาน และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน โดยเจตนาให้หมายถึง ขั้นตอนกระบวนการทำงาน (Working Conditions) ความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยที่ดีในการทำงาน (Occupational Safety and Health) และสภาพแวดล้อมของการทำงาน (Environment) ทั้งนี้ เพื่อให้การดูแล คัดกรองผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ ได้ครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิม เพื่อผลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ และสุขภาพอนามัยที่ดีของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพราะว่าจากสถิติการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัย ในสถานที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในปัจจุบัน มักมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมของที่ทำงานเพิ่มขึ้น อย่างน่ากลัว เช่น การระบายอากาศไม่ดี มลพิษทางอากาศที่มาจากเครื่องปรับอากาศ ความร้อนในที่ทำงานสูง แสงสว่างไม่เพียงพอ ฯลฯ

ในการดูแลผู้ปฏิบัติงานในสาขาต่าง ๆ ทั้งสวัสดิการความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยนั้น นับเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานได้รับการบาดเจ็บ พิการ หรือตาย จากอุบัติเหตุจากการทำงาน (Occupational Accidents) และนอกจากนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเสื่อมถอยของสุขภาพ จนทำให้เกิดโรค หรือความเจ็บป่วยจากการทำงาน หรือที่เรียกว่า โรคที่เกิดจากการทำงาน (Occupational Disease)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดอันตรายจากการทำงาน

ปัจจัย หรือปัจจัยเอื้อ หรือส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประสบ หรือการเกิดอันตรายจากการทำงาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

- คน หรือผู้ปฏิบัติงาน
- สิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน

คน หรือผู้ปฏิบัติงาน ในที่นี้ หมายถึงเจ้าหน้าที่ทุกคนในหน่วยงาน ซึ่งอันตรายที่จะเกิดขึ้น คือ ภัยจากการทำงาน หรือประกอบอาชีพนั้น ๆ ซึ่งอาจเนื่องมาจาก การขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำ มีทัศนคติและจิตสำนึกที่ไม่ปลอดภัย ไม่มีมาตรการป้องกันตนเองอย่างเหมาะสมรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ประมาท เป็นต้น

สิ่งแวดล้อม ในปัจจุบัน ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ ถึงแม้เราจะพัฒนาคนไปอย่างไร แต่ถ้าต้องกลับมาปฏิบัติงาน อยู่ในที่ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น สถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ อากาศ แสงสว่าง ความร้อน เชื้อโรคที่แพร่กระจาย ความจำเจซ้ำซากของงาน การเร่งรัดงาน ค่าตอบแทน เวลาการทำงานที่ยาวนานไป เป็นต้น

สาเหตุโดยทั่วไปของการประสบอันตรายจากการทำงาน

สามารถแบ่งได้ 2 สาเหตุ (Gilmer, 1971, อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ ทิพย์ลัมย์, 2543, น. 3) คือ

1. การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Act) เป็นการกระทำที่เกิดจากตัวบุคคลชอบปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่ไม่ปลอดภัย เช่น ไม่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับด้านความปลอดภัย การไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หรือการดื่มสุราหรือของมีนเมาขณะปฏิบัติงาน

2. สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) เป็นสภาพแวดล้อมหรือสภาพการทำงานที่เป็นอันตรายซึ่งอาจทำให้ประสบอันตรายได้ เช่น เครื่องมืออุปกรณ์ชำรุด สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม

สาเหตุที่สนับสนุนให้ประสบอันตราย ได้แก่

1. ปัจจัยเกี่ยวกับบุคคล เช่น ประมาท ขาดความรู้ ขาดจิตสำนึก และไม่ตระหนักถึงความปลอดภัย ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ตื่นเต้นตกใจง่าย เป็นต้น
2. ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารหรือจัดการ เช่น ขาดการอบรม หรือให้ความรู้ด้านความปลอดภัย ไม่จัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้

สาเหตุของอุบัติเหตุจากการทำงาน

การศึกษาวิจัยถึงสาเหตุของอุบัติเหตุจากการทำงาน ที่เกิดขึ้นได้โดยไม่คาดคิด อันเป็นผลมาจากการกระทำและ/หรือสภาพที่ไม่ปลอดภัยดังในข้างต้น ซึ่งอาจเกี่ยวเนื่องกับองค์ประกอบโดยทั่วไปอื่น ๆ ดังนี้ (Heinrich, 1950, p. 24)

1. ขาดความรู้เกี่ยวกับสภาพอันตราย วิธีการทำงานที่ปลอดภัยหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์มักเกิดกับบุคคลที่เข้าทำงานใหม่ ๆ หรือเข้าทำงานกับเครื่องมือ เครื่องจักร โดยที่ยังไม่มีความคุ้นเคยหรือเข้าใจระบบการทำงาน จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ

- การฝึกอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานยังไม่ดีพอ
- กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยไม่มีผลบังคับใช้อย่างเคร่งครัด
- ไม่ได้วางแผนงานความปลอดภัยไว้เป็นส่วนหนึ่งของงาน
- จุดอันตรายต่าง ๆ ไม่ได้ทำการแก้ไข
- ไม่ได้มีการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม
- ไม่ได้ตระหนักในเรื่องความปลอดภัย

2. ทัศนคติ จิตสำนึก หรือความประมาท

- เกิดจากมีความเชื่อมั่นมากเกินไปเนื่องจากทำงานมานาน
- การละเลยไม่เอาใจใส่หรือมีทัศนคติผิด ๆ ในเรื่องความปลอดภัย
- อุปกรณ์ป้องกันอันตราย เช่น Safety Guard มีการจัดไว้ให้แต่ไม่ใช้หรือถอดออก
- ใช้วิธีการทำงานที่ไม่ถูกต้อง ลัดขั้นตอน จนทำให้เกิดอันตราย

3. สภาพร่างกายของผู้ปฏิบัติงาน

- เมื่อยล้า เนื่องจากทำงานตลอดเวลาโดยไม่มีการหยุดพัก
- อ่อนเพลีย เนื่องจากขาดการพักผ่อนแล้วเข้าทำงานหนัก
- มีปัญหาด้านสมรรถภาพการได้ยิน
- มีปัญหาด้านสมรรถภาพการมองเห็น
- มีปัญหาเป็นโรคหัวใจ

- มีสภาพหรือขนาดร่างกายไม่เหมาะกับงาน
- 4. สภาพจิตใจของบุคคล
 - ขาดความความตั้งใจในการทำงาน
 - ขาดความสามารถในการควบคุมอารมณ์ขณะทำงาน
 - ตื่นเต้นง่าย ขวัญอ่อน ตกใจง่าย
- 5. อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องจักร มีข้อบกพร่อง
 - ใช้เครื่องมือที่สึกหรอชำรุด ทื่อ หัก
 - ไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายตามสภาพงาน
 - ละเลยต่อการบำรุงรักษา
- 6. สภาพของบริเวณปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัย
 - แสงสว่างไม่เพียงพอ
 - การระบายอากาศที่ไม่เหมาะสม
 - ความสกปรกของพื้นที่
 - บริเวณที่คับแคบ
 - มีสารเคมี และเชื้อเพลิงในบริเวณการทำงาน
 - การจัดวางสิ่งของ ทำให้วัตถุเกิดขวาง

2.3 ความเสี่ยงภัยจากการปฏิบัติงาน (Risk Working)

ปัจจัยความเสี่ยงในการปฏิบัติงานเพราะงานแต่ละงานมีความแตกต่างกันออกไป มนุษย์ทุกคนล้วนแล้วแต่ต้องทำงานไม่ว่าจะทำงานอาชีพโดยอ้อมมีความเสี่ยงที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานมี 3 ประการดังนี้

1. ตัวผู้ทำงาน
2. สภาพของงานหรือลักษณะงาน
3. สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน

ความเสี่ยงจากตัวผู้ทำงาน คือ การปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัย เป็นการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ ในขณะที่กำลังทำงาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ สภาพของงานหรือลักษณะงาน (Work Conditions) เช่น หน้าที่ความรับผิดชอบ การเข้าทำงานเป็นกะ ระบบการทำงาน สวัสดิการของงานที่ทำตัวอย่างคือ ระบบการทำงานที่ตั้งปริมาณจำนวนผลผลิตไว้สูง จะมีผลให้ผู้ทำงานทำงานด้วยความเร่งรีบจนเกิดเป็นความประมาททำให้เกิดอันตรายจากงานที่

ทำได้ การเข้างานเป็นกะและต้องหมุนเวียนเปลี่ยนกะเป็นประจำก็จะมีผลกับการปรับตัว ของผู้ทำงานที่เกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันเช่น เวลากินอาหาร เวลานอน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ทำงาน และสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่ไม่ปลอดภัย คือ สภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเจ้าหน้าที่ในขณะที่ทำงาน เช่น ไม่มีระบบเตือนภัย หรือมีแต่ข่าวรด เป็นต้น

2.4 ความเสี่ยงในการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ

ผลกระทบในการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ (Michelle Langley and Demand Media, 2011) ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มีสถิติผู้ต้องขังเดือนธันวาคม ปี 2010 มากกว่าเจ็ดล้านคนถูกคุมขังในเรือนจำ ตามข้อมูลสำนักงานสถิติของกระบวนการยุติธรรมประเทศสหรัฐอเมริกา (The Bureau of Justice Statistics) โดยระบุว่า แม้ว่าจะมีสิ่งที่ดีขึ้นคือ ทำให้มีโอกาสในการใช้แรงงานผู้ต้องขังของอุตสาหกรรมในเรือนจำ แต่การจ่ายเงินเดือนน้อยกว่าสี่หมื่นดอลลาร์สหรัฐต่อปีเพื่อเป็นค่าจ้างเจ้าหน้าที่ถือเป็นจำนวนที่ต่ำมาก เมื่อเทียบกับความเสี่ยงและความเครียดจากการทำงานในเรือนจำที่มีจำนวนผู้ต้องขังจำนวนมาก ซึ่งได้มีการแบ่งความเสี่ยงหรือผลกระทบทางลบในการทำงานในเรือนจำออกเป็น ความปลอดภัย อารมณ์ สภาพแวดล้อมและอายุขัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. **ความปลอดภัยส่วนบุคคล** การทำงานในฐานะผู้คุมไม่ได้เป็นอาชีพที่มีความปลอดภัย เพราะการเคลื่อนไหวของนักโทษที่ถูกจำกัดสิทธิและอยู่ภายใต้กฎต่าง ๆ อย่างเข้มงวด ไม่ได้หมายความว่านักโทษเหล่านี้ไม่สามารถที่จะทำร้าย เจ้าหน้าที่เรือนจำ เจ้าหน้าที่เรือนจำมักจะเผชิญกับความสูญเสียเกียรติ เช่น การโยนปัสสาวะและอุจจาระใส่ใบหน้าของเจ้าหน้าที่ที่ออกมาจากห้องขังหรือเป็นถ่มน้ำลาย เจ้าหน้าที่เรือนจำถูกเรียกร้องที่จะต้องปกป้องชีวิตของผู้ต้องขัง ซึ่งหมายความว่าพวกเขาจะต้องเลิกต่อสู้ วางตัวเองในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงสำหรับการบาดเจ็บทางร่างกายอย่างรุนแรง บางครั้งการเกิดจลาจลในเรือนจำทำให้เจ้าหน้าที่เรือนจำถูกลักพาตัวไปขังอยู่ในห้องขังกับผู้ต้องขังเมื่อห้องขังถูกปิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่เรือนจำ

2. **อารมณ์** ผู้ต้องขังที่ถูกจองจำมักจะมีอารมณ์ไม่แน่นอน ยากที่จะมีความซื่อสัตย์ และส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพจิต การทำงานกับประชากรกลุ่มนี้ทุกวันเป็นสาเหตุที่ทำให้เจ้าหน้าที่เรือนจำเกิดเปลี่ยนมุมมองต่อโลก เขาอาจจะเริ่มไม่ไว้วางใจคนหรือพัฒนามุมมองเชิงลบของโลกผลที่ตามมา คือ เจ้าหน้าที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ผิดปกติในขณะที่ทำงาน อารมณ์ที่ราบเรียบไม่ได้เป็นเรื่องผิดปกติในคนที่ได้ทำงานเป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นเวลาหลายปี เจ้าหน้าที่มักจะ

คาดหวังว่าถึงความปลอดภัยทางกายภาพในการทำงานของพวกเขา ดังนั้น จึงทำให้พวกเขาสามารถกลายเป็นคนที่มองโลกในแง่ร้ายและป้องกันตนเอง

3. สภาพแวดล้อมในงาน คนที่ทำงานในสำนักงานอาจบ่นเกี่ยวกับสถานที่ทำงานว่ามีขนาดเล็ก หรือว่าเครื่องปรับอากาศเย็นเกินไป แต่เจ้าหน้าที่เรือนจำต้องทำงานในสถานที่ที่ถูกออกแบบมาสำหรับการรักษาความปลอดภัย ไม่ได้มีความสะดวกสบายหรือความสวยงาม บางเรือนจำ แม้ในฤดูร้อนก็ไม่ได้มีเครื่องปรับอากาศ บางเรือนจำขาดเครื่องทำความร้อน ไม่ได้มีศิลปะบนผนังหรือไม่ได้มีพรมปูพื้น มีแต่เสียงของประตูโลหะของห้องซึ่งถูกกระแทกปิดซึ่งเป็นเสียงจากความทุกข์ยากของมนุษย์ที่มีในทุกหนทุกแห่ง

4. อายุขัย มันเป็นไปได้ที่การทำงานอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความเครียดเช่นเรือนจำจะทำงานโดยไม่ต้องทุกข์ทรมานและไม่เกิดผลร้าย มีการศึกษาที่ตีพิมพ์ใน "ราชทัณฑ์วันนี้" เมื่อเดือนตุลาคม 1982 พบว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำได้รับความเจ็บปวดจากอาการหัวใจวาย, แผลและโรคความดันโลหิตสูงกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระดับความเครียดที่สูงในการทำงานเช่นเดียวกัน ในข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่เรือนจำมีอายุขัย น้อยกว่าประชากรทั่วไปถึง 16 ปี ถึงแม้ว่าการศึกษานี้ไม่ได้เป็นการศึกษาปัจจุบัน แต่ไม่ได้มีข้อบ่งชี้ว่าเรือนจำจะกลายเป็นสถานที่ที่เครียดน้อยลงในการทำงาน

2.5 การออกแบบเรือนจำความมั่นคงสูง (Maximum Security Prison Design)

การบริหารงานเรือนจำให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการคืนคนดีสู่สังคม เพื่อเป็นการปกป้องสังคมจากอาชญากรรม และสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างแท้จริงนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ นโยบายของผู้บริหาร (Policy) ระบบการบริหารจัดการภายใน (Administration) การกำหนดแผนงานด้านทัศนคติปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ (Operation) การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ต้องขัง (Activity) เจ้าหน้าที่ที่มีสมรรถภาพ (Staffing) การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Involvement) รวมทั้งรูปแบบโครงสร้างทางกายภาพของเรือนจำ (Design) (Leslie Fairweather, 2000, อ้างถึงใน ไพฑูรย์ วิเศษศิริ, 2545)

รูปแบบอาคารสถานที่ซึ่งมีความเหมาะสม มุ่งมั่นความมั่นคงปลอดภัย นับเป็นแผนงานเบื้องต้นซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำรวมถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากรูปแบบของโครงสร้างอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม ทศนคติ และอารมณ์ความรู้สึกของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

กิจการของเรือนจำ ได้แก่ ผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ และญาติ/ผู้มาติดต่อ แนวคิดดังกล่าวได้รับการสนับสนุนโดยผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของรูปแบบเรือนจำและผลกระทบต่อสภาพจิตใจ Leslie Fairweather ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวว่าการออกแบบเรือนจำในปัจจุบันควรสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขผู้กระทำความผิดและสภาวะด้านจิตใจของผู้ต้องขังนอกเหนือจากการควบคุมและความมั่นคงปลอดภัย และได้เสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการออกแบบเรือนจำที่เหมาะสม ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สถานที่ตั้งเรือนจำ (Location of the Prison)

เรือนจำควรตั้งอยู่ในย่านชุมชนที่มีการคมนาคมสะดวก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อญาติผู้ต้องขังในการเดินทางมาเยี่ยม เรือนจำที่ตั้งอยู่ห่างจากชุมชนอาจเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้การสร้างเรือนจำไว้ใกล้ชุมชนยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถติดต่อกับสังคมภายนอกได้อย่างกว้างขวาง อันส่งผลเป็นการช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถปรับสภาพชีวิตกลับคืนสู่สภาวะปกติในชุมชนได้เร็วยิ่งขึ้น

2. รูปแบบการจัดผังเรือนจำในภาพรวม (Overall Layout)

การจัดวางผังเรือนจำ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ตามลักษณะการควบคุมผู้ต้องขัง (Supervision) ได้แก่ การจัดวางผังเรือนจำที่สอดคล้องกับการควบคุมผู้ต้องขังทางอ้อม (Indirect Supervision) และการจัดวางแผนเรือนจำที่สอดคล้องกับการควบคุมผู้ต้องขังทางตรง (Direct Supervision)

การควบคุมผู้ต้องขังทางอ้อม (Indirect Supervision) การมีปฏิสัมพันธ์/การติดต่อระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังจะอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่จะใช้การควบคุมจากระยะไกลผ่านศูนย์ควบคุมกลาง หรือโดยการตรวจตราบริเวณแนวระเบียงด้านนอกห้องขัง

การควบคุมผู้ต้องขังทางตรง (Direct Supervision) เรือนจำที่ใช้การควบคุมระบบนี้ การมีปฏิสัมพันธ์และการติดต่อพูดคุยระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังจะอยู่ในระดับที่สูง การออกแบบผังเรือนจำจะจัดให้มีพื้นที่สำหรับผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่อยู่ร่วมกันตรงกลางด้านล่าง และล้อมรอบด้วยอาคารห้องขังสูงสองชั้น

3. สถานที่เยี่ยมญาติ (Visitors and Outside Community Involvement)

ควรมีการจัดสถานที่สำหรับญาติ/ครอบครัวผู้มาเยี่ยมผู้ต้องขัง มีการจัดสถานที่สำหรับรอการเข้าเยี่ยมที่สะอาด มีการให้บริการห้องสุขา การจัดบริเวณสำหรับเด็กเล่น รวมทั้งมีนักสังคมสงเคราะห์คอยให้คำปรึกษาและแนะนำเพื่อลดอาการประหม่าของญาติ ควรจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ มีการตกแต่งแบบเรียบง่ายและสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย นอกเหนือจากการออกแบบเพื่อความปลอดภัยเพียงอย่างเดียว

4. ขนาดความจุเรือนจำ (Institution and Group Size)

จำนวนของผู้ต้องขังในเรือนจำส่งผลต่อการกำหนดมาตรฐานการด้านการควบคุมและรักษาความปลอดภัยและการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ต้องขัง รวมทั้งส่งผลกระทบต่อด้านจิตวิทยาต่อผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ จำนวนผู้ต้องขังที่มากที่สุดในเรือนจำหนึ่ง ๆ ควรอยู่ระหว่าง 100-600 คน ในกรณีที่เรือนจำใดมีจำนวนผู้ต้องขังเกินกว่าที่กำหนด ควรมีการแยกพื้นที่การปกครองควบคุมดูแลออกเป็นอีกเรือนจำหนึ่ง การมีจำนวนผู้ต้องขังตามที่กำหนดส่งผลให้การทำลายทรัพย์สินและการก่อความรุนแรงในกลุ่มผู้ต้องขังน้อยลง ในขณะที่ความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขังจะเพิ่มมากขึ้น

5. สถานที่คุมขัง (Inmate Living Accommodation)

ห้องนอนเดี่ยวหรือห้องนอนรวม Cell or Dormitories

เมื่อพิจารณาในมิติด้านงบประมาณและข้อจำกัดด้านพื้นที่ การใช้สถานที่คุมขังในลักษณะของห้องนอนรวม (Dormitory) มีความคุ้มค่ามากกว่าห้องนอนเดี่ยว (Cell) นอกจากนี้ยังนิยมใช้เตียงสองชั้น Double Bunking เพื่อให้สามารถควบคุมผู้ต้องขังจำนวนที่มากขึ้นในพื้นที่ใช้สอยเท่าเดิมอย่างมีประสิทธิภาพ แต่การคุมขังในห้องนอนรวมอาจส่งผลในการลดความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องขัง และนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ เช่น การใช้กำลังข่มขู่บังคับระหว่างผู้ต้องขัง ไปจนถึงการก่อการจลาจล

6. สภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ (Environmental Perception)

การออกแบบและจัดสภาพภูมิทัศน์ (Landscape) รวมถึงสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบเรือนจำให้มีความเหมาะสมนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง ทำให้เกิดความรู้สึกสงบและผ่อนคลายขึ้นภายในเรือนจำ

7. ความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security)

การรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่เรือนจำ และผู้ที่เข้ามาติดต่อเกี่ยวข้องกับกิจการเรือนจำนั้นเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ ทั้งนี้ การออกแบบที่เป็นการส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ ได้แก่

- มีห้องนอนเดี่ยว
- อนุญาตให้ผู้ต้องขังสามารถกลับเข้าห้องได้ตลอด 24 ชั่วโมง และสามารถล็อกห้องได้
- เจ้าหน้าที่ปรากฏตัวอยู่ในบริเวณที่มีผู้ต้องขัง

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ในเรือนจำที่มีการนำมาตรการรักษาความปลอดภัยข้างต้นไปใช้ การชุกช่อนอาชญาของผู้ต้องขังลดลง รวมถึงการรวมกลุ่มแก๊ง ความตึงเครียด และการทำร้ายร่างกายลดน้อยลงด้วย

8. ภาพลักษณ์ของเรือนจำต่อสังคมภายนอก (Prison Image and Symbolism)

การออกแบบเรือนจำในปัจจุบัน มีความแตกต่างไปจากรูปแบบดั้งเดิมซึ่งมีป้อมเป็นสัญลักษณ์บริเวณด้านหน้าเรือนจำ มีการเปลี่ยนแปลงให้มีรูปแบบในเชิงสร้างสรรค์และเสมือนหนึ่งอาคารสถานที่ทั่วไป นอกเหนือจากเพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมมิให้ผู้ต้องขังกระทำการหลบหนีแล้ว การออกแบบเรือนจำยังต้องคำนึงถึงการยอมรับของสังคมและสามารถเปิดโอกาสให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขัง นอกจากนี้ การออกแบบเรือนจำควรให้ความสำคัญระหว่างการรักษาความมั่นคงปลอดภัยและผลกระทบต่อจิตใจ รวมทั้งปฏิบัตีก้าวร้าว ไม่เป็นมิตรของผู้ต้องขัง อันเป็นผลมาจากรูปแบบโครงสร้างและสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำที่ดูโหดร้าย ทารุณ ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่าเรือนจำที่ได้รับการออกแบบโดยมีการผสมผสานให้เห็นถึงและก่อให้เกิดความรู้สึกอ่อนโยน (Softness) และความมีมนุษยธรรม (Humane Treatment) จะส่งผลในทางบวกแก่ผู้ต้องขังเพิ่มมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป ถึงแม้ว่ารูปแบบโครงสร้างทางกายภาพจะมีใช้ปัจจัยเพียงประการเดียวที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารงานเรือนจำ แต่โครงสร้างทางกายภาพ บรรยากาศและสภาวะแวดล้อมบริเวณโดยรอบเรือนจำที่เหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ ความตึงเครียดและพฤติกรรมก้าวร้าวในหมู่ผู้ต้องขังลดน้อยลง ในขณะที่เจ้าหน้าที่มีกำลังใจในการทำงานและส่งผลให้การควบคุมดูแลผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับเรือนจำความมั่นคงสูงของกรมราชทัณฑ์

3.1 ประวัติความเป็นมาของกรมราชทัณฑ์

การราชทัณฑ์ของไทยได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับสังคมการเมืองและสภาพเศรษฐกิจ ตลอดยุคสมัยที่ผ่านมาในยุคก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกิจการเรือนจำได้สังกัดอยู่ตามส่วนราชการต่าง ๆ สอดคล้องกับการปกครองแบบจตุสดมภ์คือ แบ่งเป็นเรือนจำในกรุงเทพฯ และเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอก เรือนจำกรุงเทพฯ มี 2 ประเภท คือ “คุก” เป็นที่คุมขังผู้ต้องขังที่มีโทษตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป อยู่ในสังกัดกระทรวงนครบาล ส่วน “ตะราง” ใช้เป็นที่คุมขังผู้ต้องขังที่มีโทษต่ำกว่า 6 เดือนหรือนักโทษที่มีผู้ร้ายสังกัดกระทรวง

ทบวง กรม ที่บังคับกิจการนั้น ๆ ส่วนการเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอก มีที่คุมขังผู้ต้องโทษเรียกว่า “ตะราง” การคุมขังอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมืองหรืออาจส่งต่อให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม รับตัวไปคุมขังแล้วแต่กรณี

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการปรับปรุงระเบียบราชการใหม่ โดยโปรดให้สร้างคุกใหม่ขึ้นเรียกว่า “กองมหันตโทษ” และให้สร้างตะรางใหม่ขึ้นเรียกว่า “กองลหุโทษ” สังกัดกระทรวงนครบาล และในปี พ.ศ.2444 (ร.ศ. 120) ได้มีพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตรา “พระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ” ขึ้นเพื่อให้การจัดการเรือนจำเป็นไปอย่างเรียบร้อยยิ่งขึ้น จนถึงวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตรา “พระราชบัญญัติจัดตั้งกรมราชทัณฑ์” โดยมี พระยาชัยวิชิต วัชรวิกรมธาดา (ข้า ณ ป้อมเพชร์) เป็นอธิบดีกรมราชทัณฑ์คนแรก

ในปี พ.ศ.2469 ได้เกิดภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ งบประมาณรายได้รายจ่ายไม่ได้ดุลภาพกัน พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงยุบกรมราชทัณฑ์และให้ไปสังกัดกระทรวงยุติธรรม และต่อมาได้โอนกรมราชทัณฑ์ไปเป็นแผนกหนึ่ง (แผนกราชทัณฑ์) สังกัดกระทรวงมหาดไทย

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 การราชทัณฑ์ได้ยกฐานะเป็นกรมราชทัณฑ์ และมีการตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้วยการเรือนจำ การกักกัน ผู้มีสันดานเป็นโจรผู้ร้าย การฝึกอบรมและดัดสันดานเด็ก และในส่วนภูมิภาคได้มีการกำหนดเป็นเรือนจำจังหวัดและเรือนจำอำเภอ

ในปี พ.ศ.2545 ได้มีการปฏิรูประบบราชการ จึงได้โอนย้ายกรมราชทัณฑ์กลับมาสังกัดกระทรวงยุติธรรม

วิวัฒนาการการลงโทษผู้กระทำผิดในทุกประเทศ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ เริ่มจากการลงโทษอย่างโหดร้ายเพื่อตอบแทนให้สมแค้น เพื่อข่มขู่ยับยั้งให้เกรงกลัวและเข็ดหลาบ แล้วคลี่คลายลงมาเป็นกาปรับฟูอบรมแก้ไขให้กลับคืนเป็นคนดี รูปแบบการลงโทษในแต่ละยุคสมัยก็เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะการปกครองและสังคมเป็นสำคัญ

การราชทัณฑ์ของประเทศไทยอาจแบ่งวิวัฒนาการเป็น 3 ยุค คือ

1. ยุคก่อนสมัยรัชกาลที่ 5
2. ยุคแห่งการปรับปรุงในสมัยรัชกาลที่ 5
3. ยุคปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่สมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

ยุคก่อนสมัยรัชกาลที่ 5

สมัยกรุงศรีอยุธยา

แม้กฎหมายเก่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาจะสูญหายไปมาก แต่จากกฎหมายตราสามดวง ซึ่งได้ประมวลไว้ในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกขสามารถแสดงให้เห็นเค้าโครงการลงโทษในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้ว่าเป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้น ตอบแทน และข่มขู่ยับยั้ง เพราะมุ่งลงโทษที่ตัวผู้กระทำผิดอย่างเต็มที่โดยเฉพาะโทษประหารชีวิตในพระอัยการขบถศึก อันว่าด้วยโทษทเวด็จ์กรรมกรรม 31 ประการ (กรมราชทัณฑ์, 2555) ได้กำหนดวิธีการประหารชีวิตหลายรูปแบบอย่างน่าสยดสยอง

การลงโทษสมัยอยุธยา พอจะประมวลได้ ดังนี้

1. การประหารชีวิต ปกติใช้วิธีตัดศีรษะด้วยดาบ แต่ในกรณีกบฏได้มีบทบัญญัติในลักษณะที่โหดร้ายทารุณอย่างยิ่ง ซึ่งเข้าใจว่ามุ่งหมายข่มขู่ให้เกรงกลัว และในกรณีลงโทษพระราชวงศ์ก็มีวิธีประหารชีวิตแตกต่างจากสามัญชน

2. การลงโทษร่างกายให้เจ็บปวดทรมานโดยปกติใช้เสียนด้วยหวาย หรือทวนด้วยลวดหนึ่ง จองจำหรือพันธนาการด้วย เชือกคาวงคอก ล่ามโซ่ ตรวน ขึ้นขาหย่าง บันทอนอวัยวะด้วยการตัดมือ ตัดเท้า ตอกเล็บ ควักนัยน์ตา แหวะปาก ตัดลิ้น

3. ประจาน ได้แก่ สักหน้าหรือตัว แหวะหน้าผากหรือแก้ม พร้อมทั้งจำเครื่องพันธนาการ มีคนตีฆ้องร้องประกาศความชั่วตระเวนไปรอบเมือง

4. ปรับตามลักษณะความร้ายแรงของความผิดและตามฐานันดรศักดิ์

5. ริบทรัพย์ มักคู่กับโทษประหารชีวิต เรียกว่า ริบราชบาตร คือ ถูกริบทั้งหมดทั้งทรัพย์สิ้นเงินทอง รวมทั้งลูกเมีย

6. โทษจำคุก ไม่มีกำหนดระยะเวลาว่านานเท่าใด แล้วแต่พระเจ้าอยู่หัวจะโปรดพระราชทานอภัยโทษ หรือมีพระบรมราชโองการสั่งให้เป็นอย่างไร

สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์

หลักการและแนวความคิดในการลงโทษก็ไม่แตกต่างกับสมัยอยุธยามากนักการเรือนจำในกรุงเทพฯมี 2 ประเภท คือ "คุก" ใช้เป็นสถานที่จำขัง ผู้ร้ายที่มีกำหนดโทษสูง 6 เดือนขึ้นไป ส่วนผู้ต้องขังที่มีการกำหนดโทษตั้งแต่ 6 เดือนลงมาก็ให้ขังไว้ใน "ตะราง" ซึ่งมีอยู่หลายตารางด้วยกัน สังกัด กระทรวง ทบวง กรม ที่บังคับบัญชากิจการนั้น ๆ ส่วนการเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอกอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมือง มีสถานที่คุมผู้ต้องโทษ เรียกว่าตะรางประจำเมืองถ้าเป็นกรณี ความผิดจรรจ์มหันตโทษ ผู้ว่าราชการเมืองต้องส่งตัวผู้กระทำผิดมายัง

กระทรวงเจ้าสังกัด การคุมขังนักโทษในสมัยนั้นมิได้มีกฎข้อบังคับไว้โดยเฉพาะให้แล้วแต่ผู้ว่าราชการ เมืองจะกำหนดขึ้นใช้เองตามแต่จะเห็นควร

ยุคแห่งการปรับปรุงสมัยรัชกาลที่ 5

นับเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงงานราชทัณฑ์ของไทยให้ก้าวหน้าขึ้น ทรงจัดระเบียบการคุกตะรางใหม่ เมื่อ ร.ศ. 110 โดยได้มีการยกเลิกจารีตนครบาลอันโหดร้าย และประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ ร.ศ. 120 เพื่อใช้บังคับกิจการเรือนจำ เป็นการเฉพาะ ทรงวางระเบียบข้อบังคับเรือนจำ ให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ด้วยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งมีหลักการและวิธีการ ลงโทษที่ได้ผ่อนคลายความทารุณโหดร้ายลงไปมาก กับได้บัญญัติวิธีการลงโทษผู้กระทำผิดอาญาแผ่นดินต้องผ่านกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจ อัยการ ศาล และเรือนจำ ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 6 จึงได้ประกาศตั้งกรมราชทัณฑ์ขึ้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2458 โดยรวมกิจการเรือนจำ ทั่วยราชอาณาจักรไว้ในสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงนครบาล การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับอันเดียวกัน นับว่าการราชทัณฑ์ไทยได้พัฒนาไปสู่แนวทางที่มีเหตุผลยิ่งขึ้น

ยุคปัจจุบัน

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 การราชทัณฑ์ไทยได้วิวัฒนาการการเข้าสู่ยุคปัจจุบันเริ่มจากการสร้างเรือนจำกลางบางขวางให้เป็นเรือนจำที่ทันสมัย ในปี พ.ศ. 2477 แก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธีประหารจากการประหารชีวิตด้วยดาบมาเป็นการประหารชีวิตโดยใช้ปืน มีการกำหนดนโยบายอาญาและหลักทัณฑ์ปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและตามหลักการของอารยะประเทศยิ่งขึ้น ประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2479 กำหนดหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และมุ่งในเรื่องการฟื้นฟูอบรมแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม

วิสัยทัศน์กรมราชทัณฑ์

“กรมราชทัณฑ์เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ในการควบคุม แก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สูสังคม”

พันธกิจ

1. ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอารีภาพ
2. บำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤตินิสัยของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหมายถึงกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ต่อเนื่องนับจากที่ได้รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำไปจนถึงปล่อยตัวผู้ต้องขังจึงครอบคลุมถึงภารกิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งในด้านการจัดบริการอบรมแก้ไขและการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยและไม่หลบหนีภายใต้หลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2475 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตลอดจนกฎกระทรวงมหาดไทยที่ออกตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาขั้นตอนและมาตรการในการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่

1. การรับตัวผู้ต้องขัง
2. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในขณะที่อยู่ในเรือนจำ
3. การปล่อยตัวผู้ต้องขัง ซึ่งให้หมายรวมถึงในกรณีที่ผู้ต้องขังเสียชีวิต

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับเรือนจำความมั่นคงสูง

เรือนจำความมั่นคงสูงในประเทศไทย (Maximum Security Prison) (กรมราชทัณฑ์, สำนักทัณฑ์วิทยา, 2554)

ปัจจุบันเรือนจำความมั่นคงสูงของกรมราชทัณฑ์ มีจำนวน 9 แห่ง ประกอบด้วย เรือนจำกลางเขาบิน เรือนจำกลางคลองไผ่ เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางพิษณุโลก เรือนจำกลางระยอง เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เรือนจำกลางสงขลา และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ซึ่งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มี 3 แห่ง คือ เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ซึ่งมีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง

เรือนจำความมั่นคงสูง คือ เรือนจำที่โครงสร้างและการบริหารงาน ดังนี้

- กำแพงภายนอก (Outer Wall) เป็นกำแพงคอนกรีต (Masonry Wall) มีความหนาและสูงประมาณ 8-10 เมตร บนสันกำแพงติดตั้งลวดหนามและไฟฟ้าแรงสูง ไฟฟ้าแสงสว่างตลอดแนวกำแพง

- กำแพงหรือรั้วด้านใน (Inner Wall) ห่างจากกำแพงนอก จัดสร้างรั้วลวดหนามกั้นเขตหวงห้าม ห่างจากกำแพงเรือนจำ 1-2 เมตร สูง 8 เมตร เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องขังเข้าใกล้กำแพง เรือนจำอันจะเป็นช่องทางให้หลบหนีไปได้

- ป้อมยามรักษาการณ์ตรงบริเวณมุมกำแพง อย่างน้อย 4 ป้อม และจัดสร้างหอคอยสังเกตการณ์ที่มีความสูงสามารถมองเห็นความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังภายในเรือนจำได้ทั้งหมด

บนป้อมยามรักษาการณ์มีเจ้าหน้าที่ถืออาวุธ (Armed Guard Towers) ตลอด 24 ชั่วโมง

- ระบบเสริมความมั่นคงและการสื่อสาร นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเสริมการควบคุม โดยใช้ระบบโทรทัศน์วงจรปิด ระบบเครื่องจ่ายไฟฟ้าสำรองกรณีไฟฟ้าดับ การติดต่อระหว่างเจ้าหน้าที่และหน่วยงานราชการภายนอกที่เกี่ยวข้องด้วยระบบวิทยุสื่อสาร

- ประตูเรือนจำ ประตูเข้าออกเรือนจำเป็นแบบที่ปิดด้วยเหล็กที่มีความหนาและมั่นคงแข็งแรง ประตูเรือนจำประกอบด้วยประตูนอกและประตูภายใน 3 ชั้น ห่างกัน 15-20 เมตร มีเจ้าหน้าที่ควบคุมการปิดเปิด ประตูด้านในสุดจะติดตั้งเครื่องตรวจวัตถุระเบิดและโลหะ (Metal Detector X-ray Machine) สำหรับตรวจบุคคลและรถยนต์พาหนะที่เข้าออกด้วยภารกิจที่เกี่ยวข้อง (กรมราชทัณฑ์, 2541, น. 65-66)

1. มาตรการรักษาความปลอดภัย

1) มาตรการรักษาความปลอดภัยในด้านกายภาพด้วยระบบต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์วงจรปิด ระบบการปิด-เปิดประตูเรือนจำ และระบบการใช้เครื่องพันธนาการ

2) มาตรการด้านระเบียบวินัยแก่เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 และพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยข้าราชการราชทัณฑ์ พ.ศ.2482

3) มาตรการด้านระเบียบวินัยกับผู้ต้องขังตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่บังคับใช้ในการปฏิบัติของผู้ต้องขัง การดำเนินการกับผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยอย่างเข้มงวด

2. ด้านระบบรักษาความปลอดภัยของเรือนจำ

1) ระบบการป้องกันโดยใช้กำแพงและกระแสไฟฟ้าแรงสูง

2) ระบบการป้องกันมิให้ผู้ต้องขังเข้าเขตหวงห้าม

3) ระบบการจับความเคลื่อนไหว โดยใช้ระบบโทรทัศน์วงจรปิด และระบบเวรยามรักษาการณ์ของเจ้าหน้าที่

4) ระบบสัญญาณเตือนภัย

5) ระบบการปิดเปิดประตูเรือนจำและการเข้าออกของบุคคลและยานพาหนะ

6) ระบบควบคุมผู้ต้องขังในเวลากลางคืน

7) ระบบการเก็บรักษาอาวุธปืนและการใช้อาวุธปืน

8) ระบบการควบคุมผู้ต้องขังลักษณะร้ายและคดีอุกฉกรรจ์

9) ระบบการกำหนดแผนป้องกันและระงับเหตุร้าย สัญญาณเตือนภัย

10) ระบบการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง การใช้เทคโนโลยีในการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูงในประเทศไทยนั้น มีการดำเนินการค่อนข้างจำกัด เนื่องจากความจำกัดด้านงบประมาณ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำเป็นระบบมาตรฐานมีน้อยมาก ส่วนใหญ่มีการใช้เทคโนโลยีพื้น ๆ ที่มีราคาไม่สูงและจัดทำแบบไม่สลับซับซ้อน เช่น การใช้สายไฟแรงสูงบนสันกำแพงป้องกันผู้ต้องขังปีนหลบหนี การใช้เครื่องป้องกันการแหกหักหลบหนีโดยรถยนต์ชนประตูเรือนจำด้วยอุปกรณ์แท่งเหล็ก หรือแท่งซีเมนต์สลัดพื้นปลา เป็นต้น

เรือนจำความมั่นคงสูงในต่างประเทศ

เรือนจำความมั่นคงสูงในต่างประเทศ ซึ่งนับได้ว่าเรือนจำความมั่นคงสูงที่น่าสนใจ โดยเฉพาะเรือนจำความมั่นคงสูงในประเทศสิงคโปร์ และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของเรือนจำในประเทศในเอเชีย ในขณะที่เรือนจำความมั่นคงสูงในประเทศแคนาดา และสหรัฐอเมริกา เป็นตัวแทนของเรือนจำความมั่นคงสูงในประเทศตะวันตก และเรือนจำความมั่นคงสูงในประเทศออสเตรเลีย ผู้ศึกษาจึงนำเสนอเรือนจำความมั่นคงสูงในต่างประเทศ ดังนี้

1. เรือนจำความมั่นคงสูงในประเทศสิงคโปร์ (ทำนอง ดวงศิริ, 2546, น. 23-28)

เรือนจำและทัณฑสถานบำบัดพิเศษสิงคโปร์ เป็นหน่วยงานที่รัฐใช้ในการดำเนินงานลงโทษผู้กระทำผิดทางอาญา และแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดให้โทษ (Penal and Drug Rehabilitation) ทั้ง 2 หน่วยงานมีภาระหน้าที่ ดังนี้

มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมผู้ต้องขังที่กระทำผิดในคดีอาญา ทั้งผู้ต้องขังที่คดีเด็ดขาดแล้ว และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ทั้งนี้การดำเนินงานเป็นไปตามคำสั่งของศาล และของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ และให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในด้านการอบรม แก้ไข ฟื้นฟู ตลอดจนการจัดการสวัสดิการและการให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขังระหว่างที่คุมขัง และหลังการปลดปล่อย

เรือนจำและทัณฑสถานของประเทศสิงคโปร์ มีทั้งหมด 17 แห่ง โดยยึดถือความมั่นคงในการควบคุมผู้ต้องขังเป็นการแบ่งประเภทของเรือนจำ ซึ่งเรือนจำระดับความมั่นคงสูง (Maximum Security Prison) มี 4 แห่ง คือ

1. เรือนจำแรกรับควีนทาวน์ (Queenstown Remand Prison) เป็นเรือนจำความมั่นคงสูง เป็นศูนย์แรกรับผู้ต้องขังเข้าใหม่ และจัดแยกผู้ต้องขังตามประเภทความผิด
2. เรือนจำชางกี (Changi Prison) เป็นเรือนจำความมั่นคงสูงควบคุมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี และผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษสูง ผู้ต้องขังประหารชีวิต

3. เรือนจำหญิงและทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงชางกี (Changi Women's Prison and Drug Rehabilitation Centre) เป็นเรือนจำความมั่นคงสูง เป็นศูนย์แรกรับผู้ต้องขังหญิงที่กระทำความผิดทั้งคดีอาญา และกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

4. เรือนจำทานาห์เมราห์ (Tanah Merah Prison) เป็นเรือนจำความมั่นคงสูงที่สร้างใหม่ เป็นเรือนจำทันสมัยแบบเรือนจำในประเทศยุโรป นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วยในการควบคุม และรักษาความปลอดภัยของเรือนจำ ควบคุมผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดและให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในการแก้ไขอบรมทั้งสายสามัญและสายอาชีพ

การบริหารงานเรือนจำสิงคโปร์

การบริหารงานเรือนจำและทัณฑสถานจะแตกต่างกันออกไป ตามขนาดโครงสร้างของเรือนจำ เรือนจำขนาดใหญ่จะแบ่งเป็น 5-6 ฝ่าย เรือนจำและทัณฑสถานขนาดเล็กมีการแบ่งการบริหารลดหลั่นลงมาตามความจำเป็น ประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป (Administration)
2. ฝ่ายควบคุมและรักษาความปลอดภัย (Security)
3. ฝ่ายปฏิบัติการ (Operation)
4. ฝ่ายทะเบียนและประวัติอาชญากร (Criminal Registry)
5. ฝ่ายแก้ไขและฟื้นฟู (Rehabilitation)
6. ฝ่ายควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Control)

ฝ่ายแต่ละฝ่ายจะบริหารงานภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บัญชาการเรือนจำ แต่เพียงผู้เดียวนอกจากเรือนจำและทัณฑสถานบำบัดพิเศษของประเทศสิงคโปร์ จะแบ่งหน่วยงานการบริหารออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นการเฉพาะกิจอีก 4 หน่วยงาน ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ได้แก่

1. หน่วยปราบจลาจลในเรือนจำ หรือ SPEAR (Singapore Prison Emergency Action Response Force) ให้การอบรมเป็นพิเศษในด้านการระงับเหตุร้าย และปราบปรามการก่อความวุ่นวายภายในเรือนจำและทัณฑสถาน

2. หน่วยการศึกษาในเรือนจำ หรือ PEU (Prison Education Unit) มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังทั่วไปและผู้ติดยาเสพติด ครูผู้สอนทุกคนเป็นเจ้าหน้าที่ของกระทรวงศึกษา (The Ministry of Education)

3. หน่วยบริการทางการแพทย์ หรือ PMU (Prison Medical Unit) เป็นหน่วยงานทางการแพทย์ มีหน้าที่จัดสรรบริการทางการแพทย์ให้แก่ผู้ต้องขัง โดยบุคลากรทางการแพทย์ เช่น แพทย์และพยาบาลเป็นเจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุข (The Ministry of Health)

4. หน่วยแก้ไขอบรมและให้คำปรึกษาแนะนำ หรือ RCB (Rehabilitation and Counseling Branch) เป็นหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังที่ต้องการคำปรึกษาแนะนำเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ต้องขัง หรือบุตรผู้ต้องขัง ความช่วยเหลือดังกล่าว ได้มาจากกระทรวงพัฒนาชุมชน (The Ministry of Community Development) และองค์การกุศลอื่น ๆ

ระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยในเรือนจำ

กรมราชทัณฑ์ประเทศสิงคโปร์ ได้นำระบบคอมพิวเตอร์และระบบอิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาช่วยในการควบคุม และรักษาความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ โดยเฉพาะเรือนจำที่มีความมั่นคงสูง ดังนี้

1. สภาพโดยรอบแนวกำแพง

1.1 กำแพงเรือนจำภายนอก (Outer Wall) เป็นกำแพงคอนกรีตมีความสูงประมาณ 7 เมตร ส่วนบนกำแพงติดตั้งโลหะกลม (Metal Drum) สูง 1 เมตร เป็นแนวยาวตลอดแนวกำแพงทุกด้าน เพื่อป้องกันการปีนป่ายหรือยึดเกาะของอุปกรณ์การหลบหนี

1.2 ป้อมต้นกำแพงด้านนอก เป็นป้อมคอนกรีต มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวประมาณ 5 เมตร มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ 24 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นผลัด ๆ ละ 2 ชั่วโมง

1.3 กำแพงเรือนจำภายใน (Inner Wall) มีลักษณะเป็นกำแพงคอนกรีตสูง 6 เมตร ห่างจากกำแพงเรือนจำภายนอกประมาณ 10 เมตร นอกจากนี้ยังมีรั้วตาข่ายภายใน (Exercise Yard Wall) สูงประมาณ 5 เมตรติดตั้งห่างจากกำแพงคอนกรีตชั้นที่ 2 ประมาณ 10 เมตร พร้อมกับติดตั้งระบบสัญญาณเตือนภัย (Alarm System)

1.4 บริเวณที่ว่างระหว่างแนวกำแพงคอนกรีต ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 (Outer Wall- Inner Wall) ติดตั้งระบบโทรทัศน์วงจรปิด ซึ่งสามารถจับความเคลื่อนไหวของวัตถุที่ผ่านเข้ามาในเขตหวงห้ามโดยภาพจะปรากฏบนจอโทรทัศน์ เพื่อตรวจสอบลักษณะรูปพรรณของวัตถุให้ชัดเจน

2. สภาพภายในเรือนจำ

2.1 ประตูทางเข้าแดน เป็นระบบประตูอัตโนมัติ (Automatic Gate) ใช้แรงลมขับเคลื่อนประตูดังกล่าวมี 2 ชั้น ปิด-เปิดทีละประตู เพื่อตรวจสอบบุคคลและวัตถุสิ่งของ

บริเวณประตูสุดท้ายก่อนเข้าแดน จะติดตั้งเครื่องตรวจวัตถุระเบิด และโลหะ (Metal Detector X-ray Machine)

2.2 ตึกขัง ตึกขังเป็นคอนกรีตลักษณะทึบ 4 ชั้น ชั้นล่างเป็นโรงงาน ชั้น 2-4 เป็นตึกขัง ปีกชาย-ขวา ของแต่ละชั้นเป็นห้องขังขนาดเล็ก (Cell) ใช้คุมขังผู้ต้องขังห้องละ 3 คน ประตูห้องขังเป็นประตูเหล็กหนาทึบ ภายในห้องขังทึบและอับ ด้านหลังของห้องเป็นช่องลม ลูกกรงขนาดเล็ก ภายในไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมีเฉพาะส้วมและอ่างล้างหน้า

2.3 โรงงานฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังที่เข้าออกเพื่อทำงาน จะต้องผ่านการตรวจโลหะและการชุกซ่อนสิ่งของต้องห้าม โดยผู้ต้องขังทุกคนจะต้องเข้ามายังห้องที่ 1 เพื่อถอดเสื้อผ้า ชุดเดิมและเปลือยกายมานั่งยองบนแผ่นกระเบื้องเคลือบ เพื่อตรวจสอบสิ่งของต้องห้ามทาง ทวารหนักรวมทั้งถูกตรวจอวัยวะส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย หลังจากนั้นจะต้องเดินผ่านเครื่อง ตรวจโลหะ (Metal Detectors) เข้าไปอีกห้องหนึ่ง เพื่อเปลี่ยนชุดและรองเท้า และสวมชุดใหม่ เข้าโรงงานฝึกวิชาชีพ ภายหลังจากเลิกการทำงานจะต้องตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งเช่นกัน

3. ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเสริมความมั่นคงของเรือนจำ (Electronics Security System)

3.1 ห้องควบคุมกลาง (Central Control Room) ห้องควบคุมกลางเป็น ศูนย์กลางควบคุมระบบคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งระบบของเรือนจำ มีหน้าที่สั่ง การ ควบคุม สื่อสาร และตรวจตราสังเกตการณ์โดยรอบ

3.2 ระบบการควบคุมในแต่ละชั้นของตึกขัง ในแต่ละห้องของตึกขัง จะมี ห้องควบคุมระบบการรักษาความปลอดภัย ประกอบด้วย ระบบควบคุมการปิด-เปิดประตู โทรว์ทัศน์วงจรปิด ระบบเตือนภัย และระบบสื่อสาร

ทั้งนี้ ในการบริหารงานด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ ยังมี หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในการป้องกันและระงับเหตุร้าย คือ SPEAR บุคลากรในหน่วยงาน ได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตรเฉพาะด้านเป็นอย่างดี เช่น หลักสูตรการป้องกันและระงับเหตุร้าย และใช้สุนัขเข้าช่วยเหลือในการตรวจค้นอาวุธและยาเสพติดภายในเรือนจำ

4. การอบรมแก้ไขผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ มีแนวคิดในการบริหารงาน แก้ไขอบรมผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยเห็นว่าปัญหาอาชญากรเป็นปัญหาทางด้านความประพฤติ อาชญากรไม่ใช่เป็นเหยื่อของสังคมหรือสภาพแวดล้อม ฉะนั้น เขาต้องรับผิดชอบต่อผลการกระทำ ของเขา ปัญหาอาชญากรจะสำเร็จในการอบรมแก้ไขหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวอาชญากร แผนการอบรม ผู้ต้องขังประกอบด้วย

- 4.1 การทำงาน (Work)
- 4.2 กายบริหารและระเบียบแถว (Physical Training)
- 4.3 การอบรมทางศาสนา (Religious Counseling)
- 4.4 การให้คำปรึกษาแนะนำ (Social Counseling)

5. การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การจำแนกผู้ต้องขังเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประสบความสำเร็จทั้งในด้านการควบคุม และการศึกษาอบรม ฝึกวิชาชีพ และการกำหนดหลักเกณฑ์ทางทัณฑปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ด้วยการวิเคราะห์ประวัติและปัญหาทั่วไปเพื่อวางแผนในการปฏิบัติ และการกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล นับแต่วาระแรกที่ผู้ต้องขังถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ การส่งเข้าทำงานฝึกวิชาชีพจนกระทั่งปล่อยพ้นโทษไป

6. การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังเป็นการบริหารงานโดยรัฐเกือบทุกกรณี แต่ปัจจุบันภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในระบบงานอุตสาหกรรมในเรือนจำมากขึ้น คือ การให้ภาคเอกชนเข้ามาตั้งโรงงานในเรือนจำเพื่อฝึกทักษะในการทำงานให้กับผู้ต้องขังให้เกิดความรู้ความชำนาญ การร่วมทุนกับภาคเอกชน เพื่อการให้ใช้สถานที่ประกอบการ และถ่ายทอดเทคนิคในการทำงานให้แก่ผู้ต้องขัง ระบบการช่วยเหลือจากภาคเอกชน เป็นการจัดการที่มีประสิทธิภาพในด้านการฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง แล้วนำผลกำไรมาพัฒนาแก้ไขผู้ต้องขังต่อไป

7. สวัสดิการผู้ต้องขัง การจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ถือปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขอสหประชาชาติ ดังนี้

7.1 การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยให้ถูกสุขลักษณะ และเหมาะสมต่อการแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขัง เรือนนอน โรงงานฝึกวิชาชีพ สถานที่ออกกำลังกาย สถานที่นันทนาการ แสงสว่าง และระบบการถ่ายเทอากาศ และต้องบำรุงรักษาให้สะอาด สวยงาม และแข็งแรงมั่นคง

7.2 การจัดการเกี่ยวกับอนามัย และการสุขภาพิบาลของผู้ต้องขัง มีหน่วยบริการทางการแพทย์ รับผิดชอบดูแลบำบัดรักษาอาการป่วยของผู้ต้องขัง

7.3 การจัดการเกี่ยวกับอาหาร การจัดการเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่มหลับนอนและนันทนาการที่จำเป็นในการดำรงชีพ และทางด้านความบันเทิงให้กับผู้ต้องขัง

8. การจัดสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ กรมราชทัณฑ์สิงคโปร์ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการเจ้าหน้าที่อย่างจริงจัง ได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาทำหน้าที่โดยเฉพาะเรียกว่า “หน่วยสวัสดิการเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์” (Prison Welfare Unit : PWU) มีหน้าที่กำหนดนโยบายและเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ แก่ข้าราชการราชทัณฑ์เพื่อประโยชน์และความเป็นอยู่ที่ดีของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

2. เรือนจำความมั่นคงสูงประเทศญี่ปุ่น (ทำนอง ดวงศิริ, 2546, น. 29-30)

งานราชทัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่น อยู่ในกำกับการกักขังดูแล และความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้กระทำผิดที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยมีภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. การกักขังดูแลหน่วยงานราชทัณฑ์ของรัฐ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการควบคุมเพื่อป้องกันสังคมจากอาชญากรรม และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคมภายนอก เป็นพลเมืองดีต่อไปได้ รวมทั้งการให้การศึกษา การอุตสาหกรรมในเรือนจำและการดูแลด้านอนามัยในเรือนจำ

2. ดำเนินการศึกษาวิจัยทางวิชาการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และการจัดเก็บทะเบียนประวัติลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ต้องขัง

3. พัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานราชทัณฑ์ ตลอดจนจัดหางบประมาณและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชทัณฑ์

การจัดการองค์การในการบริหารงานราชทัณฑ์

ในประเทศญี่ปุ่น หน่วยงานที่รับผิดชอบในการควบคุมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และเยาวชน คือ กรมราชทัณฑ์ สังกัดกระทรวงยุติธรรม โดยมีเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในกรมนี้มากกว่า 20,000 คน

เรือนจำและทัณฑสถาน

เรือนจำในประเทศญี่ปุ่นมี 3 ประเภท คือ เรือนจำซึ่งใช้ควบคุมผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ (Adult Prison) ทัณฑสถานวัยหนุ่ม (Juvenile Prison) และสถานที่คุมขัง (Detention House) ทัณฑสถานวัยหนุ่มใช้ควบคุมผู้ต้องขังวัยหนุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 26 ปี สถานที่คุมขังใช้คุมขังผู้กระทำผิดที่อยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดี ซึ่งพิจารณาแล้วว่าอาจจะหลบหนีหรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดีหากไม่คุมขังผู้ต้องขังในสถานที่คุมขัง โดยจะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด คำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องขังในการช่วยเหลือด้านกฎหมายและการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม ส่วนผู้ต้องขังในเรือนจำที่เป็นผู้ใหญ่และผู้ต้องขังในสถานวัยหนุ่ม จะได้รับการปฏิบัติด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมโดยปกติสุข และการแก้ไขฟื้นฟูตนเอง

อัตราความจุของเรือนจำ ความจุของเรือนจำประเทศญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- เรือนจำขนาดใหญ่ มีผู้ต้องขังประมาณ 1,000-2,500 คน
- เรือนจำขนาดกลาง มีผู้ต้องขังประมาณ 600-800 คน
- เรือนจำขนาดเล็ก มีผู้ต้องขังประมาณ 300 คน

จำนวนผู้ต้องขัง งานราชทัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่น ไม่เคยประสบปัญหาภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำ มีจำนวนนักโทษเด็ดขาด โดยเฉลี่ยประมาณ 39,542 คน หรือ ร้อยละ 81.4 ของความจุนักโทษเด็ดขาดทั้งหมด

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ การแบ่งชั้นของเจ้าหน้าที่เรือนจำในประเทศญี่ปุ่น (Class System) ในแต่ละชั้นประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ กัน โดยมีการนำระบบการชำนาญเฉพาะด้านมาใช้กับเจ้าหน้าที่เรือนจำ ทำให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทบาทของเจ้าหน้าที่เรือนจำ บทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำตามกฎหมายราชทัณฑ์และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ผู้คุมเรือนจำพกพาอาวุธได้ เช่น ปืน และกระบองในเวลาปฏิบัติหน้าที่ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจำนวนผู้ต้องขังที่มีสันดานเป็นผู้ร้ายจะเพิ่มมากขึ้น แต่เรือนจำก็ยังรักษาความสงบเรียบร้อยไว้ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากระบบการควบคุมอย่างใกล้ชิด (Guard in Charge System) การเลื่อนตำแหน่งในการทำงาน ระบบอุตสาหกรรมในเรือนจำ การรักษาความปลอดภัย การแนะนำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรม และการประเมินพัฒนาการของผู้ต้องขังอย่างใกล้ชิด ทำให้เจ้าหน้าที่เรือนจำและผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกมั่นคงปลอดภัย

ประเทศญี่ปุ่น ไม่เคยประสบปัญหานักโทษล้นเรือนจำ จำนวนผู้ต้องขังในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา ยังมีจำนวนลดลงและมีแนวโน้มที่จะคงที่ และหากเทียบสัดส่วนระหว่างจำนวนประชากรทั้งหมดกับจำนวนผู้ต้องขัง พบว่า ในจำนวนประชากร 100,000 คน จะมีจำนวนผู้ต้องขังเพียง 38 คนเท่านั้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนน้อย ประกอบกับประเทศญี่ปุ่นนิยมใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุกในระบบกระบวนการยุติธรรม เช่น การลงโทษปรับ การชะลอการฟ้อง การรอลงอาญาโดยการคุมประพฤติ ดังนั้น การลงโทษจำคุกจะใช้เฉพาะกับผู้กระทำผิดที่สมควรจะถูกจำคุกในเรือนจำเท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีการพิจารณาให้ผู้ต้องขังได้รับการพักการลงโทษออกไปก่อนครบกำหนดโทษโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 57 ต่อปี เหล่านี้เป็นเหตุให้จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำของประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งเทียบอัตราส่วน

ระหว่างเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังเท่ากับ 1 : 3 จึงทำให้การบริหารงานเรือนจำของประเทศญี่ปุ่น ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เรือนจำความมั่นคงสูงในประเทศแคนาดา (ทำนอง ดวงศิริ, 2546, น. 31-32)

งานราชทัณฑ์ของประเทศแคนาดา ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบยุติธรรม และเป็น การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ปกป้องสังคม โดยกระตุ้นให้ผู้กระทำผิดกลับเป็นพลเมืองที่ ยอมรับกฎหมาย ตระหนักถึงความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย โดยการควบคุมผู้กระทำผิดความผิด อย่างมีเหตุผล ความมั่นคงปลอดภัยและความมีมนุษยธรรม งานราชทัณฑ์ในแคนาดา มี จุดประสงค์อยู่ที่ความปลอดภัยของสาธารณชน แต่ก็คำนึงถึงการฟื้นฟู สร้างความเข้าใจ ตลอดจน สร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลในเชิงบวกแก่ผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษออกไป ภารกิจหน้าที่ ดังนี้

1. การช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้กระทำผิดกลับเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมาย
2. ควบคุมผู้กระทำผิดทั้งที่อยู่เรือนจำและที่ถูกรักษาประพฤติดูอยู่ในชุมชนอย่าง สมเหตุสมผล มั่นคงปลอดภัย และมีมนุษยธรรม

การปฏิบัติงานราชทัณฑ์ จะอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งประเทศแคนาดาว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และการปล่อยอย่างมีเงื่อนไข นอกจากนี้ยังมีข้อตกลงและ อนุสัญญาระหว่างประเทศ เช่น กฎมาตรฐานขั้นต่ำสุดของวิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์กา สหประชาชาติ ข้อตกลงระหว่างชาติว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

จำนวนเรือนจำภายใต้การควบคุมของกรมราชทัณฑ์ คือ

1. เรือนจำกลางสำหรับนักโทษชาย แบ่งเป็นเรือนจำความมั่นคงสูง ปานกลาง และต่ำ จำนวน 42 แห่ง

2. เรือนจำสำหรับนักโทษหญิง จำนวน 5 แห่ง

3. ศูนย์ราชทัณฑ์ชุมชน จำนวน 15 แห่ง

4. สำนักงานพักการลงโทษ จำนวน 69 แห่ง

สำหรับสถิติผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำต่าง ๆ ในปี ค.ศ.1997 มีจำนวน ทั้งสิ้น 14,448 คน โดยไม่รวมผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวคุมประพฤติอย่างมีเงื่อนไข

ระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ

การใช้เทคโนโลยีในเรือนจำ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการควบคุมผู้ต้องขังที่ช่วยให้ เกิดประสิทธิภาพ มีความมั่นคงปลอดภัย ในแคนาดาได้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ อย่างกว้างขวาง ทั้งในส่วนของการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในเรือนจำและการบันทึกข้อมูล

การติดต่อสื่อสารและสัญญาณเตือนภัย นอกจากนี้ ยังมีเทคโนโลยีระดับสูงที่นำมาใช้อย่างแพร่หลาย เช่น การใช้โทรศัพท์วงจรปิดในการสอดส่องดูแลผู้ต้องขังแทนการเผชิญหน้าโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ที่ติดอาวุธ การใช้บัตร Electronic Smart Card กับผู้ที่เข้ามาเยี่ยมหรือติดต่อกับเรือนจำ การใช้กำไลมืออิเล็กทรอนิกส์สวมไว้ที่ข้อมือหรือข้อเท้าผู้ต้องขัง เพื่อทราบถึงตำแหน่งที่อยู่ นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีกับผู้ต้องขังแล้ว ยังมีการนำมาใช้กับเจ้าหน้าที่เรือนจำ เพื่อให้ได้ทราบถึงตำแหน่งหรือสถานที่ปฏิบัติงานอยู่อีกด้วย

การอบรมแก้ไขผู้ต้องขัง

การจัดการศึกษา การศึกษาแก่ผู้ต้องขังในประเทศแคนาดา มีการดำเนินการทั้งในเรือนจำที่มีความมั่นคงสูง ปานกลาง และต่ำ ประกอบด้วยหลักสูตร ดังนี้

- 1) การศึกษาพื้นฐานสำหรับผู้ใหญ่ ระดับ 1-10
- 2) การศึกษาระดับมัธยมศึกษา
- 3) การศึกษาสายอาชีพ ระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

การศึกษาแต่ละอย่าง มุ่งเน้นให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง โดยพิจารณาถึงผลสำเร็จและความสามารถเป็นสำคัญ ส่วนการศึกษาด้านอาชีพประกอบด้วยหลักสูตรช่างประปา ช่างเชื่อม ช่างซ่อมเครื่องยนต์เล็ก และให้ผู้ต้องขังได้ทำงานในเรือนจำเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน โดยทั่วไปผู้ต้องขังจะได้รับการศึกษาในระดับก่อนมัธยมศึกษา

การฝึกวิชาชีพ นอกจากมีการจัดการศึกษาสายอาชีพแล้ว ผู้ต้องขังยังได้มีโอกาสในการฝึกวิชาชีพ เพื่อเป็นการเรียนรู้และเพิ่มทักษะให้กับตัวเอง โครงการด้านการฝึกอาชีพที่รู้จักกันมากที่สุด ได้แก่ "CORCAN" ประกอบไปด้วยธุรกิจในการโครงการ 5 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจการเกษตร การก่อสร้าง หัตถกรรม บริการ และสิ่งทอ โครงการนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้มีประสบการณ์และฝึกงาน โดยจัดสภาพแวดล้อมให้คล้ายกับการทำงานในภาคเอกชนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การปลดปล่อยผู้ต้องขัง

การปลดปล่อยผู้ต้องขัง คือ

1. การปล่อยตัวชั่วคราว (Temporary Release) ตามกฎหมายว่าด้วยการงานราชทัณฑ์และการพักการลงโทษ การปล่อยตัวชั่วคราว มี 3 แบบ คือ การปล่อยตัวชั่วคราวแบบมีการควบคุม การปล่อยแบบไม่มีการควบคุม และการออกทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ

2. การพักการลงโทษหรือการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข (Conditional Release) การพักการลงโทษตอนกลางวัน (Day Parole) และต้องกลับมาคุมขังในเรือนจำในเวลากลางคืน กรณีต้องโทษจำคุกมากกว่า 3 ปี จะต้องทดลองปล่อยตัวเป็นเวลา 6 เดือน และกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต จะต้องทดลองปล่อยตัว เป็นเวลา 3 ปี ก่อนที่จะพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวแบบเต็มรูปแบบ (Full Parole) แบบไม่ต้องกลับมาคุมขังในเรือนจำตอนกลางวัน และสามารถจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ

3. การปล่อยตัวตามกฎหมายกำหนด (Statutory Release) ในกรณีที่ผู้ต้องขังไม่ได้รับการพักโทษเนื่องจากสาเหตุใดก็ตาม เมื่อต้องโทษมาแล้ว 2 ใน 3 ของเวลาที่ถูกพิพากษาจำคุก ผู้ต้องขังคนนั้นจะได้รับการปล่อยตัวตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย การปล่อยตัวตามกฎหมายจะถูกระงับได้ ถ้าพิจารณาว่าผู้กระทำผิดมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดอีก ในคดีทำร้ายร่างกายหรือฆ่าผู้อื่น การล่วงละเมิดทางเพศกับเด็ก หรือการติดยาเสพติดอย่างรุนแรง

4. การปล่อยตัวเมื่อสิ้นสุดโทษ (Release on Expiry of Sentence) การบริหารการเจ้าหน้าที่ ในแต่ละปีกรมราชทัณฑ์จะต้องมีผู้ต้องขังอยู่ในความรับผิดชอบโดยประมาณ 20,600 คน แบ่งเป็นผู้ถูกจำคุก 13,000 คน และที่ได้รับการพักการลงโทษ 7,000 คน จำนวนเจ้าหน้าที่ประมาณ 12,000 คน อัตราส่วนระหว่างเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังเท่ากับ 1 คน ต่อผู้ต้องขัง 1.7 คน นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครอีกจำนวน 10,000 คน ที่ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ อาสาสมัครจะมีบทบาทสำคัญมากในการช่วยให้งานคุมประพฤติผู้ต้องขังเกิดความสมบูรณ์ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับผู้กระทำผิด ทำการขัดเกลาเชื่อมโยงกับชุมชน ในปัจจุบันพนักงานอาสาสมัครคุมประพฤติทุกคน จะจบการศึกษาในระดับปริญญาการศึกษาทางด้านอาชีววิทยาหรือสังคมสงเคราะห์

การมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่จำนวนมาก เมื่อเทียบสัดส่วนกับผู้ต้องขัง ทำให้งานราชทัณฑ์ในแคนาดาไม่ประสบปัญหาการขาดแคลนกำลังเจ้าหน้าที่ และการประสบกับปัญหานักโทษดันเรือนจำอย่างประเทศไทยในปัจจุบันนี้ (กรมราชทัณฑ์, 2541, น. 216-239)

4. เรือนจำความมั่นคงสูงประเทศสหรัฐอเมริกา (ไพฑูรย์ วิเศษศิริ, 2545, น. 67-68)

การบริหารงานเรือนจำที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูงสุด ซึ่งใช้คุมผู้ต้องขังในคดีอุกฉกรรจ์ที่มีโทษสูงที่เกรแฮมไฮด์ นักทัณฑ์วิทยาชาวอเมริกากล่าวไว้เมื่อ 30 ปีที่แล้ว คือ “ยอมให้ผู้ต้องขังและผู้คุมละเมิดกฎเกณฑ์ในบางเรื่อง ยกเว้นเรื่องหลบหนีหรือก่อความวุ่นวาย” ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

แต่ปัจจุบันการบริหารงานเรือนจำในสหรัฐไม่ยอมให้มีการ “ยอมให้ผู้ต้องขังและผู้คุมละเมิดกฎเกณฑ์เพื่อแลกเปลี่ยนกับการไม่หลบหนีหรือก่อความวุ่นวาย” และไม่ยินดีที่จะใช้วิธีการนอกกรอบแบบหรือละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง แต่หันไปใช้การสร้างคุกไฮเทคขึ้นมาควบคุมผู้ต้องขังที่มีลักษณะร้าย ปกครองยากและคิดหลบหนีแทน

เรือนจำที่รัฐบาลสหรัฐสร้างขึ้นใหม่นี้ อยู่ที่เมืองพรอเรนซ์ รัฐโคโลราโด เพื่อใช้เป็นเรือนจำสำหรับผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงต่อการหลบหนีสูง และเป็นผู้ต้องขังที่มีสันดานเป็นผู้ร้ายและอันตรายหรืออาชญากรอาชีพ เช่น มือปืนรับจ้าง นักก่อการร้าย แก๊งอาชญากร และนักปล้นฆ่า เป็นต้น

เรือนจำแห่งนี้มีความจุ 484 คน ใช้เงินค่าก่อสร้าง 1,550 ล้านบาท โดยออกแบบให้เป็นเรือนจำไฮเทคที่มีเทคโนโลยีสูง นอกเหนือจากมาตรการการรักษาความปลอดภัยที่ทำกันทั่ว ๆ ไปในเรือนจำ คือ มีลูกกรงเหล็ก กำแพงซีเมนต์ และป้อมรักษาการณ์บนกำแพงซึ่งมียามติดอาวุธประจำอยู่แล้ว เทคโนโลยีที่รองรับผู้ต้องขังคืออุปกรณ์อัจฉริยะซึ่งถูกขนย้ายมาจากเรือนจำของรัฐอื่น ๆ นั่นคือ กล้องถ่ายวิดีโอ จำนวน 168 ตัว และประตูควบคุมด้วยไฟฟ้าอีก 1,400 บาน

การออกแบบที่ไม่ต้องการให้ผู้ต้องขังได้สัมผัสร่างกายกับผู้อื่นเลยโดยการสร้างให้มีช่องว่างขวางกั้นอยู่เพราะถือว่าเป็นหนทางเดียวที่จะทำโทษ ควบคุม ปกป้องผู้คุมและนักโทษอื่น ๆ และป้องกันการหลบหนี ส่วนงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดของคุณนี้คือจะตรวจหนังสือที่ได้รับคืนทุกหน้า เพื่อดูว่ามีรหัสติดต่อกันระหว่างผู้ต้องขังหรือไม่ เพราะบางรหัสที่ผู้ต้องขังใช้กันเป็นเพียงจุดเล็ก ๆ เขียนด้วยดินสอเท่านั้น

อันที่จริงผู้ออกแบบต้องการใช้คอมพิวเตอร์ในการปิดเปิดประตูห้องขัง แต่เนื่องจากเทคโนโลยีดังกล่าวซับซ้อนเกินไปจึงต้องใช้การกดปุ่มเหมือนเดิม แต่ถึงอย่างไรเรือนจำแห่งนี้ก็เป็นสถานที่คุมขังผู้ต้องขังที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุดโดยการนำเทคโนโลยีหลาย ๆ อย่างมาจากที่เคยใช้ในเรือนจำอื่น ๆ และมีการคิดค้นขึ้นใหม่ จากบทเรียนในอดีต เช่น เฟอร์นิเจอร์ทุกชิ้นภายในห้องขังจะถูกตรึงอยู่กับที่ไม่ว่าจะเป็นม้านั่ง เติงนอน ที่ตั้งโทรทัศน์ซึ่งทำจากปูนซีเมนต์ที่เชื่อมติดกับโครงสร้างของห้อง ส่วนในห้องจะไม่มีจานรองสบู่ ที่รองนั่ง หรือก้านชักโครก เพราะถือว่าอุปกรณ์ดังกล่าวอาจนำไปเป็นอาวุธได้ นักโทษของที่นี่จึงใช้แต่สบู่เนื่องจากสบู่แท่งนั้นอาจใช้แทนมีดได้

ส่วนห้องเยี่ยมจะมีหน้าต่างกระจกซึ่งทนทานต่อการทุบด้วยก้อนได้นานถึง 2 ชั่วโมง ผู้มาเยี่ยมจะต้องคุยกับนักโทษผ่านไมโครโฟน และนั่งบนเก้าอี้พลาสติกซึ่งมีคุณสมบัติไม่ติดไฟเท่านั้น

ผนังซีเมนต์ทนทานต่อแรงกระแทกสูง มีลูกกรงเหล็กไขว้อยู่ภายในทุก ๆ ช่วง ห่างประมาณ 8 นิ้ว การอบรมหรือรายการธรรมชาติจะถ่ายทอดทางโทรทัศน์ การปล่อยน้ำอาบน้ำใช้จะติดตั้งเวลาไว้เพื่อป้องกันน้ำท่วม

ห้องซึ่งถูกออกแบบให้เป็นเหลี่ยมเป็นมุมเพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังมองเห็นผู้ต้องขังห้องอื่นหรือมองเห็นเทือกเขาร็อกก็จากหน้าต่างเล็ก ๆ ในห้องซึ่งของเขา ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังพูดคุยติดต่อกัน และป้องกันไม่ให้พวกเขาจำได้ว่ากำลังอยู่ที่ไหนถ้าคิดจะหนี

ประตูห้องซึ่งทุกห้องควบคุมด้วยระบบไฟฟ้า เมื่อเปิดประตูขึ้น ผู้ต้องขังจะเดินคนเดียวไปยังพื้นที่สันหนาคารซึ่งมีลูกกรงระดับคางล้อมอยู่ เมื่อหมดเวลาเขาจะเดินกลับมายังห้องซึ่งประตูจะเปิดออกและปิดเมื่อเขาเข้าไปข้างใน

เรือนจำแห่งนี้มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน 2 เครื่อง แต่ละเครื่องสามารถผลิตไฟฟ้าสำหรับเมืองที่มีผู้อยู่อาศัย 800 หลังคาเรือน ป้อมรักษาการณ์ที่มีอยู่ทั้งหมด 6 แห่งจะมีความสูงไม่เท่ากันเพื่อป้องกันการโจมตีทางอากาศและให้มองหลังคาอาคารได้อย่างชัดเจน

ถ้าจะออกจากอาคาร ผู้ต้องขังจะต้องผ่านประตูเหล็กหนา 3 นิ้ว ถึง 7 แห่ง แต่ละประตูจะเปิดก็ต่อเมื่ออีกประตูหนึ่งปิดแล้วเท่านั้น ถ้าป้อมรักษาการณ์แห่งหนึ่งถูกยึด การควบคุมประตูสามารถควบคุมได้จากภายนอก เมื่อผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์จะออกจากห้องซึ่ง พวกเขาจะถูกใส่กุญแจมือไว้ด้านหลัง ใส่ตรวนที่เท้าและมีผู้คุมคอยประกบ 3 คน

ผู้ต้องขังชั้นเลวจะไม่มีโทรทัศน์ดูและมีโอกาสใช้โทรศัพท์เพียง 15 นาที ในรอบ 3 เดือน ถ้าต้องการอิสรภาพ พวกเขาจะต้องประพฤติตนให้ดี จึงจะได้ย้ายไปอยู่ในระดับเดียวกับผู้ต้องขังทั่วไป ซึ่งมีโทรทัศน์ให้ดู และโทรศัพท์ได้เดือนละ 2 ครั้ง ตั้งแต่เรือนจำแห่งนี้ได้เปิดดำเนินการมายังไม่มีผู้ต้องขังคนใดหลบหนีออกจากเรือนจำแห่งนี้ได้เลย

5. เรือนจำความมั่นคงสูงประเทศออสเตรเลีย (ไพทอร์ย วิเศษศิริ, 2545, น. 69-70)

สำหรับเรือนจำในออสเตรเลีย ห่างออกไปจากเมืองเพอร์ธไป 45 กิโลเมตร ได้มีการสร้างเรือนจำแห่งใหม่ขึ้นมาให้เป็นเรือนจำที่ทันสมัยและไฮเทคที่สุดแห่งหนึ่งของออสเตรเลีย เรือนจำแห่งนี้ชื่อว่า คาซวลิน่า ได้สร้างขึ้นมาใช้สำหรับคุมขังผู้ต้องขังที่มีประวัติร้ายและเป็นอันตรายต่อสังคมจริง ๆ อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้ต้องขังอื่น ๆ ปะปนอยู่ด้วย เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและทำให้ภารกิจของเรือนจำดำเนินไปได้ตามปกติ

ความเข้มแข็งในระบบการรักษาความปลอดภัยแบบไฮเทคของเรือนจำแห่งนี้
เหนือกว่าเรือนจำ อัลคาทราสที่อยู่บนอ่าวซานฟรานซิสโกของอเมริกาอย่างมาก

เรือนจำคาซวลิน่า มีความจุปกติ 450 คน ควบคุมผู้ต้องขังชายทั้งหมด มีเจ้าหน้าที่
330 คน ทั้งเจ้าหน้าที่หญิงและชาย ภายในแบ่งออกเป็น 4 แดน คือ แดนเรือนนอน ซึ่งแยกเป็น
ตึก ๆ แต่ละตึกมีการรักษาความปลอดภัยที่เข้มแข็ง มีแดนฝึกวิชาชีพ แดนเล่นกีฬา และแดน
ส่วนหน้าสำหรับการเยี่ยมและกิจกรรมอื่น ๆ

เรือนจำที่มีมูลค่าก่อสร้าง 1,800 ล้านบาทแห่งนี้ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย
มีโทรทัศน์วงจรปิดจับภาพเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังได้ตลอด 24 ชั่วโมง จึงเป็นการยากที่จะหลบหนี
ได้ เพราะเสมือนมีตาอิเล็กทรอนิกส์คอยมองอยู่ทุกฝีก้าว และผู้ต้องขังคนใดที่คิดจะหนีจะต้อง
เผชิญกับประตูอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดปิดด้วยระบบไฟฟ้าในตัวตึกนอนและในแดนต่าง ๆ จากนั้นเมื่อ
มาถึงกำแพงเรือนจำจะพบกับรั้วลวดหนามชนิดพิเศษมีลักษณะเป็นขดสูง 5 เมตร ซึ่งคมราวกับ
ใบมีดโกน เรียกว่ามีลวดใบมีดโกนล้อมกันก่อนจะถึงกำแพง นอกจากนี้ยังมีสเตอไรล์ โซน (Sterile
Zone) หรือเขตตรวจจับการเคลื่อนไหว ซึ่งกว้างกว่า 70 เมตร ยาวล้อมรอบเรือนจำถึง 18
กิโลเมตร เรือนจำแห่งนี้ไม่มีป้อมรักษาการณ์ เรือนจำอิเล็กทรอนิกส์ไม่ต้องมีหอคอยหรือป้อมอีก
ต่อไป แต่ใช้ดวงตาไฟฟ้าหรือกล้องวิดีโอมาทำหน้าที่แทน

ผู้คุมที่นี่ได้รับการฝึกอย่างดีในการควบคุมผู้ต้องขัง โดยแยกส่วนระหว่าง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายอบรมแก้ไข ในส่วนของข้อมูลของเรือนจำ มีการใช้
คอมพิวเตอร์มาควบคุมการทำงานและเก็บข้อมูลในด้านต่าง ๆ เช่น ประวัติผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่
วัสดุ และอื่น ๆ ซึ่งรวมทั้งการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เรือนจำแห่งนี้จึงจัดว่าเป็นเรือนจำที่มีระบบ
ควบคุมที่ทันสมัยและไฮเทคที่สุดแห่งหนึ่งของออสเตรเลีย

สรุปได้ว่า เรือนจำที่มีระดับความมั่นคงแข็งแรงที่สุดในปัจจุบันได้หันไปสู่การใช้
เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการควบคุม เพื่อทดแทนการใช้กำลังเจ้าหน้าที่และการพึ่งพาผู้ต้องขังใน
การควบคุมกันเอง ซึ่งต้องแลกกับการยอมให้ผู้ต้องขังมีอิสระและความสะดวกสบาย ในระบบแรก
เป็นการพึ่งเทคโนโลยีแต่ประการเดียว และในระบบหลังเป็นการพึ่งพาความสัมพันธ์ระหว่าง
เจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขัง ซึ่งทั้งสองระบบต่างมีข้อดีและข้อเสีย ปัญหาอยู่ที่ว่าจะผสมผสานข้อดีและ
ข้อเสียของทั้งสองระบบได้อย่างไร

3.3 มาตรการป้องกันความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ

1. มาตรการป้องกันเหตุร้ายและวินาศกรรม

1.1 การป้องกันการก่อเหตุร้ายในเรือนจำ

เนื่องจากมีเหตุผู้ต้องขังของเรือนจำแห่งหนึ่งพยายามแหกหักหลบหนีจากที่คุมขัง โดยใช้ใบเลื่อยตัดซี่ลูกกรงห้องขัง จากเหตุการณ์ดังกล่าวมีการตรวจสอบสถานที่ทั้งภายในและภายนอกเรือนจำพบอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนอยู่ตามบริเวณต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ เช่น บริเวณหลังคาเรือนนอน และริมกำแพงภายนอกเรือนจำ ซึ่งกรมราชทัณฑ์พิจารณาแล้วเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ จึงสั่งการ ดังนี้

การตรวจค้น

1. ต้องทำการตรวจค้นสิ่งของที่เข้าเรือนจำ/ทัณฑสถาน ทุกประเภท ตรวจค้นตัวบุคคลทุกคนที่เข้า-ออก เรือนจำ/ทัณฑสถาน ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ผู้ต้องขัง บุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อกิจการภายในเรือนจำ รวมไปถึงยานพาหนะเข้า-ออก เรือนจำ/ทัณฑสถาน ทุกชนิด
2. ตรวจค้นตัวผู้ต้องขังทุกคนอย่างละเอียด ก่อนอนุญาตให้ขึ้นเรือนนอน
3. กำชับให้เวรยามรักษาการณ์ หมั่นตรวจสอบความมั่นคงของลูกกรงห้องขังอย่างสม่ำเสมอ หากพบว่ามีอาการชำรุดเสียหายให้ดำเนินการซ่อมแซมแก้ไขได้ทันที
4. การจู่โจมตรวจค้น ต้องทำการจู่โจมตรวจค้นและตรวจตราบริเวณภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน อย่างสม่ำเสมอและกระทำด้วยความระมัดระวังละเอียดถี่ถ้วน
5. กำหนดพื้นที่บริเวณแนวกำแพงเรือนจำ/ทัณฑสถาน รอบนอกเป็นเขตหวงห้าม ห้ามบุคคลภายนอกเข้าไปใกล้บริเวณดังกล่าวโดยเด็ดขาด พร้อมจัดทำป้ายแสดงข้อความให้เห็นเป็นที่ชัดเจน
6. บริเวณรอบนอกทั้งหมดที่เป็นพื้นที่ของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ครอบคลุมพื้นที่บริเวณบ้านพัก ที่จอดยานพาหนะ และอื่น ๆ ให้ถือเป็นพื้นที่เฝ้าระวัง ต้องทำการดูแลสังเกตการณ์และตรวจสอบบุคคลเข้า-ออก ยานพาหนะ วัตถุสิ่งของแปลกปลอม รวมถึงสิ่งผิดปกติอื่น ๆ
7. ทั้งนี้ ไม่จำกัดกรณีเรือนจำ/ทัณฑสถาน จะกำหนดมาตรการในเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของเรือนจำ/ทัณฑสถาน

1.2 กำชับการควบคุมผู้ต้องขังและระมัดระวังการก่อวินาศกรรม

จากเหตุการณ์ที่ปรากฏข่าวสร้างสถานการณ์และการก่อเหตุร้ายด้วยการลอบวางระเบิดตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ หลายแห่งรวมทั้งที่ทำการของส่วนราชการ ตั้งแต่เดือน กันยายน 2553 เป็นต้นมา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับสถานการณ์ฉุกเฉิน ในการป้องกันและระมัดระวังการเกิดเหตุร้าย จึงให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ดำเนินการ ดังนี้

1. ให้เจ้าหน้าที่เวรยามรักษาการณ์หมั่นตรวจตราบริเวณเรือนจำและแนวกำแพงภายในและภายนอก เพื่อป้องกันการลักลอบวางระเบิด
2. ให้ฝ่ายรักษาการณ์ภายนอกกำชับกวดขันเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้ตรวจตราห้ามมิให้รถยนต์ทั้งของเจ้าหน้าที่และบุคคลภายนอกจอดใกล้แนวกำแพงเรือนจำ
3. เพิ่มความระมัดระวังการรักษาความปลอดภัยภายในและภายนอกเรือนจำเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการตรวจตราบุคคลภายนอกและยานพาหนะที่เข้ามาในเขตบริเวณเรือนจำอย่างเข้มงวด

1.3 การปฏิบัติงานของเรือนจำ/ทัณฑสถานในภาวะที่เกิดเหตุการณ์ไม่ปกติในประเทศ

ตามที่ได้เกิดสถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดต่าง ๆ และ ครม. ได้เห็นชอบให้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในพื้นที่ที่มีการชุมนุม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ทุกแห่ง ดำเนินการ ดังนี้

1. ระมัดระวังการก่อเหตุร้ายของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ รวมทั้งการก่อเหตุร้ายจากบุคคลภายนอก
2. สำหรับเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ข้าราชการทุกคนมาปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และให้ผู้ต้องขังทำงานปกติเหมือนวันราชการทั่วไป
3. ในวันหยุดสุดสัปดาห์ระหว่างวันที่ 22-23 พฤษภาคม 2553 ให้เรือนจำในเขตจังหวัดที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงให้มีความระมัดระวังการควบคุมเป็นพิเศษ และอาจเสริมกำลังเวรยามรักษาการณ์มากกว่าปกติได้ตามความจำเป็น ตามดุลยพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ/ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน

1.4 ให้ระมัดระวังการเกิดเหตุร้าย

จากสถานการณ์การชุมนุมและความขัดแย้งทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือเกิดเหตุร้ายขึ้นภายในเรือนจำ/

ทัศนสถาน เช่น การก่อวินาศกรรม ความขัดแย้งของผู้ต้องขังที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในทาง การเมือง จึงให้เรือนจำ/ ทัศนสถาน ดำเนินการ ดังนี้

1. การดูแลรักษาสถานที่ราชการ ให้ดำเนินการตามระบบการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด โดยเพิ่มความระมัดระวังในการตรวจสอบบุคคลแปลกหน้า และวัตถุต้อง สงสัยต่าง ๆ รวมทั้งดำเนินการจัดเตรียมอุปกรณ์ดับเพลิงให้พร้อมใช้งาน

2. เก็บรักษาอาวุธปืนในที่ปลอดภัย และสะดวกต่อการใช้งาน ทั้งนี้ ให้ ดำเนินการตรวจสอบจำนวนอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนอย่างสม่ำเสมอ

3. เรือนจำ/ทัศนสถาน ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดหรือเขตพื้นที่ดำเนินการของกลุ่ม ผู้ชุมนุมให้งดการจ่ายผู้ต้องขังออกทำงานสาธารณะ สำหรับการจ่ายผู้ต้องขังออกทำงานภายนอก เรือนจำให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัศนสถาน โดยคำนึงถึง ความปลอดภัยเป็นสำคัญ

4. จัดเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ระงับเหตุร้าย โดยให้เจ้าหน้าที่ศึกษา แขนป้องกันและระงับเหตุร้ายของเรือนจำ/ทัศนสถาน เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

5. ให้พึงระมัดระวังการโต้แย้งหรือทะเลาะวิวาทของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะใน กรณีที่มีความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน และเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาความ ขัดแย้งดังกล่าว ควรหลีกเลี่ยงการอนุญาตให้ผู้ต้องขังรับชมข่าวสารทางสถานีวิทยุ หรือโทรทัศน์ โดยตรง

2. มาตรการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีและการปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังหลบหนี

2.1 การป้องกันผู้ต้องขังหลบหนี

จากการตรวจสอบสถิติผู้ต้องขังหลบหนีในรอบ 6 เดือน (ตุลาคม 2553- มีนาคม 2554) ของเรือนจำ/ทัศนสถานต่าง ๆ พบว่า มีผู้ต้องขังหลบหนีเป็นจำนวนมาก และ การแหกหักหลบหนีออกจากภายในเรือนจำมีสถิติสูงกว่าที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้ต้องขัง สามารถหลบหนีสำเร็จโดยเฉพาะการหลบหนีภายในแสดงให้เห็นถึงการขาดประสิทธิภาพและ บกพร่องในการควบคุมผู้ต้องขัง จึงให้เรือนจำ/ทัศนสถาน กำชับเจ้าหน้าที่ให้ระมัดระวังใน การควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนีอย่างเคร่งครัด

2.2 การรายงานผู้ต้องขังหลบหนี

ในสถานการณ์ปัจจุบันมีการหลบหนีของผู้ต้องขัง เรือนจำและทัศนสถาน บางแห่งไม่รายงานการหลบหนีของผู้ต้องขังในเบื้องต้นให้กรมฯ ทราบ และในบางกรณีปรากฏเป็น

ข่าวตามสื่อต่าง ๆ แต่กรมฯ ไม่ทราบเรื่อง ทำให้ไม่สามารถชี้แจงข้อเท็จจริงได้ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของกรมฯ โดยรวม

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลด้านข้อมูลให้กับผู้บริหารของกรมราชทัณฑ์ ให้เรือนจำรายงานข้อเท็จจริงทางโทรสารภายใน 24 ชั่วโมง แล้วให้รายงานการหลบหนีหรือการก่อเหตุร้ายในเรือนจำ/ทัณฑสถานให้ผู้บริหารกรมฯ ในทันทีที่เกิดเหตุให้อธิบดีรองอธิบดี ทุกท่านทราบทางโทรศัพท์

3. มาตรการจูงใจตรวจค้น

3.1 ให้ระมัดระวังการจูงใจตรวจค้น

จากกรณีญาติผู้ต้องขังร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำได้ร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้ต้องขังในเรือนจำแห่งหนึ่งในระหว่างการจูงใจตรวจค้นเรือนจำ จนเป็นเหตุให้ผู้ต้องขังได้รับบาดเจ็บและชุดตรวจสอบสวนข้อเท็จจริงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เชื่อว่ามีการทุบตีผู้ต้องขังระหว่างการจูงใจตรวจค้นจริง เนื่องจากอาจมีการกระทบกระทั่งกันระหว่างการจับกุมและยึดของกลาง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจึงมีบัญชาให้กำชับเจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน มิให้ทุบตีหรือทำร้ายร่างกายผู้ต้องขัง และระมัดระวังการกระทบกระทั่งกัน ในขณะที่ทำการจูงใจตรวจค้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีร้องเรียนเช่นนี้อีก

3.2 เรื่องกำชับการตรวจค้นจูงใจกรณีพิเศษ

กรมราชทัณฑ์ได้สั่งการให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ดำเนินการตรวจค้นจูงใจกรณีพิเศษ ประมาณเดือนละ 5-10 ครั้ง แล้วรายงานผลการดำเนินงานตรวจค้นจูงใจฯ ให้กรมฯ ทราบนั้น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้มีข้อสั่งการให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน/สถานกักขัง ดำเนินการตรวจค้นอาวุธ และสิ่งผิดกฎหมายในเรือนจำ และให้กรมราชทัณฑ์รายงานผลการดำเนินการให้รัฐมนตรีฯ ทราบทุกวันสิ้นเดือน

3.3 การปฏิบัติงานตรวจค้นของเจ้าหน้าที่

กรมราชทัณฑ์มีนโยบายเน้นหนักในเรื่องของการตรวจค้นจูงใจ เพื่อป้องกันและปราบปรามการลักลอบมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ ยาเสพติด สิ่งของต้องห้าม หรือสิ่งของผิดระเบียบอื่น ๆ ภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน แต่มีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจค้นของเรือนจำ/ทัณฑสถานบางแห่งว่าได้ทำร้ายจิตใจของผู้ต้องขังมุสลิมด้วยการฉีกและโยนพระคัมภีร์อัลกุรอานทิ้งลงพื้น ใช้คำพูดที่เหยียดหยามพวกมุสลิมหรือกระทำการหยับจับพระคัมภีร์ฯ และอุปกรณ์ในการประกอบพิธีละหมาดของอิสลามโดยไม่เหมาะสม

กรมราชทัณฑ์พิจารณาแล้วเห็นว่า การปฏิบัติงานตรวจค้นของเจ้าหน้าที่เป็น การกระทำที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับผู้ต้องขังและเป็นเรื่องที่อ่อนไหว เพื่อป้องกันการร้องเรียน จึง ให้ดำเนินการ ดังนี้

1. การตรวจค้นสิ่งของผู้ต้องขังรายสำคัญ ผู้ต้องขังต่างชาติ ควรที่จะมีพยาน บุคคลและบันทึกเหตุการณ์ในขณะที่มีการตรวจค้นด้วยกล้องวิดีโอ
2. การตรวจค้นสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ความศรัทธา ให้พึงระมัดระวัง และปฏิบัติให้เหมาะสมตามสมควร
3. หากเป็นไปได้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรจัดสถานที่เฉพาะสำหรับการปฏิบัติ ศาสนากิจ ทั้งนี้ไม่ควรอนุญาตให้ผู้ต้องขังมีสิ่งของที่มีคุณค่าทางจิตใจ ความเคารพศรัทธาไว้เป็น การส่วนตัว เพราะอาจเกิดปัญหาขึ้นได้เนื่องจากมีคนอยู่เป็นจำนวนมาก

3.4 กำชับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำ

ด้วยปรากฏว่ามีการตรวจพบสารเสพติดในเรือนจำ และมีการสั่งซื้อขาย ยาเสพติดจากนักโทษภายในเรือนจำ ทำให้เสียภาพพจน์และความเสื่อมศรัทธาต่อความเชื่อมั่น ของสังคม ในการปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์และกระทรวงยุติธรรมเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจเกิดจาก การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ไม่เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อป้องกันมิให้เกิด เหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นอีก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจึงมีบัญชาให้กำชับ กวดขันการปฏิบัติ หน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำ/ทัณฑสถาน หากยังมีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอีก และปรากฏว่า เจ้าพนักงานเรือนจำมีส่วนรู้เห็นหรือมีส่วนร่วมในการกระทำผิด จะดำเนินการสอบสวนลงโทษขั้น เด็ดขาดทั้งทางวินัยและอาญา และหากเกิดจากความบกพร่องในการบริหารงาน จะพิจารณาโทษ ตั้งแต่ผู้บริหารตลอดจนเจ้าพนักงานเรือนจำที่เกี่ยวข้อง

4. มาตรการกรมราชทัณฑ์ในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ชนิด เอ (เอช 1 เอ็น 1)

มาตรการที่สำคัญสำหรับเรือนจำ

1. การคัดกรองผู้มีอาการสงสัย
 - 1.1 ผู้ต้องขังเข้าใหม่ ผู้ต้องขังรับย้าย
 - 1.2 ผู้ต้องขังกอนนอก ผู้ต้องขังกลับจากศาล
 - 1.3 ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ ผู้ต้องกักขัง
 - 1.4 ผู้ต้องขังเก่า ผู้มีภาวะเสี่ยง ต้องมีการตรวจสอบทุกวัน ก่อนขึ้น-ลงเรือนนอน
 - 1.5 ผู้ที่สัมผัสกับผู้ป่วยที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่

2. การล้างมือบ่อย ๆ

2.1 สถานที่ล้างมือ พร้อมสบู่ สำหรับผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ และญาติ ต้องมีจำนวนที่เพียงพอกับประชากร

2.2 ผู้ต้องขังรับใหม่ รัยย้าย กงนอก และกลับจากศาล ควรล้างมือทุกคนก่อนเข้าไปปะปนกับคนอื่น ๆ

2.3 มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ล้างมือบ่อย ๆ

2.4 จัดหาแอลกอฮอล์เจล สำหรับเจ้าหน้าที่ (ถ้ามีงบประมาณ)

3. การสวมหน้ากากอนามัย

3.1 ผู้ที่มีอาการป่วย มีอาการสงสัย

3.2 ผู้ที่มีภาวะเสี่ยง เช่น ภูมิคุ้มกันต่ำ โรคเรื้อรัง

3.3 เจ้าหน้าที่ และผู้ช่วยเหลือ ที่ทำงานสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง เช่น จุดตรวจค้น การจำแนก

3.4 มีการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ ผู้ต้องขัง สวมใส่หน้ากากให้ถูกวิธี

3.5 การจัดหาหน้ากากอนามัยสำหรับผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ ญาติ

4. การเยี่ยมญาติ

4.1 ตรวจสอบเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิดไปก่อน

4.2 ทำความสะอาดที่พักญาติ ห้องเยี่ยมทั้งสองส่วนของญาติและผู้ต้องขัง

4.3 ประชาสัมพันธ์ให้ญาติทราบมาตรการของเรือนจำ เช่น การล้างมือ การสวมหน้ากากอนามัย

4.4 พิจารณาการงดเยี่ยมกรณีญาติหรือ ผู้ต้องขังป่วยหรือใช้มาตรการป้องกันที่เข้มงวด

5. การทำความสะอาดอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ

5.1 การทำความสะอาดอาคารสถานที่ที่ผู้ต้องขังอยู่รวมกัน เช่น เรือนนอน ใต้ถุนเรือนนอน โรงเรียน โรงเลี้ยง โรงงาน โดยการใช้ผงซักฟอก ขัดถูด้วยแปรงหรือผ้า

5.2 การเช็ดถูทำความสะอาดบริเวณที่สัมผัสร่วม เช่น ราวบันได ลูกบิด กลอน บานประตู

5.3 อาคารสำนักงานเจ้าหน้าที่ทุกจุด อุปกรณ์สำนักงาน เครื่องปรับอากาศ

การเตรียมความพร้อมของเรือนจำ/ทัณฑสถาน หากพบผู้ป่วยในเรือนจำ

1. ประสานกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ จัดทำแผนเตรียมความพร้อมกรณีพบผู้ป่วยและมีการแพร่กระจายโรคในเรือนจำ ได้แก่
 - 1.1 การกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงาน
 - 1.2 แนวทางในการให้การบำบัดรักษาและการควบคุมการแพร่กระจายโรค
 - 1.3 การจัดเตรียมสถานที่เพื่อรับผู้ต้องขังป่วย เพื่อความปลอดภัยในการควบคุม
 - 1.4 ขอรับการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ เวชภัณฑ์ และสื่อความรู้ต่าง ๆ
2. ให้เรือนจำจัดเตรียมสถานที่ (ห้องแยก) สำหรับแยกผู้ป่วย เพื่อจะได้ป้องกันและควบคุมโรคได้อย่างรวดเร็ว
3. ฝังระวางเจ้าหน้าที่ หรือผู้ต้องขังที่สัมผัสผู้ป่วย เพื่อจะได้ป้องกันและควบคุมโรคได้อย่างรวดเร็ว
4. ให้จัดเตรียมแผนสำรองกำลังเจ้าหน้าที่ หากกรณีมีผู้ต้องขังป่วยหลายคนต้องนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล หรือกรณีเจ้าหน้าที่ป่วยต้องหยุดพักงาน
5. รายงานสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค และการดำเนินงานของเรือนจำให้กรมฯ ทราบในเบื้องต้นโดยด่วน และรายงานผลความคืบหน้าเป็นระยะ ๆ ต่อไปด้วย

3.4 โครงสร้างอำนาจหน้าที่เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรมและทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเรือนจำ และเพื่อให้การบังคับใช้มาตรการดังกล่าวมีผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดประเภทเรือนจำ 9 แห่ง เป็นประเภทเรือนจำความมั่นคงสูง ประกอบด้วย เรือนจำกลางเขาบิน เรือนจำกลางคลองไผ่ เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางพิษณุโลก เรือนจำกลางระยอง เรือนจำกลางนครราชสีมา เรือนจำกลางสงขลา และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง

การศึกษาในครั้งนี้ กำหนดเรือนจำเป้าหมาย คือ เรือนจำกลางความมั่นคงสูงในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ประกอบด้วยเรือนจำและทัณฑสถาน 3 แห่ง คือ เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ซึ่งมีประวัติความเป็นมา และหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. เรือนจำกลางบางขวาง

เรือนจำกลางบางขวางได้กำหนดขึ้นตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.5) ทรงมีพระราชดำริที่จะทรงสร้างเรือนจำขนาดใหญ่ที่มั่นคงแข็งแรงเพื่อรองรับผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์ มหันตโทษจากเรือนจำหัวเมือง ทว่าราชอาณาจักรมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2445 จึงได้ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดซื้อที่ดิน ที่ตำบลบางขวาง ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอตลาดขวัญ (อำเภอเมือง) จังหวัดนนทบุรี เพื่อการก่อสร้างเรือนจำ แต่ยังไม่ได้ที่ดินไม่พอ ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดที่ดินเพิ่มเติม และเริ่มให้มีการก่อสร้างในปี พ.ศ.2470 สร้างเสร็จเรียบร้อยในปี พ.ศ.2474 ในรัชสมัย รัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ชื่อว่า “เรือนจำของมหันตโทษ” จึงย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำลหุโทษ (เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน) ไว้ที่เรือนจำของมหันตโทษ ต่อมาจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “เรือนจำกลางบางขวาง” เมื่อ พ.ศ.2484 ห่างจากศาลากลาง และศาลจังหวัดนนทบุรี ประมาณ 8 กิโลเมตร ห่างจากสถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี ประมาณ 150 เมตร เมื่อมีการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตจากการตัดคอมาเป็นการยิงเป้า เมื่อ พ.ศ.2478 ก็ใช้สถานที่นี้เป็นสถานที่ประหารตลอดมาจนถึงปัจจุบัน มีนักโทษเด็ดขาดถูกประหารไปแล้ว 319 ราย เป็นนักโทษชาย 316 ราย และนักโทษหญิง 3 ราย ปัจจุบันการประหารชีวิตเปลี่ยนมาใช้วิธีฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกาย ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 19 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ.2546 อัตราความจุปกติสามารถรองรับผู้ต้องขังได้ประมาณ 5,000 คน

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่ 117 หมู่ที่ 3 ถนนนนทบุรี 1 ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี รหัสไปรษณีย์ 11000

ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เรือนจำกลางบางขวางมีที่ดินทั้งหมด 198 ไร่ 3 งาน 78 ตารางวา โดยการวางผังอาคารก่อสร้างแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนภายในกำแพงเรือนจำ มีเนื้อที่ 129 ไร่ 2 งาน 10 ตารางวา ภายนอกกำแพงเรือนจำมีเนื้อที่ 62 ไร่ 1 งาน 32 ตารางวา เป็นที่ตั้งเรือนจำจังหวัดนนทบุรี 7 ไร่ 29 ตารางวา

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. ควบคุมเฉพาะผู้ต้องขังชายที่คดีเสร็จเด็ดขาดหรืออยู่ระหว่างอุทธรณ์ ฎีกา ที่มีกำหนดโทษ 30 ปีขึ้นไปถึงประหารชีวิต โดยรับผู้ต้องขังจากเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ
2. ให้การศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขังตามที่กฎหมายกำหนด

3. ให้สวัสดิการและการสงเคราะห์รวมทั้งดูแลสุขภาพอนามัยผู้ต้องขัง
4. ดำเนินการประหารชีวิต

การแบ่งส่วนราชการ

การแบ่งโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบของเรือนจำกลางบางขวาง มีดังนี้

ฝ่ายบริหารทั่วไป ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานทะเบียน เอกสารสำคัญ การเงิน การบัญชี การพัสดุ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ การบริหารงานบุคคลเบื้องต้น การประชาสัมพันธ์ งานรับเรื่องร้องทุกข์ งานเลขานุการ งานการประชุม การรวบรวมสถิติ ข้อมูลของหน่วยงาน แผนงานโครงการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งงานที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดโดยเฉพาะ

ส่วนควบคุมผู้ต้องขังส่วนที่ 1 รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนและดำเนินการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎระเบียบของเรือนจำตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ตรวจสอบการจัดทำประวัติผู้ต้องขัง การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกขัง การควบคุมความประพฤติ การให้การศึกษากลับวิชาสามัญวิชาชีพ การใช้แรงงาน การฝึกวิชาชีพ รวมทั้งการอบรมเกี่ยวกับระเบียบวินัยและการปฏิบัติตนในเรือนจำของผู้ต้องขัง พิจารณาเสนอความดีความชอบและความเห็นเกี่ยวกับการเลื่อนลดชั้น การลงโทษทางวินัย และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ

- ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง ฝ่ายควบคุมแดน 1-6 ดำเนินการควบคุมผู้ต้องขังในความรับผิดชอบให้อยู่ในระเบียบวินัย และปฏิบัติภารกิจประจำวันตามกฎระเบียบของเรือนจำ

ส่วนควบคุมผู้ต้องขังส่วนที่ 2 รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนและดำเนินการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎระเบียบของเรือนจำตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ตรวจสอบการจัดทำประวัติผู้ต้องขัง การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกขัง การควบคุมความประพฤติ การให้การศึกษากลับวิชาสามัญวิชาชีพ การใช้แรงงาน การฝึกวิชาชีพ รวมทั้งการอบรมเกี่ยวกับระเบียบวินัยและการปฏิบัติตนในเรือนจำของผู้ต้องขัง พิจารณาเสนอความดีความชอบและความเห็นเกี่ยวกับการเลื่อนลดชั้น การลงโทษทางวินัย และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ

- ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขังแดน 8-17 ดำเนินการควบคุมผู้ต้องขังในความรับผิดชอบให้อยู่ในระเบียบวินัย และปฏิบัติภารกิจประจำวันตามกฎระเบียบของเรือนจำ

- ฝ่ายรักษาการณื วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับงานรักษาการณื การป้องกัน การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้า-ออกเรือนจำ ตลอดจนการควบคุม ดูแล เก็บรักษาและใช้อาวุธ ปืนของเรือนจำ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ฝ่ายเยี่ยมญาติ วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการเยี่ยมเยียนผู้ต้องขัง สถานกงสุล พนักงานสอบสวน ทนายความ ให้เป็นไปตามระเบียบ กฎ ข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ และ ดำเนินการรับ-ส่งจดหมายของผู้ต้องขัง พัสดุภัณฑ์ไปรษณีย์ รวมทั้งการสอดส่องดูแลไม่ให้ บุคคลภายนอกนำสิ่งของต้องห้ามหรือสิ่งของที่ไม่ให้นำเข้าเรือนจำเข้ามาภายในเรือนจำ

ฝ่ายควบคุมกลาง วางแผนและดำเนินการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎระเบียบ ของเรือนจำและการปฏิบัติตนในเรือนจำแก่ผู้ต้องขัง คัดเลือกผู้ต้องขังออกทำงานนอกเรือนจำ การควบคุมตัวผู้ต้องขังจำนนอกและออกรักษาตัวนอกเรือนจำ ควบคุมดูแลระบบน้ำและไฟฟ้าขอ เรือนจำ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ

ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน ดำเนินการจัด สวัสดิการเกี่ยวกับการวางแผน ดำเนินการจัดสวัสดิการและให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขังในเรือนจำ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ

- ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง ดำเนินการเกี่ยวกับอาหารและการจัดอาหารเลี้ยง ผู้ต้องขัง การรับฝากเงินผู้ต้องขัง รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภค ที่จำเป็นแก่ผู้ต้องขัง การจัดนันทนาการ การช่วยเหลือและให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขังในเรือนจำ ตลอดจนการขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ในการสงเคราะห์ ผู้ต้องขัง รวมทั้งประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุม ตรวจสอบ การจัดทำ ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง การดำเนินงานการให้การศึกษาทั้งวิชาสามัญวิชาชีพ การใช้แรงงาน การฝึกวิชาชีพ รวมทั้งการบริหารงานทุนผลประโยชน์จากการฝึกวิชาชีพ และประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ

- ฝ่ายทัศนชปฏิบัติ กำหนดหลักเกณฑ์ทางทัศนวิทยาเพื่อให้เรือนจำถือเป็น แนวทางในการปฏิบัติ เช่น การกำหนดมาตรการการควบคุมผู้ต้องขัง การเลื่อน-ลดชั้นผู้ต้องขัง การย้ายผู้ต้องขัง การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ การทูลเกล้าถวายฎีกาของนักโทษเด็ดขาด เพื่อขอพระราชทานอภัยโทษ การส่งนักโทษเด็ดขาดออกทำงานภายนอกเรือนจำ รวมทั้งการให้ ความเห็นเพิ่มเติมแก่เรือนจำเพื่อให้งานทัศนชปฏิบัติในเรือนจำเป็นไปตามหลักวิชาการ กฎหมาย

กฎระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล การประมวลผลและวิเคราะห์สถิติด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ต้องขัง นอกจากนี้ยังต้องรับผิดชอบงานด้านทัณฑปฏิบัติ เช่น การรวบรวมทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง การรับ-ปล่อยตัวผู้ต้องขัง การออกใบบริสุทธิ์ การเลื่อนลดชั้น การย้าย เป็นต้น ตลอดจนการติดต่อประสานกับต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะเกี่ยวกับด้านทัณฑปฏิบัติ

- ฝ่ายฝึกวิชาชีพ วางแผนและดำเนินการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ตลอดจนการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ด้านการฝึกวิชาชีพ การเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษ(เหลือโทษไม่เกิน 6 เดือน) การจัดหาวัสดุฝึก การหาตลาด และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การบริหารเงินทุนผลประโยชน์ ควบคุมการใช้จ่ายยานพาหนะที่จัดซื้อด้วยเงินทุนฝึกวิชาชีพ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ฝ่ายจำแนกลักษณะและคุมประพฤติ ดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังให้ เป็นไปตามหลักทัณฑวิทยา ในการกำหนดวิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ตั้งแต่การแยกประเภท การสัมภาษณ์ประวัติ การเสนอข้อมูลให้คณะกรรมการจำแนกฯ พิจารณาและปฏิบัติตามมติคณะกรรมการฯ ตลอดจนการติดตามประเมินผล รวมทั้งการจำแนกซ้ำ ดำเนินการด้านคุมประพฤติ ปล่อยคุมประพฤติ ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่ส่งเสริม สนับสนุนงานคุมประพฤติและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง จัดการศึกษาวิชาสามัญ วิชาชีพและธรรมศึกษา ตลอดจนการจัดอบรมหลักสูตรการเตรียมเข้าทำงาน การอบรมและพัฒนาจิตใจ การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริมปลูกฝังปรับเปลี่ยนทัศนคติ จิตสำนึกค่านิยมและพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม จัดกิจกรรมเสริมการศึกษา เช่น ห้องสมุด การจัดทำไสตท์ศนูปกรณ์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สถานพยาบาล การให้การบำบัดรักษาขั้นต้นแก่ผู้ต้องขัง ดูแลควบคุมดำเนินงานอนามัย อาชีวอนามัย สุขาภิบาล เรือนจำและสิ่งแวดล้อมในเรือนจำให้คำแนะนำแก่ผู้ต้องขังออกไปรักษาพยาบาลนอกเรือนจำ ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก

เรือนจำกลางบางขวางมีภารกิจหลักซึ่งต้องปฏิบัติตามแผนทิศทางของกรมราชทัณฑ์อยู่ 3 ประการ คือ

1. การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง เพื่อให้สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษแล้ว
3. การเสริมสร้างสมรรถนะการบริหารงานราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในการปฏิบัติตามภารกิจของกรมราชทัณฑ์ เรือนจำกลางบางขวางมุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์โดยใช้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กล่าวคือ มุ่งเน้นในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ทั้งในด้านพฤติกรรม ค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนให้การศึกษาวิชาสามัญ วิชาชีพ เพื่อให้ผู้ต้องขังปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยใช้หลักการผสมผสานทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

2. เรือนจำกลางคลองเปรม

เรือนจำกลางคลองเปรมปัจจุบัน เดิมเป็นเพียงเรือนจำชั่วคราว ตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2487 ต่อมาปี พ.ศ.2502 ได้เปลี่ยนเป็น สถานอบรมและฝึกวิชาชีพ ตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน เป็นสถานที่สำหรับอบรมและฝึกวิชาชีพบุคคลที่มีนิสัยและความประพฤติเป็นอันธพาล

ในปี พ.ศ.2503 กระทรวงมหาดไทย พิจารณาเห็นว่า เรือนจำกลางคลองเปรม ถนนมหาไชย (ปัจจุบัน คือ สวนรมณีนาถ) มีผู้ต้องขังแออัดมาก จึงให้ตั้งเรือนจำชั่วคราวเพิ่มขึ้น ในบริเวณกำแพงของสถานที่นี้อีก โดยแบ่งเป็นสถานอบรมและฝึกวิชาชีพส่วนหนึ่ง และเป็นเรือนจำชั่วคราวลาดยาว สังกัดเรือนจำกลางคลองเปรม ถนนมหาไชยอีกส่วนหนึ่ง

ในปี พ.ศ.2505 กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดอาณาเขตเรือนจำชั่วคราวลาดยาว แยกจากสถานอบรมและฝึกวิชาชีพเป็นการแน่นอน และให้ย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำกลางคลองเปรม ถนนมหาไชย มาคุมขังยังเรือนจำใหม่ เมื่อปีพ.ศ.2513 และให้ยกขึ้นเป็นเรือนจำกลางคลองเปรม โดยให้เรือนจำที่ตั้งอยู่ถนนมหาไชยเปลี่ยนเป็นเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร และได้แยกสถานอบรมและฝึกวิชาชีพไปตั้งยังสถานที่ก่อสร้างแห่งใหม่ อำนาจการควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองเปรมในปัจจุบัน คือคุมขังผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปี ถึงประหารชีวิต

ที่ตั้ง

สถานที่ตั้งเรือนจำกลางคลองเปรมในปัจจุบัน ตั้งตั้งปี พ.ศ.2515 เป็นต้นมา ตั้งอยู่เลขที่ 33/2 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เรือนจำกลางคลองเปรมมีพื้นที่ภายในเรือนจำ 133 ไร่ 1 งาน 47 ตารางวา และพื้นที่ภายนอกเรือนจำ 252 ไร่ 3 งาน 45 ตารางวา แบ่งออกเป็น 9 แดน

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัย ของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้ เมื่อพ้นโทษ
3. การเสริมสร้างสมรรถนะในการบริหารงานราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การแบ่งส่วนราชการ

การแบ่งโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบของเรือนจำกลางคลองเปรม มีดังนี้

1. **ฝ่ายบริหารทั่วไป** ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานทะเบียน เอกสารสำคัญ การเงิน การบัญชี การพัสดุ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ การบริหารงานบุคคลเบื้องต้น การประชาสัมพันธ์ งานรับเรื่องร้องทุกข์ งานเลขานุการ งานการประชุม การรวบรวมสถิติ ข้อมูลของหน่วยงาน แผนงานโครงการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งงานที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดโดยเฉพาะ
2. **ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง 1 และส่วนควบคุมผู้ต้องขัง 2** วางแผนและดำเนินการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎระเบียบของเรือนจำและการปฏิบัติตนในเรือนจำแก่ผู้ต้องขัง คัดเลือกผู้ต้องขังออกทำงานนอกเรือนจำ การควบคุมตัวผู้ต้องขังจำนองและออกรักษาตัวนอกเรือนจำ
3. **ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง** รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน ดำเนินการจัดสวัสดิการเกี่ยวกับการวางแผน ดำเนินการจัดสวัสดิการและให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขังในเรือนจำและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ
4. **ส่วนทัณฑปฏิบัติ** รับผิดชอบการเลื่อน-ลดชั้นผู้ต้องขัง การย้ายผู้ต้องขัง การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ การทูลเกล้าถวายฎีกาของนักโทษเด็ดขาดเพื่อขอพระราชทานอภัยโทษ การส่งนักโทษเด็ดขาดออกทำงานภายนอกเรือนจำ รวมทั้งการให้ความเห็นเพิ่มเติมแก่เรือนจำเพื่อให้งานทัณฑปฏิบัติในเรือนจำเป็นไปตามหลักวิชาการ กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล การประมวลผลและวิเคราะห์สถิติด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ต้องขัง

3. ทักษสถานบำบัดพิเศษกลาง

ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง เป็นหน่วยงานราชการบริหารส่วนกลาง ก่อตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 383/2519 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2519 เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับควบคุม อบรมฝึกวิชาชีพ และให้การบำบัดรักษาแก่ผู้ต้องขังชาย ที่มีกำหนดโทษไม่เกิน 20 ปี ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 และพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533 ต่อมากรมราชทัณฑ์ได้มีคำสั่งที่ 889/2537 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2537 แบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์เป็นการภายใน ได้เปลี่ยนจากทัณฑสถานบำบัดพิเศษบางเขน เป็นทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง และมีอำนาจการควบคุมในปัจจุบันสูงถึงจำคุกตลอดชีวิต

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่เลขที่ 33/2 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางมีพื้นที่บริเวณภายนอกทัณฑสถานฯ และบ้านพักเจ้าพนักงาน 3 ไร่ 1 งาน พื้นที่ภายในทัณฑสถานฯ 32 ไร่ 11 ตารางวา รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด 35 ไร่ 1 งาน 11 ตารางวา

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. ควบคุมและดำเนินการกับผู้ต้องขังคดียาเสพติดให้โทษ ที่จัดอยู่ในประเภทของโทษตามที่รัฐมนตรีกำหนด
2. จัดการศึกษา อบรม พัฒนา ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการทำงาน และการใช้แรงงานผู้ต้องขัง
4. ดำเนินการทางทัณฑปฏิบัติ จัดสวัสดิการให้การสงเคราะห์และพัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการสุขภาพ
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย
5. ศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนามาตรการ หลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดให้โทษเป็นมาตรฐานเดียวและถูกต้องตามหลักทฤษฎีวิทยา
6. กำหนดแนวทางติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดให้โทษ
7. ให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดให้โทษตามนโยบายและแผนงานของกรมราชทัณฑ์

โครงสร้างการบริหารงาน

ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางมีโครงสร้างและการบริหารงานแบ่งออกเป็นส่วนและฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ส่วนปกครองผู้ต้องขัง

ดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนและดำเนินการด้านควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยและมีให้หลบหนี การรักษาการณ์ บริเวณทัณฑสถานฯ การป้องกันการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้า-ออก ทัณฑสถาน โดยแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ฝ่ายปกครองกลาง
- 1.2 ฝ่ายปกครองแดน 1-10 และแดนพยาบาล
- 1.3 ฝ่ายรักษาการณ์

2. ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง

ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง การใช้แรงงานบริหารเงินทุน ฝึกวิชาชีพ พัสตุ ฝึกวิชาชีพการวางแผนจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังทั้งสายสามัญตั้งแต่ระดับผู้ไม่รู้หนังสือ จนถึง ระดับอุดมศึกษา สายอาชีพ และธรรมศึกษา การอบรมพัฒนาทางด้านจิตใจ การบำบัด ฟื้นฟู สมรรถภาพ ผู้ต้องขังในรูปแบบ ชุมชนบำบัด และ รูปแบบ ผลผสมผสาน แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย

- 2.1 ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ
- 2.2 ฝ่ายฝึกวิชาชีพ
- 2.3 ฝ่ายชุมชนบำบัด

3. ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง

ดำเนินการเกี่ยวกับ การวางแผนดำเนินการจัดสวัสดิการและให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขังจัดเลี้ยง อาหารผู้ต้องขัง เงินฝากผู้ต้องขัง การเยี่ยมญาติ ร้านค้าสงเคราะห์ นันทนาการ การขอความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ในการช่วยเหลือผู้ต้องขัง แบ่งเป็น 2 ฝ่าย

- 3.1 ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้อง
- 3.2 ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ต้องขัง
- 3.3 ฝ่ายเงินฝากผู้ต้องขัง

4. ส่วนบริหารทั่วไป

ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบัญ การเงิน การบัญชี การพัสดุ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ การบริหาร งานบุคคล ลานเลขานุการ งานนิติการ ศูนย์ข้อมูล รวมทั้งงานที่มีได้กำหนด ให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แบ่งออกเป็น 6 ฝ่าย คือ

4.1 ฝ่ายการเงินและงบประมาณ

4.2 ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ฯ

4.3 ฝ่ายธุรการ

4.4 ฝ่ายพัสดุและอาคารสถานที่

4.5 ฝ่ายนิติการ

4.6 ศูนย์ข้อมูล

5. ส่วนทัณฑปฏิบัติ

ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบหมายศาล จัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง การเลื่อนชั้น การย้าย การลดวันต้องโทษจำคุก การพักการลงโทษ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การคุมประพฤติ แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ

5.1 ฝ่ายทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง

5.2 ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ

5.3 ฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

6. สถานพยาบาล

ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยผู้ต้องขัง การสุขาภิบาลทัณฑสถานฯ การกำหนดมาตรการในการป้องกันและรักษาโรค

3.5 สถิติการเกิดเหตุความไม่สงบภายในเรือนจำ

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในเรือนจำจนเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่เสียชีวิตในอดีตที่ผ่านมา มีการเกิดเหตุถึงขั้นเสียชีวิตในทุกทศวรรษของกรมราชทัณฑ์ ย้อนหลังไปซึ่งมีการบันทึกไว้อย่างเป็นทางการ เคยเกิดกรณีการเสียชีวิตที่เป็นข่าวดังในหน้าหนังสือพิมพ์ จำนวน 7 ราย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำ จำนวน 5 ราย และเป็นผู้บัญชาการเรือนจำ จำนวน 2 ราย ดังนี้

1. นายวชิระ ศิริฤกษ์ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ระดับ 1 เรือนจำกลางชลบุรี
2. นายยงยุทธ โคกประภัสสร เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ระดับ 1 เรือนจำกลางชลบุรี
3. นายสาโรจน์ ศรีมณี นักทัณฑวิทยา ระดับ 5 เรือนจำจังหวัดตรัง
4. นายสมพงษ์ ช่อมน้อย ผู้บัญชาการเรือนจำอำเภอทับปุดบุรี
5. นายดม ชิดทองปาน อนุศาสนาจารย์ ระดับ 4 เรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร
6. นายสมวงศ์ ศิริเวช ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร
7. นายสุเทพ จ้อยศรีเกตุ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ ชำนาญงาน (ผู้บังคับแดน 5)

ตารางที่ 2.1
เหตุการณ์ความไม่สงบภายในเรือนจำระหว่าง
ปี พ.ศ.2551-ปัจจุบัน

วันที่เกิดเหตุ	เหตุการณ์ความไม่สงบ	ความเสียหายที่เกิดขึ้น
22 ธันวาคม 2551	ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางเกิดเหตุจับผู้ต้องขังเป็นตัวประกัน และใช้เหล็กแหลมนำมาเป็นอาวุธแทงเจ้าหน้าที่	เจ้าหน้าที่บาดเจ็บ 1 ราย ผู้ต้องขังเสียชีวิต 1 ราย บาดเจ็บ 43 ราย
27 กุมภาพันธ์ 2552	เรือนจำกลางพิษณุโลกเกิดเหตุผู้ต้องขังแย่งกุญแจห้องขังจากเจ้าหน้าที่และเกิดเหตุวิวาทกัน	เจ้าหน้าที่บาดเจ็บ 3 ราย ผู้ต้องขังบาดเจ็บ 3 ราย
13 เมษายน 2552	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางเกิดเหตุผู้ต้องขังแหกหักหลบหนี ทำลายทรัพย์สิน เฆนห้องพักเวรจับผู้ช่วยพัศดีเป็นตัวประกัน	นำกำลังเจ้าหน้าที่เข้าระงับเหตุ ผู้ต้องขังเสียชีวิต 1 ราย
6 กันยายน 2554	เกิดการจลาจลในเรือนจำกลางปัตตานี	ผู้ต้องขังซึ่งเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เสียชีวิต 3 ราย
12 สิงหาคม 2554	เกิดเหตุจลาจลในเรือนจำจังหวัดนราธิวาส	สิ่งของทางราชการและอาคารเสียหาย
13 พฤศจิกายน 2554	เกิดเหตุจลาจลในเรือนจำกลางคลองไผ่ ผู้ต้องขัง 1,800 คน ก่อเหตุเผาอาคารในเรือนจำเพื่อเรียกร้องขอดูทีวี ยกเลิกคำสั่งเบิกบูหรีที่จำกัดวันละ 5 ซอง และขอเข้าโรงงานฝึกวิชาชีพในช่วงกลางวัน	เกิดความเสียหายกับอาคารสถานที่ที่ถูกเพลิงไหม้
19 พฤศจิกายน 2554	เรือนจำจังหวัดตราด เกิดเหตุผู้ต้องขังทะเลาะวิวาท	ผู้ต้องขังเสียชีวิต 2 ราย บาดเจ็บสาหัส 18 ราย

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

วันที่เกิดเหตุ	เหตุการณ์ความไม่สงบ	ความเสียหายที่เกิดขึ้น
6 กุมภาพันธ์ 2555	ผู้ต้องขังจำนวนกว่า 100 คน ประท้วงเผาเรือนนอน	เรือนนอนพังเสียหาย
18 สิงหาคม 2555	เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง นครศรีธรรมราชถูกยิงเสียชีวิต เพราะปฏิบัติหน้าที่จับยาเสพติดได้ ในเรือนจำ	เจ้าหน้าที่เสียชีวิต
17 กันยายน 2555	เรือนจำกลางคลองไผ่เกิดเหตุ ผู้ต้องขังยกพวกตะลุมบอน จากเหตุทะเลาะวิวาท	ผู้ต้องขังเสียชีวิต
8 ธันวาคม 2555	เรือนจำกลางเชียงใหม่ ผู้ต้องขังยก พวกตีกันกว่า 100 คน	เจ้าหน้าที่บาดเจ็บ 1 ราย ผู้ต้องขังบาดเจ็บ 5 ราย
31 ธันวาคม 2555	นักโทษคดีอุกฉกรรจ์ 3 คน จับ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางเขาบินเป็น ตัวประกันเพื่อต่อรองหลบหนีออก จากเรือนจำ	เจ้าหน้าที่ถูกผู้ต้องขัง ฆาตกรรม เสียชีวิต
8 มกราคม 2556	เกิดเหตุคนร้ายยิงถล่มบ้านพักผู้ บัญชาการเรือนจำจังหวัดตรัง เพราะตรวจเข้มยาเสพติดใน เรือนจำ	บ้านพักเกิดความเสียหาย
17 มีนาคม 2556	เกิดเหตุจลาจลในเรือนจำจังหวัด สมุทรสาคร ผู้ต้องขังประมาณ 50 ราย ก่อเหตุประท้วงไม่พอใจการ ดูแลของเจ้าหน้าที่	สามารถระงับเหตุด้วยการ เจรจาไกล่เกลี่ย จึงไม่เกิด ความเสียหาย

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุดสงวน สุธีสร (2547, น. 80-81) ศุนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยา ภาควิชา กระบวนการยุติธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำการสำรวจ “ความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับอาชืพที่เสี่ยงภัยที่สุดในการปฏิบัติงานแต่ละวัน” จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 816 ราย พบว่า อาชืพตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ภาคสนามได้รับการโหวตให้เป็นอาชืพที่เสี่ยงภัยที่สุด รองลงมาคือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้คุมในเรือนจำ โดยมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ 227.2 คะแนน และ 204 คะแนนตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นอาชืพที่มีความเสี่ยงสูง ต้องคลุกคลี และอยู่ในกระบวนการยุติธรรม หรือวงจรของผู้กระทำผิดส่วนในอาชืพอื่น ๆ ที่ประชาชนเห็นว่า เสี่ยงภัย ได้แก่ อาชืพพนักงานขับรถบรรทุก ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่สนาม และช่างก่อสร้างในตึกสูง นอกจากนี้ยังมีอาชืพนักบิน เจ้าหน้าที่ดับเพลิง ยามรักษาความปลอดภัย ช่างไฟฟ้า ชาวประมง และพนักงานทำความสะอาด ตามลำดับในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ประชาชนเห็นว่า เป็นอาชืพ ที่เสี่ยงภัยนั้น เป็นเพราะต้องปฏิบัติหน้าที่ในภาคสนาม อาจถูกต่อสู้อัดฉีดและถูกทำร้ายกลับได้ แต่ทั้งนี้ จะต้องเป็นตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ภาคสนาม เช่น สายตรวจหรือหน่วยปราบปรามจับกุม เท่านั้น

สำหรับทัศนะต่อเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ว่าเสี่ยงภัยในเรื่องใดนั้น ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า

อันดับที่ 1 เสี่ยงภัยในการถูกทำร้ายร่างกาย (33.83%)

อันดับที่ 2 เกิดภาวะความเครียด (32.35%)

อันดับที่ 3 ถูกจับเป็นตัวประกัน (30.39%)

ส่วนประเด็นใดมีผลกระทบมากที่สุดต่ออาชืพผู้คุม ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บรรยากาศในการทำงานของผู้คุมใกล้ชิดกับผู้ต้องขังเสมือนติดคุก (50.98%) รองลงมาเป็น ประเด็นที่น่าสั่นใจว่าผู้คุมเป็นอาชืพที่คนในสังคมไม่ให้ความสำคัญ (22.30%) แสดงว่าคนส่วนใหญ่ไม่รู้จักรักอาชืพนี้ ไม่ได้มาสัมผัสใกล้ชิดเหมือนอาชืพตำรวจที่ทุกคนต้องพบเห็นตำรวจในทุก สถานที่ นอกจากนั้นยังเห็นว่าอาชืพผู้คุมจะไม่ได้หยุดเหมือนข้าราชการทั่วไป ต้องอยู่เวรยามทำให้ไม่มี เวลาให้กับครอบครัว ในส่วนของพนักงานขับรถบรรทุก กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า เป็นผู้ที่ต้องทำงานหนัก และแบกเที่ยว เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ แต่สภาพถนนที่ดีขึ้นและปัญหาเสฟติดลดลง ทำให้ ความเสี่ยงภัยลดลง สำหรับทหารส่วนใหญ่เห็นว่าจะเสี่ยงภัยต้องเป็นทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ ภาคสนามเพราะต้องออกรบ อาจเกิดอันตรายจากการปะทะกับฝ่ายตรงข้าม ทั้งจากกระเบิดและ อาวุธส่วนช่างก่อสร้างในตึกสูง แม้จะมีอุปกรณ์ดีแต่ขาดการอบรมก็ทำให้เสี่ยงได้ โดยอุบัติเหตุอาจ

เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และในวันหนึ่ง ๆ มีระยะเวลาเสี่ยงมากกว่าอาชีพอื่น ๆ เช่น ชาวประมง ที่เสี่ยงเฉพาะเวลาออกทะเล

Joseph Micieli (2008) ทำการศึกษาเรื่อง “ความเครียดและผลกระทบของการทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง (Stress and the Effects of Working in a High Security Prison)” เพื่อทดสอบถึงความเครียดและผลกระทบของเจ้าหน้าที่เรือนจำและผู้ปฏิบัติงานในเรือนจำความมั่นคงสูงของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นที่ทราบกันดีว่า เรือนจำเป็นสถานที่ในการปราบปรามผู้กระทำผิดที่มีความรุนแรงจากทั่วประเทศตลอดจนการจัดการผู้กระทำผิดให้เหมาะสม ความเพิกเฉยไม่เอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ความรุนแรงอาจเกิดขึ้น การเผชิญหน้า ความก้าวร้าวของผู้ต้องขังจะมีผลกระทบต่อการทำงานและความปลอดภัยในชีวิตของเจ้าหน้าที่เรือนจำ การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งสำรวจผลกระทบของการทำงานที่มีลักษณะเป็นวัฒนธรรมรองที่อันตรายของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่มีผลต่อชีวิตในการทำงานเรือนจำ สมมติฐาน คือ ระดับความเครียดที่สูงขึ้นจะเกิดขึ้นในกลุ่มเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่เป็นชายมากกว่าหญิง และยังมีประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูงมากยิ่งขึ้นมีระดับความเครียดมาก แต่ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เจ้าหน้าที่ชายจากเรือนจำสี่แห่ง มีระดับความเครียดน้อยกว่าเรือนจำหญิง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ที่มีอายุมากจะมีระดับความเครียดลดลง ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ของขวัญ ปาละกุล (2550) ทำการศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงและขวัญในการทำงานกับพฤติกรรมการทำงานของตำรวจจราจร กองบังคับการตำรวจนครบาล 1” ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานของ ตำรวจจราจรในแต่ละระดับการรับรู้ความเสี่ยง และในแต่ละระดับขวัญในการทำงาน เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับพฤติกรรมการทำงาน และระหว่างขวัญในการทำงาน กับพฤติกรรมการทำงานของตำรวจจราจร และเพื่อสร้างตัวแบบพยากรณ์ทำนายพฤติกรรม การทำงานของตำรวจจราจรจากการรับรู้ความเสี่ยงและขวัญในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ตำรวจจราจร กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Kruskal-Wallis H Test) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม ตำรวจจราจรมีการรับรู้ความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง มีขวัญในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับสูง การทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่าระดับการรับรู้ความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ตำรวจจราจรมีพฤติกรรมการทำงานไม่แตกต่างกัน ระดับ

ขวัญในการทำงานที่แตกต่างกัน ตำรวจจราจรมีพฤติกรรมการทำงานแตกต่างกัน การรับรู้ความเสี่ยงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงาน แต่ขวัญในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการทำงาน และได้สมการทำนายพฤติกรรมการทำงานของตำรวจจราจร คือ พฤติกรรมการทำงาน = $2.086 + 0.362$ (ขวัญในการทำงาน) + 0.183 (การรับรู้ความเสี่ยง)

ผ่องพรรณ วิโนจา (2544) ทำการศึกษา “ความเครียดและพฤติกรรมเผชิญความเครียดของเจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านภาระงานและความรับผิดชอบมีผลต่อความเครียดของเจ้าหน้าที่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติขาดความชัดเจน การมีภาระงานสูงเกินไป ปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำวันมากขึ้นไปและค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานไม่เหมาะสมกับงาน ส่วนปัจจัยด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนมีผลต่อความเครียดของเจ้าหน้าที่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรม มักประพฤติปฏิบัติขัดกับระเบียบวินัยของสถานพินิจฯ ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันและมีพฤติกรรมต่อต้านที่มีผลต่อความเครียดด้วยค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ

กิ่งแก้ว คงษัตริย์ (2544) ทำการศึกษาถึง “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์กับกรณีผู้ต้องขังล้นเรือนจำ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและความสัมพันธ์ของความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์กับกรณีผู้ต้องขังล้นเรือนจำ โดยศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติงานที่เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ทณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ทณฑสถานหญิงกลางและทณฑสถานวัยหนุ่มกลาง จำนวนทั้งสิ้น 264 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Chi-Square โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีความคิดเห็นกับกรณีผู้ต้องขังล้นเรือนจำในระดับสูง โดยแยกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ ด้านสาเหตุที่เกิดจากผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ด้านมาตรการที่ใช้ในการแก้ปัญหาในปัจจุบัน และด้านมาตรการที่ควรนำมาใช้ในอนาคต เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เห็นด้วยในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนปัญหาที่เกิดจากผู้ต้องขังล้นเรือนจำ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เห็นด้วยในระดับมากที่สุด และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์กับกรณีผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ได้แก่ อายุ ระดับตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบปัจจุบัน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ความรู้ความเข้าใจในงานราชทัณฑ์ ส่วนปัจจัยด้านเพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์กับกรณีผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

นิภากร หนูพันธ์ (2550) ทำการศึกษา “อิทธิพลของปัจจัยด้านงาน และการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อความเครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำของเรือนจำในจังหวัดนครศรีธรรมราช” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านงาน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความเครียด และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านงาน และการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีอิทธิพลต่อความเครียด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าพนักงานเรือนจำของเรือนจำในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอย ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยด้านงานอยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยด้านงาน ด้านบทบาทในองค์การสามารถพยากรณ์ความเครียดโดยรวม ความเครียดด้านร่างกาย และความเครียดด้านจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการรับรู้ความสามารถในการทำงานของตนเองสามารถพยากรณ์ความเครียดด้านจิตใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ปัจจัยด้านงานด้านสัมพันธภาพในหน่วยงานสามารถพยากรณ์ความเครียดด้านพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านงานที่ทำให้เกิดความเครียด คือ ความปลอดภัยในเรือนจำ มีความทันสมัยของอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง มีระบบรักษาความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน และการเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อเป็นการเพิ่มการรับรู้ด้านโครงสร้าง นโยบาย และบรรยากาศองค์การของเจ้าพนักงานเรือนจำให้อยู่ในระดับดีหรือดีมาก ดังนั้น ควรจัดให้มีห้องควบคุมระบบที่ทันสมัย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในเรือนจำ รวมทั้งจัดการฝึกอบรมในเรื่องความรู้ ความปลอดภัยและวิธีการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยในการควบคุมผู้ต้องขัง

ปิยะ ประดับมุข (2550) ทำการศึกษาถึง “ขวัญในการปฏิบัติหน้าที่ของเรือนจำกลางบางขวาง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางบางขวางจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางบางขวาง จำนวน 190 คน ผลการศึกษา พบว่า ขวัญในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางบางขวางโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ความก้าวหน้าในการรับราชการ ความมั่นคงในอาชีพ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติหน้าที่ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ และความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ สำหรับการเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติหน้าที่จำแนกตามลักษณะประชากรและสังคม พบว่า ระดับตำแหน่ง สถานภาพสมรส และเงินได้

รายเดือนแตกต่างกันมีขวัญในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน สำหรับเจ้าหน้าที่เพศชายกับเพศหญิง เจ้าหน้าที่ที่มีอายุราชการและตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกัน มีขวัญในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกันในภาพรวม แต่มีความแตกต่างกันในรายด้าน โดยที่แตกต่างกัน คือ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติหน้าที่และด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งผู้ที่ต้องทำงานคลุกคลีกับผู้ต้องขังจะมีขวัญในการปฏิบัติหน้าที่น้อยกว่าผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่คลุกคลีน้อยกว่า

ประภาส ไฉมาวัง (2547) ทำการศึกษา “ความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางเชียงใหม่” ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชายมีสถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปฏิบัติงานฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ มีรายได้ต่ำกว่า 12,000 บาท กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ มีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาสุขภาพเล็กน้อย ส่วนความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุ ระดับการศึกษา หน่วยงานที่ปฏิบัติ ตำแหน่ง อายุการทำงาน และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยบรรยากาศการทำงาน ความพอใจในงาน และความสอดคล้อง ลักษณะกายภาพ ความยุติธรรมในหน่วยงาน ความเพียงพอของรายได้ และสวัสดิการ ระบบการบริหารงานและโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

วิสุทธิ ศิริรัตน์ (2547) ทำการศึกษา “คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” ผลการศึกษา พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ของบุคลากรในหน่วยงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านลักษณะงาน และด้านความปลอดภัยในการทำงาน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ได้แก่ อายุ และอายุราชการ ส่วนปัจจัยเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระดับตำแหน่ง และรายได้ ไม่เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ โดยข้อเสนอแนะ คือ ความปลอดภัยในการทำงานเป็นสิ่งที่ควรปรับปรุงเป็นอันดับแรก คืออุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย การเพิ่มสวัสดิการให้เจ้าหน้าที่ และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำเพื่อเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพในการทำงาน

Sinead Regan (2009) ได้ศึกษาถึง “ความเครียดในการทำงานและการจัดการความเครียดของเจ้าหน้าที่เรือนจำ” ระบุว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นอาชีพที่มีสิ่งกระตุ้นให้เกิดความเครียด เพราะมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการกับผู้ต้องขังซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่อาจเกิดความรุนแรงขึ้นได้ การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาถึงสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความตึงเครียดและศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งกระตุ้นให้เกิดความตึงเครียดและปัญหาความเครียดของเจ้าหน้าที่เรือนจำในประเทศไอร์แลนด์ การศึกษาครั้งนี้มุ่งสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการรับรู้ความเครียดของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ผลกระทบทั้งทางกายภาพและจิตใจ สาเหตุของความเครียดและการจัดการกับความเครียด จากรายงานการสำรวจตนเองของเจ้าหน้าที่เรือนจำ 68 รายจากเรือนจำความมั่นคงปานกลางที่ควบคุมนักโทษชาย พบว่า การศึกษาชี้ให้เห็นถึงตัวชี้วัดที่หลากหลายถึงความสามารถในการพิจารณาถึงความเครียดของเจ้าหน้าที่ในการทำงาน นอกจากนี้ยังตระหนักถึงการให้ความวิตกกังวลต่อความปลอดภัยที่มีความสำคัญและโดดเด่นกว่างานอาชีพอื่น ๆ ซึ่งกลายเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลต่อระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ตัวทำนายความเครียดที่มีนัยสำคัญ ประกอบด้วย ความวิตกกังวลถึงความปลอดภัย ภาระที่ตรากตรำในการทำงาน การทำงานล่วงเวลา ความขัดแย้งระหว่างการทำงานกับครอบครัว และการขาดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม

กรมราชทัณฑ์ประเทศออสเตรเลีย ทำการศึกษาเรื่อง “เจ้าหน้าที่เรือนจำกับการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี (2009)” โดยมีวัตถุประสงค์ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำได้รับข้อมูลเกี่ยวกับไวรัสตับอักเสบบีเพื่อป้องกันตนเองจากการได้รับบาดเจ็บระหว่างปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่จะมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลต่อสุขภาพของผู้ต้องขังทั้งหมด การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การป้องกันการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี การบำบัดรักษาและการดูแล ในปี 2007 มีประชากรของออสเตรเลียประมาณ 207,600 คนที่มีเชื้อไวรัสตับอักเสบบี โดยเฉพาะเรือนจำมีปัจจัยเสี่ยงต่อการแพร่ขยายของเชื้อไวรัสดังกล่าว ผู้ต้องขังมากกว่าครึ่งหนึ่งมีหลักฐานว่าติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรทั่วประเทศมีเพียง 1 เปอร์เซ็นต์ที่ติดเชื้อ เรือนจำจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายกลุ่มใหญ่ที่มีผู้ใช้ยาเสพติด ซึ่งเจ้าหน้าที่เรือนจำควรได้รับความรู้ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเพราะมีโอกาสที่จะได้รับเชื้อซึ่งติดต่อการทางโลหิต ไม่ว่าจะจากอุบัติเหตุหรือการสัมผัสกับโลหิตของผู้ต้องขัง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ควรเรียนรู้ที่จะป้องกันตนเองในการทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังเพื่อไม่ให้โรคดังกล่าวแพร่กระจายในเรือนจำ

David Morrison (1990) ศึกษา “ผลกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจจากการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ” พบว่า ปัญหาการเพิ่มจำนวนสูงขึ้นของผู้ต้องขังจนเกิดปัญหานักโทษล้นคุกส่งผลให้เจ้าหน้าที่เรือนจำเกิดความเครียด ทั้งภาระงานที่เพิ่มขึ้นและข้อจำกัดในการทำงาน การก่อเหตุประท้วงหรือการก่อความไม่สงบเป็นสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ในเรือนจำ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้มักมีระยะเวลาต่อเนื่องหลายชั่วโมงนำมาซึ่งการบาดเจ็บและถูกทำร้าย และด้วยธรรมชาติของผู้ต้องขังที่มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปทำให้แนวทางในการปฏิบัติ

ในแต่ละรัฐของออสเตรเลียต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เจ้าหน้าที่เรือนจำต้องการสวัสดิการ การดูแลที่เพิ่มมากขึ้น ด้วยลักษณะงานราชทัณฑ์ที่มีลักษณะเฉพาะ ทำให้ความเครียดมี การเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลาที่เปลี่ยนไป จากการเก็บข้อมูลเจ้าหน้าที่เรือนจำ 391 คน ซึ่ง ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำมีปัญหาด้านสุขภาพมากกว่าคนทั่วไป และเจ้าหน้าที่เรือนจำ เพศชายจะมีปัญหาในคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่าเจ้าหน้าที่หญิง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ที่ ปฏิบัติงานในเรือนจำความมั่นคงปานกลางมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าและ ความเจ็บป่วยทางด้านร่างกายน้อยกว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

ศิริสา จรัสวุฒิยากร (2550) ทำการศึกษาถึง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ส่วนบุคคลและการรับรู้ความเสี่ยงกับความเครียดในการทำงาน กรณีศึกษาพนักงานฝ่ายช่างที่ ทำงานเป็นกะของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและการรับรู้ความเสี่ยงกับความเครียดในการทำงานของพนักงานฝ่าย ช่างที่ทำงานเป็นกะของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานฝ่ายช่างใน กองควบคุมงานซ่อมบำรุง อากาศยานจำนวน 254 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามสัดส่วนของตำแหน่งงาน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ ความเสี่ยง จำนวน 41 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .949 และ แบบสอบถามเกี่ยวกับความเครียดใน การทำงาน จำนวน 32 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .933 สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของความผันแปร สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สหสัมพันธ์แบบक्रमเมอริวี่ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ ขึ้นตอน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีการรับรู้ความเสี่ยง และความเครียดในการทำงานอยู่ใน ระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องของ อายุ อายุงาน รายได้ สถานภาพสมรส และตำแหน่ง งานไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการทำงาน การรับรู้ ความเสี่ยง การรับรู้ความเสี่ยง ด้านร่างกายอารมณ์และจิตใจ ด้านลักษณะงาน และด้าน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มี ความสัมพันธ์กับความเครียดในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 แต่การรับรู้ ความเสี่ยงด้านการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์ กับความเครียด ในการทำงาน ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายความเครียดในการทำงานของพนักงาน (Y') คือ การรับรู้ ความเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (1 X) ด้านการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ (2 X) และ ด้านลักษณะงาน (3 X) แสดงได้ดังสมการ () () 1 2 (3) $Y' = 52.514 + .988 X - .423 X + .574 X$

ณัฐวี ปานมาก (2552) ศึกษาถึงผลกระทบของความรุนแรงจากเหตุการณ์ความไม่สงบและการรับรู้ความเสี่ยงจากการทำงานที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในงานอนามัยโรงเรียนในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เหตุการณ์ความไม่สงบในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อองค์กรและบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ของรัฐจากหน่วยงานต่าง ๆ ก่อให้เกิดการโอนย้าย หรือลาออกเป็นผลให้ขาดแคลนบุคลากรทางด้านสาธารณสุข แพทย์ และพยาบาล เนื่องจากความเสี่ยงจากชีวิตการทำงาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเหตุการณ์ความไม่สงบในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จากการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในงานอนามัยโรงเรียน และความสัมพันธ์ความรุนแรงจาก เหตุการณ์ความไม่สงบที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในงานอนามัยโรงเรียน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ศึกษา จากพยาบาลวิชาชีพในงานอนามัยโรงเรียนในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 137 คน โดยใช้แบบสอบถามชนิด ตอบด้วยตนเองส่งทางไปรษณีย์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น พหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 มีสถานการณ์ความไม่ สงบที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น 1,758 เหตุการณ์ โดยมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นมากที่สุดในเขตพื้นที่ในจังหวัดนราธิวาส โดย ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบรวมทั้ง 3 จังหวัด ทั้งสิ้นจำนวน 927 ราย มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 3,778 ราย การรับรู้ความเสี่ยงจากการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในงานอนามัยโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.0 ผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในงานอนามัยโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.0 และความรุนแรงจาก เหตุการณ์ความไม่สงบมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในงานอนามัยโรงเรียน โดยพบว่าในเขตพื้นที่ (ตำบล) ที่มีความเสี่ยงต่างกันจะทำให้ผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในงานอนามัยโรงเรียนแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า รายได้ ค่าตอบแทน/เบี้ยเลี้ยง และจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบสามารถทำนายผลการปฏิบัติงานได้ ร้อยละ 28.2 โดยพบว่าพยาบาลที่มีรายได้ และค่าตอบแทน/เบี้ยเลี้ยงมากจะมีผลการปฏิบัติงานมากกว่าพยาบาลที่มีรายได้ และค่าตอบแทน/เบี้ยเลี้ยงน้อย จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีการดำเนินการด้านความปลอดภัยเพื่อลดความเสี่ยง และ ความวิตกกังวลของเจ้าหน้าที่ ดูแลความปลอดภัยให้กับพยาบาลทั้งในระหว่างปฏิบัติหน้าที่และระหว่างการเดินทาง สนับสนุนยานพาหนะและอุปกรณ์สื่อสารให้เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งนอกจากแนวทางการแก้ไขด้านความปลอดภัยแล้ว ควร มีนโยบายในด้านสวัสดิการ เพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย

พรทิพย์ พึ่งศักดิ์ (2552) ทำการศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยง ความสามารถในการปฏิบัติงาน กับความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน ศูนย์สุขภาพชุมชนเขต 4” ความสุขในการทำงานเป็นเครื่องบ่งชี้คุณภาพชีวิตในการทำงาน อย่างไรก็ตาม ก็ดีถ้าลักษณะงานและ สิ่งแวดล้อมในการทำงาน เป็นส่วนหนึ่งของการทำหน้าที่ของพยาบาล ต้อง ประสบกับความเสถียรและความไม่ ปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงาน จะมีผลต่อระดับความสุขใน การทำงานของพยาบาล การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิง สัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของพยาบาล ความสามารถในการ ปฏิบัติงานกับความสุขใน การทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน เขต 4 จำนวน 331 คน เก็บข้อมูลในระหว่างเดือนสิงหาคม-เดือนตุลาคม พ.ศ.2551 โดยใช้แบบสอบถามชนิดตอบด้วย ตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการศึกษาพบว่าพยาบาลเคยเกิดความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานร้อยละ 56.2 การรับรู้ความเสี่ยง โดยรวมของพยาบาลอยู่ในระดับต่ำ ส่วนการรับรู้ความเสี่ยงด้านจิตสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ความสามารถ ในการปฏิบัติงานของพยาบาลอยู่ในระดับสูงร้อยละ 56.8 ความสุขในการทำงาน ของพยาบาลอยู่ในระดับปาน กลางและระดับสูงร้อยละ 50.2 และ 49.8 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่า ความเสี่ยงด้านกายภาพมีความสัมพันธ์ ทางลบกับความสุขในการทำงาน ส่วน ความสามารถในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขใน การทำงานของพยาบาล วิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชนเขต 4 และยังพบว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของ พยาบาล วิชาชีพและปัจจัยด้านสถานภาพสมรส สามารถทำนายความสุขในการทำงานได้ร้อยละ 42.90 จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงและความไม่ปลอดภัย ใน การทำงาน โดยเฉพาะเรื่องการทำงานล่วงเวลาราชการ การเยี่ยมบ้านกลุ่มเสี่ยง ผู้ที่ติด ยาเสพติด ผู้ป่วยจิตเวช นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของ พยาบาลในศูนย์สุขภาพชุมชน เพื่อให้ พยาบาลมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีและมีความสุขใน การทำงาน

มัลลิการ์ เหมือนวงศ์ (2544) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับ ความเครียดของเจ้าพนักงาน เรือनจำสายควบคุมรักษาการณ์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบระดับความเครียดของพนักงานเรือนจำสายควบคุมและรักษาการณ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ ในเรือนจำที่มีระดับความมั่นคงสูงสุด มั่นคงปานกลาง และมั่นคงต่ำที่สุด รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่ สัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุม และรักษาการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การศึกษา คือ เจ้าพนักงานเรือนจำชายใน สายควบคุมและรักษาการณ์ ระดับ 1-3 ที่ปฏิบัติงานใน

เรือนจำที่มีระดับความมั่นคงสูงสุด มั่นคงปานกลางและมั่นคงต่ำสุด รวม 13 แห่ง จำนวนเจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุมรักษาการณื 187 ราย โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการศึกษา ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลำดับขั้น แบบเฉพาะเจาะจง และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนและ ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ค่าไคว์-สแควร์ (Chi-square) และหาทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสถิติ Gamma และ การทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ ต่าง ๆ สามารถสรุปผล การศึกษา ดังนี้ 1. เจ้าพนักงานเรือนจำส่วนควบคุมและรักษาการณืส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างต่ำ 2. ระดับความเครียดของพนักงานเรือนจำสายควบคุมและรักษาการณืส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 86.1 รองลงมาเป็นกลุ่มผู้มีความ เครียดระดับสูงปกติ ร้อยละ 10.7 กลุ่มที่มีความเครียดระดับสูงมากมีน้อยที่สุด ร้อยละ 3.2 3. การเปรียบเทียบระดับความเครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำ สายควบคุมและรักษาการณืในเรือนจำที่มีระดับความมั่นคงสูงสุด มั่นคง ปานกลาง และมั่นคงต่ำสุด ปรากฏว่าคะแนนความเครียดของเจ้าพนักงาน เรือนจำมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4. จากการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า

1. ระดับความมั่นคงของเรือนจำไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ของเจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุมและรักษาการณื
2. ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำส่วนควบคุมรักษาการณื ได้แก่ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในส่วนควบคุมและรักษาการณื ส่วนอายุ ระดับการศึกษา การถูกลงโทษทางวินัย ภาวะ ครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุมและรักษาการณื
3. ปัจจัยด้านองค์กรที่สัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าพนักงาน เรือนจำสายควบคุมรักษาการณือย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความสับสนใน บทบาท ความขัดแย้งในบทบาท การบริหาร ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับผู้ต้องขังส่วนปริมาณงาน สภาพการปฏิบัติงาน ค่าตอบแทนและสวัสดิการไม่มีความสัมพันธ์กับความ เครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุมและรักษาการณื

4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับความ เครียดของ เจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุมและรักษาการณ ์ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ได้แก่ ที่ตั้งของ เรือนจำและทัศนสถานส่วนความมั่นคงแข็งแรงของ อาคารสถานที่ บรรยากาศในเรือนจำ วัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่มี ความสัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุม และรักษาการณ ์

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางในการลดความ เครียดของ เจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุมและรักษาการณ ์ ดังนี้ 1. เปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานเรือนจำ ได้มี ส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นในเรื่องงานอิสระในการปฏิบัติงาน โดยให้ผู้บังคับบัญชา คอยติดตามประเมินผลอยู่ห่าง ๆ 2. เปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานเรือนจำได้สับเปลี่ยนโยกย้าย การปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการเบื่อหน่าย อันจะก่อให้เกิดความเฉื่อยชาใน การปฏิบัติงาน 3. การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบแก่เจ้าพนักงานเรือนจำ ต้องมีความเหมาะสมและเป็น ธรรมค้ำึงถึงลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าพนักงานเรือนจำ 4. ผู้บังคับบัญชาควรให้ความเอาใจใส่ ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด ชิด ให้คำปรึกษาหารือแก่เจ้าพนักงานเรือนจำ ทั้งในเรื่องงานและ เรื่องส่วนตัว 5. สร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าพนักงานเรือนจำใน สายงานควบคุมและ รักษาการณ ์ ตลอดจนเจ้าพนักงานเรือนจำในสายงานอื่น โดยอาจนำเทคนิคต่าง ๆ ที่ช่วย สร้างสรรค์การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะมาใช้ 6. แนวทางดังกล่าวข้างต้นจะช่วยลดความเครียด ของเจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุมและรักษาการณ ์ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานได้มี ประสิทธิภาพอย่างเต็มที่อันจะเป็นประโยชน์ต่อเรือนจำและทัศนสถานเปิดต่อไป

บัณฑิต ขาวสุธรรม (2545) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจจับกุมผู้กระทำผิด ในคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ประจำสถานีตำรวจนครบาล กองบังคับการตำรวจนครบาล 7” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่าย สืบสวน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจและเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงาน โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนชั้นสัญญาบัตร และ ชั้นประทวน ประจำสถานีตำรวจนครบาล กองบังคับการตำรวจนครบาล 7 จำนวน รวม 102 คน โดยใช้โปรแกรม SPSS ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ข้อมูลส่วนบุคคล มีผลต่อการตัดสินใจในการจับกุม ผู้กระทำผิดคดีอุกฉกรรจ์ องค์ประกอบการตัดสินใจ โดยเฉพาะการฝึกอบรมหลักสูตรสืบสวน และ ยุทธวิธีตำรวจ จะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานสืบสวน เป็นงานที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตของผู้ปฏิบัติงาน แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ทำงานอยู่ภายใต้ความรู้และ ประสบการณ์ และค้ำึงถึงเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นสำคัญ ผู้วิจัยเสนอแนะ

ดังต่อไปนี้ 1. ตำรวจฝ่ายสืบสวน จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษ 2. ตำรวจฝ่ายสืบสวน ควรได้รับหลักประกันความเสี่ยงในการทำงานเป็นกรณีพิเศษ 3. ทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อเปรียบเทียบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายสืบสวนในจังหวัดที่มีประชากรและสถิติอาชญากรรมสูง

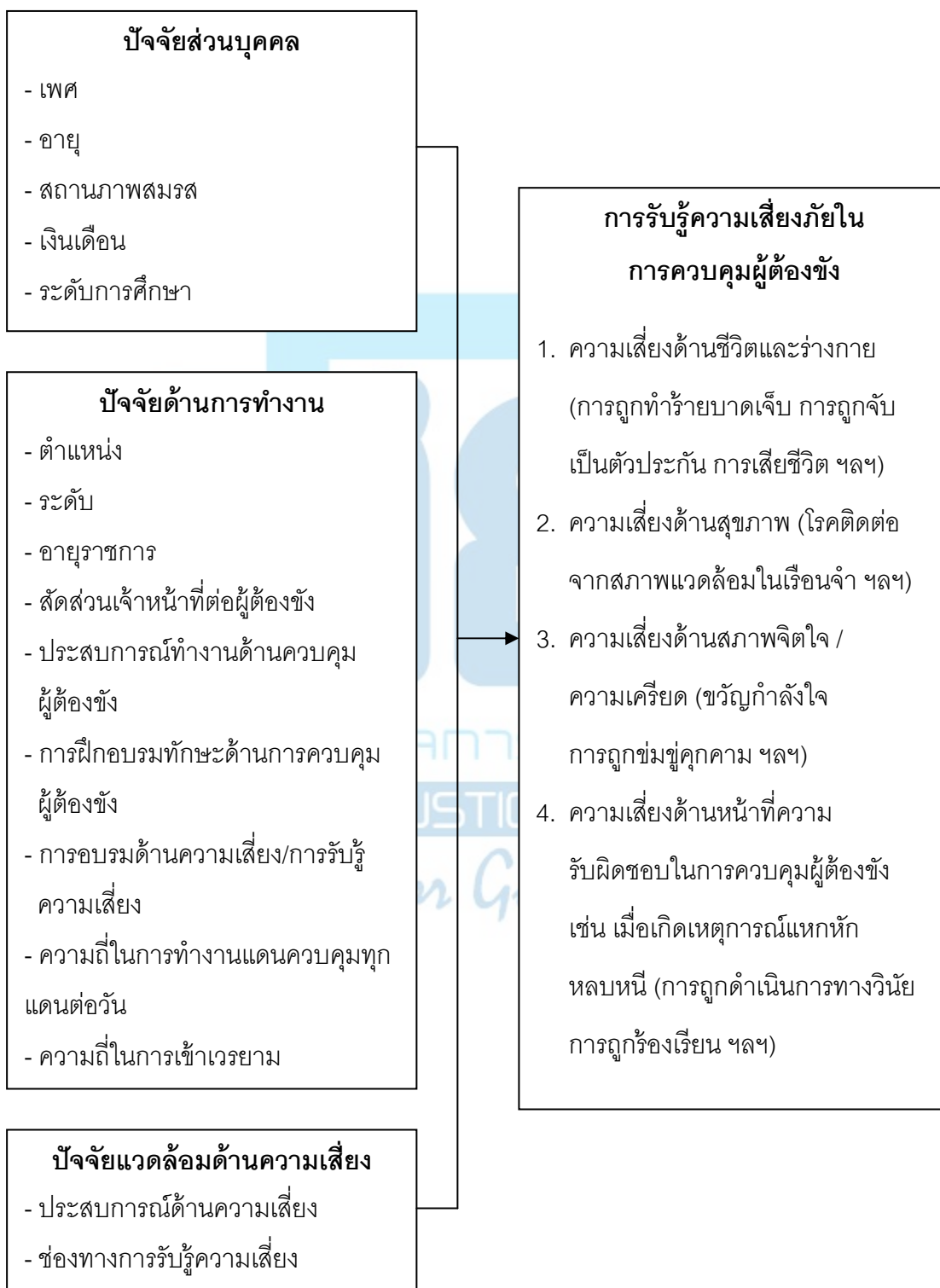
เปรี๊อง ศรีอินทร์ (2540) “ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการราชทัณฑ์เรือนจำกลางคลองเปรม” การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการเรือนจำกลางคลองเปรม แต่ละด้านและโดยรวม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการเรือนจำกลางคลองเปรม ระดับ 1-5 ทั้งหมด จำนวน 234 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานและค่าไคสแควร์ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการเรือนจำกลางคลองเปรม มี ความพึงพอใจในการทำงานด้านกลุ่มในการทำงานมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านสวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทน ด้านลักษณะงาน และด้านสภาวะแวดล้อมในการทำงานตามลำดับ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การมอบหมายงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถความเสี่ยงในการทำงาน การบังคับบัญชามีการเล่นพรรคเล่นพวกและสถานที่ทำงานคับแคบ

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความเสี่ยงที่เจ้าหน้าที่เรือนจำมีต่อเรือนจำความมั่นคงสูงซึ่งเป็นองค์การที่ทำงานอยู่ พบว่าความเสี่ยงในการทำงานเกิดขึ้นเนื่องจากงานราชทัณฑ์ มีลักษณะที่แตกต่างจากองค์การอื่น ๆ เพราะมีบรรยากาศแบบควบคุม (Control Climate) มีการควบคุมตรวจตรา เพื่อให้ผู้ต้องขังอยู่ในกฎระเบียบ วินัยของทางเรือนจำภายใต้ข้อจำกัดทั้งอัตรากำลัง และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ แต่จำเป็นต้องมีการควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความผิดพลาดไม่ได้ เพราะหมายถึง ความเสี่ยงอันตรายต่อสังคม การทำงานของเจ้าหน้าที่จึงมีความเสี่ยงเกิดขึ้นตลอดเวลา (Performance Standards and Risk) ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า การรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงในการควบคุมผู้ต้องขัง มีความหมายถึง ความรู้สึก ความนึกคิด ถึงอันตรายและผลกระทบทางลบที่เป็นความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขัง จากทฤษฎีการรับรู้ความเสี่ยง พบว่า มุมมองต่อการรับรู้ความเสี่ยงที่ต่างกันของแต่ละบุคคล เกิดจากปัจจัยหลายประการ ทั้งในด้านการได้รับข้อมูลด้านความเสี่ยงและผ่านการประเมินของแต่ละคน ความใหม่ในการทำงาน การมีประสบการณ์เผชิญกับความเสี่ยงด้วยตนเอง หรือการรับรู้ความเสี่ยงผ่านช่องทางสื่อสารจากผู้อื่นหรือ

สื่อมวลชน ซึ่งล้วนเป็นตัวแปรที่ทำให้เจ้าหน้าที่เรือนจำมีการตีความเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงภายในเรือนจำความมั่นคงสูงแตกต่างกัน ทั้งนี้ ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังนั้นจะส่งผลกระทบต่อสร้างความเสียหายความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในการควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ความเสี่ยงทางกายภาพ เป็นโอกาสที่บุคลากรจะได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อม ความเสี่ยงทางด้านชีวภาพ เป็นโอกาสที่บุคลากรจะได้รับอันตรายจากการได้รับเชื้อโรคจากภายในเรือนจำ ความเสี่ยงทางด้านจิตใจหรือจิตสังคม เป็นโอกาสที่บุคลากรจะได้รับอันตรายต่อจิตใจจากสิ่งก่อกำเนิดความเครียดจากการปฏิบัติงาน ความเบื่อหน่ายในการทำงาน การปฏิบัติงานที่ตรากตรำ และเข้าเวรยามในยามวิกาล ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของงานราชทัณฑ์ที่ทำให้มีโอกาสตกเป็นเหยื่อหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อเหตุของผู้ต้องขังบางกลุ่มที่ละเมิดต่อกฎหรือวินัยเรือนจำ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบที่เจ้าหน้าที่อาจได้รับโทษทางวินัย จากความบกพร่องหรือขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่เรือนจำถือเป็นบุคคลที่มีความต้องการความมั่นคงปลอดภัย และขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งความเสี่ยงภัยหรือความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการทำงาน สะท้อนให้เห็นจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องว่าส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลหรือลักษณะทางประชากรของเจ้าหน้าที่ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

สำนักงานกิจการยุติธรรม
OFFICE OF JUSTICE AFFAIRS
Engineered for Good Justice

5. กรอบแนวคิดในการศึกษา (Conceptual Framework)

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง” เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งวิธีการศึกษาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาภาคสนาม (Field Research) โดยผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) จากประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงจำนวน 3 แห่ง คือ เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง
3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูง 3 แห่ง ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม และผู้อำนวยการทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงที่มีประสบการณ์ทำงาน มีความเชี่ยวชาญและสามารถให้ข้อมูล และความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดังกล่าว การจัดการกับปัญหาความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำความมั่นคงสูง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) คือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามขึ้นจากการตรวจสอบเอกสาร ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรที่จะศึกษาในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับ ตำแหน่ง รายได้ และสถานภาพสมรส (เป็นคำถามปลายปิด) โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบคำถามในกรอบที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านการทำงาน ในเรื่องอายุราชการ ประสบการณ์ทำงาน ด้านควบคุมผู้ต้องขัง การฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขัง ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุมต่อวัน ความถี่ในการเข้าเวรยาม (เป็นคำถามปลายปิด) โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบคำถามในกรอบที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง ประสบการณ์ด้านความเสี่ยง และช่องทางที่ได้รับรู้เหตุการณ์เสี่ยงในการทำงานที่เคยเกิดขึ้น (เป็นคำถามปลายปิด) โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบคำถามในกรอบที่กำหนด

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังในเรื่องจำ ความมั่นคงสูง (เป็นคำถามปลายปิดโดยใช้มาตรวัดความคิดเห็นแบบ Likert Scale) โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบคำถามตามระดับที่กำหนดไว้ แบ่งการรับรู้ความเสี่ยงออกเป็น 4 ด้าน คือ

- 4.1 การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย
- 4.2 การรับรู้ความเสี่ยงด้านจิตใจ
- 4.3 การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ
- 4.4 การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง (เป็นคำถามปลายเปิด) โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น

คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เทคนิคการวัดความคิดเห็นแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) โดยเรียงเรียงข้อความที่จะศึกษาประกอบด้วย ข้อความในเชิงบวก (Positive Item) ข้อความในเชิงลบ (Negative Item) และสร้างมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ดังนี้

ข้อความเชิงบวก			ข้อความเชิงลบ		
มากที่สุด	5	คะแนน	มากที่สุด	1	คะแนน
มาก	4	คะแนน	มาก	2	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน	ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน	น้อย	4	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน	น้อยที่สุด	5	คะแนน

คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด

จำนวนชั้น

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูง 3 แห่ง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานในเรือนจำความมั่นคงสูง ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังแต่ละด้าน และข้อเสนอแนะมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสี่ยง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร คือ

1. เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่ปฏิบัติงานในเรือนจำ 3 แห่ง ประกอบด้วย 1) เรือนจำกลางบางขวาง 2) เรือนจำกลางคลองเปรม และ 3) ทณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง มีจำนวนรวมทั้งหมด 809 คน (ค้นข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2556)

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร

Yamane

$$n = \frac{N}{1 + (N)e^2}$$

โดย

N = จำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างในที่นี้กำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง คือ 0.05

$$n = \frac{809}{1 + (809)0.05^2}$$

ฉะนั้นจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 268 คน

ซึ่งเมื่อกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 268 คนแล้ว จึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนเจ้าหน้าที่ในเรือนจำและทัณฑสถานทั้ง 3 แห่ง ประกอบด้วย เรือนจำกลางบางขวางและเรือนจำกลางคลองเปรมมีจำนวนเจ้าหน้าที่ 302 คน คิดเป็นร้อยละ 37 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด จึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแห่งละ 99 คน และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง มีจำนวนเจ้าหน้าที่คิดเป็นร้อยละ 26 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด จึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 70 คน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1
ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	จำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมด (คน)	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
1	เรือนจำกลางบางขวาง	302	99	37.0
2	เรือนจำกลางคลองเปรม	302	99	37.0
3	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง	205	70	26.0
	รวม	809	268	100

ที่มา: ศูนย์ข้อมูล, กองการเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ ข้อมูล ณ 1 ตุลาคม 2555.

2. ผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูง 3 แห่ง ใช้วิธีการคัดเลือกโดยตรงจากตำแหน่งที่เป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กร ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม และผู้อำนวยการทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงที่มีประสบการณ์ทำงาน มีความเชี่ยวชาญและสามารถให้ข้อมูล และความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดังกล่าวการจัดการกับปัญหาความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำความมั่นคงสูง

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างใช้แบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากจากบัญชีรายชื่อของเจ้าหน้าที่เรือนจำทั้งหมด 809 คน ให้ได้จำนวนตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจนครบทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะมีจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 268 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ มีขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษารวบรวมแนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถามจากการสรุปข้อมูลที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Contents Validity) และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสม
4. ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Pre-test) กับเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย จำนวน 40 ราย จากนั้น จึงนำแบบสอบถามมาตรวจหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach ซึ่งการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถามในครั้งนี้ คือ เกิน .89 ถือเป็นค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ได้
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม และทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ตามรายชื่อเจ้าหน้าที่ของของแต่ละกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 แห่ง จำนวนรวมทั้งสิ้น 268 คน ทั้งนี้ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้บริหารเรือนจำ 3 แห่งด้วยตนเอง
6. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS
7. สรุปผลการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ค่าอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ของคำถามเกี่ยวกับข้อมูลและข้อคำตอบ ในการคำถามปลายเปิดให้เลือกตอบ โดยแยกหาค่าร้อยละเป็นรายชื่อ นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบการบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา
2. ใช้ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของประชากรที่ศึกษา โดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ในข้อคำตอบของคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าทุกข้อ
3. ใช้ค่าการกระจายน้ำหนักของคำตอบ โดยการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. ใช้ค่าความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้อ (One-Way Analysis of Variance ANOVA) และทดสอบความมีนัยสำคัญที่คำนวณได้โดยทดสอบค่าที (t-test)
5. ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

การนำเสนอผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาในรูปแบบการบรรยายข้อมูล ประกอบตาราง โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำเกี่ยวกับที่มาและความสำคัญของปัญหา มวลเหตุจูงใจ และวัตถุประสงค์ในการศึกษา

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

บทที่ 4 การวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่ปฏิบัติงานในเรือนจำและทัณฑสถาน 3 แห่ง ประกอบด้วย 1) เรือนจำกลางบางขวาง จำนวน 99 คน 2) เรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 99 คนและ 3) ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง จำนวน 70 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 268 คน ได้แบบสอบถามกลับมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูง 3 แห่ง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 8 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล (ปัจจัยภูมิหลัง)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านการทำงาน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง

ส่วนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 7 การสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูง

ส่วนที่ 8 การอภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล (ปัจจัยภูมิหลัง)

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	259	96.6
หญิง	9	3.4
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 96.6 เป็นเพศชาย และมีเพียงร้อยละ 3.4 เป็นเพศหญิง

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 30 ปี	29	10.8
31-40 ปี	107	39.9
41-50 ปี	74	27.6
มากกว่า 51 ปีขึ้นไป	58	21.0
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 39.9 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาร้อยละ 27.6 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และร้อยละ 21.0 มีอายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 10.8 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง จนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย

ตารางที่ 4.3
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
สมรส	211	78.7
โสด	42	15.7
หย่าร้าง	3	4.9
หม้าย	2	0.7
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.7 สมรสแล้ว รองลงมา ร้อยละ 15.7 ยังโสด ร้อยละ 4.9 หย่าร้าง และร้อยละ 0.7 เป็นหม้าย

ตารางที่ 4.4
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามเงินเดือน

เงินเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000 บาท	14	5.2
10,001-20,000 บาท	136	50.7
มากกว่า 20,001 บาท	118	44.0
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประมาณครึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 50.7 ได้รับเงินเดือน 10,001-20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 44.0 ได้รับเงินเดือนมากกว่า 20,001 บาท และมีเพียงร้อยละ 5.2 ได้รับเงินเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท

ตารางที่ 4.5
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	22.4
ปริญญาตรี	174	64.9
ปริญญาโท	33	12.3
ปริญญาเอก	1	0.4
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 64.9 รองลงร้อยละ 22.4 จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 12.3 จบการศึกษาในระดับปริญญาโท และมีเพียงร้อยละ 0.4 จบการศึกษาระดับปริญญาเอก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านการทำงาน

สำนักงานกิจการยุติธรรม
OFFICE OF JUSTICE AFFAIRS
Engineered for Good Justice

ตารางที่ 4.6
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าพนักงานราชทัณฑ์	149	55.6
นักทัณฑวิทยา	75	28.0
เจ้าพนักงานฝึกอบรมวิชาชีพ	25	9.3
อื่น ๆ	13	4.9
นักสังคมสงเคราะห์	6	2.2
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.6 ดำรงตำแหน่ง
เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ รองลงมาคือตำแหน่งนักทัณฑวิทยา ร้อยละ 28.0 ตำแหน่งเจ้าพนักงาน
อบรมและฝึกวิชาชีพ ร้อยละ 9.3 ตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ ร้อยละ 2.2 และตำแหน่งอื่น ๆ
ร้อยละ 4.9

ตารางที่ 4.7

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตัวอย่าง
จำแนกตามระดับ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
ชำนาญงาน / ชำนาญการ	208	77.6
ปฏิบัติงาน / ปฏิบัติการ	58	21.6
อาวุโส / ชำนาญการพิเศษ	2	0.7
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.6 รับราชการในระดับ
ชำนาญงาน/ชำนาญการ รองลงมา ร้อยละ 21.6 รับราชการระดับปฏิบัติงาน/ปฏิบัติการ และมี
เพียง ร้อยละ 0.7 อยู่ในระดับอาวุโส/ชำนาญการพิเศษ

ตารางที่ 4.8

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างจำแนกตาม
ระยะเวลารับราชการในกรมราชทัณฑ์

ระยะเวลารับราชการในกรมราชทัณฑ์	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10 ปี	97	36.2
11-20 ปี	85	31.7
มากกว่า 20 ปี	86	31.5
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.2 รับราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์มาเป็นระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี และรองลงมาในจำนวนใกล้เคียงกัน รับราชการในกรมราชทัณฑ์มาเป็นระยะเวลา 11-20 ปี และรับราชการมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.9

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างจำแนกตาม
สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในการควบคุม
ภายในเรือนจำ

สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในการควบคุมภายในเรือนจำ	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ 1 คน : ผู้ต้องขัง 21-50 คน	110	41.0
เจ้าหน้าที่ 1 คน : ผู้ต้องขังไม่เกิน 20 คน	88	32.8
เจ้าหน้าที่ 1 คน : ผู้ต้องขัง 51 คนขึ้นไป	70	26.1
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.0 มีสัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังขณะควบคุมภายในเรือนจำ คิดเป็นอัตราส่วน เจ้าหน้าที่ 1 คน : ผู้ต้องขัง 21-50 คน รองลงมา ร้อยละ 32.8 คิดเป็นอัตราส่วน เจ้าหน้าที่ 1 คน : ผู้ต้องขังไม่เกิน 20 คน และร้อยละ 26.1 เรือนจำ คิดเป็นอัตราส่วน เจ้าหน้าที่ 1 คน : ผู้ต้องขัง 51 คนขึ้นไป

ตารางที่ 4.10

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน
ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง

ประสบการณ์ทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10 ปี	182	67.9
11-20 ปี	58	21.6
มากกว่า 20 ปี	28	10.5
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.9 มีประสบการณ์ทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง เป็นระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี รองลงมา มีประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูงมาเป็นระยะเวลา 11-20 ปี และร้อยละ 10.5 มีประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูงมามากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 4.11

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกการฝึกอบรม
ทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขัง

การฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขัง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	145	54.1
เคย	123	45.9
- 1 ครั้ง	74	60.1
- 2 ครั้ง	27	21.9
- 3 ครั้งขึ้นไป	22	17.9
Total	268	100

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.1 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขัง และร้อยละ 45.9 เคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขัง โดยในกลุ่มที่เคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขัง ส่วนใหญ่เคยฝึกอบรมเพียง 1 ครั้ง ร้อยละ 60.1 รองลงมา 2 ครั้ง ร้อยละ 21.9 และที่เคยได้รับการอบรมมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 17.9

หลักสูตร/โปรแกรมที่เข้ารับการอบรม

1) ความรู้พื้นฐานข้าราชการบรรจุใหม่	36
2) ชุดปฏิบัติการพิเศษ	10
3) การป้องกันและระงับเหตุร้ายในเรือนจำ	8
4) SMART	7
5) ยุทธวิธีราชทัณฑ์	6
6) เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ระดับผู้บังคับบัญชา	6

7) การควบคุมผู้ต้องขังรายสำคัญแดนความมั่นคงสูง	2
8) การควบคุมฝูงชน	3
9) การควบคุมผู้ต้องขังไปศาล	2
10) การเสริมสร้างสมรรถนะในการควบคุมผู้ต้องขัง	1
11) เทคนิคการตรวจค้น	1
12) เทคนิคในการควบคุมและรักษาความปลอดภัย	1
13) การต่อสู้และป้องกันตัว	1
14) การป้องกันการหลบหนีการควบคุม	1

ตารางที่ 4.12

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกการฝึกอบรมทักษะ
ด้านการจัดการปัญหาความเสี่ยง

การฝึกอบรมทักษะด้านการจัดการ ปัญหาความเสี่ยง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	231	86.2
เคย	38	13.8
- 1 ครั้ง	28	73.6
- 2 ครั้ง	6	15.8
- 3 ครั้งขึ้นไป	4	10.5
Total	268	100

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.2 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการจัดการปัญหาความเสี่ยง และมีเพียงร้อยละ 13.8 ที่เคยได้รับการฝึกอบรม โดยในกลุ่มที่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการปัญหาความเสี่ยง ส่วนใหญ่เคยฝึกอบรมเพียง 1 ครั้ง ร้อยละ 73.6 รองลงมา 2 ครั้ง ร้อยละ 15.8 และที่เคยได้รับการอบรมมากกว่า 3 ครั้งขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 10.5

หลักสูตร/โปรแกรมที่เข้ารับการอบรม

- 1) การเจรจาต่อรองเมื่อมีการจับตัวประกัน
- 2) การควบคุมผู้ต้องขังลักษณะคือด้านหรือปกครองยาก
- 3) มาตรการการรักษาความปลอดภัย
- 4) การบริหารเหตุร้ายในเรือนจำ
- 5) การบริหารความเสี่ยง
- 6) ความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคเอดส์และโรคเพศสัมพันธ์
- 7) ความเสี่ยงในการเข้าระงับเหตุวิวาท

ตารางที่ 4.13

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่
ในการทำงานในแดนควบคุม

ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม (จำนวนชั่วโมงต่อวัน)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	194	72.4
เกินกว่า 8 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน	74	27.6
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 72.4 มีความถี่ในการทำงานในแดนควบคุมต่อวันไม่เกิน 8 ชั่วโมง ในขณะที่ร้อยละ 27.6 มีความถี่ในการทำงานในแดนควบคุมต่อวันเกินกว่า 8 ชั่วโมงขึ้นไป

ตารางที่ 4.14
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม
ความถี่ในการเข้าเวรยาม

ความถี่ในการเข้าเวรยาม	จำนวน	ร้อยละ
เว้น 1-2 วัน	144	53.7
เว้นมากกว่า 2 วัน	124	46.3
รวม	268	100

จากตารางที่ 4.15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถี่ในการเข้าเวรยามในช่วงเวลากลางคืน เว้น 1-2 วัน ร้อยละ 53.7 ในขณะที่มีความถี่ในการทำงานในการเข้าเวรยาม เว้นมากกว่าสองวัน ร้อยละ 46.3

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง

ตารางที่ 4.15
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์
ด้านความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขัง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(n = 268)

ประสบการณ์ด้านความเสี่ยงใน การควบคุมผู้ต้องขัง	จำนวน	ร้อยละ
มีภาวะเครียดจากการทำงานที่ตรากตรำ	214	26.3
มีปัญหากับครอบครัวเพราะไม่มีเวลา	152	18.7
ถูกผู้ต้องขังร้องเรียน	146	17.9
ติดโรคจากผู้ต้องขัง เช่น ไข้หวัด โรคผิวหนัง	113	13.9
ถูกข่มขู่คุกคาม	84	10.3
ถูกทำร้ายร่างกาย	52	6.4
ถูกลงทะเบียนวินัยจากความบกพร่องใน หน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง	44	5.4
อื่น ๆ	7	0.9
รวม	812	100

จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขัง อันดับที่ 1 คือ มีภาวะเครียดจากการทำงานที่ตรากตรำ ร้อยละ รองลงมา ในอันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ มีปัญหาครอบครัวเพราะไม่มีเวลา และถูกผู้ต้องขังร้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.7 และ ร้อยละ 17.9 ตามลำดับ อันดับที่ 4 คือ ติดโรคจากผู้ต้องขัง เช่น ไข้หวัด โรคผิวหนัง ร้อยละ 13.9 อันดับที่ 5 เคยถูกข่มขู่คุกคาม ร้อยละ 10.3 อันดับที่ 6 เคยถูกผู้ต้องขังทำร้ายร่างกาย ร้อยละ 6.4 อันดับที่ 7 เคยถูกลงโทษทางวินัยจากความบกพร่องในหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง ร้อยละ 5.4 ส่วนประสบการณ์ความเสี่ยงอื่น ๆ ร้อยละ 0.9 ประกอบด้วยเสี่ยงจากการเข้าระงับเหตุเมื่อผู้ต้องขังทะเลาะวิวาทกัน ถูกกลั่นแกล้งจากเจ้าหน้าที่ด้วยกัน ถูกลงโทษทางวินัย เพราะถูกผู้ต้องขังร้องเรียนเท็จ ผู้ต้องขังปิ่นก่าแพงหลบหนีและถูกยิงเสียชีวิต ผู้ต้องขังก่อการเผาภายในแดน ถูกผู้บังคับบัญชากลั่นแกล้ง ไม่ไว้ใจ เนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ตรงเกินไป

ตารางที่ 4.16

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่องทาง
ที่ได้รับรู้เหตุการณ์เสี่ยงในการทำงานที่เคยเกิดขึ้น
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(n = 268)

ช่องทางที่ได้รับรู้เหตุการณ์เสี่ยงใน การทำงานที่เคยเกิดขึ้น	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนร่วมงานประสบเหตุ	220	35.9
การรับรู้จากสื่อ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ข่าว หนังสือพิมพ์	210	34.2
ประสบเหตุด้วยตนเอง	173	28.2
อื่น ๆ	10	1.7
รวม	613	100

จากตารางที่ 4.16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 35.8 และร้อยละ 34.2 รับรู้เหตุการณ์เสี่ยงในการทำงานที่เกิดขึ้นจากการที่เพื่อนร่วมงานเคยประสบเหตุการณ์ และการรับรู้จากสื่อต่าง ๆ ส่วนกลุ่มที่ประสบเหตุการณ์เสี่ยงภัยด้วยตนเอง มีร้อยละ 28.2

ช่องทางอื่น ๆ ที่ได้รับรู้เหตุการณ์เสี่ยง เช่น

- สายข่าว
- ประสบการณ์ทำงาน
- ทราบจากเพื่อนข้าราชการ
- ประวัติศาสตร์/สถิติ
- การสืบสวน
- การติดตามพฤติกรรมผู้ต้องขัง
- หนังสือสั่งการของกรมราชทัณฑ์

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง

ตารางที่ 4.17

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย

การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)			
1. ผู้ต้องขังมักดัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นอาวุธ	138 (51.5)	82 (30.6)	37 (13.8)	4 (1.5)	7 (2.6)	4.26	.93	มากที่สุด

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

การรับรู้ความเสี่ยง ด้านชีวิตและร่างกาย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)			
2. ลักษณะการ ทำงานควบคุม ผู้ต้องขังในเรือนจำ ทำให้มีโอกาสเกิดการ บาดเจ็บหรือเสียชีวิต ได้ตลอดเวลา	78 (29.1)	113 (42.2)	46 (17.2)	15 (5.6)	16 (6.0)	3.82	1.09	มาก
3. หากเจ้าหน้าที่ เข้มงวดในการ ควบคุมอาจทำให้ ผู้ต้องขังรวมตัวกัน เพื่อต่อต้านหรือใช้ กำลังทำร้าย เจ้าหน้าที่	74 (27.6)	109 (40.7)	55 (20.5)	22 (8.2)	8 (3.0)	3.81	1.02	มาก
4. เมื่อเกิดเหตุ ประท้วงหรือก่อความ ไม่สงบ เจ้าหน้าที่มัก ตกเป็นเป้าหมายของ การถูกจับเป็นตัว ประกัน	101 (37.7)	70 (26.1)	57 (21.3)	27 10.1)	13 (4.9)	3.81	1.18	มาก

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

การรับรู้ความเสี่ยง ด้านชีวิตและร่างกาย	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)			
5. เจ้าหน้าที่ที่ถูกทำ ร้ายไม่ค่อยได้รับการ ดูแลจากหน่วยงาน และขาดการ ช่วยเหลือ	67 (25.0)	82 (30.6)	75 (28.0)	35 (13.1)	9 (3.4)	3.60	1.09	มาก
6. เจ้าหน้าที่ไม่มี อาวุธเพื่อใช้ในการ ป้องกันตนเองจาก การถูกทำร้ายร่างกาย	58 (21.6)	79 (29.5)	94 (35.1)	32 (11.9)	5 (1.9)	3.57	1.01	มาก
7. การระงับเหตุการณ์ ผู้ต้องขังทะเลาะวิวาท ทำให้ถูกลูกหลง บาดเจ็บ	18 (6.7)	93 (34.7)	83 (31.0)	50 (18.7)	24 (9.0)	3.11	1.07	ปาน กลาง
8. อุบัติเหตุเกิดขึ้น บ่อยครั้งจากการ ทำงานควบคุม ผู้ต้องขังภายใน เรือนจำ	10 (3.7)	79 (29.5)	96 (35.8)	64 (23.9)	19 (7.1)	2.98	.98	ปาน กลาง
9. ผู้ต้องขังมักหา โอกาสที่จะทำร้าย เจ้าหน้าที่	5 (1.9)	44 (16.4)	86 (32.1)	88 (32.8)	45 (16.8)	2.53	1.01	น้อย

 $\bar{X} = 3.50$ S.D. = .69

4.1 การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย

ผู้ต้องขังมักคัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นอาวุธ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวนครึ่งหนึ่งเห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 51.5 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 30.6 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 13.8 ส่วนในระดับน้อยที่สุดและระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 2.6 และ 1.5 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.26 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผู้ต้องขังมักคัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นอาวุธอยู่ในระดับมากที่สุด

ลักษณะการทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำทำให้มีโอกาสเกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ตลอดเวลา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 42.2 รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 29.1 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 17.2 และมีเพียงร้อยละ 6.0 และ 5.6 ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุดและระดับน้อย ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.82 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าลักษณะการทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำทำให้มีโอกาสเกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ตลอดเวลาอยู่ในระดับมาก

หากเจ้าหน้าที่เข้มงวดในการควบคุมอาจทำให้ผู้ต้องขังรวมตัวกันเพื่อต่อต้านหรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 40.7 รองลงมาในระดับมากที่สุด ร้อยละ 27.6 ระดับปานกลาง ร้อยละ 20.5 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดมีร้อยละ 8.2 และ 3.0 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.81 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหากเจ้าหน้าที่เข้มงวดในการควบคุมอาจทำให้ผู้ต้องขังรวมตัวกันเพื่อต่อต้านหรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าหน้าที่ตักงานในระดับมาก

เมื่อเกิดเหตุประท้วงหรือก่อความไม่สงบ เจ้าหน้าที่มักตกเป็นเป้าหมายของการถูกจับเป็นตัวประกัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 37.7 รองลงมาอยู่ในระดับมากร้อยละ 26.1 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 21.3 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 10.1 และมีเพียงร้อยละ 4.9 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.81 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเมื่อเกิดเหตุประท้วงหรือก่อความไม่สงบ เจ้าหน้าที่มักตกเป็นเป้าหมายของการถูกจับเป็นตัวประกันในระดับมาก

เจ้าหน้าที่ที่ถูกทำร้ายไม่ค่อยได้รับการดูแลจากหน่วยงานและขาดการช่วยเหลือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 30.6 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 28.0 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 25.0 ส่วนระดับน้อย ร้อยละ 13.1 และน้อยที่สุด ร้อยละ 3.4 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.60 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่ถูกทำร้ายไม่ค่อยได้รับการดูแลจากหน่วยงานและขาดการช่วยเหลือในระดับมาก

เจ้าหน้าที่ไม่มีอาวุธเพื่อใช้ในการป้องกันตนเองจากการถูกทำร้ายร่างกาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.1 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 29.5 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 21.6 ส่วนระดับน้อย ร้อยละ 11.9 และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.57 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีอาวุธเพื่อใช้ในการป้องกันตนเองจากการถูกทำร้ายร่างกายในระดับมาก

การระงับเหตุกรณีผู้ต้องขังทะเลาะวิวาททำให้ถูกลูกหลงบาดเจ็บ กลุ่มตัวอย่างในจำนวนใกล้เคียงกันเห็นว่าอยู่ในระดับมาก และปานกลาง ร้อยละ 34.7 และร้อยละ 31.0 ตามลำดับ รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 18.7 ระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 9.0 และมีเพียงร้อยละ 6.7 ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.11 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการระงับเหตุกรณีผู้ต้องขังทะเลาะวิวาททำให้ถูกลูกหลงบาดเจ็บอยู่ในระดับปานกลาง

อุบัติเหตุเกิดขึ้นบ่อยครั้งจากการทำงานควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.8 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 29.5 อยู่ในระดับน้อยร้อยละ 23.9 ระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 7.1 และระดับมากที่สุด มีเพียงร้อยละ 3.7 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 2.98 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอุบัติเหตุเกิดขึ้นบ่อยครั้งจากการทำงานควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้ต้องขังมักหาโอกาสที่จะทำร้ายเจ้าหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างในจำนวนใกล้เคียงกันเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย และปานกลาง ร้อยละ 32.8 และร้อยละ 32.1. ตามลำดับ รองลงมาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 16.8 ระดับมาก ร้อยละ 16.4 และมีเพียงร้อยละ 1.9 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 2.53 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผู้ต้องขังมักหาโอกาสที่จะทำร้ายเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับน้อย

โดยสรุปค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ ผู้ต้องขังมักดัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นอาวุธ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) ลักษณะการทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ ทำให้มีโอกาสเกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ตลอดเวลา ($\bar{X} = 3.82$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ เมื่อเกิดเหตุประท้วงหรือก่อความไม่สงบ เจ้าหน้าที่มักตกเป็นเป้าหมายของการถูกจับเป็นตัวประกัน และ หากเจ้าหน้าที่เข้มงวดในการควบคุมอาจทำให้ผู้ต้องขังรวมตัวกันเพื่อต่อต้านหรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้ต้องขังมักหาโอกาสที่จะทำร้ายเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.53$) (ตารางที่ 4.17)

จากข้อมูลเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ต้องขังมักดัดแปลงวัสดุต่าง ๆ มาใช้เป็นอาวุธ เช่น การนำช้อนทานข้าวมาดัดแปลงเป็นมีด อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ต้องขังมักหาโอกาสที่จะทำร้ายเจ้าหน้าที่ในระดับน้อย เพราะเรือนจำความมั่นคงสูงมีกฎระเบียบที่เข้มงวด ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูงหรือมีพฤติกรรมที่เป็นอันตราย อาจใช้เครื่องพันธนาการ โดยเฉพาะการถูกตีตรวน เพื่อป้องกันการก่อเหตุร้ายหรือหลบหนี ดังนั้น แสดงให้เห็นว่า การดัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นอาวุธของผู้ต้องขังส่วนใหญ่ อาจนำไปใช้เพื่อป้องกันตัว หรือใช้ในการก่อเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มผู้ต้องขังด้วยกัน ไม่ใช่เป็นไปเพื่อการทำร้ายเจ้าหน้าที่เป็นหลัก แต่เมื่อไรก็ตามที่เจ้าหน้าที่เข้มงวดในการควบคุม อาจทำให้ผู้ต้องขังรวมตัวกันเพื่อต่อต้านหรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าหน้าที่ และเมื่อเกิดเหตุประท้วงหรือก่อความไม่สงบ เจ้าหน้าที่มักตกเป็นเป้าหมายของการถูกจับเป็นตัวประกัน ดังนั้นลักษณะการทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำทำให้มีโอกาสเกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ตลอดเวลา

ตารางที่ 4.18

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ

การรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ความเสี่ยงในการทำงานไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าตอบแทนที่ได้รับ	81 (30.2)	97 (36.2)	68 (25.4)	16 (6.0)	6 (2.2)	3.86	.99	มาก
2. พักผ่อนไม่เพียงพอเพราะต้องเข้าเวรยามบ่อย	53 (19.8)	99 (36.9)	94 (35.1)	16 (6.0)	6 (2.2)	3.66	.93	มาก

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

การรับรู้ความเสี่ยง ด้านสภาพจิตใจ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)			
3. รู้สึกเครียดจากการ ปฏิบัติงานควบคุม ผู้ต้องขังภายใน เรือนจำ	56 (20.9)	92 (34.3)	92 (34.3)	17 (6.3)	11 (4.1)	3.61	1.01	มาก
4. ต้องเผชิญกับ ความเสี่ยงและตกอยู่ใน อันตรายตลอดเวลา	45 (16.8)	88 (32.8)	76 (28.4)	33 (22.3)	26 (9.7)	3.34	1.18	ปาน กลาง
5. วิดกกังวลเกี่ยวกับ ความไม่ปลอดภัยใน การทำงานของตนเอง	33 (12.3)	80 (29.9)	99 (36.9)	45 (16.8)	11 (4.1)	3.29	1.01	ปาน กลาง
6. รู้สึกท้อแท้กับ ภาระงานที่ตรากตรำ	39 (14.6)	68 (25.4)	97 (36.2)	41 (15.3)	23 (8.6)	3.22	1.13	ปาน กลาง
7. ต้องการการดูแล ด้านสภาพจิตใจ	38 (14.2)	74 (27.6)	86 (32.1)	38 (14.2)	32 (11.9)	3.17	1.19	ปาน กลาง
8. มีปัญหาขัดแย้งกับ ครอบครัวเพราะไม่มี เวลาดูแลคนใน ครอบครัว	34 (12.7)	56 (20.9)	96 (39.8)	48 (17.9)	34 (12.7)	3.02	1.18	ปาน กลาง
9. ต้องเผชิญกับการ ถูกข่มขู่ คุกคามจาก การทำงานภายใน เรือนจำ	18 (6.7)	62 (23.1)	78 (29.1)	75 (28.0)	35 (13.1)	2.82	1.12	ปาน กลาง

 $\bar{X} = 3.33$ S.D. = .79

4.2 การรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ

รู้สึกว่าคุณค่าความเสี่ยงในการทำงานไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าตอบแทนที่ได้รับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 36.2 รองลงมาในระดับมากที่สุด ร้อยละ 30.2 ระดับปานกลาง ร้อยละ 25.4 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดมีร้อยละ 6.0 และ 2.2 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.86 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าคุณค่าความเสี่ยงในการทำงานไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าตอบแทนที่ได้รับในระดับมาก

พักผ่อนไม่เพียงพอเพราะต้องเข้าเวรยามบ่อย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 36.9 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.1 มากที่สุด ร้อยละ 19.8 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.0 และ 2.2 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.66 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างพักผ่อนไม่เพียงพอเพราะต้องเข้าเวรยามบ่อยอยู่ในระดับมาก

รู้สึกเครียดจากการปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในจำนวนเท่ากันร้อยละ 34.3 เห็นว่าอยู่ในระดับมากและปานกลาง รองลงมา อยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 20.9 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 6.3 และมีเพียงร้อยละ 4.1 ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.61 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกเครียดจากการปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำอยู่ในระดับมาก

ต้องเผชิญกับความเครียดและตกอยู่ในอันตรายตลอดเวลา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 32.8 รองลงมา อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.3 ระดับน้อย ร้อยละ 22.3 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 16.8 และมีเพียงร้อยละ 9.7 ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.34 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างคิดว่าตนเองต้องเผชิญกับความเครียดและตกอยู่ในอันตรายตลอดเวลาอยู่ในระดับปานกลาง

วิตกกังวลเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยในการทำงานของตนเอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 36.9 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 29.9 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 16.8 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีเพียงร้อยละ 4.1 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.29 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างวิตกกังวลเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยในการทำงานของตนเอง ในระดับปานกลาง

รู้สึกท้อแท้กับภาระงานที่ตรากตรำ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่เห็นว่ายู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.2 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 25.4 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 20.0 อยู่ในระดับน้อยร้อยละ 6.3 และมีเพียงร้อยละ 4.1 ที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.22 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกท้อแท้กับภาระงานที่ตรากตรำอยู่ในระดับปานกลาง ต้องการการดูแลด้านสภาพจิตใจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.1 รองลงมาในระดับมาก ร้อยละ 27.6 ระดับน้อย ร้อยละ 17.9 ส่วนระดับน้อยและมากที่สุดมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 14.2 ส่วนระดับน้อยที่สุดมีร้อยละ 11.9 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.17 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการการดูแลด้านสภาพจิตใจในระดับปานกลาง

มีปัญหาขัดแย้งกับครอบครัวเพราะไม่มีเวลาดูแลคนในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 39.8 รองลงมาในระดับมาก ร้อยละ 20.9 ระดับน้อย ร้อยละ 17.9 ส่วนระดับน้อยและน้อยที่สุดมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 12.7 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.02 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาขัดแย้งกับครอบครัวเพราะไม่มีเวลาดูแลคนในครอบครัวในระดับปานกลาง

ต้องเผชิญกับการถูกข่มขู่ คุกคามจากการทำงานภายในเรือนจำ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 29.1 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 28.0 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 23.1 ระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 13.1 และอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 6.7 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 2.82 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างต้องเผชิญกับการถูกข่มขู่ คุกคามจากการทำงานภายในเรือนจำ อยู่ในระดับปานกลาง

โดยสรุปค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ รู้สึกว่าความเสี่ยงในการทำงานไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าตอบแทนที่ได้รับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) พักผ่อนไม่เพียงพอเพราะต้องเข้าเวรยามบ่อย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) และเกิดความเครียดจากการปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ต้องเผชิญกับการถูกข่มขู่ คุกคามจากการทำงานภายในเรือนจำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$) (ตารางที่ 4.18)

แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจที่มีไม่มากนัก โดยมีเพียงประเด็นเรื่องค่าตอบแทนที่เห็นว่าไม่คุ้มค่ากับการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง เพราะการต้องเข้าเวรยาม และการทำงานที่ต้องเสียสละเวลาความสุขส่วนตัวซึ่งทำให้การพักผ่อน

ไม่เพียงพอ ส่วนในการถูกข่มขู่คุกคามนั้นอาจมีบ้างแต่ไม่มากนัก ทำให้ความวิตกกังวลเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัย หรือความเสี่ยงอันตรายอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ตารางที่ 4.19

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามการรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ

การรับรู้ความเสี่ยง ด้านสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)			
1. เรือ่นจำเป็นแหล่ง เชื้อโรคที่ทำให้เกิด การแพร่กระจายของ เชื้อโรคได้โดยง่าย	80 (29.9)	109 (40.7)	50 (18.7)	20 (7.5)	9 (3.4)	3.86	1.03	มาก
2. สภาพแวดล้อม ของการทำงานใน เรือ่นจำไม่ถูก สุขลักษณะ	69 (25.7)	92 (34.3)	89 (33.2)	16 (6.0)	2 (0.7)	3.78	.92	มาก
3. บรรยากาศการ ทำงานไม่สร้าง แรงจูงใจให้ทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	66 (24.6)	106 (39.6)	70 (26.1)	21 (7.8)	5 (1.9)	3.77	.96	มาก
4. เจ้าหน้าที่มักมี ปัญหาสุขภาพทั้ง ร่างกายและจิตใจ	57 (21.3)	106 (39.6)	65 (24.3)	30 (11.2)	10 (3.7)	3.63	1.05	มาก

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

การรับรู้ความเสี่ยง ด้านสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)			
5. หน่วยงานมักให้ ความสำคัญกับการ ดูแลสุขภาพผู้ต้องขัง แต่ละเลยการดูแล สุขภาพของเจ้าหน้าที่	72 26.9)	77 (28.7)	79 (29.5)	29 (10.8)	11 (4.1)	3.63	1.11	มาก
6. เจ้าหน้าที่ที่ ปฏิบัติงานในแดน ควบคุมเป็นระยะ เวลานานทำให้สุขภาพ ร่างกายเสื่อมถอยลง	51 19.0)	96 (35.8)	85 (31.7)	31 (11.6)	5 (1.9)	3.58	.98	มาก
7. เจ้าหน้าที่เรือนจำ มักไม่ค่อยได้ใส่ใจกับ การดูแลสุขภาพ	44 (16.4)	109 (40.7)	85 (31.7)	26 (9.7)	4 (1.5)	3.60	.92	มาก
8. การทำงานใน เรือนจำตลอดเวลาทำ ให้ขาดการดูแล สุขภาพของตนเอง	48 (17.9)	89 33.2)	89 (33.2)	36 (13.4)	6 (2.2)	3.51	1.00	มาก
9. การติดโรคติดต่อ จากผู้ต้องขังใน เรือนจำเพราะต้อง ทำงานคลุกคลีกับ ผู้ต้องขังตลอดเวลา	25 (9.3)	72 (26.9)	92 (34.3)	54 (20.1)	25 (9.3)	3.06	1.10	ปาน กลาง

$$\bar{X} = 3.60 \text{ S.D.} = .75$$

4.3 การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ

เรือนจำเป็นแหล่งเชื้อโรคที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้โดยง่าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่เห็นว่ายู่ในระดับมาก ร้อยละ 40.7 รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 29.9 ระดับปานกลาง ร้อยละ 18.7 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 7.5 และมีเพียง ร้อยละ 3.4 ที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.86 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าเรือนจำเป็นแหล่งเชื้อโรคที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้โดยง่ายอยู่ในระดับมาก

สภาพแวดล้อมของการทำงานในเรือนจำไม่ถูกสุขลักษณะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใน จำนวนใกล้เคียงกันเห็นว่าอยู่ในระดับมากและปานกลาง ร้อยละ 34.3 และ 33.2 ตามลำดับ รองลงมา อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 25.7 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 6.0 และมีเพียงร้อยละ 0.7 ที่ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.78 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า สภาพแวดล้อมของการทำงานในเรือนจำไม่ถูกสุขลักษณะอยู่ในระดับมาก

บรรยากาศการทำงานไม่สร้างแรงจูงใจให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 39.6 รองลงมาปานกลาง ร้อยละ 26.1 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 24.6 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดมีร้อยละ 7.8 และ 1.9 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.77 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าบรรยากาศการทำงาน ไม่สร้างแรงจูงใจให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับมาก

เจ้าหน้าที่มักมีปัญหาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ใน ระดับมาก ร้อยละ 39.6 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 21.3 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 21.3 ส่วนระดับน้อย ร้อยละ 11.2 และระดับน้อยที่สุด มีเพียงร้อยละ 3.7 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.63 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าเจ้าหน้าที่มักมีปัญหาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจในระดับมาก

หน่วยงานมักให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังแต่ละเลยการดูแลสุขภาพ ของเจ้าหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในจำนวนใกล้เคียงกันเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางและระดับ มาก ร้อยละ 29.5 และ 28.7 ตามลำดับ รองลงมา ร้อยละ 26.9 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 10.8 ระดับน้อย ส่วนระดับน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 4.1 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.63 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าหน่วยงานมักให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังแต่ละเลยการดูแลสุขภาพของเจ้าหน้าที่ในทางปฏิบัติในระดับมาก

เจ้าหน้าที่เรือนจำมักไม่ค่อยได้ใส่ใจกับการดูแลสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็น ว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 40.7 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 31.7 มากที่สุด ร้อยละ 16.4 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 9.7 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าน้อยที่สุด มีเพียงร้อยละ 1.5 ค่าเฉลี่ยรวม

เท่ากับ 3.60 แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำมักไม่ค่อยได้ใส่ใจกับการดูแลสุขภาพอยู่ในระดับมาก

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในแดนควบคุมเป็นระยะเวลาานทำให้สุขภาพร่างกายเสื่อมถอยลง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 35.8 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 31.7 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 19.0 ระดับน้อย ร้อยละ 11.6 และระดับน้อยที่สุด มีเพียง ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.58 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในแดนควบคุมเป็นระยะเวลาานทำให้สุขภาพร่างกายเสื่อมถอยลงในระดับมาก

การทำงานในเรือนจำตลอดเวลาทำให้ขาดการดูแลสุขภาพของตนเอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในจำนวนเท่ากันเห็นว่าอยู่ในระดับมากและปานกลาง ร้อยละ 33.2 รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 17.9 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 13.4 ระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 2.2 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.51 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการทำงานในเรือนจำตลอดเวลาทำให้ขาดการดูแลสุขภาพของตนเอง อยู่ในระดับมาก

การติดโรคติดต่อจากผู้ต้องขังในเรือนจำเพราะต้องทำงานคลุกคลีกับผู้ต้องขังตลอดเวลา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.3 รองลงมา อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 26.9 ระดับน้อย ร้อยละ 20.1 ส่วนในระดับมากที่สุดและน้อยที่สุดมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 9.3 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.06 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตนเองมักติดโรคติดต่อจากผู้ต้องขังในเรือนจำเพราะต้องทำงานคลุกคลีกับผู้ต้องขังตลอดเวลา อยู่ในระดับปานกลาง

โดยสรุปค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ เรือนจำเป็นแหล่งเชื้อโรคที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้โดยง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) สภาพแวดล้อมของการทำงานในเรือนจำไม่ถูกสุขลักษณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และบรรยากาศการทำงานไม่สร้างแรงจูงใจให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.77$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การติดโรคติดต่อจากผู้ต้องขังในเรือนจำเพราะต้องทำงานคลุกคลีกับผู้ต้องขังตลอดเวลา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) (ตารางที่ 4.19)

แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่มีอยู่ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ ที่มีผู้ต้องขังอยู่กันอย่างแออัด ปัญหาการกำจัดขยะ การเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค เพราะขาดสุขลักษณะที่ดี ทำให้เป็นแหล่งเชื้อโรคและสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว เพราะการอยู่ใกล้ชิดกันตลอดเวลาระหว่างกลุ่มผู้ต้องขังด้วยกัน ประกอบกับภาระที่ตรากตรำในการเข้าเวรยามทำให้การพักผ่อนไม่เพียงพอส่งผล

ให้ติดโรคได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับความรู้จักป้องกันของเจ้าหน้าที่เองด้วย จึงเห็นว่าการติดโรคติดต่อจากผู้ต้องขังเพราะต้องทำงานคลุกคลีอยู่กับผู้ต้องขังตลอดเวลานั้นอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ตารางที่ 4.20

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกตามการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)			
1. ปัญหานักโทษล้นคุกส่งผลให้หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่มีมากและดูแลผู้ต้องขังไม่ทั่วถึง	165 (61.6)	64 (23.9)	39 (14.6)	-	-	4.47	.73	มากที่สุด
2. การควบคุมผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลทำให้ทำงานด้วยความยากลำบาก	105 (39.2)	100 (37.3)	52 (19.4)	10 (3.7)	1 (0.4)	4.11	.87	มาก

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

การรับรู้ความเสี่ยง ด้านหน้าที่ความ รับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)			
3. การดำเนินคดีกับ ผู้ต้องขังที่กระทำผิด อาญาขึ้นอีกใน เรือนจำ เช่น ค้า ยาเสพติด เจ้าหน้าที่ เรือนจำที่จับกุมได้ต้อง ต่อสู้อย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับความ ช่วยเหลือ	115 (42.9)	74 (27.6)	58 (21.6)	15 (5.6)	6 (2.2)	4.03	1.03	มาก
4. เจ้าหน้าที่ที่ ปฏิบัติงานด้านการ ควบคุมผู้ต้องขังใน เรือนจำมักถูกร้องเรียน จากผู้ต้องขัง	52 (19.4)	117 (43.7)	55 (20.5)	29 (10.8)	15 (5.6)	3.60	1.08	มาก
5. การปฏิบัติหน้าที่ อย่างตรงไปตรงมา ของเจ้าหน้าที่กลับ ถูกกลั่นแกล้ง	61 (22.8)	93 (34.7)	56 (20.9)	45 (16.8)	13 (4.9)	3.53	1.15	มาก

 $\bar{X} = 3.90$ S.D. = .72

4.4 การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปัญหานักโทษล้นคุกส่งผลให้หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่มีมากและดูแลผู้ต้องขังไม่ทั่วถึง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 61.6 รองลงมาในระดับมาก ร้อยละ 23.9 ระดับปานกลาง ร้อยละ 14.6 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.47 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าปัญหานักโทษล้นคุกส่งผลให้หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่มีมากและดูแลผู้ต้องขังไม่ทั่วถึงในระดับมากที่สุด

การควบคุมผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลทำให้ทำงานด้วยความยากลำบาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 39.2 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 39.2 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.4 ส่วนในระดับน้อยและน้อยที่สุด มีเพียงร้อยละ 3.7 และ 0.4 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.11 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการควบคุมผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลทำให้ทำงานด้วยความยากลำบากอยู่ในระดับมาก

การดำเนินคดีกับผู้ต้องขังที่กระทำผิดอาญาขึ้นอีกในเรือนจำ เช่น ค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่เรือนจำที่จับกุมได้ต้องต่อสู้คดีอย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับความช่วยเหลือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 42.9 รองลงมาในระดับมาก ร้อยละ 27.6 ระดับปานกลาง ร้อยละ 21.6 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดมีร้อยละ 5.6 และ 2.2 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.03 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดำเนินคดีกับผู้ต้องขังที่กระทำผิดอาญาขึ้นอีกในเรือนจำ เช่น ค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่เรือนจำที่จับกุมได้ต้องต่อสู้คดีอย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับความช่วยเหลือในระดับมาก

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำมักถูกร้องเรียนจากผู้ต้องขัง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 43.7 รองลงมา อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 20.5 ระดับมากที่สุด ร้อยละ 19.4 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 10.8 และมีเพียงร้อยละ 5.6 ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.60 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำมักถูกร้องเรียนจากผู้ต้องขังอยู่ในระดับมาก

การปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาของเจ้าหน้าที่กลับถูกกลั่นแกล้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 34.7 รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 22.8 ระดับปานกลาง ร้อยละ 20.9 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 16.8 และมีเพียงร้อยละ 4.9 ที่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.53 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาของเจ้าหน้าที่กลับถูกกลั่นแกล้ง อยู่ในระดับมาก

โดยสรุปค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ ปัญหาหนักโทษล้นคุกส่งผลให้หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่มีมากและดูแลผู้ต้องขังไม่ทั่วถึง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$) การควบคุมผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลทำให้ทำงานด้วยความยากลำบาก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และการดำเนินคดีกับผู้ต้องขังที่กระทำผิดอาญาขึ้นอีกในเรือนจำ เช่น ค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่เรือนจำที่จับกุมได้ต้องต่อสู้คดีอย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับความช่วยเหลือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่โดยตรงไปตรงมาของเจ้าหน้าที่กลับถูกกลั่นแกล้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) (ตารางที่ 4.20)

แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีอยู่มาก โดยเฉพาะประเด็นปัญหาหนักโทษล้นคุก ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังโดยตรง การดูแลที่ไม่ทั่วถึงและภาระงานที่มีมากทำให้เกิดปัญหาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะความผิดพลาดในการปฏิบัติงานอาจเกิดขึ้นได้ง่าย เช่น การตรวจค้นตัวผู้ต้องขังที่ไม่ทั่วถึง การควบคุมมิให้หลบหนี ฯลฯ หากมีปัญหาคความผิดพลาดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ต้องเป็นผู้รับผิดชอบกับปัญหาดังกล่าว จึงเห็นว่าเป็นความเสี่ยงอย่างมากในการปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง ประกอบกับผู้ต้องขังมีความรู้ และช่องทางการร้องเรียนมากขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานที่ยากลำบาก ทั้งการต้องทำหนังสือชี้แจง การถูกสอบสวนทั้งจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก การต่อสู้คดีโดยลำพังขาดความช่วยเหลือจากหน่วยงาน

OFFICE OF JUSTICE AFFAIRS

ตารางที่ 4.21

สรุปภาพรวมค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการรับรู้ความเสี่ยง
ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำความมั่นคงสูง

จำแนกตามรายด้านและโดยรวม

อันดับ	การรับรู้ความเสี่ยง	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้ความเสี่ยง
1	ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ	3.90	.72	มาก
2	ด้านสุขภาพ	3.60	.75	มาก
3	ด้านชีวิตและร่างกาย	3.50	.69	มาก
4	ด้านสภาพจิตใจ	3.33	.79	ปานกลาง
	รวม	3.59	.95	มาก

ภาพรวมของระดับการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง สรุปได้ว่า อันดับที่ 1 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ อันดับที่ 2 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ และอันดับที่ 3 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย และอันดับที่ 4 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ (ตารางที่ 4.21)

โดยสรุปเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบมากที่สุด เนื่องจากปัจจุบัน มีช่องทางให้ผู้ต้องขังสามารถร้องเรียนการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้มากขึ้น ประกอบกับสภาพปัญหาหนักโทษล้นคอก ทำให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติหน้าที่ได้ตลอดเวลา ซึ่งกรมราชทัณฑ์เองยังขาดมาตรการที่ชัดเจนในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ที่ถูกกลั่นแกล้ง ทำให้เห็นว่าความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบมีสูงกว่าความเสี่ยงด้านอื่น ๆ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง

5.1 ด้านชีวิตและร่างกาย

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1	ลดจำนวนผู้ต้องขังให้มีความเหมาะสมกับจำนวนเจ้าหน้าที่ หรือเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ให้มีความเหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขัง (อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ผู้ต้องขัง)	24
2	จัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงยานพาหนะที่สามารถป้องกันอันตรายสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในเรือนจำให้เพียงพอ	20
3	เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังต้องไม่อยู่ใกล้ชิดกัน	10
4	จัดสถานที่/ก่อสร้างเรือนจำความมั่นคงสูงที่ใช้ในการควบคุมผู้ต้องขังให้มีความมั่นคงแข็งแรง และมีอุปกรณ์/เทคโนโลยีที่ทันสมัย	9
5	เจ้าหน้าที่ต้องมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาและไม่ตั้งอยู่ในความประมาท นอกจากนั้นควรตรวจค้นจุใจเป็นประจำเพื่อป้องกันไม่ให้มีสิ่งของต้องห้าม	9
6	ควรอนุญาตให้เจ้าหน้าที่พกพาอาวุธเพื่อใช้ในการป้องกันตนเองภายนอกเรือนจำได้	7
7	จัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องขังให้ถูกวิธีและไม่ขัดหลักสิทธิมนุษยชนฝึกทักษะด้านการต่อสู้ให้กับเจ้าหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคน และวางแนวทางในการทำงานให้ชัดเจน	7

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
8	รัฐควรจัดให้มีการทำประกันชีวิตและประกันสุขภาพให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคน	5
9	ควรมีการฝึกซ้อมแผนอยู่เป็นประจำ	4
10	เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบอย่างเคร่งครัด ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีช่องทางในการก่อเหตุร้ายหรือทำผิดระเบียบได้	3
11	ควรแยกการควบคุมผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรโดยสันดานออกจากผู้ต้องขังทั่วไป	2
12	จัดให้มีโครงการจำหน่ายอาวุธปืนให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อใช้ในการป้องกันตัว	2
13	เจ้าหน้าที่ต้องพกอาวุธ(ตะบอง) และนกหวีดติดตัว ให้พร้อมใช้ได้ตลอดเวลา	2

5.2 ด้านสภาพจิตใจ

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1	ควรได้ค่าเลี้ยงชีพ/ค่าตอบแทนเพิ่มมากขึ้น หรือเพิ่มสวัสดิการด้านอื่น ๆ	40
2	สร้างขวัญกำลังใจ/แรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยไม่ใช้การลงโทษ มีการให้รางวัลเมื่อทำความดีความชอบหรือให้ผู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ผู้บังคับบัญชาควรพุดคุยรับฟังความคิดเห็นและให้คำปรึกษาเจ้าหน้าที่ทุกระดับ มีการเลี้ยงสังสรรค์ในโอกาสต่าง ๆ	20
3	ควรให้เจ้าหน้าที่มีเวลาพักผ่อนมากขึ้น ไม่ควรอยู่ภายในแดนนานเกินไป/เข้าเวรบ่อยเกินไป	8
4	จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับจิตวิทยาในการควบคุมผู้ต้องขัง อบรมด้านศีลธรรม ทุก 3 เดือนซึ่งมีความจำเป็นมากในภาวะปัจจุบัน	4
5	เมื่อมีเจ้าหน้าที่เสียชีวิตหรือได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ ควรมีการพิจารณาความดีความชอบเหมือนตำรวจ ทหาร มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือ	4
6	จัดให้มีเจ้าหน้าที่มาให้คำปรึกษาสอบถามความรู้สึก/ความอึดอัดใจของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องคลุกคลีอยู่กับผู้ต้องขัง	4
7	ต้องมีสติในการปฏิบัติหน้าที่ รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ดูแลจิตใจตนเองไม่ให้เครียด	3
8	มีการตรวจสุขภาพจิตให้กับเจ้าหน้าที่	2
9	ควรมีการติดตั้งเคเบิ้ลทีวีสำหรับเจ้าหน้าที่ในช่วงระยะเวลาที่เข้าเวรยาม เพื่อพักผ่อนคลายเครียด	2

5.3 ด้านสุขภาพ

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1	จัดสวัสดิการด้านการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 2-4 ครั้ง	37
2	จัดสถานที่ออกกำลังกายและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอ จัดให้มีการฝึกซ้อม ศิลปะป้องกันตัว เพื่อเตรียมความพร้อมและทำให้ร่างกายแข็งแรง	28
3	จัดระบบประมาณในการดูแลด้านสุขภาพภายในเรือนจำอย่างเพียงพอ ทำระบบเรือนจำให้ถูกสุขลักษณะ	12
4	จัดให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้น หรือจัดกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวกับกีฬาและนันทนาการ	10
5	จัดให้มีห้องพยาบาลสำหรับเจ้าหน้าที่ และมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันและดูแลสุขภาพเจ้าหน้าที่	4
6	จัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลให้เท่ากับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	3
7	มีการทดสอบสมรรถภาพร่างกายปีละ 1-2 ครั้ง	2
8	สร้างเรือนจำใหม่ให้ได้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม มีมาตรฐานด้านสุขภาพอนามัยเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรค	1

5.4 ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1	จัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม ไม่ควรมอบหมายให้เจ้าหน้าที่คนหนึ่งทำหลายหน้าที่ มีการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง	24
2	ควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ตลอดหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ไม่ให้มีปัญหาในการทำงานเกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องขัง ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สุดความสามารถและปฏิบัติตามระเบียบโดยเคร่งครัด	16
3	เมื่อผู้ต้องขังร้องเรียนเจ้าหน้าที่ ควรให้ความเป็นธรรมโดยการตรวจสอบให้ถูกต้องเสียก่อน ผู้บังคับบัญชาควรใช้ดุลยพินิจในการให้โอกาสเมื่อเจ้าหน้าที่เกิดความผิดพลาดจากการปฏิบัติงาน	6

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
4	จัดให้มีหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ เมื่อเกิดคดีความจากการปฏิบัติหน้าที่หรือจากการร้องเรียนจากผู้ต้องขัง	6
5	ผู้บังคับบัญชาควรร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และการสั่งการในการแก้ไข ปัญหา ไม่ควรสั่งลงโทษ มีมาตรการในการช่วยเหลือ/คุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องร้องอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่	5
6	ออกระเบียบ/มาตรการในการปฏิบัติหน้าที่ให้รัดกุมและชัดเจน มีลักษณะที่จะปกป้องคุ้มครองการทำงานของเจ้าหน้าที่มากกว่าปกป้องผู้ต้องขัง	2
7	ควรมีการพิจารณาความดีความชอบตามผลงานที่ได้รับผิดชอบ	2
8	จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในการทำงานกัน และนำข้อมูลนั้นมาปรับใช้ในการทำงานให้เหมาะสมกับเหตุการณ์	2
9	ควรมีการจำกัดสิทธิของผู้ต้องขัง เช่น การให้สิทธิผู้ต้องขังต่างชาติมากเกินไป ทำให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่เป็นคนไทยอยากได้รับสิทธิบ้าง	1
10	การถูกตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก จากการกระทำของผู้ใต้บังคับบัญชา	1
11	ปกครองผู้ต้องขังด้วยความเป็นธรรม	1

5.5 ด้านวัสดุอุปกรณ์

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1	ควรมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและให้ความรู้เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีนั้น เพื่อนำมาช่วยในการควบคุมผู้ต้องขังและให้เจ้าหน้าที่ได้รู้เท่าทันผู้ต้องขัง เนื่องจากกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และเพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่	7
2	ควรมีระบบสัญญาณเตือนภัยที่ทันสมัย ตลอดจนอุปกรณ์สื่อสารควรมีอย่างเพียงพอต่อเจ้าหน้าที่ทุกคน	4

5.6 ด้านการสร้างขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1	ด้านขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ อัตราเงินเดือนไม่ควรตัน ตำแหน่งควรมีความก้าวหน้าสูงขึ้นอย่างชัดเจน สร้างความเป็นวิชาชีพในงานราชทัณฑ์	61
2	ควรมีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมมาทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง ทั้งด้านอายุ สภาพร่างกาย ความสามารถด้านยุทธวิธีต่าง ๆ ความซื่อสัตย์สุจริต อดทน เสียสละ	5
3	สร้างเสริมประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ทอดทิ้ง	4
4	กรมราชทัณฑ์ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการเยียวยาเจ้าหน้าที่ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่	2

ส่วนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

6.1 สมมติฐานที่ 1

เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส เงินเดือน และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการรับรู้ความเสี่ยงทั้งในด้านชีวิต และร่างกาย ด้านสุขภาพ ด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน ผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 4.22-4.26

ตารางที่ 4.22
การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยง
ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของ
เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง
จำแนกตามเพศ

การรับรู้ความเสี่ยง	เพศ	N	Mean	S.D.	t	P
ด้านชีวิตและร่างกาย	ชาย	259	3.4779	.69266	-3.582	.001*
	หญิง	9	4.3086	.29280		
ด้านสภาพจิตใจ	ชาย	259	3.3342	.79162	-.318	.751
	หญิง	9	3.4198	.85847		
ด้านสุขภาพ	ชาย	259	3.5843	.74650	-2.631	.009*
	หญิง	9	4.2469	.61055		
ด้านหน้าที่ความ รับผิดชอบ	ชาย	259	3.8811	.72416	-3.148	.002*
	หญิง	9	4.6444	.31269		
ภาพรวม	ชาย	259	3.5694	.63531	-2.748	.007*
	หญิง	9	4.1549	.40537		

จากตารางที่ 4.22 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Independent Sample t-test พบว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.001^*$, 009^* และ $.002^*$) ในขณะที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจไม่แตกต่างกัน ($P=.751$)

เมื่อทำการทดสอบปัจจัยโดยรวม พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.007^*$) แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ชายและหญิงมีการรับรู้ความเสี่ยงแตกต่างกัน ด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ เพราะการปฏิบัติหน้าที่ในสภาพแวดล้อมของเรือนจำที่คุมขังผู้ต้องขังชายนั้น ผู้หญิงไม่ต้องเข้าเวรยามในเวลากลางคืน แต่การปฏิบัติหน้าที่ในเวลาปกติ การเข้าไปในพื้นที่เรือนจำที่เต็มไปด้วยผู้ต้องขังชาย ย่อมทำให้รู้สึกวุ่นวายตนเองตกเป็นเป้าหมายได้ง่าย เพราะเพศ

ภาพที่อ่อนแอกว่า การรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่หญิงในเรือนจำความมั่นคงสูงที่เต็มไปด้วยผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง หรือมีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายและต้องเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ภายในแดนต่าง ๆ จึงทำให้มีการรับรู้ความเสี่ยงมากกว่า

ตารางที่ 4.23

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยง
ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของ
เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง
จำแนกตามอายุ

ปัจจัย	อายุ	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	น้อยกว่า 30 ปี	29	3.2874	.59281	1.454	.228
	31-40 ปี	107	3.4829	.72942		
	41-50 ปี	74	3.5961	.67262		
	มากกว่า 51 ปี	58	3.5421	.71437		
	รวม	268	3.5058	.69904		
ด้านสภาพ จิตใจ	น้อยกว่า 30 ปี	29	3.4713	.70314	.646	.586
	31-40 ปี	107	3.3780	.76141		
	41-50 ปี	74	3.2703	.84120		
	มากกว่า 51 ปี	58	3.2797	.83206		
	รวม	268	3.3371	.79238		
ด้านสุขภาพ	น้อยกว่า 30 ปี	29	3.4828	.60950	.596	.618
	31-40 ปี	107	3.6386	.72910		
	41-50 ปี	74	3.5556	.76362		
	มากกว่า 51 ปี	58	3.6743	.84025		
	รวม	268	3.6066	.75097		

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ปัจจัย	อายุ	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านหน้าที่ ความ รับผิดชอบ	น้อยกว่า 30 ปี	29	3.6069	.63804	2.125	.097
	31-40 ปี	107	3.8991	.74346		
	41-50 ปี	74	3.9919	.79135		
	มากกว่า 51 ปี	58	3.9621	.62290		
	รวม	268	3.9067	.72708		
ภาพรวม	น้อยกว่า 30 ปี	29	3.4621	.51940	.434	.729
	31-40 ปี	107	3.5996	.63055		
	41-50 ปี	74	3.6035	.66953		
	มากกว่า 51 ปี	58	3.6146	.66853		
	รวม	268	3.5890	.63726		

จากตารางที่ 4.23 เป็นการทดสอบความสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-way ANOVA (F-test) พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ ด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน (P=.240, .586, .567 และ .097)

เมื่อทำการทดสอบปัจจัยโดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน (P=.729)

ตารางที่ 4.24
 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยง
 ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของ
 เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง
 จำแนกตามสถานภาพสมรส

การรับรู้ ความเสี่ยง	สถานภาพสมรส	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	โสด	42	3.4947	.75087	1.199	.311
	สมรส	211	3.4845	.69746		
	หม้าย	2	3.8889	.00000		
	หย่าร้าง	13	3.8291	.53598		
	รวม	268	3.5058	.69904		
ด้านสภาพ จิตใจ	โสด	42	3.5053	.71260	.972	.406
	สมรส	211	3.2959	.81278		
	หม้าย	2	3.2222	.00000		
	หย่าร้าง	13	3.4786	.72206		
	รวม	268	3.3371	.79238		
ด้านสุขภาพ	โสด	42	3.6217	.74315	1.085	.356
	สมรส	211	3.5808	.75597		
	หม้าย	2	3.6667	.00000		
	หย่าร้าง	13	3.9658	.71201		
	รวม	268	3.6066	.75097		
ด้านหน้าที่ ความ รับผิดชอบ	โสด	42	3.8714	.65044	2.572	.055
	สมรส	211	3.8796	.73893		
	หม้าย	2	4.0000	.00000		
	หย่าร้าง	13	4.4462	.65398		
	รวม	268	3.9067	.72708		

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

การรับรู้ ความเสี่ยง	สถานภาพสมรส	N	Mean	S.D.	F	P
ภาพรวม	โสด	42	3.6233	.59294	1.450	.229
	สมรส	211	3.5602	.65113		
	หม้าย	2	3.6944	.00000		
	หย่าร้าง	13	3.9299	.51831		
	รวม	268	3.5890	.63726		

จากตารางที่ 4.24 เป็นการทดสอบความสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-way ANOVA (F-test) พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ ด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ($P=.311, .406, .356$ และ $.055$)

เมื่อทำการทดสอบปัจจัยโดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน ($P=.229$)

ตารางที่ 4.25
 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยง
 ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของ
 เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง
 จำแนกตามเงินเดือน

การรับรู้ ความเสี่ยง	เงินเดือน	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	น้อยกว่า 10,000 บาท	14	3.7619	.62529	2.009	.136
	10,001-20,000 บาท	136	3.4338	.72752		
	มากกว่า 20,001 บาท	118	3.5584	.66658		
	รวม	268	3.5058	.69904		
ด้านสภาพ จิตใจ	น้อยกว่า 10,000 บาท	14	3.6825	.44200	1.490	.227
	10,001-20,000 บาท	136	3.3366	.81346		
	มากกว่า 20,001 บาท	118	3.2966	.79476		
	รวม	268	3.3371	.79238		
ด้านสุขภาพ	น้อยกว่า 10,000 บาท	14	3.6190	.65331	.345	.709
	10,001-20,000 บาท	136	3.5694	.72406		
	มากกว่า 20,001 บาท	118	3.6478	.79453		
	รวม	268	3.6066	.75097		
ด้านหน้าที่ ความ รับผิดชอบ	น้อยกว่า 10,000 บาท	14	3.9571	.32514	.091	.913
	10,001-20,000 บาท	136	3.8897	.76665		
	มากกว่า 20,001 บาท	118	3.9203	.71809		
	รวม	268	3.9067	.72708		
ภาพรวม	น้อยกว่า 10,000 บาท	14	3.7552	.35667	.682	.506
	10,001-20,000 บาท	136	3.5574	.65496		
	มากกว่า 20,001 บาท	118	3.6058	.64257		
	รวม	268	3.5890	.63726		

จากตารางที่ 4.25 เป็นการทดสอบความสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-way ANOVA (F-test) พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีเงินเดือนแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ ด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ($P=.136, .227, .709$ และ $.913$)

เมื่อทำการทดสอบปัจจัยโดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีระดับเงินเดือนแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน ($P=.506$)

ตารางที่ 4.26

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยง
ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของ
เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง
จำแนกตามระดับการศึกษา

การรับรู้ ความเสี่ยง	ระดับการศึกษา	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	3.5556	.64367	2.771	.064
	ปริญญาตรี	174	3.4432	.73392		
	สูงกว่าปริญญาตรี	34	3.7386	.55514		
	รวม	268	3.5058	.69904		
ด้านสภาพ จิตใจ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	3.4130	.74748	3.719	.026*
	ปริญญาตรี	174	3.2529	.78906		
	สูงกว่าปริญญาตรี	34	3.6340	.82358		
	รวม	268	3.3371	.79238		
ด้านสุขภาพ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	3.5778	.69879	9.905	.001*
	ปริญญาตรี	174	3.5160	.74979		
	สูงกว่าปริญญาตรี	34	4.1209	.65212		
	รวม	268	3.6066	.75097		

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

การรับรู้ ความเสี่ยง	ระดับการศึกษา	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านหน้าที่ ความ รับผิดชอบ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	3.9900	.59652	3.635	.028*
	ปริญญาตรี	174	3.8276	.78227		
	สูงกว่าปริญญาตรี	34	4.1647	.56455		
	รวม	268	3.9067	.72708		
โดยรวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	3.6341	.56238	6.156	.002*
	ปริญญาตรี	174	3.5099	.65724		
	สูงกว่าปริญญาตรี	34	3.9145	.55665		
	รวม	268	3.5890	.63726		

จากตารางที่ 4.26 เป็นการทดสอบความสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-way ANOVA (F-test) พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.026^*$, $.001^*$ และ $.028^*$) ในขณะที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกายไม่แตกต่างกัน ($P=.064$)

เมื่อทำการทดสอบการรับรู้โดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.002^*$) แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ เพราะยังมีการศึกษาสูงความต้องการโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงานย่อมมีมากขึ้น แต่สภาพการทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูงที่ยังเต็มไปด้วยความเสี่ยงภัย อาจบั่นทอนสภาพจิตใจในการทำงาน และเจ้าหน้าที่ที่มีระดับการศึกษาสูงทำให้มีความเข้าใจมากขึ้นถึงโอกาสที่จะเกิดปัญหาด้านสุขภาพจากการทำงาน จากการติดเชื้อโรคในเรือนจำ รวมทั้งโอกาสที่จะถูกรังเรียนจากการปฏิบัติหน้าที่หากเกิดความผิดพลาด

6.2 สมมติฐานที่ 2

เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีปัจจัยด้านการทำงานประกอบด้วย ตำแหน่ง ระยะเวลาการ สดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง การฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขังการฝึกอบรมด้านความเสี่ยง/การรับรู้ความเสี่ยง ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม และความถี่ในการเข้าเวรยามที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ ความเสี่ยงทั้งในด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ ด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความ รับผิดชอบแตกต่างกัน ผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 4.27-4.35

ตารางที่ 4.27

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยง
ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของ
เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง
จำแนกตามตำแหน่ง

การรับรู้ ความเสี่ยง	ตำแหน่ง	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	เจ้าพนักงานราชทัณฑ์	149	3.4362	.74391	1.890	.113
	นักสังคมสงเคราะห์	6	3.9259	.46437		
	นักทัศนวิทยา	75	3.5037	.70376		
	จมนง.ฝึกอบรมวิชาชีพ	25	3.6667	.47791		
	อื่น ๆ	13	3.8120	.37784		
	รวม	268	3.5058	.69904		
ด้านสภาพ จิตใจ	เจ้าพนักงานราชทัณฑ์	149	3.2871	.84394	.791	.532
	นักสังคมสงเคราะห์	6	3.1852	.80941		
	นักทัศนวิทยา	75	3.3556	.76915		
	จมนง.ฝึกอบรมวิชาชีพ	25	3.4711	.64253		
	อื่น ๆ	13	3.6154	.52237		
	รวม	268	3.3371	.79238		

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

การรับรู้ ความเสี่ยง	ตำแหน่ง	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านสุขภาพ	เจ้าพนักงานราชทัณฑ์	149	3.5101	.77692	2.377	.052
	นักสังคมสงเคราะห์	6	3.8148	.51480		
	นักทัณฑวิทยา	75	3.6978	.74972		
	จнг.ฝึกอบรมวิชาชีพ	25	3.6089	.56119		
	อื่น ๆ	13	4.0855	.67762		
	รวม	268	3.6066	.75097		
ด้านหน้าที่ ความ รับผิดชอบ	เจ้าพนักงานราชทัณฑ์	149	3.8859	.74517	1.071	.371
	นักสังคมสงเคราะห์	6	4.3000	.41473		
	นักทัณฑวิทยา	75	3.8533	.76429		
	จнг.ฝึกอบรมวิชาชีพ	25	3.9520	.59800		
	อื่น ๆ	13	4.1846	.58001		
	รวม	268	3.9067	.72708		
ภาพรวม	เจ้าพนักงานราชทัณฑ์	149	3.5298	.67648	1.529	.194
	นักสังคมสงเคราะห์	6	3.8065	.35905		
	นักทัณฑวิทยา	75	3.6026	.63739		
	จнг.ฝึกอบรมวิชาชีพ	25	3.6747	.45591		
	อื่น ๆ	13	3.9244	.46005		
	รวม	268	3.5890	.63726		

จากตารางที่ 4.27 เป็นการทดสอบความสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-way ANOVA (F-test) พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่ทำงานในตำแหน่งที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ($P=.113, .532, .052$ และ $.371$)

เมื่อทำการทดสอบการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่ทำงานในตำแหน่งที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน ($P=.194$) แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำในทุกตำแหน่งงาน คือ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ นักสังคมสงเคราะห์ นักทัศนวิทยา เจ้าพนักงานฝึกอบรมวิชาชีพ และตำแหน่งงานอื่น ๆ มีการรับรู้ความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน เพราะการปฏิบัติงานอยู่ในสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำเหมือนกัน

ตารางที่ 4.28

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงใน
การปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่
เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามระดับ

การรับรู้ ความเสี่ยง	ระดับ	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	ปฏิบัติงาน / ปฏิบัติการ	58	3.2893	.75959	3.652	.027*
	ชำนาญงาน / ชำนาญการ	208	3.5668	.67276		
	อาวุโส / ชำนาญการพิเศษ	2	3.4444	.62854		
	รวม	268	3.5058	.69904		
ด้านสภาพ จิตใจ	ปฏิบัติงาน / ปฏิบัติการ	58	3.3391	.73862	.246	.782
	ชำนาญงาน / ชำนาญการ	208	3.3403	.80976		
	อาวุโส / ชำนาญการพิเศษ	2	2.9444	.70711		
	รวม	268	3.3371	.79238		
ด้านสุขภาพ	ปฏิบัติงาน / ปฏิบัติการ	58	3.5000	.65726	.908	.404
	ชำนาญงาน / ชำนาญการ	208	3.6389	.76914		
	อาวุโส / ชำนาญการพิเศษ	2	3.3333	1.57135		
	รวม	268	3.6066	.75097		
ด้านหน้าที่ ความ รับผิดชอบ	ปฏิบัติงาน / ปฏิบัติการ	58	3.6138	.70174	6.259	.002*
	ชำนาญงาน / ชำนาญการ	208	3.9885	.71793		
	อาวุโส / ชำนาญการพิเศษ	2	3.9000	.14142		
	รวม	268	3.9067	.72708		

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

การรับรู้ ความเสี่ยง	ระดับ	N	Mean	S.D.	F	P
ภาพรวม	ปฏิบัติงาน / ปฏิบัติกร	58	3.4355	.61202	2.299	.103
	ชำนาญงาน / ชำนาญการ	208	3.6336	.63987		
	อาวุโส / ชำนาญการพิเศษ	2	3.4056	.69139		
	รวม	268	3.5890	.63726		

จากตารางที่ 4.28 เป็นการทดสอบความสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-way ANOVA (F-test) พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีระดับการทำงานที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.027^*$ และ $.003^*$) ในขณะที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ และด้านสุขภาพไม่แตกต่างกัน ($P=..782$ และ $.404$)

เมื่อทำการทดสอบการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีระดับการทำงานที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน ($P=.103$)

ตารางที่ 4.29

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงใน

การปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่
เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตาม

อายุราชการ

การรับรู้ ความเสี่ยง	อายุราชการ	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	ไม่เกิน 5 ปี	38	3.3626	.72548	8.291	.001*
	5-10 ปี	59	3.2373	.74377		
	มากกว่า 10 ปี	171	3.6303	.64730		
	รวม	268	3.5058	.69904		

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

การรับรู้ ความเสี่ยง	อายุราชการ	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านสภาพ จิตใจ	ไม่เกิน 5 ปี	38	3.5585	.65936	3.020	.051
	5-10 ปี	59	3.1601	.78058		
	มากกว่า 10 ปี	171	3.3489	.81341		
	รวม	268	3.3371	.79238		
ด้านสุขภาพ	ไม่เกิน 5 ปี	38	3.6725	.66914	5.627	.004*
	5-10 ปี	59	3.3220	.74155		
	มากกว่า 10 ปี	171	3.6901	.75139		
	รวม	268	3.6066	.75097		
ด้านหน้าที่ ความ รับผิดชอบ	ไม่เกิน 5 ปี	38	3.7947	.59455	8.418	.001*
	5-10 ปี	59	3.6102	.80037		
	มากกว่า 10 ปี	171	4.0339	.69656		
	รวม	268	3.9067	.72708		
ภาพรวม	ไม่เกิน 5 ปี	38	3.5971	.53846	6.642	.002*
	5-10 ปี	59	3.3324	.66960		
	มากกว่า 10 ปี	171	3.6758	.62554		
	รวม	268	3.5890	.63726		

จากตารางที่ 4.29 เป็นการทดสอบความสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-way ANOVA (F-test) พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุราชการแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.001^*$, $.004^*$ และ $.001^*$) ในขณะที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจไม่แตกต่างกัน ($P=.051$)

เมื่อทำการทดสอบการรับรู้โดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุราชการแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.002^*$) แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุราชการแตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน เพราะประสบการณ์การทำงานที่สะสมมาเป็นระยะเวลาานาน จะสามารถทำให้เรียนรู้เรื่องการป้องกันตนเองในการดูแลสุขภาพร่างกาย จิตใจ และหน้าที่ความรับผิดชอบได้มากกว่าเจ้าหน้าที่ที่เพิ่งเริ่มรับราชการ ในขณะที่ความเสี่ยงด้านร่างกายและจิตใจอาจขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเป็นเหตุสุดวิสัยหรือแค่เพียงประสบการณ์ทำงานอาจไม่เพียงพอ

ตารางที่ 4.30

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามสัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง

การรับรู้ความเสี่ยง	สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านชีวิตและร่างกาย	1 : ไม่เกิน 20 คน	88	3.3952	.75957	2.587	.077
	1 : 21-50 คน	110	3.6162	.64589		
	1 : 51 คนขึ้นไป	70	3.4714	.68426		
	รวม	268	3.5058	.69904		
ด้านสภาพจิตใจ	1 : ไม่เกิน 20 คน	88	3.2096	.69734	1.783	.170
	1 : 21-50 คน	110	3.3808	.87534		
	1 : 51 คนขึ้นไป	70	3.4286	.75745		
	รวม	268	3.3371	.79238		
ด้านสุขภาพ	1 : ไม่เกิน 20 คน	88	3.4583	.67172	2.725	.067
	1 : 21-50 คน	110	3.6556	.79683		
	1 : 51 คนขึ้นไป	70	3.7159	.75256		
	รวม	268	3.6066	.75097		

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

การรับรู้ ความเสี่ยง	สัดส่วนเจ้าหน้าที่ ต่อผู้ต้องขัง	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านหน้าที่ ความ รับผิดชอบ	1 : ไม่เกิน 20 คน	88	3.5682	.76045	15.776	.001*
	1 : 21-50 คน	110	4.0745	.64216		
	1 : 51 คนขึ้นไป	70	4.0686	.66888		
	รวม	268	3.9067	.72708		
ภาพรวม	1 : ไม่เกิน 20 คน	88	3.4078	.62441	5.481	.005*
	1 : 21-50 คน	110	3.6818	.63647		
	1 : 51 คนขึ้นไป	70	3.6711	.61441		
	รวม	268	3.5890	.63726		

จากตารางที่ 4.30 เป็นการทดสอบความสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-way ANOVA (F-test) พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีสัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในการควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคงสูงแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.001^*$) ในขณะที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ และด้านสุขภาพไม่แตกต่างกัน ($P=.077, .170$ และ $.067$)

เมื่อทำการทดสอบการรับรู้โดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีสัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.005^*$) แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนหรืออัตราส่วนในการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูงที่สภาพความแออัดของพื้นที่มากน้อยไม่เท่ากัน จะทำให้มีการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน เพราะยังมีจำนวนผู้ต้องขังมากขึ้นเท่าไร ความเสี่ยงต่อดูแลผู้ต้องขังที่ไม่ทั่วถึงอาจส่งผลกระทบต่อการถูกร้องเรียนหรือมีปัญหาระหว่างการควบคุมซึ่งมีผลต่อหน้าที่ความรับผิดชอบได้มากกว่าการทำงานในสัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังที่เหมาะสม

ตารางที่ 4.31
 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงใน
 การปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่
 เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตาม
 ประสบการณ์ทำงานในเรือนจำ
 ความมั่นคงสูง

การรับรู้ ความเสี่ยง	ประสบการณ์ทำงานใน เรือนจำความมั่นคงสูง	N	Mean	S.D.	F	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	ไม่เกิน 5 ปี	182	3.4188	.73407	6.067	.003*
	5-10 ปี	58	3.7088	.54704		
	มากกว่า 10 ปี	28	3.8187	.46290		
	รวม	268	3.5131	.69345		
ด้านสภาพ จิตใจ	ไม่เกิน 5 ปี	182	3.3107	.78574	.906	.405
	5-10 ปี	58	3.4138	.70972		
	มากกว่า 10 ปี	28	3.5205	.76359		
	รวม	268	3.3492	.76761		
ด้านสุขภาพ	ไม่เกิน 5 ปี	182	3.5433	.75575	2.355	.097
	5-10 ปี	58	3.7759	.63930		
	มากกว่า 10 ปี	28	3.6959	.79681		
	รวม	268	3.6066	.73834		
ด้านหน้าที่ ความ รับผิดชอบ	ไม่เกิน 5 ปี	182	3.7956	.75068	6.519	.002*
	5-10 ปี	58	4.1448	.68956		
	มากกว่า 10 ปี	28	4.1579	.40320		
	รวม	268	3.9004	.73334		
ภาพรวม	ไม่เกิน 5 ปี	182	3.5171	.65420	4.525	.012*
	5-10 ปี	58	3.7608	.52975		
	มากกว่า 10 ปี	28	3.7982	.52815		

	รวม	268	3.5923	.62865		
--	-----	-----	--------	--------	--	--

จากตารางที่ 4.31 เป็นการทดสอบความสมมติฐานโดยใช้สถิติ One-way ANOVA (F-test) พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูงแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.003^*$ และ $.002^*$) ในขณะที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยง ด้านสภาพจิตใจและ ด้านสุขภาพไม่แตกต่างกัน ($P=.405$ และ $.097$)

เมื่อทำการทดสอบการรับรู้โดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูงแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.012^*$) แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูงแตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน เพราะยังมีประสบการณ์การทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูงมาเป็นระยะเวลานานจะทำให้พบเจอเหตุการณ์ สถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ ได้มากกว่าคนที่มีความเสี่ยงน้อย และหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำความมั่นคงสูงที่ต้องคลุกคลีอยู่กับผู้ต้องขังที่มีโทษสูง มีอิทธิพลยิ่งทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดความผิดพลาดหรือถูกร้องเรียนจากการทำงานได้มากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 4.32
การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงใน
การปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่
เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามการได้รับ
การฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุม
ผู้ต้องขัง

การรับรู้ ความเสี่ยง	การได้รับฝึกอบรม ทักษะด้าน การควบคุม	N	Mean	S.D.	t	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	เคย	123	3.5691	.66432	1.311	.191
	ไม่เคย	144	3.4568	.72547		
ด้านสภาพจิตใจ	เคย	123	3.3433	.78953	-.001	.999

	ไม่เคย	144	3.3434	.78797		
--	--------	-----	--------	--------	--	--

ตารางที่ 4.32 (ต่อ)

การรับรู้ ความเสี่ยง	การได้รับฝึกอบรม ทักษะด้าน การควบคุม	N	Mean	S.D.	t	P
ด้านสุขภาพ	เคย	123	3.6098	.75886	-.074	.941
	ไม่เคย	144	3.6165	.73360		
ด้านหน้าที่ ความรับผิดชอบ	เคย	123	4.1106	.62840	4.303	.001*
	ไม่เคย	144	3.7389	.76177		
ภาพรวม	เคย	123	3.6582	.60269	1.537	.125
	ไม่เคย	144	3.5389	.65589		

จากตารางที่ 4.32 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Independent Sample t-test พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงทั้งกลุ่มที่เคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.001^*$) ในขณะที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ และด้านสภาพจิตใจไม่แตกต่างกัน ($P=.191, .999$ และ $.941$)

เมื่อทำการทดสอบปัจจัยโดยรวม พบว่า การได้รับฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.125$)

ตารางที่ 4.33
การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยง
ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่
เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามการได้รับ
การฝึกอบรมทักษะด้านการรับรู้ความเสี่ยง

การรับรู้ ความเสี่ยง	การได้รับฝึกอบรม ทักษะด้านการรับรู้ ความเสี่ยง	N	Mean	S.D.	t	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	เคย	37	3.5165	.61765	.100	.920
	ไม่เคย	231	3.5041	.71242		
ด้านสภาพจิตใจ	เคย	37	3.4054	.75324	.564	.573
	ไม่เคย	231	3.3261	.79949		
ด้านสุขภาพ	เคย	37	3.6757	.69753	.602	.547
	ไม่เคย	231	3.5955	.76002		
ด้านหน้าที่ ความรับผิดชอบ	เคย	37	3.8486	.70617	-.523	.602
	ไม่เคย	231	3.9160	.73144		
ภาพรวม	เคย	37	3.6116	.59517	.231	.817
	ไม่เคย	231	3.5854	.64490		

จากตารางที่ 4.33 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Independent Sample t-test พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงทั้งกลุ่มที่เคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการรับรู้ความเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ($P=.920, .573, .547$ และ $.602$)

เมื่อทำการทดสอบปัจจัยโดยรวม พบว่า การได้รับฝึกอบรมทักษะด้านการรับรู้ความเสี่ยงที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน ($P=.817$)

ตารางที่ 4.34
 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงใน
 การปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่
 เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามความถี่
 ในการทำงานในแดนควบคุม
 จำนวนชั่วโมงต่อวัน

การรับรู้ความเสี่ยง	ความถี่ในการทำงาน ในแดนควบคุม จำนวนชั่วโมงต่อวัน	N	Mean	S.D.	t	P
ด้านชีวิตและ ร่างกาย	ไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	194	3.4078	.70386	-3.809	.001*
	เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	74	3.7628	.62050		
ด้านสภาพจิตใจ	ไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	194	3.2554	.81078	-2.764	.006*
	เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	74	3.5511	.70307		
ด้านสุขภาพ	ไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	194	3.5149	.75770	-3.294	.001*
	เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	74	3.8468	.68115		
ด้านหน้าที่ ความรับผิดชอบ	ไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	194	3.8041	.72640	-3.835	.001*
	เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	74	4.1757	.66122		
ภาพรวม	ไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	194	3.4956	.64041	-3.995	.001*
	เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน	74	3.8341	.56298		

จากตารางที่ 4.34 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Independent Sample t-test พบว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงในที่มีความถี่ในการทำงานในแดนควบคุมแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.001^*$, $.006^*$, $.001^*$ และ $.001^*$)

เมื่อทำการทดสอบปัจจัยโดยรวม พบว่า ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุมมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.001^*$) แสดงให้เห็นว่า ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุมของเจ้าหน้าที่ทำให้มีการรับรู้ความเสี่ยงทุกด้านแตกต่างกัน ทั้งในด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ เพราะกลุ่มที่มีระยะเวลาในการทำงานในแดนควบคุมนานกว่าจะสามารถรับรู้ถึงความเสี่ยงในทุกด้านมากกว่ากลุ่มที่ทำงานในแดนควบคุมไม่นาน คือเป็นระยะเวลาทำงานปกติเหมือนหน่วยงานอื่น ๆ แต่เนื่องจากว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ต้องทำงานภายในแดนตลอดเวลา รวมทั้งเวลาในการเข้าเวรยามทำให้ต้องปฏิบัติหน้าที่เกินกว่าวันละ 8 ชั่วโมงภายในแดน ซึ่งทำให้ต้องคลุกคลีอยู่กับผู้ต้องขังตลอดระยะเวลาการทำงานจึงเห็นว่ามีความเสี่ยงมากกว่า

ตารางที่ 4.35

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจำแนกตามความถี่ในการเข้าเวรยาม

การรับรู้ความเสี่ยง	ความถี่ในการเข้าเวรยาม	N	Mean	S.D.	t	P
ด้านชีวิตและร่างกาย	เว้น1-2 วัน	144	3.4360	.68721	-3.770	.001*
	เว้นมากกว่า 2วัน	124	3.5869	.70665		
ด้านสภาพจิตใจ	เว้น1-2 วัน	144	3.4537	.82098	-2.625	.003*
	เว้นมากกว่า 2วัน	124	3.2016	.73817		
ด้านสุขภาพ	เว้น1-2 วัน	144	3.6142	.74760	-2.354	.005*
	เว้นมากกว่า 2วัน	124	3.5977	.75779		
ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ	เว้น1-2 วัน	144	3.7500	.80540	-3.903	.001*
	เว้นมากกว่า 2วัน	124	4.0887	.57555		
ภาพรวม	เว้น1-2 วัน	144	3.5635	.67643	-3.707	.001*
	เว้นมากกว่า 2วัน	124	3.6187	.58986		

จากตารางที่ 4.35 การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Independent Sample t-test พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีความถี่ในการเข้าเวรยามในเรือนจำความมั่นคงสูงแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.001^*$, $.003^*$, $.005^*$ และ $.001^*$)

เมื่อทำการทดสอบการรับรู้โดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีความถี่ในการเข้าเวรยามในเรือนจำความมั่นคงสูงแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.001^*$) แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีความถี่ในการเข้าเวรยามในเรือนจำความมั่นคงสูงแตกต่างกันมีการรับรู้ความในทุด้านแตกต่างกัน เพราะความตรากตรำในการเข้าเวรยาม การทำงานที่ต้องอยู่ในแดนความมั่นคงสูงตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน ทำให้รับรู้ถึงความเสี่ยงมากขึ้นทั้งด้านความเสี่ยงต่อชีวิตและร่างกายที่ต้องอยู่กับผู้ต้องขัง 24 ชั่วโมง ด้านสภาพจิตใจที่ต้องทำงานหนัก ไม่มีเวลาให้ครอบครัว ไม่มีเวลาพักผ่อน ด้านสุขภาพที่ต้องเหนื่อยล้าจากการทำงานหนัก และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

6.3 สมมติฐานที่ 3

ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง ประกอบด้วย ประสพการณ์ด้านความเสี่ยง และช่องทางการรับรู้ความเสี่ยง มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงทั้งในด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพ ด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ ผลการศึกษาปรากฏดังตารางที่ 4.36-4.37

ตารางที่ 4.36

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ด้านความเสี่ยง
 ที่เคยเกิดขึ้นจากการควบคุมผู้ต้องขังกับการรับรู้
 ความเสี่ยงในรายด้านและโดยรวม

การรับรู้ความเสี่ยง	ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง (จำนวนประสบการณ์ความเสี่ยง ที่เคยเกิดขึ้นจากการควบคุมผู้ต้องขัง)
ด้านชีวิตและร่างกาย	$r = .304^{**}$ $n = 268$ $p = .001$
ด้านสภาพจิตใจ	$r = .385^{**}$ $n = 268$ $p = .001$
ด้านสุขภาพ	$r = .326^{**}$ $n = 268$ $p = .001$
ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ	$r = .356^{**}$ $n = 268$ $p = .001$
รวม	$r = .401^{**}$ $n = 268$ $p = .001$

จากผลการศึกษา โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยงในประสบการณ์ความเสี่ยงที่เคยประสบจากการควบคุมผู้ต้องขังกับการรับรู้ความเสี่ยงในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ และโดยรวม ผลการศึกษานี้ปรากฏว่า

ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยงในประสบการณ์ความเสี่ยงที่เคยประสบจากการควบคุมผู้ต้องขัง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความเสี่ยงในรายด้านและโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = .304^{**}, .385^{**}, .326^{**}, .356^{**}$ และ $.401^{**}$) กล่าวคือ ยิ่งเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงมีจำนวนประสบการณ์ความเสี่ยงที่เคยประสบจากการควบคุมผู้ต้องขังมาก จะมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงมีจำนวนประสบการณ์ความเสี่ยงที่เคยประสบจากการควบคุมผู้ต้องขังน้อย จะมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบน้อย

ตารางที่ 4.37

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนช่องทางการรับรู้ความเสี่ยง
กับการรับรู้ความเสี่ยงในรายด้านและโดยรวม

การรับรู้ความเสี่ยง	ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง (จำนวนช่องทางการรับรู้ความเสี่ยง)
ด้านชีวิตและร่างกาย	$r = .280^{**}$ $n = 268$ $p = .001$
ด้านสภาพจิตใจ	$r = .192^{**}$ $n = 268$ $p = .001$
ด้านสุขภาพ	$r = .250^{**}$ $n = 268$ $p = .001$

ตารางที่ 4.37 (ต่อ)

การรับรู้ความเสี่ยง	ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง (จำนวนช่องทางการรับรู้ความเสี่ยง)
ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ	$r = .281^{**}$ $n = 268$ $p = .001$
รวม	$r = .291^{**}$ $n = 268$ $p = .001$

จากผลการศึกษา โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยงในจำนวนช่องทางการรับรู้ความเสี่ยงกับการรับรู้ความเสี่ยงในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ และโดยรวมผลการศึกษาปรากฏว่า

ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยงในจำนวนช่องทางการรับรู้ความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความเสี่ยงในรายด้านและโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = .280^{**}$, $.192^{**}$, $.250^{**}$, $.281^{**}$ และ $.291^{**}$) กล่าวคือ ยิ่งเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงมีจำนวนช่องทางการรับรู้ความเสี่ยงมากหลากหลายช่องทาง ทั้งจากประสบการณ์ตนเอง ประสบการณ์เพื่อนร่วมงาน และจากสื่อต่าง ๆ จะมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงมีจำนวนช่องทางการรับรู้ความเสี่ยงน้อย จะมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบน้อยตามไปด้วย

ตารางที่ 4.38
สรุปผลการทดสอบความแตกต่าง และความสัมพันธ์ระหว่าง
ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน ปัจจัยแวดล้อม
ด้านความเสี่ยง สภาพปัญหาความเสี่ยง
กับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวม
ของเจ้าหน้าที่เรือนจำ
ความมั่นคงสูง

ปัจจัย	แตกต่างอย่างมี นัยสำคัญทาง สถิติ(P<0.05)	ไม่แตกต่างอย่าง มีนัยสำคัญทาง สถิติ (P>0.05)	Significant
ปัจจัยส่วนบุคคล			
เพศ	✓		.007*
อายุ		✓	.729
สถานภาพสมรส		✓	.229
เงินเดือน		✓	.506
การศึกษา	✓		.002*
ปัจจัยด้านการทำงาน			
ตำแหน่ง		✓	.194
ระดับ		✓	.103
อายุราชการ	✓		.002*
สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง	✓		.005*
ประสบการณ์ทำงานในเรือนจำ	✓		.012*
ความมั่นคงสูง			
การอบรมทักษะด้านการควบคุม		✓	.125
การอบรมด้านการจัดการความเสี่ยง		✓	.817
ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม	✓		.001*
ความถี่ในการเข้าเวรยาม	✓		.001*
ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง			
ประสบการณ์ทำงานด้านความเสี่ยง	✓		.001*
ช่องทางกรรับรู้ความเสี่ยง	✓		.001*

จากตารางที่ 4.38 สรุปผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง กับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส เงินเดือน และการศึกษา กับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวม พบว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P = .008^*$ และ $.002^*$) ในขณะที่เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุ สถานภาพสมรส และเงินเดือนที่แตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านการทำงาน ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับ อายุราชการ สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประสิทธิภาพการทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง การอบรมทักษะด้านการควบคุม การอบรมด้านการจัดการความเสี่ยง ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม และความถี่ในการเข้าเวรยาม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุราชการ สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประสิทธิภาพการทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง ความปรมาท ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม และความถี่ในการเข้าเวรยามแตกต่างกัน มีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P = .002^*$, $.005^*$, $.012^*$, $.001^*$ และ $.001^*$) ในขณะที่เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีตำแหน่ง ระดับ การอบรมทักษะด้านการควบคุม และการอบรมด้านการจัดการความเสี่ยงที่แตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง พบว่า ประสิทธิภาพความเสี่ยงที่เคยประสบจากการควบคุมผู้ต้องขัง และช่องทางการรับรู้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .001^*$ และ $.001^*$)

ส่วนที่ 7 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บัญชาการ เรือนจำความมั่นคงสูง

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูง 3 แห่ง ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม และผู้อำนวยการทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงที่มีประสบการณ์ทำงาน มีความเชี่ยวชาญและสามารถให้ข้อมูล และความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดังกล่าวถึงการจัดการกับปัญหาความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำความมั่นคง ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

ประเด็นคำถามที่ 1 ท่านเคยมีประสบการณ์ด้านความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขัง เช่น การก่อเหตุประท้วง การทำร้ายเจ้าหน้าที่ การแหกหักหลบหนีหรือไม่ (บรรยายเหตุการณ์สาเหตุเกิดจากอะไรบ้าง ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อเกิดเหตุ และมีวิธีประเมินสถานการณ์ความรุนแรงอย่างไร)

ประเด็นคำถามที่ 2 ท่านประสบปัญหาใดบ้างในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง

ประเด็นคำถามที่ 3 ในฐานะผู้บริหารเรือนจำ ท่านคิดว่าการรับรู้ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบมีอะไรบ้าง ด้านใดมีความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่

ประเด็นคำถามที่ 4 ปัจจุบันเรือนจำ/ทัณฑสถานของท่านมีการวางแผนป้องกันเหตุร้ายอย่างไรบ้าง

ประเด็นคำถามที่ 5 ท่านคิดว่าระบบการควบคุมผู้ต้องขังควรมีแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร

ตารางที่ 4.39

สรุปประวัติในการปฏิบัติงานของผู้บัญชาการ

เรือนจำความมั่นคงสูง

ที่	ประเด็นคำถาม	บทสัมภาษณ์ที่ 1 ผู้บัญชาการเรือนจำ กลางคลองเปรม	บทสัมภาษณ์ที่ 2 ผู้บัญชาการเรือนจำ กลางบางขวาง	บทสัมภาษณ์ที่ 3 ผู้อำนวยการทัณฑสถาน บำบัดพิเศษกลาง
1.	อายุปัจจุบัน	58 ปี	55 ปี	57 ปี
2.	ประวัติการศึกษา ปริญญาตรี	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	-	บริหารธุรกิจบัณฑิต รท.จอมบึงฯ
	ปริญญาโท	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย รามคำแหง	รัฐประศาสนศาสตร์ ว. ปทุมธานี

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

ที่	ประเด็นคำถาม	บทสัมภาษณ์ที่ 1 ผู้บัญชาการเรือนจำ กลางคลองเปรม	บทสัมภาษณ์ที่ 2 ผู้บัญชาการเรือนจำ กลางบางขวาง	บทสัมภาษณ์ที่ 3 อำนวยการทัณฑสถาน บำบัดพิเศษกลาง
3.	ระยะเวลารับ ราชการ กรมราชทัณฑ์	35 ปี	33 ปี	37 ปี
4.	ประสบการณ์ ทำงานในเรือนจำ ความมั่นคงสูง	9 ปี	4 ปี	3 ปี 6 เดือน
5.	ประวัติการดำรง ตำแหน่งผู้บริหาร เรือนจำ	1. เรือนจำอำเภอฝาง 2. ทัณฑสถานวัยหนุ่ม กำแพงเพชร 3. เรือนจำกลาง กำแพงเพชร 4. เรือนจำกลาง พิษณุโลก 5. เรือนจำกลางบางขวาง 6. เรือนจำกลาง คลองเปรม	1. ทัณฑสถานบำบัด พิเศษขอนแก่น 2. เรือนจำกลางอุดร ธานี 3. เรือนจำกลางขอนแก่น 4. เรือนจำกลางคลองไผ่ 5. ทัณฑสถานวัยหนุ่ม กลาง 6. เรือนจำกลางบางขวาง	1. สถานกักขังกลาง จังหวัดปทุมธานี 2. เรือนจำอำเภอ ธัญบุรี 3. เรือนจำจังหวัด ปทุมธานี 4. เรือนจำพิเศษมีนบุรี 5. เรือนจำกลางคลองไผ่ 6. ทัณฑสถานบำบัด พิเศษกลาง

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

ที่	ประเด็นคำถาม	บทสัมภาษณ์ที่ 1 ผู้บัญชาการเรือนจำ กลางคลองเปรม	บทสัมภาษณ์ที่ 2 ผู้บัญชาการเรือนจำ กลางบางขวาง	บทสัมภาษณ์ที่ 3 ผู้อำนวยการทัณฑสถาน บำบัดพิเศษกลาง
6.	ประสบการณ์ ด้านความเสี่ยง	1. มีเหตุการณ์ ผู้ต้องขังวิวาทกันเอง ได้รับบาดเจ็บ 2. การแหกหักหลบหนี เคยพบ 1 ครั้ง เมื่อครั้ง เป็นผู้บัญชาการ เรือนจำกลาง กำแพงเพชร ผู้ต้องขัง ได้ปีนกำแพงหลบหนี	1. เหตุการณ์ประท้วง ที่เรือนจำกลางคลอง ไผ่ พยายามเจรจาแต่ ไม่เป็นผลจึงให้กำลัง เข้าปราบปราม	1. นำกำลังเจ้าหน้าที่ ชุดปฏิบัติการพิเศษ จากเรือนจำพิเศษ มีนบุรีร่วมระงับเหตุที่ ทัณฑสถานเกษตร อุตสาหกรรมเขาพริก และนำตัวผู้ต้องขังที่ เป็นแกนนำในการ ประท้วงย้ายเรือนจำ 2. ผู้ต้องขังทะเลาะ วิวาทกันที่เรือนจำ กลางคลองไผ่ มีการ แทงกันมีผู้ต้องขัง ได้รับบาดเจ็บ

ตารางที่ 4.40

สรุปความเหมือนและความแตกต่างในความคิดเห็นต่อประเด็นคำถาม

ด้านการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง

ของผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูง

คำถาม	ข้อความ
ประเด็นคำถาม 1 ความเหมือน	ประสบการณ์ด้านความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขัง ผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูงส่วนใหญ่เคยผ่านประสบการณ์บริหาร เรือนจำหลายแห่ง และผ่านเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการระงับเหตุผู้ต้องขัง ก่อเหตุประท้วง ก่อความไม่สงบ แต่ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบร้ายแรงมากนัก และสามารถระงับเหตุได้ทันทั้งที่

ตารางที่ 4.40 (ต่อ)

คำถาม	ข้อความ
ความแตกต่าง	เรือนจำความมั่นคงสูงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบส่วนใหญ่มีลักษณะทางกายภาพแตกต่างกัน ซึ่งการแก้ไขปัญหาในแต่ละครั้งมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และข้อสั่งการจากผู้บริหารกรมราชทัณฑ์
ประเด็นคำถาม 2 ความเหมือน	ปัญหาในการควบคุมผู้ต้องขัง 1. ลักษณะทางกายภาพของเรือนจำความมั่นคงสูงส่วนใหญ่ที่สร้างมาเป็นระยะเวลานานทำให้ไม่สามารถปรับพื้นที่ให้เหมาะสมกับการควบคุมผู้ต้องขัง 2. ข้อจำกัดของเรือนจำที่ไม่สามารถดำเนินการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติงานได้เอง เนื่องจากเป็นการส่งตัวมาจากส่วนกลาง 3. การร้องเรียน/บัตรสนเท่ห์
ความแตกต่าง	ประสบการณ์และความสามารถของผู้บัญชาการเรือนจำที่มาบริหารเรือนจำความมั่นคงสูงอาจทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้แตกต่างกัน รวมถึงปัญหาที่สั่งสมมาของแต่ละเรือนจำมีความแตกต่างกัน
ประเด็นคำถาม 3-4 ความเหมือน	ลำดับความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคงสูง ด้านใดมีความเสียหายหรือส่งผลกระทบสูงสุดต่อการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่ ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกายมีผลกระทบสูงสุด เพราะเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคล และส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เมื่อพิจารณาจากการจัดลำดับความเสี่ยงที่เป็นอันดับ 1 คือ ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย และอันดับที่ 3 คือด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ
ความแตกต่าง	การจัดอันดับด้านสุขภาพมีสองท่านที่มองว่าด้านสุขภาพมีความเสี่ยงเป็นอันดับที่ 2 ส่วนอีกท่านมองว่าเป็นความเสี่ยงลำดับสุดท้าย ในขณะที่ด้านสภาพจิตใจก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยมีสองท่านที่เห็นว่าด้านสภาพจิตใจเป็นอันดับที่ 1 ส่วนอีกหนึ่งท่านมองความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.40 (ต่อ)

คำถาม	ข้อความ
ประเด็นคำถาม 5 ความเหมือน	นโยบายในการบริหารเรือนจำความมั่นคงสูง 1. เห็นว่าหากเรือนจำปฏิบัติตามมาตรการที่กรมฯ กำหนดก็สามารถป้องกันความเสี่ยงได้ 2. ต้องมีการดูแล จัดสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย และมีความพร้อม
ความแตกต่าง	ต้องพิจารณาจากสภาพเรือนจำและปัญหาด้านผู้ต้องขังด้วย เพราะบางแห่งอาจต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังปฏิบัติตามให้อยู่ในระเบียบทำความเข้าใจกับผู้ต้องขังเพื่อป้องกันปัญหาในเชิงรุก
ประเด็นคำถาม 6 ความเหมือน	การป้องกันเหตุร้ายของเรือนจำความมั่นคงสูง 1. ซ้อมแผนป้องกันและระงับเหตุร้ายเป็นประจำ 2. ให้ประโยชน์กับผู้ต้องขังที่ปฏิบัติตามระเบียบ
ความแตกต่าง	เรือนจำความมั่นคงสูงควรต้องมีการจัดทำบัตรคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุร้าย
ประเด็นคำถาม 7 ความเหมือน	แนวทางป้องกันความเสี่ยงในเรือนจำความมั่นคงสูง ด้านชีวิตและร่างกาย 1. ฝึกทักษะการใช้อาวุธให้กับเจ้าหน้าที่ 2. ให้เจ้าหน้าที่สามารถพกพาอาวุธปืนภายนอกเรือนจำได้ ด้านสภาพจิตใจ 1. จัดสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ ด้านสุขภาพ 1. ตรวจสอบสุขภาพปีละ 2 ครั้ง 2. ให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพ ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ 1. ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการชี้แจงข้อกล่าวหา 2. ตั้งกองทุนช่วยเหลือจ้างทนายความให้กับเจ้าหน้าที่

ตารางที่ 4.40 (ต่อ)

คำถาม	ข้อความ
ความแตกต่าง	<ul style="list-style-type: none"> - บางครั้งอาจต้องมีการใช้การลงโทษผู้ต้องขังแบบถึงเนื้อตัว เพื่อข่มขู่ขยับยั้งให้เกิดความเกรงกลัว - ด้านสภาพจิตใจ ผู้บังคับบัญชาควรพูดคุยทำความเข้าใจและช่วยแก้ปัญหา - ควรมีการเสริมความมั่นคงทางกายภาพของเรือนจำ

7.1 บทสัมภาษณ์ที่ 1 ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม

ประเด็นคำถามที่ 1 ประสบการณ์ด้านความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขัง

ไม่เคยเจอเหตุการณ์ประท้วง มีแต่เหตุการณ์ที่ผู้ต้องขังแบ่งเป็นกลุ่มแล้ววิวาทกันเอง มีเจ้าหน้าที่ได้รับบาดเจ็บศีรษะแตก แต่ก็ไม่ได้เป็นอันตรายสาหัส ไม่เคยพบเหตุการณ์การทำร้ายเจ้าหน้าที่โดยตรง มีแต่เป็นลักษณะที่ผู้ต้องขังวิวาทกันแล้วเจ้าหน้าที่เข้าไประงับเหตุ โดนลูกหลงทำให้ได้รับบาดเจ็บ สำหรับการแหกหักหลบหนี เคยพบ 1 ครั้ง เมื่อครั้งเป็นผู้บัญชาการเรือนจำกลางกำแพงเพชร ผู้ต้องขังได้ปีนกำแพงหลบหนี สาเหตุเกิดจากมีการก่อสร้างแดนใหม่ ทำให้เกิดรอยต่อระหว่างแดน ยังไม่ได้ติดตั้งอุปกรณ์เสริมความมั่นคง เช่น ลวดหนามทึบเพลิง สายไฟแรงสูง และเจ้าหน้าที่ที่จัดไว้ประจำจุดไม่อยู่ในพื้นที่ที่กำหนด ทำให้ผู้ต้องขังนำไม้มาพาดกำแพงเรือนจำปีนหลบหนีไปได้ แต่สามารถตามจับตัวกลับมาได้ทันที เพราะผู้ต้องขังโดดลงมาจากที่สูง (กำแพง) ทำให้ได้รับบาดเจ็บ จึงไปหลบซ่อนตัวอยู่บริเวณใกล้เรือนจำ

ประเด็นคำถามที่ 2 ประสบปัญหาใดบ้างในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคงสูง

ในการบริหารงานเรือนจำทั่วไปกับเรือนจำความมั่นคงสูงก็จะมีลักษณะคล้ายกัน แต่จะมีส่วนที่แตกต่างกัน คือ เรื่องการควบคุม ผู้ต้องขังที่อยู่ภายในเรือนจำความมั่นคงสูงเป็นผู้ต้องขังที่มีโทษสูง จึงเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะก่อเหตุร้าย แหกหักหลบหนี เป็นภัยต่อการควบคุม ความมั่นคงของเรือนจำ รวมถึงความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ด้วย เพราะยังมีโทษสูงมากเท่าไรก็จะมีความเสี่ยงที่จะคิดแหกหักหลบหนีมากขึ้นเท่านั้น ไม่เหมือนผู้ต้องขังโทษน้อยจะมองเห็นวันพ้นโทษ รอภัยโทษลดวันต้องโทษ พักการลงโทษ ส่วนพวกที่โทษสูงไม่เห็นโอกาสพ้นโทษออกจากเรือนจำ โดยเฉพาะพวกที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต

ผู้บัญชาการเรือนจำและเจ้าหน้าที่ในเรือนจำความมั่นคงสูงจึงมีความเครียดสูงในการทำงาน เพราะต้องเข้าไปดูแลภายในเรือนจำมากกว่าเรือนจำที่มีผู้ต้องขังโทษน้อย ผู้บัญชาการไม่สามารถปล่อยให้เจ้าหน้าที่ ซึ่งหมายถึงตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการส่วนลงไปทำงานเพียงลำพังได้ มันเสี่ยงเกินไป เพราะผู้ต้องขังบางคนต้องเป็นผู้บัญชาการเรือนจำเท่านั้นที่จะลงไปพูดคุยทำความเข้าใจได้ ผู้บัญชาการเรือนจำจะหาเวลาเรียกผู้ต้องขังที่มีโทษสูงมาคุย ทั้งพวกที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตและประหารชีวิต เรียกมาสอบถามทุกข์สุข เพราะพวกนี้มีความเสี่ยงในการแหกหักหลบหนีสูง ผลตอบรับก็ดี ทำให้ผู้ต้องขังกล้าบอกปัญหาทางเรือนจำก็จะพยายามช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่ ผู้ต้องขังก็จะสบายใจและไม่ก่อความวุ่นวายในเรือนจำ

ประเด็นคำถามที่ 3 ในฐานะผู้บริหารท่านคิดว่าความเสี่ยงด้านใดมีความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคุณผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่

ในมุมมองของผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรมเห็นว่า ความเสี่ยงด้านชีวิตร่างกายเป็นความเสี่ยงสูงสุด เพราะว่าเราไม่สามารถทราบได้เลยว่าผู้ต้องขังกำลังคิดจะทำอะไร จะทำร้ายหรือจับเป็นตัวประกันเมื่อไหร่ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะใช้กุศโลบายต่าง ๆ ในการปฏิบัติในการควบคุม แต่ก็เป็นเรื่องที่คาดเดาได้ยากกว่าเค้าจะก่อเหตุหรือไม่ เช่น ตอนเข้าผู้ต้องขังอยู่อย่างดี เรียบร้อย พอตกพายได้รับข่าวไม่ดีจากทางบ้าน ก็อาจคิดก่อเหตุร้ายในเรือนจำได้

รองลงมาก็เป็นความเสี่ยงด้านสุขภาพ เพราะในเรือนจำมีผู้ต้องขังที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ ทีบี และวัณโรค ในสมัยที่เป็นผู้บัญชาการเรือนจำกลางพิษณุโลกก็มีเจ้าหน้าที่ติดเชื้อวัณโรค 2 คน ในเรือนจำมีผู้ติดเชื้อโรคเหล่านี้จำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีโรคติดต่ออื่น ๆ เช่น หวัดตาแดง อีก เมื่อเกิดการระบาดในพื้นที่เจ้าหน้าที่ต้องทำงานสัมผัสกับผู้ต้องขังก็จะติดเชื้อได้ง่าย ที่เรือนจำกลางกำแพงเพชรเคยมีเจ้าหน้าที่ติดเชื้อโรคกาฬหลังแอ่นจากผู้ต้องขังชาวพม่า ซึ่งในขณะนั้นเรายังไม่รู้จักวิธีการป้องกัน พอตรวจพบก็ต้องทานยาเพื่อป้องกันกันทั้งเรือนจำตั้งแต่ผู้บัญชาการ เจ้าหน้าที่ และผู้ต้องขังทุกคน เพื่อป้องกันโรค

ต่อมาก็เป็นเรื่องความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ ในเรือนจำทั่วไปไม่ค่อยมีปัญหาด้านนี้ แต่ในเรือนจำความมั่นคงสูงจะมีปัญหามาก เมื่อเรือนจำออกกฎที่ทำให้ผู้ต้องขังเกิดข้อจำกัดก็จะร้องเรียน ซึ่งในปัจจุบันมีช่องทางการร้องเรียนมาก ส่วนใหญ่จะร้องเรียนในเรื่องการไปจำกัดสิทธิ แต่เป็นการออกระเบียบตามอำนาจหน้าที่ เพื่อความเรียบร้อยของเรือนจำ ร้องเรียนไปเรือนจำก็แก้ไขข้อร้องเรียน

ในด้านความเสี่ยงด้านจิตใจ ในส่วนที่เคยเป็นผู้บัญชาการเรือนจำมาคิดว่าไม่ค่อยมีปัญหา เพราะว่าสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการส่วน ต้องเข้าไปดูแล ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่กระตือรือร้น ผู้บัญชาการต้องดูแลสวัสดิการเจ้าหน้าที่ให้ดีก็จะมีปัญหา สิ่งไหนที่สามารถให้ได้ก็ต้องจัดเป็นสวัสดิการให้ไป

ประเด็นคำถามที่ 4 การปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำมีปัญหาความเสี่ยงด้านใดมากที่สุด

ในการปฏิบัติงานถ้าเจ้าหน้าที่ทุกคนปฏิบัติตามที่กรมฯ ส่งการมาก็จะทำให้ปลอดภัย เพราะสิ่งที่กรมฯ หรือผู้บริหารรุ่นเก่า ๆ ออกระเบียบ มาตราการต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ดี ปัญหาที่สำคัญคือ เจ้าหน้าที่ไม่สนใจในการศึกษาระเบียบหรือไม่ค่อยปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะในเรื่องความปลอดภัยของบุคลากรต้องระมัดระวังเป็นอย่างมาก ไม่ประมาท ต้องคิดว่าอันตรายสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ไม่เข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่มีผู้ต้องขังจำนวนมาก การเรียกผู้ต้องขังมาคุยก็ต้องอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย เลือกเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม

ประเด็นคำถามที่ 5 นโยบายในการบริหารเรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด

ในการบริหารงานเรือนจำสิ่งที่สำคัญที่สุดผู้บัญชาการเรือนจำต้องเข้าไปพบปะดูแลเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง เมื่อผู้บัญชาการเข้าไปในเรือนจำเจ้าหน้าที่ก็จะรู้สึกว่ามีผู้บังคับบัญชาเอาใจใส่ดูแล หรือเจ้าหน้าที่ที่ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ก็จะรู้สึกตื่นตัวเมื่อมีผู้บังคับบัญชาเข้าไปตรวจ ในส่วนของผู้ต้องขังการที่ผู้บัญชาการได้เข้าไปพูดคุย ให้ผู้ต้องขังร้องทุกข์ได้ ให้ญาติสามารถมาพบผู้บัญชาการเพื่อร้องทุกข์ได้ ส่งผลให้การบริหารงานเรือนจำเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไร้ปัญหาต่าง ๆ แล้วนำมาแก้ไข สิ่งใดที่สามารถให้สิทธิประโยชน์กับเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังได้ ผู้บัญชาการต้องให้ จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานเรือนจำเป็นอย่างดี

ประเด็นคำถามที่ 6 ปัจจุบันเรือนจำ/ทัณฑสถานของท่านมีการวางแผนป้องกันเหตุร้ายอย่างไร

ในการป้องกันเหตุร้ายในเรือนจำกลางคลองเปรม มีการฝึกซ้อมแผนการป้องกันเหตุร้ายบ่อย ๆ ในการซ้อมแผนนอกจากจะทำให้เจ้าหน้าที่เกิดทักษะในการป้องกันและระงับเหตุร้ายแล้ว ยังช่วยในการป้องปรามไม่ให้ผู้ต้องขังก่อเหตุร้ายได้ เพราะเมื่อผู้ต้องขังเห็นเจ้าหน้าที่มีการป้องกันและระงับเหตุร้ายดี ก็ซึ้งน้ำหนักว่าการเสี่ยงเหตุร้ายอาจไม่คุ้มค่าก็จะไม่คิดก่อการร้าย

ประเด็นคำถามที่ 7 ระบบการควบคุมผู้ต้องขังควรมีแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ อย่างไร

ด้านชีวิตร่างกาย

เรือนจำกลางคลองเปรม ในแดนหนึ่ง ๆ เวลากลางวันจะมีเจ้าหน้าที่ประมาณ 10 คน ต่อผู้ต้องขัง 1,000 คน ส่วนในเวลากลางคืน จะมีเจ้าหน้าที่อยู่ประมาณ 4 คน เป็นเวรผลัด ๆ ละ 1 คน 3 ผลัด และหัวหน้าเวร 1 คน ในการเกิดเหตุร้ายส่วนใหญ่เป็นเพราะความประมาทหรือความเคยชินในการอยู่ร่วมกับผู้ต้องขัง คิดว่าไม่มีเหตุร้ายอะไร อย่างผู้บัญชาการเรือนจำจะเข้าภายใน เรือนจำจะไม่เข้าข้าเวลา/สถานที่เดิม ๆ ผู้ต้องขังไม่สามารถรู้ได้ว่าเราจะเข้าภายในเมื่อไหร่ การใช้ อาวุธก็ต้องมีความระมัดระวังเป็นอย่างมาก เพราะผู้ต้องขังอาจเข้ามาแย่งอาวุธเพื่อมาทำร้าย เจ้าหน้าที่ก็ได้ จึงต้องมีการฝึกทักษะการใช้อาวุธ วินัยการใช้อาวุธให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อเพิ่มทักษะ ในการป้องกันความเสี่ยงต่อชีวิตร่างกาย

ด้านจิตใจ

ถ้าเรือนจำจัดสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่ ดูแลสารทุกข์ของเจ้าหน้าที่ ปัญหา ความเสี่ยงด้านนี้ก็ลดน้อยลง ในส่วนของเรือนจำกลางคลองเปรมคิดว่าไม่น่าเป็นห่วง

ด้านสุขภาพ

ควรให้สิทธิในการตรวจสุขภาพเจ้าหน้าที่อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ซึ่งปัจจุบันเจ้าหน้าที่ สามารถเบิกค่าใช้จ่ายจากการตรวจสุขภาพได้เพียงปีละ 1 ครั้งเท่านั้น การทำงานในเรือนจำ นอกจากโรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดจากผู้ต้องขังแล้ว ยังมีโรคอื่น ๆ เช่น ความดันโลหิต เบาหวาน เป็นต้น ที่อาจเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้าสามารถตรวจสุขภาพได้ทุก 6 เดือน จะทำให้เจ้าหน้าที่ สามารถป้องกันและรักษาสุขภาพได้ ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

ในการป้องกันเจ้าหน้าที่จากการถูกร้องเรียนจากการปฏิบัติหน้าที่ ป้องกันยาก แต่จะ แนะนำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามข้อกฎหมายอย่างเคร่งครัดตามที่กฎหมายให้อำนาจหน้าที่ไว้ ใน ปัจจุบันช่องทางกรร้องเรียนสามารถทำได้หลายทาง เรือนจำก็จะทำหน้าที่ชี้แจง ช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ในการชี้แจงหรือต่อสู้จากการถูกร้องเรียนกล่าวจากการปฏิบัติหน้าที่

ด้านอื่น ๆ

การป้องกันความเสี่ยงอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน คือ เราต้องตรวจสอบ จุดอับต่าง ๆ ของเรือนจำออกให้หมด เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังไปแอบซุกซ่อนตัวหรือจับกลุ่ม บริกษาหาหรือเพื่อกระทำความผิด การเสริมความมั่นคงของเรือนจำและลักษณะทางกายภาพ ต่าง ๆ เช่น การเสริมความสูงของกำแพงเรือนจำ การติดตั้งไฟฟ้าแรงสูงบนแนวกำแพง ลวดหนาม

หีบเพลง เป็นต้น ผู้ต้องขังจะคอยสังเกตจุดต่าง ๆ เหล่านี้ว่าถ้าเสียงที่จะหลบหนี จะสามารถไปได้หรือไม่ ถ้าเห็นว่าหลบหนียากก็จะล้มเลิกการหลบหนี แต่อาจจะเปลี่ยนแนวคิดไปทำผิดอย่างอื่น ก็ต้องหาทางป้องกันต่อไป

7.2 บทสัมภาษณ์ที่ 2 ผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง

ประเด็นคำถามที่ 1 ประสบการณ์ด้านความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขัง

เกิดเหตุการณ์ประท้วงที่เรือนจำกลางคลองไผ่ มีผู้ต้องขังแดน 1-3 แดนละประมาณ 1,000 คน รวมตัวกันประท้วง โดยเมื่อรับประทานอาหารเช้าเสร็จ ผู้ต้องขังได้เชิญเจ้าหน้าที่ประจำแดนออกจากแดน ในแดนหนึ่ง ๆ จะมีเจ้าหน้าที่ประจำแดนประมาณ 5 คน จึงสั่งให้เจ้าหน้าที่เตรียมพร้อมในการปราบจลาจล เตรียมอาหารและน้ำดื่มสำหรับเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังให้พร้อม หลังจากนั้นจึงเริ่มเจรจากับตัวแทนผู้ต้องขัง แดน 1 และ 2 ยอมสลายตัว แล้วกลับขึ้นเรือนนอนตามปกติ ส่วนแดน 3 เสนอข้อเรียกร้อง 3 ข้อ คือ ไม่ให้ดำเนินการเอาผิดผู้เข้าร่วมประท้วง ขอให้ย้ายเจ้าหน้าที่ ขอซื้อบุหรี่ยวันละ 6 แห่ง ซึ่งจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากรือนจำเข้มงวด มีการตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามอย่างจริงจัง ห้ามผู้ต้องขังสะสมบุหรี่ ซึ่งสามารถนำมาผันเป็นเงินได้ ห้ามเจ้าหน้าที่เอาบุหรี่ยออกนอกเรือนจำ สิ่งที่ผู้ต้องขังแดน 3 ขอมา ทางเรือนจำสามารถให้ได้เพียงอย่างเดียว คือ ไม่เอาผิดผู้ประท้วง ในส่วนการย้ายเจ้าหน้าที่ต้องขอสอบสวนก่อน ส่วนบุหรี่ยไม่สามารถอนุญาตได้ เพราะในเรือนจำบุหรี่ยมีค่าเป็นเหมือนเงินสดจะส่งผลให้เกิดการกระทำผิดได้ ผู้ต้องขังจึงขอหารือกันก่อนแล้วจึงยื่นข้อเสนอใหม่ประมาณ 20-30 ข้อ ซึ่งอ่านดูแล้วไม่ทราบว่าจะต้องการอะไร สุดท้ายเราจึงจำเป็นต้องปราบปรามเพราะเป็นเวลายาวนานแล้ว ในการเข้าระงับเหตุครั้งนั้นมีรองอธิบดีเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ เมื่อเรายิงกระสุนยางนัดแรกผู้ต้องขังก็แตกกระจายเข้าไปหลบในเรือนนอน จึงให้เจ้าหน้าที่ควบคุมสถานการณ์ แล้วก็ดำเนินการย้ายผู้ต้องขังหัวใจแยกย้ายไปตามเรือนจำต่าง ๆ

ประเด็นคำถามที่ 2 ประสบปัญหาใดบ้างในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคงสูง

ปัญหาที่หนักใจมากที่สุด คือ

1. โครงสร้างหรือลักษณะทางกายภาพของเรือนจำไม่มีความเหมาะสม เรือนจำที่เป็นโครงสร้างแบบเก่าไม่มีศักยภาพเพียงพอในการใช้ควบคุมผู้ต้องขังที่มีลักษณะเป็นผู้มีอิทธิพลได้

2. การคัดเลือกตัวเจ้าหน้าที่ เราไม่มีกระบวนการคัดกรองคัดเลือกเอาคนที่มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ถ้าสามารถคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่ดีได้ ก็จะสามารถช่วยชดเชยลักษณะทางกายภาพของเรือนจำที่ไม่เหมาะสมได้ เพราะว่าในเรือนจำ ความมั่นคงสูงถ้าระบบการตรวจค้นเข้มงวดจะช่วยป้องกันและบรรเทาปัญหาต่างลงไปได้ ที่เรือนจำกลางบางขวางในปัจจุบันเรามีการตรวจค้น 2 จุด เป็นการดับเบิลเช็ค ทำให้สิ่งของต้องห้ามในเรือนจำน้อยลง

3. การร้องเรียนหรือบ่นครหานินทา ผู้บัญชาการหรือเจ้าหน้าที่ที่ตั้งใจทำงานมักโดนร้องเรียน เนื่องจากมีผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ที่เข้มงวดทำให้เกิดการร้องเรียนผู้ที่ตั้งใจทำงานเพื่อให้เกิดความท้อแท้ เหนื่อยหน่าย ดังนั้นผู้บังคับบัญชาทั้งระดับกระทรวง หรือระดับกรม ต้องให้ความสำคัญหรือไม่นำบ่นครหานินทาที่ไม่ลงชื่อผู้ร้องมาพิจารณา และที่สำคัญผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำความมั่นคงสูงต้องมีความก้าวหน้าชัดเจน เมื่อรู้เส้นทางความก้าวหน้าชัดเจนแล้ว เจ้าหน้าที่ก็จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ ไม่ใส่ใจกับผลประโยชน์ในทางมิชอบ

ประเด็นคำถามที่ 3 ในฐานะผู้บริหารท่านคิดว่าความเสี่ยงด้านใดมีความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการทำงานที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่

ความเสี่ยงด้านชีวิตร่างกายและจิตใจเป็นด้านที่มีความเสี่ยงสูง เพราะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำความมั่นคงสูงต้องปฏิบัติหน้าที่ท่ามกลางบุคคลที่สังคมมองว่าเป็นอาชญากร บางถูกข่มขู่ทำร้ายร่างกายหรือเอาชีวิต จากที่เคยรับทราบตามข่าวต่าง ๆ มีการลงขันเพื่อเอาชีวิตผู้บัญชาการเรือนจำ ซึ่งเมื่อมีการข่มขู่ทำร้ายย่อมส่งผลกระทบต่อจิตใจของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างมาก บางคนทำงานในเรือนจำมากอยู่แต่ในเรือนจำจนเรียกได้ว่าติดคุกมากกว่าผู้ต้องขังอีก ทำให้เป็นโรคซึมเศร้าก็มี

ต่อมาก็เป็นด้านสุขภาพ มีเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในเรือนจำต้องติดโรคติดต่อ เช่น ไข้หวัด ตาแดง ทิปี หรือโรคอื่น ๆ เพราะต้องเข้าไปปฏิบัติหน้าที่สัมผัสกับผู้ต้องขังภายในเรือนจำ

สุดท้ายด้านหน้าที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่มักถูกร้องเรียนกลั่นแกล้ง ทำให้ขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของเรือนจำเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้บังคับบัญชาทุกระดับต้องเข้าไปดูแลและร่วมแก้ปัญหาให้กับเจ้าหน้าที่

ประเด็นคำถามที่ 4 การปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำมีปัญหาความเสี่ยงด้านใดมากที่สุด

การปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำความมั่นคงสูงปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ การป้องกันการนำสิ่งของต้องห้ามเข้า/สิ่งแปลกปลอมเข้ามาภายในเรือนจำ ถ้าหากมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยก็จะ

สามารถช่วยได้เป็นอย่างดี เช่น แจมเมอร์ก็จะช่วยในการตัดสัญญาณโทรศัพท์ทำให้ไม่สามารถใช้โทรศัพท์ภายในเรือนจำได้ ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ เครื่องบอดีแสกน จะช่วยในการตรวจค้นยาเสพติดได้ เพราะบางที่ทางการข่าวทราบว่าจะมีการนำยาเสพติดเข้าเรือนจำ ถ้าเราไปตรวจเจ้าหน้าที่หรือผู้ต้องขังโดยตรวจแบบละเอียด คือ ให้ถอดเสื้อผ้าและล้างดูตามจุดต่าง ๆ ในตัว หากไม่พบยาเสพติดอาจทำให้ถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ ดังนั้น บอดีแสกน จะช่วยในการตรวจค้นยาเสพติดได้เป็นอย่างดี

ประเด็นคำถามที่ 5 นโยบายในการบริหารเรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด

ในการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางในปัจจุบัน ผู้บัญชาการเรือนจำมีนโยบายในการถอดตรวจผู้ต้องขังทุกคน ก่อนมีการถอดตรวจได้ทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในการควบคุม บอกให้ทราบถึงเหตุผลในการถอดตรวจว่าเป็นมาตรการในการจูงใจให้ผู้ต้องขังปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำ และที่สำคัญมองว่าถ้าเราถอดตรวจให้ผู้ต้องขังเราจะได้ใจจากผู้ต้องขัง แต่ถ้าผู้ต้องขังหรือองค์กรต่าง ๆ ฟ้องร้องเราให้ถอดตรวจ หากเราแพ้เราจะแพ้ในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านมาตรการในการควบคุมผู้ต้องขัง เราจัดโครงการถอดครอบครัวให้ผู้ต้องขังได้ใกล้ชิดครอบครัว และในปัจจุบันมีการเปิดให้มีการเยี่ยมญาติในวันเสาร์-อาทิตย์ ต่อไปก็จะมีมาตรการอย่างอื่นเพิ่มเติมมาอีก ซึ่งสิ่งที่เรือนจำทำไปแล้วได้ส่งผลดีต่อการควบคุมเป็นอย่างมาก

ประเด็นคำถามที่ 6 ปัจจุบันเรือนจำ/ทัณฑสถานของท่านมีการวางแผนป้องกันเหตุร้ายอย่างไร

ในการป้องกันเหตุร้ายในเรือนจำกลางบางขวาง มีการฝึกซ้อมแผนการป้องกันเหตุร้ายเป็นประจำตามที่กรมฯ กำหนด แต่ในความเห็นของผู้บัญชาการเรือนจำเห็นว่ายังไม่เต็มรูปแบบหรือยังไม่สมบูรณ์ คือ แผนที่มีอยู่ยังไม่สามารถเผชิญเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเจ้าหน้าที่ยังไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองเมื่อเกิดเหตุร้ายในเรือนจำ สมัยที่ผู้บัญชาการปฏิบัติราชการอยู่ที่กรมฯ เคยไปทำแผนให้กับเรือนจำกลางเชียงใหม่เป็นต้นแบบ เจ้าหน้าที่ทุกคนมีการรดคำสั่ง ซึ่งทุกคนไปปฏิบัติหน้าที่ตามการ์ดคำสั่งของตนเอง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ก็จะมีการปรับปรุงการ์ดคำสั่งให้มีความเหมาะสมอยู่ตลอดเวลา เรามีการทดลองและปรับปรุงหลายครั้งจนเข้าที่เข้าทาง ดังนั้นแต่ละเรือนจำต้องมีการทำแผนในลักษณะเดียวกับเรือนจำกลางเชียงใหม่ ซึ่งต้องใช้เวลาในการทดลองทำแผนเพราะลักษณะทางกายภาพของแต่ละเรือนจำไม่เหมือนกัน จำนวนเจ้าหน้าที่ก็มีความแตกต่างกัน

ประเด็นคำถามที่ 7 ระบบการควบคุมผู้ต้องขังควรมีแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ อย่างไร

ด้านชีวิตร่างกาย

เวลาในการปฏิบัติหน้าที่ภายในเรือนจำเป็นการยากในการจะป้องกัน เจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถพบอาชญากรนอกเหนือจากตะบองได้ เพราะถ้าพวกป็นอาจเป็นอาชญากรที่ให้ผู้ต้องขังกลับมาทำร้ายเจ้าหน้าที่ได้อีก ในเรือนจำเป็นการปกครองผู้ต้องขังจึงต้องมีความระมัดระวังกัน เพื่อป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดกับเจ้าหน้าที่ได้ ในส่วนของการอยู่ภายนอกเรือนจำเป็นให้เจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นสามารถพบอาชญากรเพื่อป้องกันตัวได้ เพราะเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำเป็นคนสูงหรือเรือนจำเป็นอื่น ๆ ก็ตาม ต้องเผชิญกับผู้ต้องขังที่มีลักษณะเป็นผู้มีอิทธิพล อาจถูกข่มขู่ ถูกทำร้าย หรือถูกฆ่าก็มี ควรให้อำนาจผู้บัญชาการเรือนจำเป็นในการพิจารณาอนุญาตให้เจ้าหน้าที่พบอาชญากรได้ ควรให้พกอาวุธอาญากรด้วย เพราะการข่มขู่ทำร้ายสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เจ้าหน้าที่รู้สึกมั่นคงปลอดภัย ถ้าใครทำผิดไปยิงคนโดยไม่ถูกต้องก็สมควรติดคุก

ด้านจิตใจ

ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นต้องเข้าไปพูดคุยถามสารทุกข์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ระบายหรือพูดคุยทำความเข้าใจ

ด้านสุขภาพ

ควรมีการตรวจสุขภาพเจ้าหน้าที่อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง การทำงานในเรือนจำเป็นทำให้เจ้าหน้าที่ติดโรคจากผู้ต้องขัง เช่น โรคระบาดต่าง ๆ ที่บี เฮชไอวี เป็นต้น การตรวจสุขภาพจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถรู้ว่าตนเองป่วยหรือไม่ เพราะอาการป่วยบางโรคไม่แสดงอาการออกมา เมื่อตรวจพบจะได้ทำการรักษาและป้องกันการแพร่ระบาดได้ ส่งผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำเป็น

ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปัญหาเจ้าหน้าที่ถูกร้องเรียนหรือถูกฟ้องร้องจากการปฏิบัติหน้าที่ เคยเสนอแนวคิดว่ากองนิติการ กรมราชทัณฑ์ ควรตั้งฝ่ายกฎหมายมาทำหน้าที่เป็นทนายให้กับเจ้าหน้าที่ แต่ปัจจุบันก็ยังมีไม่ถึงแม้จะมีก็คิดว่าอาจจะไม่มีประสิทธิภาพ เพราะคนที่ไปว่าความไม่มีแรงจูงใจ เป็นลักษณะเหมือนทนายขอแรง ดังนั้น กรมฯ ควรมีการตั้งกองทุนสำหรับเจ้าหน้าที่ เมื่อเจ้าหน้าที่ถูกฟ้องร้องก็มอบเงินให้เจ้าหน้าที่ไปจ้างทนาย สิ่งเหล่านี้ต้องรีบทำให้เกิดเป็นรูปธรรม

7.3 บทสัมภาษณ์ที่ 3 ผู้อำนวยการทัศนสถานบำบัดพิเศษกลาง

ประเด็นคำถามที่ 1 ประสบการณ์ด้านความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขัง

เคยมาร่วมระงับเหตุที่ทัศนสถานเกษตรอุตสาหกรรมเขาพริก นำกำลังเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการพิเศษจากเรือนจำพิเศษมีนบุรีมาช่วยระงับเหตุ มีเหตุการณ์ผู้ต้องขังประท้วงไม่ยอมลงจากเรือนนอน เป็นผู้ต้องขังที่ย้ายไปจากเรือนจำกลางคลองเปรม เรียกร้องที่จะขอย้ายกลับที่เดิม จึงดำเนินการนำตัวผู้ต้องขังที่เป็นแกนนำในการประท้วงย้ายเรือนจำ โดยส่งไปเรือนจำต่าง ๆ แต่ไม่ให้กลับไปเรือนจำกลางคลองเปรม มีรองอธิบดีกรมราชทัณฑ์เป็นผู้อำนวยการสถานการณ์ ส่วนเหตุการณ์อื่น ๆ ก็มีผู้ต้องขังทะเลาะวิวาทกัน 3 ครั้ง เมื่อครั้งที่เป็นผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองไผ่ มีผู้ต้องขังเสียชีวิตจากการถูกแทง แต่เจ้าหน้าที่ไม่มีใครได้รับบาดเจ็บ

ประเด็นคำถามที่ 2 ประสิทธิภาพใดบ้างในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคงสูง

ปัญหาที่สำคัญของทัศนสถานบำบัดพิเศษกลาง คือ เรื่องลักษณะทางกายภาพของเรือนจำ จุดบอดในเรือนจำเยอะมาก เมื่อเกิดเหตุร้ายไม่สามารถบล็อกแดนได้ ไม่เหมือนเรือนจำกลางคลองไผ่ เกิดเหตุแดนไหนก็บล็อกแดนนั้นได้ แต่ที่ทัศนสถานบำบัดพิเศษกลางไม่สามารถทำได้

ประเด็นคำถามที่ 3 ในฐานะผู้บริหารท่านคิดว่าความเสี่ยงด้านใดมีความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการทำงานที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่

ในมุมมองของผู้บริหารทัศนสถานบำบัดพิเศษกลางมองว่าความเสี่ยงด้านจิตใจมีผลกระทบต่อการทำงานที่มากที่สุด เพราะถ้าจิตใจไม่พร้อมก็ไม่สามารถปฏิบัติงานได้หรือปฏิบัติได้ก็ไม่ได้

รองลงมาก็เป็นความเสี่ยงชีวิตร่างกาย เพราะในปัจจุบันเรือนจำความมั่นคงควบคุมผู้ต้องขังที่มีสันดานเป็นผู้ร้าย มีอิทธิพล และมีจำนวนมาก อย่างที่ทัศนสถานบำบัดพิเศษกลางควบคุมผู้ต้องขังกว่า 7,000 คน ซึ่งความจุมาตรฐานเพียง 3,000 กว่าคน เกินความจุกว่า 100% ส่งผลกระทบต่อชีวิตร่างกายโดยตรง อาจถูกข่มขู่ ทำร้ายจากผู้ต้องขังได้

สุดท้ายก็เป็นเรื่องความเสี่ยงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ การถูกร้องเรียนหรือฟ้องร้องจากการปฏิบัติหน้าที่ และก็ความเสี่ยงด้านสุขภาพ ที่อาจติดโรคติดต่อภายในเรือนจำได้

ประเด็นคำถามที่ 4 การปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำมีปัญหา ความเสี่ยงด้านใดมากที่สุด

ความเสี่ยงด้านจิตใจ ผู้อำนวยการให้ความสำคัญกับด้านจิตใจของเจ้าหน้าที่ เมื่อมา รับหน้าที่จึงจัดให้มีการจัดการด้านสนทนา การพาไปศึกษาดูงาน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผู้อำนวยการเข้าไปพูดคุยทำความเข้าใจ ต่อมาก็ถึงจะให้มือบรรมเรื่องตัวชี้วัด ให้เข้าใจถึง การทำงานตามตัวชี้วัดให้ได้ และสุดท้ายจัดอบรมวิปัสสนาให้กับเจ้าหน้าที่ เมื่อสภาพจิตใจดีขึ้น ก็ทำ ให้เจ้าหน้าที่มีความสุขและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี

ประเด็นคำถามที่ 5 นโยบายในการบริหารเรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อให้เกิด ความปลอดภัยสูงสุด

ในการบริหารงานเรือนจำความมั่นคงสูง จะจัดให้มีชุดปฏิบัติการพิเศษ โดยรับผู้ที่ สมบูรณ์เข้าเป็นชุดปฏิบัติการพิเศษ ไม่บังคับเอาคนที่สนใจจริง ๆ แล้วนำไปฝึกอบรมพร้อมทั้ง สนับสนุนอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ มีการฝึกอย่างต่อเนื่อง ที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางมีเจ้าหน้าที่ชุด ปฏิบัติการพิเศษ 40 คน แบ่งเป็น 4 ชุด ๆ ละ 10 คน แต่ละชุดมีหัวหน้าชุดคอยทำหน้าที่สั่งการ ฉะนั้นเจ้าหน้าที่ในชุดไม่ต้องฟังคำสั่งคนอื่น ให้ฟังแต่หัวหน้าชุดคนเดียว การบังคับบัญชาจะเป็น เอกภาพ เวลาที่เกิดเหตุร้ายก็จะสามารถเข้าควบคุมสถานการณ์ได้ง่ายไม่สับสน และผู้ที่สมัครใจ เป็นชุดปฏิบัติการพิเศษต้องมีการฝึกซ้อมทุกวันพุธหลัง 4 โมงเย็น ดังนั้นเจ้าหน้าที่ชุดนี้ต้อง เสียสละ เวลาจะจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้เจ้าหน้าที่ก็จะนึกถึงชุดนี้ก่อน

ในส่วนของผู้ต้องขัง ก็จะทำให้เข้าใจ บอกเลยว่าอยากทำผิดทำไป แต่ถ้าจับได้จะ ลงโทษสถานหนัก แต่ถ้าปฏิบัติตัวดี อยากรับสวัสดิการอะไรให้ขอมา ถ้าสามารถให้ได้ก็จะให้

ประเด็นคำถามที่ 6 ปัจจุบันเรือนจำ/ทัณฑสถานของท่านมีการวางแผน ป้องกันเหตุร้ายอย่างไร

ในการปกครองผู้ต้องขัง จะทำความเข้าใจกับผู้ต้องขังให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กรมฯ และเรือนจำกำหนด ปกครองแบบพ่อปกครองลูก ถ้าลูกดีก็ต่อที่ดี ที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ยังใช้ระบบดีอยู่ เพราะมีความจำเป็น ผู้ต้องขังมีความดี้อด้านมาก อีกประการหนึ่งก็จะมี การซักซ้อมแผนป้องกันและระงับเหตุร้ายเป็นประจำ ฝึกอย่างเป็นระบบ เมื่อเกิดเหตุสามารถทำงานได้ทันที มีการจัดเจ้าหน้าที่ทดแทนกันเวลาที่เจ้าหน้าที่ไม่อยู่หรือติดเวรยาม

ประเด็นคำถามที่ 7 ระบบการควบคุมผู้ต้องขังควรจะมีแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ อย่างไร

ด้านชีวิตร่างกาย

ต้องทำความเข้าใจในเรื่องการปกครองให้ผู้ต้องขังรับทราบ เป็นการปกครองแบบพ่อปกครองลูก หิวก็ให้ทาน หาเครื่องหลับนอนให้ อยากรเรียนให้เรียน เจ็บป่วยรักษาพยาบาลให้ แต่ถ้าดีหรือกระทำความผิดจะใช้ระบบการตี ผู้ต้องขังจะไม่กล้ามีปัญหา และมีการฝึกทักษะการใช้อาวุธ การสนับสนุนอุปกรณ์ในการป้องกัน เช่น กัดองวงจรวด เป็นต้น และหากมีเหตุการณ์รุนแรง ผู้อำนวยการจะเข้าไปดำเนินการด้วยตัวเอง เมื่อผู้อำนวยการเข้าไปในเรือนจำผู้ต้องขังจะรู้สึกเกรง และจะไม่เกรง สมัยที่อยู่เรือนจำกลางคลองไผ่ ผู้บัญชาการตีผู้ต้องขังที่กระทำผิดเอง ผู้ต้องขังเห็นก็จะรู้สึกเข็ดหลาบ แต่ถ้าผู้ต้องขังที่ปฏิบัติดีก็จะจัดสวัสดิการเป็นแรงจูงใจให้

ด้านจิตใจ

จัดสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่ ที่ทำให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านสันตนาการ การศึกษาดูงาน สวัสดิการด้านอาหาร และอื่น ๆ ที่สามารถจัดให้ได้ เป็นการซื้อใจเจ้าหน้าที่ ในปีงบประมาณหน้าจะจัดให้เจ้าหน้าที่คัดเลือกกันเอง จำนวน 20 คน ไปศึกษาดูงานที่ฮ่องกง เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับสวัสดิการที่ดี มีความสุข ก็ส่งผลให้การปฏิบัติงานของเรือนจำเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ด้านสุขภาพ

ทัณฑสถานได้รับการสนับสนุนจากกองทุนโรคในการให้ความรู้ในการป้องกันโรคติดต่อ และยังส่งเจ้าหน้าที่อบรมตามโครงการต่าง ๆ มีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีความเสี่ยงในการติดโรคและเจ้าหน้าที่สถานพยาบาลไปอบรม และจัดหาอุปกรณ์ในการป้องกันให้

ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

ถ้าเจ้าหน้าที่ถูกกลั่นแกล้งร้องเรียนก็จะต่อสู้กับลูกน้องด้วย ได้บอกกับผู้ใต้บังคับบัญชาไปว่าถ้าเกิดว่าปฏิบัติหน้าที่แล้วถูกร้องเรียนหรือฟ้องร้องผู้อำนวยการจะช่วยเหลือ ขอให้มาบอก เรามีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่าง ๆ สามารถช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ได้

ส่วนที่ 8 การอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคงสูง ศึกษามาตรการหรือแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง และแสวงหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง โดยสามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

พันธกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไปตามสภาพทางกายภาพของทางเรือนจำ ซึ่งเจ้าหน้าที่เรือนจำไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดก็ตามถือเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกฎหมายในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังในเรือนจำ อย่างไรก็ตาม ลักษณะของผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง ซึ่งส่วนใหญ่มีกำหนดโทษสูง มีอิทธิพล ทำให้การปฏิบัติงานมีความยากลำบาก ซึ่งโดยปกติแล้ว การทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำจะปราศจากอาวุธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าพวกเขามีการทำกิจกรรมที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ต้องขังที่อยู่ในห้องขัง เจ้าหน้าที่จะมีเพียงอุปกรณ์ในการสื่อสารเพื่อเรียกขอความช่วยเหลือ ในเรือนจำความมั่นคงสูง ทำให้ตกอยู่ในความเสี่ยงได้ตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ จากการศึกษาสภาพปัญหาความเสี่ยงในการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ พบว่า มีสถิติการก่อเหตุความไม่สงบ ทั้งกรณีที่รุนแรงถึงขั้นทำให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารเรือนจำเสียชีวิต และการเกิดเหตุประท้วงเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ และการเสียชีวิตของผู้ต้องขังตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบันจำนวนหลายครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานภายในแดนควบคุมที่ต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ร่วมกับผู้ต้องขังภายในแดน โดยเฉพาะในเหตุการณ์ที่ผ่านมาเมื่อไม่นานมานี้ คือการเสียชีวิตของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางเขาบิน ที่ถูกผู้ต้องขังจับเป็นตัวประกัน และถูกทำร้ายจนเสียชีวิต ซึ่งเรือนจำกลางเขาบินคือหนึ่งในเรือนจำความมั่นคงสูงเช่นเดียวกัน

ผลการศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง พบว่า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานกับผู้บริหารเรือนจำมีความเห็นที่แตกต่างกันในการจัดลำดับการรับรู้ความเสี่ยง เนื่องจากภาพรวมของระดับการ

รับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง สรุปได้ว่าอันดับที่ 1 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ อันดับที่ 2 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ อันดับที่ 3 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย และอันดับที่ 4 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ

การที่เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง มีการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบมากกว่าด้านอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากลักษณะพิเศษของผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูงที่แตกต่างจากเรือนจำอื่น ๆ เพราะเป็นผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง มีอิทธิพล และมีฐานะทางการเงิน ประกอบกับการมีประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่เคยประสบกับตนเองในการถูกผู้ต้องขังร้องเรียน การถูกกลั่นแกล้งจากผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลในเรือนจำความมั่นคงสูง และจากเจ้าหน้าที่ด้วยกันเอง ซึ่งทำให้เกิดความลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของมัลลิการ์ เหมือนวงศ์ (2544) ที่พบว่า ปัจจัยด้านองค์การที่สัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุมรักษาการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความสับสนในบทบาท ความขัดแย้งในบทบาท การบริหาร ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และความสัมพันธ์กับผู้ต้องขัง ดังนั้นเมื่อไรก็ตามที่มีปัญหาในสถานที่ทำงานอาจนำไปสู่ความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งร้องเรียน ซึ่งมีผลต่อหน้าที่ความรับผิดชอบได้

การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ จะเห็นได้ว่าเป็นอันดับที่รองลงมา เนื่องจากเป็นเรือนจำความมั่นคงสูงเป็นเรือนจำขนาดใหญ่ที่ต้องควบคุมผู้ต้องขังจำนวนมาก ทำให้สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในการควบคุม คิดเป็นสัดส่วนเจ้าหน้าที่ 1 คนต่อผู้ต้องขังประมาณ 21-50 คน ในขณะที่อัตราส่วนมาตรฐานสากลอยู่ที่ 1 ต่อ 5 และอัตราส่วนตามมาตรฐานสำนักงานกพ. อยู่ที่ 1 ต่อ 10 ซึ่งเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้หลายเท่า นอกจากนี้ยังทำให้ความถี่ในการเข้าเวรยามมีความถี่มากกว่า ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความถี่ในการเข้าเวรยามของกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เว้น 1 วัน และเว้น 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 53.7 ซึ่งโดยปกติแล้ว เรือนจำความมั่นคงสูงควรมีความถี่ในการเข้าเวรยามที่ได้เว้นมากกว่า 3 วัน ในขณะที่เรือนจำความมั่นคงปานกลางและเรือนจำความมั่นคงต่ำส่วนใหญ่ได้เว้นประมาณ 5 วัน สะท้อนให้เห็นถึงความตรากตรำในการทำงานที่ส่งผลต่อสุขภาพของเจ้าหน้าที่

เมื่อพิจารณาถึงการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกายและสภาพจิตใจ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ และด้านสุขภาพ ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นได้จากประเด็นที่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ต้องขังมักหาโอกาสที่จะทำร้ายเจ้าหน้าที่ในระดับน้อย เพราะเรือนจำความมั่นคงสูงมีกฎระเบียบที่เข้มงวด ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูงหรือมีพฤติกรรมที่เป็นอันตราย

อาจใช้เครื่องพันธนาการ โดยเฉพาะการถูกตีตรวนเพื่อป้องกันการก่อเหตุร้ายหรือหลบหนี ดังนั้น แสดงให้เห็นว่า การดัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นอาวุธของผู้ต้องขังส่วนใหญ่ อาจนำไปใช้เพื่อ ป้องกันตัว หรือใช้ในการก่อเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มผู้ต้องขังด้วยกัน ไม่ใช่เป็นไปเพื่อการทำ ร้ายเจ้าหน้าที่เป็นหลัก แต่เมื่อไรก็ตามที่เจ้าหน้าที่เข้มงวดในการควบคุม อาจทำให้ผู้ต้องขังรวมตัว กันเพื่อต่อต้านหรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าหน้าที่ และเมื่อเกิดเหตุประท้วงหรือก่อความไม่สงบ เจ้าหน้าที่มักตกเป็นเป้าหมายของการถูกจับเป็นตัวประกัน ดังนั้นลักษณะการทำงานควบคุม ผู้ต้องขังในเรือนจำทำให้มีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ และการรับรู้ความเสี่ยง ด้านสภาพจิตใจที่อยู่ในอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาจากข้อมูลด้านสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่ที่หย่าร้างมีน้อยมาก จึงได้รับผลกระทบไม่มากนัก และความคิดเห็นที่มองว่าความเสี่ยง ในการทำงานไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าตอบแทนที่ได้รับอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นประเด็นเรื่องเงิน ค่าตอบแทนนั้น เนื่องจากโดยปกติแล้ว เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในเรือนจำได้รับเงินเพิ่มสำหรับ ตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการอยู่แล้วในอัตรา 2,000 บาทต่อเดือน จึงเห็นว่าควรมีการ พิจารณาเพิ่มเติมอัตราเงินค่าเสี่ยงภัยดังกล่าวให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ที่มี สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความเสี่ยงทั้งในด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านสุขภาพ ด้านชีวิตและ ร่างกายซึ่งเจ้าหน้าที่มีการรับรู้ความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก

ในขณะที่นำข้อมูลการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่มาเปรียบเทียบกับผลสรุปการ สัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำและผู้อำนวยการทัณฑสถาน พบว่า ผู้บริหารเรือนจำความมั่นคงสูง ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นอันดับท้าย ๆ โดยมองความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย และด้านสภาพจิตใจมากกว่าความเสี่ยงอื่น ๆ เนื่องจากผู้บริหารทำงานในเชิงนโยบาย ไม่ได้ลงไป ปฏิบัติหน้าที่คลุกคลีกับผู้ต้องขังโดยตรงเหมือนเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติ การรับรู้ความเสี่ยงของ ผู้บริหารจึงอาจจะไม่ตรงกับกรรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่

ส่วนที่ 2 มาตรการป้องกันความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ

จากการศึกษา พบว่า กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้เรือนจำ และทัณฑสถานถือปฏิบัติเพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ทั้งกรณีที ปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และกรณีที่มีเหตุร้าย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการ รับมือกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์แล้ว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการกำหนดมาตรการ ป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากผู้ต้องขังในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงด้านชีวิต และร่างกายเป็นสำคัญ ในขณะที่ความเสี่ยงด้านอื่น ๆ ยังไม่ค่อยได้ให้ความสำคัญมากนัก

โดยเฉพาะมาตรการด้านสุขภาพ ที่มุ่งให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ในการดูแล วางแนวทางป้องกัน ผู้ต้องขังเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่กระจายของโรคติดต่อ แต่สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ยังขาดมาตรการที่ชัดเจน มีเพียงแต่การตรวจสุขภาพประจำปีของเจ้าหน้าที่เท่านั้นที่ถือเป็นการตรวจสภาพร่างกายถึงความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ แต่มาตรการด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบไม่มีปรากฏมาตรการที่ออกมาอย่างชัดเจน

1. มาตรการที่เป็นการป้องกันความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย พบว่า กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดมาตรการสำคัญ ๆ ไว้ โดยพิจารณาจากสถานการณ์ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เคยเกิดเหตุขึ้นจริงในเรือนจำ ประกอบด้วย มาตรการป้องกันเหตุร้ายและวินาศกรรม ซึ่งกำหนดขึ้นมาเนื่องจากมีเหตุผู้ต้องขังของเรือนจำแห่งหนึ่งพยายามแหกหักหลบหนีจากที่คุมขัง โดยใช้ใบเลื่อยตัดซี่ลูกกรงห้องขัง เมื่อทำการตรวจสอบสถานที่ทั้งภายในและภายนอกเรือนจำพบอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนอยู่ตามบริเวณต่าง ๆ เช่น บริเวณหลังคาเรือนนอน และริมกำแพงภายนอกเรือนจำ นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ที่ปรากฏข่าวสร้างสถานการณ์และการก่อเหตุร้ายด้วยการลอบวางระเบิดตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ หลายแห่งรวมทั้งที่ทำการของส่วนราชการ ดังนั้น หากผู้ต้องขังสามารถนำอาวุธเหล่านี้มาใช้ก่อเหตุได้ย่อมนำไปสู่การสูญเสียหลายประการตามมา ซึ่งกรมราชทัณฑ์พิจารณาแล้วเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับสถานการณ์ฉุกเฉิน ในการป้องกันและระมัดระวังการเกิดเหตุร้าย จึงให้เรือนจำ/ทัณฑสถานดำเนินการตามมาตรการที่วางไว้ เช่น ให้จุดเฝ้าตรวจค้นผู้ต้องขังอย่างเข้มงวด ให้เจ้าหน้าที่เวรยามรักษาการณ์หมั่นตรวจตราบริเวณเรือนจำและแนวกำแพงภายในและภายนอก เพื่อป้องกันการลักลอบวางระเบิด ห้ามมิให้รถยนต์ทั้งของเจ้าหน้าที่และบุคคลภายนอกจอดใกล้แนวกำแพงเรือนจำ

2. มาตรการที่เป็นการป้องกันความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ พบว่า กรมราชทัณฑ์ไม่ได้มีการกำหนดมาตรการด้านสภาพจิตใจไว้อย่างชัดเจน จึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารเรือนจำเป็นหลัก จาก การสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำและผู้อำนวยความสะดวกทัณฑสถานเรือนจำความมั่นคงสูง ค่อนข้างให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ โดยการดูแลจัดสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน เช่น การจัดอาหารเลี้ยงเจ้าหน้าที่ การจัดสถานที่พักในช่วงเช้าเวร การพาไปทัศนศึกษา นอกสถานที่ ฯลฯ ซึ่งแล้วแต่แนวทางของผู้บริหารเรือนจำ

3. มาตรการที่เป็นการป้องกันความเสี่ยงด้านสุขภาพ พบว่า กรมราชทัณฑ์โดยกองบริการทางการแพทย์ ได้กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อตามสถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น มาตรการกรในการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่

ชนิดเอ (เอช 1 เอ็น 1) ทั้งการคัดกรองผู้ป่วยเพื่อแยกควบคุม การป้องกันตนเองจากการติดเชื้อ ทั้งการใส่หน้ากากป้องกัน การล้างมือ ฯลฯ ซึ่งขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้ มากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตามมีการกำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่งตรวจสอบสุขภาพ ประจำปีเจ้าหน้าที่เรือนจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4. มาตรการที่เป็นการป้องกันความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ พบว่า กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดมาตรการสำคัญ ๆ ไว้ดังนี้คือ มาตรการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนี และการปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังหลบหนี รวมทั้งมาตรการจู่โจมตรวจค้น ถือเป็นมาตรการที่กรมราชทัณฑ์ กำชับให้เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน มิให้ทุบตีหรือทำร้ายร่างกายผู้ต้องขัง และระมัดระวัง การกระทบกระทั่งกัน ในขณะที่ทำการจู่โจมตรวจค้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีร้องเรียนจาก ผู้ต้องขังและญาติเกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีกรณีที่กรมราชทัณฑ์ยังไม่มีแนวทางการช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม เช่น กรณีที่เจ้าหน้าที่ถูกถ่มน้ำลายจากการร้องเรียนจากการ ปฏิบัติหน้าที่ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่จู่โจมตรวจค้นเจอยาเสพติด ต้องมีการดำเนินคดีกับผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ที่กลับต้องเดินทางไปศาลเพื่อเป็นพยาน ฟ้องต่อศาลด้วยตนเอง และเมื่อเกิด ความผิดพลาดจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต เจ้าหน้าที่ยังต้องต่อสู้อย่างโดดเดี่ยว ทำให้ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่รับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบมากกว่าด้านอื่น ๆ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุม ผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส เงินเดือน และการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำ ความมั่นคงสูงที่มีเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P = .008^*$ และ $.002^*$) แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ชายและ หญิงมีการรับรู้ความเสี่ยงแตกต่างกัน ด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสุขภาพและด้านหน้าที่ ความรับผิดชอบ เพราะการปฏิบัติหน้าที่ในสภาพแวดล้อมของเรือนจำที่คุมขังผู้ต้องขังชายนั้น ผู้หญิงไม่ต้องเข้าเวรยามในเวลากลางคืน แต่การปฏิบัติหน้าที่ในเวลาปกติ การเข้าไปในพื้นที่ เรือนจำที่เต็มไปด้วยผู้ต้องขังชาย ย่อมทำให้รู้สึกว่าตนเองตกเป็นเป้าหมายได้ง่าย เพราะเพศภาพ ที่อ่อนแอกว่า รวมไปถึงความอ่อนแอของสภาพร่างกายที่อาจมีปัญหาด้านสุขภาพได้ง่ายกว่า และ ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบที่อาจเกิดความผิดพลาดได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ David Morrison (1990) ที่ศึกษาผลกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจจากการทำงานของเจ้าหน้าที่

เรือนจำ ที่ระบุว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำเพศชายจะมีปัญหาในคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่าเจ้าหน้าที่หญิง

ส่วนเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน เพราะยังมีการศึกษาสูงความต้องการโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงานย่อมมีมากขึ้น แต่สภาพการทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูงที่ยังเต็มไปด้วยความเสี่ยงภัย อาจบั่นทอนสภาพจิตใจในการทำงาน และเจ้าหน้าที่ที่มีระดับการศึกษาสูงทำให้มีความเข้าใจมากขึ้นถึงโอกาสที่จะเกิดปัญหาด้านสุขภาพจากการทำงาน จากการติดเชื้อโรคในเรือนจำ รวมทั้งโอกาสที่จะถูกร้องเรียนจากการปฏิบัติหน้าที่หากเกิดความผิดพลาด ซึ่งแตกต่างกับผลการศึกษาของ มัลลิการ์ เหมื่อนวงส์ (2544) ที่พบว่า ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำสายควบคุม และรักษาการณ์

ในขณะที่เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุ สถานภาพสมรส และเงินเดือนที่แตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านการทำงาน ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับ อายุราชการ สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประสิทธิภาพการทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง การอบรมทักษะด้านการควบคุม การอบรมด้านการจัดการความเสี่ยง ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม และความถี่ในการเข้าเวรยาม

พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุราชการ สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประสิทธิภาพการทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม และความถี่ในการเข้าเวรยามแตกต่างกัน มีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P = .002^*, .005^*, .012^*, .001^*$ และ $.001^*$) เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสาเหตุโดยทั่วไปของการประสบอันตรายจากการทำงาน สามารถแบ่งได้ 2 สาเหตุ (Gilmer, 1971, อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ ทิพย์ลัมย์, 2543, น. 3) คือ

1. การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Act) เป็นการกระทำที่เกิดจากตัวบุคคลชอบปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่ไม่ปลอดภัย ในที่นี้ คือ ความประมาทที่อาจเกิดจากความเคยชินในการปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ ความสนิทสนมกับผู้ต้องขังอันเป็นสาเหตุให้เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานได้ง่าย หรือเกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการทำงานที่ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติตนให้เหมาะสมได้

2. สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) เป็นสภาพแวดล้อมหรือสภาพการทำงานที่เป็นอันตรายซึ่งอาจทำให้ประสบอันตรายได้ เช่น สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังที่ไม่เหมาะสม มีเจ้าหน้าที่น้อยเกินไป หรือมีความถี่ในการเข้าเวรยามหรือปฏิบัติงานในแดนควบคุมเป็นระยะเวลานานซึ่งอาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้า และไม่ปลอดภัยได้ตลอดเวลา เพราะถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงจะมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในแดนควบคุมโดยปกติไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน และมีความถี่ในการเข้าเวรยามที่ได้เว้นสองวันหรือมากกว่าสองวัน แต่การทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำต้องทำงานโดยไม่มีวันหยุดพักผ่อนเหมือนข้าราชการพลเรือนทั่วไป เนื่องจากในวันหยุดราชการ วันหยุดนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ ต้องสับเปลี่ยนกันเข้าเวรยามทั้งในเวลากลางวันและเวลากลางคืน ดังนั้นจึงมีความคิดเห็นว่าการพักผ่อนไม่เพียงพอเพราะต้องเข้าเวรยามบ่อยในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ผ่องพรรณ วิโนจา (2544) ที่พบว่า ปัจจัยด้านภาระงานและความรับผิดชอบ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติขาดความชัดเจน การมีภาระงานสูงเกินไป ปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำวันมากเกินไปและค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานไม่เหมาะสมกับงาน มีผลต่อความเครียดของเจ้าหน้าที่

ในขณะที่เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีตำแหน่ง ระดับ การอบรมทักษะด้านการควบคุม และการอบรมด้านการจัดการความเสี่ยงที่แตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามทฤษฎีการรับรู้ความเสี่ยง (Risk Perception Theory) ที่เชื่อว่าการฝึกอบรมและการศึกษา ส่งผลต่อการวิเคราะห์ความเสี่ยงของแต่ละบุคคล (Kasperson, Jeanne X., Roger E. Kasperson, 2005)

ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง พบว่า ประสบการณ์ความเสี่ยงที่เคยประสบจากการควบคุมผู้ต้องขัง และช่องทางการรับรู้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .001^*$ และ $.001^*$) สอดคล้องกับแนวคิดของ David Morrison (1990) ที่ระบุว่า ปัญหาการเพิ่มจำนวนสูงขึ้นของผู้ต้องขังจนเกิดปัญหานักโทษล้นคุกส่งผลให้เจ้าหน้าที่เรือนจำเกิดความเครียด ทั้งภาระงานที่เพิ่มขึ้นและข้อจำกัดในการทำงาน ทำให้มีโอกาสประสบกับเหตุการณ์ก่อเหตุประท้วงหรือการก่อความไม่สงบในเรือนจำ ซึ่งแนวคิดเรื่องความปลอดภัยจากการทำงาน (วิสันติ เลหาอุดมโชค, 2546) เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่ง จากการสำรวจพบว่าผู้ที่ได้รับอันตรายจากการทำงานส่วนใหญ่มักขาดความเอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัย จึงก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายและชีวิตของตนเอง เพื่อนร่วมงานและทรัพย์สิน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจและปฏิบัติตามหลักความปลอดภัยโดยเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในเรือนจำได้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคงสูง ศึกษามาตรการหรือแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง และแสวงหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่ปฏิบัติงานในเรือนจำและทัณฑสถาน 3 แห่ง ประกอบด้วย 1) เรือนจำกลางบางขวาง จำนวน 99 คน 2) เรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 99 คน และ 3) ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง จำนวน 70 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 268 คน ได้แบบสอบถามกลับมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บัญชาการเรือนจำความมั่นคงสูง 3 แห่ง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่า t-test ค่า F-test และค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS สามารถสรุปผลการศึกษาเป็นภาพรวมได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการทำงานและปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง

เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 96.6 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 39.9 ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 78.7 สมรสแล้ว ประมาณครึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 50.7 ได้รับเงินเดือน 10,001-20,000 บาท และ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 64.9

ด้านการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่งงานด้านการควบคุม คือ ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ ร้อยละ 55.6 รองลงมา อยู่ในตำแหน่งนักทัศนศึกษา ร้อยละ 28.0 ส่วนงานด้านการแก้ไขมีไม่มากนัก คือ ตำแหน่งเจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพ ร้อยละ 9.3 ตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ ร้อยละ 2.2 รับราชการในระดับชำนาญงาน/ชำนาญการ ร้อยละ 77.6 และรับราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์มาเป็นระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี ร้อยละ 36.2

มีสัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังขณะควบคุมภายในเรือนจำ คิดเป็นอัตราส่วน เจ้าหน้าที่ 1 คน : ผู้ต้องขัง 21-50 คน ร้อยละ 41.0 มีประสบการณ์ทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง เป็นระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี ร้อยละ 67.9 เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เกินครึ่งหนึ่งคือ ร้อยละ 54.1 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขัง ส่วนที่เคยได้รับการฝึกอบรม เคยฝึกอบรมเพียง 1 ครั้ง ในช่วงแรกของการเข้ารับราชการ รวมทั้งไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการจัดการปัญหาความเสี่ยงเช่นเดียวกัน ร้อยละ 72.4 มีความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม ต่อวันไม่เกิน 8 ชั่วโมง ร้อยละ 53.7 มีความถี่ในการทำงานในการเข้าเวรยามในช่วงเวลากลางคืน เว้น 1-2 วัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การเข้าเวรยามของเจ้าหน้าที่ที่มีความตรากตรำ

ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขัง อันดับที่ 1 คือ มีภาวะเครียดจากการทำงานที่ตรากตรำ รองลงมาในอันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ มีปัญหาครอบครัวเพราะไม่มีเวลา และถูกผู้ต้องขัง ร้องเรียน อันดับที่ 4 คือ ติดโรคจากผู้ต้องขัง เช่น ไข้หวัด โรคผิวหนัง อันดับที่ 5 เคยถูกข่มขู่คุกคาม อันดับที่ 6 เคยถูกผู้ต้องขังทำร้ายร่างกาย และอันดับที่ 7 เคยถูกลงโทษทางวินัยจากความบกพร่องในหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง ในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 35.8 และร้อยละ 34.2 รับรู้เหตุการณ์เสี่ยงในการทำงานที่เกิดขึ้นจากการที่เพื่อนร่วมงานเคยประสบเหตุการณ์ และการรับรู้จากสื่อต่าง ๆ ส่วนกลุ่มที่ประสบเหตุการณ์เสี่ยงภัยด้วยตนเอง มีร้อยละ 28.2

ส่วนที่ 2 มาตรการหรือแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำ

กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นการกำหนดมาตรการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากผู้ต้องขังในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกายเป็นสำคัญ ในขณะที่ความเสี่ยงด้านอื่น ๆ ยังไม่ค่อยได้ให้ความสำคัญมากนัก โดยเฉพาะมาตรการด้านสุขภาพ ที่มุ่งให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ในการดูแล วางแนวทางป้องกันผู้ต้องขังเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่กระจายของโรคติดต่อ แต่สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ยังขาดมาตรการที่ชัดเจน มีเพียงแต่การตรวจสุขภาพประจำปีของเจ้าหน้าที่เท่านั้นที่ถือเป็นการตรวจสุขภาพร่างกาย

ถึงความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ แต่มาตรการด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบไม่มีปรากฏมาตรการที่ออกมาอย่างชัดเจน

ส่วนที่ 3 การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

ภาพรวมของระดับการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง สรุปได้ว่า อันดับที่ 1 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ อันดับที่ 2 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ และอันดับที่ 3 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย และอันดับที่ 4 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัญหาหนักโทษล้นคุกส่งผลให้หน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่มีมากและดูแลผู้ต้องขังไม่ทั่วถึง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$) (ตารางที่ 4.20) แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีอยู่มาก โดยเฉพาะประเด็นปัญหาหนักโทษล้นคุก ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังโดยตรง การดูแลที่ไม่ทั่วถึงและภาระงานที่มีมากทำให้เกิดปัญหาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะความผิดพลาดในการปฏิบัติงานอาจเกิดขึ้นได้โดยง่าย

ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เรือนจำเป็นแหล่งเชื้อโรคที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้โดยง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) (ตารางที่ 4.19) แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่มีอยู่ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะประเด็นเรื่องสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ ที่มีผู้ต้องขังอยู่กันอย่างแออัด ปัญหาการกำจัดขยะ การเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค เพราะขาดสุขลักษณะที่ดี ทำให้เป็นแหล่งเชื้อโรคและสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว เพราะการอยู่ใกล้ชิดกันตลอดเวลาระหว่างกลุ่มผู้ต้องขังด้วยกัน ประกอบกับภาระที่ตรากตรำในการเข้าเวรยามทำให้การพักผ่อนไม่เพียงพอส่งผลให้ติดโรคได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับความรู้จักป้องกันของเจ้าหน้าที่เองด้วย จึงเห็นว่าการติดโรคติดต่อกับผู้ต้องขังเพราะต้องทำงานคลุกคลีอยู่กับผู้ต้องขังตลอดเวลา นั้นอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกายโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้ต้องขังมักดัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นอาวุธ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) (ตารางที่ 4.17) แสดงให้เห็นว่า การดัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นอาวุธของผู้ต้องขังส่วนใหญ่ เอาไว้ใช้เพื่อป้องกันตัว หรือใช้ในการก่อเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มผู้ต้องขังด้วยกัน ไม่ใช่เป็นไปเพื่อการทำร้ายเจ้าหน้าที่เป็นหลัก แต่เมื่อไรก็ตามที่เจ้าหน้าที่เข้มงวดในการควบคุมอาจทำให้ผู้ต้องขังรวมตัวกันเพื่อต่อต้านหรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าหน้าที่ และเมื่อเกิดเหตุประท้วงหรือก่อความไม่สงบ เจ้าหน้าที่มักตกเป็นเป้าหมายของการถูกจับเป็นตัวประกัน ดังนั้นลักษณะการทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำทำให้มีโอกาสเกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ตลอดเวลา

ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ รู้สึกว่าความเสี่ยงในการทำงานไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าตอบแทนที่ได้รับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) (ตารางที่ 4.18) แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจที่มีไม่มากนัก โดยมีเพียงประเด็นเรื่องค่าตอบแทนที่เห็นว่ามีไม่คุ้มค่ากับการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง เพราะการต้องเข้าเวรยามและการทำงานที่ต้องเสียสละเวลาความสุขส่วนตัวซึ่งทำให้การพักผ่อนไม่เพียงพอ ส่วนในการถูกข่มขู่คุกคามนั้นอาจมีบ้างแต่ไม่มากนัก ทำให้ความวิตกกังวลเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยหรือความเสี่ยงอันตรายอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส เงินเดือน และการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P = .008^*$ และ $.002^*$) ในขณะที่เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุ สถานภาพสมรส และเงินเดือนที่แตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการทำงาน ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับ อายุราชการ สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประสิทธิภาพการทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง การอบรมทักษะด้านการควบคุม การอบรมด้านการจัดการความเสี่ยง ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม และความถี่ในการเข้าเวรยาม พบว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีอายุราชการ

สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง ความประมาท ความถี่ในการทำงานในแดนควบคุม และความถี่ในการเข้าเวรยามแตกต่างกัน มีการรับรู้ ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P = .002^*$, $.005^*$, $.012^*$, $.001^*$ และ $.001^*$) ในขณะที่เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงที่มีตำแหน่ง ระดับ การอบรมทักษะ ด้านการควบคุม และการอบรมด้านการจัดการความเสี่ยงที่แตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง พบว่า ประสบการณ์ความเสี่ยงที่เคยประสบจากการควบคุมผู้ต้องขัง และช่องทางการรับรู้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .001^*$ และ $.001^*$)

ส่วนที่ 5 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำ

จากการสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรมและผู้อำนวยการทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง พบว่า ผู้บริหารเรือนจำความมั่นคงสูงส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานบริหารเรือนจำความมั่นคงสูงมาหลายแห่ง ซึ่งมองว่าการบริหารงานในเรือนจำความมั่นคงสูงมีความยากกว่าเรือนจำทั่วไป โดยสะท้อนถึงสภาพปัญหาการควบคุมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะปัญหาการควบคุมผู้ต้องขังที่เกิดจากสภาพทางกายภาพ โครงสร้างเรือนจำที่สร้างมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้ยากต่อการปรับปรุงพื้นที่ให้เหมาะสมกับการควบคุมผู้ต้องขังโทษสูง เจ้าหน้าที่ที่ขาดประสบการณ์ และความเครียดในการปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง มีอิทธิพล ซึ่งผู้บริหารเรือนจำทั้งหมดมองความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกายและความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจมาเป็นอันดับแรก ๆ และด้านสุขภาพเป็นอันดับรองลงมา ส่วนด้านหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นอันดับท้าย ๆ ซึ่งเห็นว่าต้องให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของบุคลากรเป็นสำคัญ นโยบายส่วนใหญ่จึงเน้นไปที่การดูแลเจ้าหน้าที่เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และการปฏิบัติตามมาตรการที่กรมราชทัณฑ์กำหนดขึ้นโดยเคร่งครัดเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยการป้องกันที่ดีที่สุดคือการซักซ้อมแผนเป็นประจำจะทำให้เจ้าหน้าที่มีความพร้อมและสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

ด้านนโยบายของกรมราชทัณฑ์

1. กรมราชทัณฑ์ควรจัดให้มีหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดปัญหาการ ถูกกลั่นแกล้งหรือเกิดคดีความจากการปฏิบัติหน้าที่จากการร้องเรียนของผู้ต้องขัง
2. กรมราชทัณฑ์ ควรวางแผนทางร่วมกับเรือนจำความมั่นคงสูงทุกแห่ง เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงทั้งในด้านชีวิตและร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสุขภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีความชัดเจน และให้เรือนจำความมั่นคงสูงนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง
3. กรมราชทัณฑ์ ควรจัดโปรแกรมการอบรมเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อพัฒนาทักษะในการจัดการปัญหาความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทักษะในการหาข่าว และเทคนิคในการป้องกันตัว จิตวิทยาการเจรจาต่อรองเมื่อถูกจับเป็นตัวประกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน
4. กรมราชทัณฑ์ควรออกแบบโครงสร้างเรือนจำความมั่นคงสูง และระบบเทคโนโลยีในการควบคุมผู้ต้องขังให้มีความทันสมัยเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานควบคุมผู้ต้องขังในแดนมีความปลอดภัยสูงสุด
5. กรมราชทัณฑ์ควรพิจารณาเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการพลเรือน (ค่าเสี่ยงภัย) ให้กับเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงให้มีความเหมาะสม
6. กรมราชทัณฑ์ควรมีการจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

ด้านการบริหารงานของเรือนจำ

1. ผู้บริหารเรือนจำ ควรสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ โดยพิจารณาค่าตอบแทน และให้รางวัลกับเจ้าหน้าที่ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงตรง ซื่อสัตย์สุจริต
2. ผู้บริหารเรือนจำควรจัดบริการตรวจสุขภาพให้กับเจ้าหน้าที่อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อตรวจเช็คความพร้อมของสภาพร่างกาย และมีการให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพของเจ้าหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น

3. เรือนจำความมั่นคงสูงควรมีการให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่มีประสบการณ์เป็นพี่เลี้ยงคอยกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติงานใหม่เพื่อคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังระหว่างเรือนจำความมั่นคงสูง กับเรือนจำความมั่นคงปานกลาง และเรือนจำความมั่นคงต่ำ
2. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรการป้องกันความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังให้ครอบคลุมความเสี่ยงทุกด้าน

รายการอ้างอิง

หนังสือ

- กรมราชทัณฑ์. (2541). *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ*. นนทบุรี: ม.ป.พ.
- กรมราชทัณฑ์, สำนักทัณฑ์วิทยา. (2554). *ประมวลมาตรการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง*.
นนทบุรี: ส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง
- สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์, กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย. (2553).
การพัฒนารูปแบบและกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์.
กรุงเทพฯ: บริษัทบพิศการพิมพ์.
- อารี เพชรผุด. (2536). *มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

บทความ

- จิตรลดา ชิมเจริญ. (มกราคม-มิถุนายน 2554). การบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยใน
การทำงานของพนักงานกรณีศึกษา : สายการผลิตรถเข็นสแตนเลส. *วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 5, (1):68.
- สุดสงวน สุธีสร. (มีนาคม 2547). อาชีพที่เสี่ยงภัย. *จุลสารอาชญาวิทยา*, 1, (1):80-81.

วิทยานิพนธ์

- ขงขวัญ ปาละกุล. (2550). *การรับรู้ความเสี่ยงและขวัญในการทำงานกับพฤติกรรมการทำงาน
ของตำรวจจราจร กองบังคับการตำรวจนครบาล 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, คณะศิลปศาสตร์,
สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
- จิรวัดณ์ ศรีเทพ. (2553). *การรับรู้นโยบายและพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานของ
พนักงานฝ่ายผลิต บริษัท ช.มหาอจ จำกัด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, คณะบริหารธุรกิจ.

- ชลด น้อยเผ่า. (2544). *การจัดการภาวะเสี่ยงของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลมหาราชนคร เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล.
- ชัยวัฒน์ ทิพย์ลัมย์. (2543). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมเขตจังหวัด ฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์.
- ณัฐวี ปานมาก. (2552). *ผลกระทบของความรุนแรงจากเหตุการณ์ความไม่สงบและการรับรู้ ความเสี่ยงจากการทำงานที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในงาน ออามัยโรงเรียนในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาพยาบาลสาธารณสุข.
- ทำนอง ดวงศิริ. (2545). *ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ต่อผลกระทบของปัญหาวิกฤตินักโทษล้น เรือนจำ : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำความมั่นคงสูงในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริหารงานยุติธรรม.
- นภาพร มัทย์พงษ์ถาวร. (2543). *การรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ของคนงานก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม.
- บัญชา เข็มทอง. (2548). *การรับรู้การบริหารความปลอดภัยและพฤติกรรมด้านความปลอดภัยใน การทำงาน ของพนักงานส่วนผลิต บริษัท เฟืองฟูอนันต์ จำกัด*. วิทยานิพนธ์ปริญญา โทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, คณะบริหารธุรกิจ.
- บัณฑิต ชาวสุธรรม. (2545). *การตัดสินใจจับกุมผู้กระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์สะท้อนขวัญของ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ประจำสถานีตำรวจนครบาล กองบังคับการตำรวจ นครบาล 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะศิลปศาสตร์, สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม.
- เป็รื่อง ศรีอินทร์. (2540). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการราชทัณฑ์เรือนจำกลาง คลองเปรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์, โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา, สาขาพัฒนาสังคม.

- ผ่องพรรณ วิโนจา. (2544). *ความเครียดและพฤติกรรมเผชิญความเครียดของเจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว.
- พรทิพย์ พึ่งศักดิ์. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยง ความสามารถในการปฏิบัติงาน กับความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน ศูนย์สุขภาพชุมชนเขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาพยาบาลสาธารณสุข.
- ไพฑูรย์ วิเศษศิริ. (2545). *ปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคงสูง*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ ศาสตร์, สาขาการบริหารงานยุติธรรม.
- มัลลิการ์ เหมือนวงศ์. (2534). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำ สายควบคุมรักษาการณ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาสังคมสงเคราะห์ ในกระบวนการยุติธรรม.
- ศิรสา จรัสสุมิยากร. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและการรับรู้ความเสี่ยงกับ ความเครียดในการทำงาน กรณีศึกษาพนักงานฝ่ายช่างที่ทำงานเป็นกะของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, คณะศิลปศาสตร์, สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.

เอกสารอื่นๆ

- กรมราชทัณฑ์, กองแผนงาน. (2555). *สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ*. (อัดสำเนา).
- นิภากร หนูพันธ์. (2550). *อิทธิพลของปัจจัยด้านงานและการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่มีต่อความเครียดของเจ้าพนักงานเรือนจำของเรือนจำในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม.

- ประภาส ไชยวงศ์. (2547). *ความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางเชียงใหม่*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, คณะพัฒนาศึกษา, สาขาพัฒนาศึกษา.
- ปิยะ ประดับมุข. (2550). *ขวัญในการปฏิบัติหน้าที่ของเรือนจำกลางบางขวาง*. ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารจัดการ.
- พุดพัฒนา ทวีศักดิ์โรจน์. (2552). *การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวาง*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริหารงานยุติธรรม.
- ยุทธศักดิ์ ทองประพันธ์. (2546). *สาเหตุการกระทำผิดวินัยผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- วิสันติ เลหาอุดมโชค. (2546). *แนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน*. เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ.
- วิสุทธิ ศิริรัตน์. (2547). *คุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, คณะพัฒนาศึกษา, สาขาพัฒนาศึกษา.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กรมราชทัณฑ์. (2555). *ประวัติความเป็นมาของกรมราชทัณฑ์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://www.correct.go.th>
- John Yargo. (2012). *Prison Guard Dangers*. Retrieved November 15, 2012, from http://www.ehow.com/list_5992393_prison-guard-dangers.html

Books

- Agnew, R., & Cullen, F. T. (2003). *Criminological Theory, Past to Present*. Los Angeles (CA): Roxbury Publishing Company.
- Athearn, J.L. (1981). *Risk and Insurance*. Minnesota: West Publishing Company.

- Cheek, F. (1984). *Stress management for correctional officers and their families*.
College Park, MD: American Correctional Association.
- Greene, M.R. (1977). *Risk and Insurance*. Minnesota. Ohio: South Western Publishing.
- Heinrich, H.W. (1959). *Industrial accident prevention : a scientific approach* (4th ed.).
McGraw-Hill.
- Hornby, A. S. (2000). *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. London: Oxford
University Press.
- Kasperson, Jeanne X., and Kasperson, Roger E. (2005). *Social Contours of Risk:
Volume I : Publics, Risk Communication and the Social* (Earthscan Risk
in Society). Earthscan Copyright.
- Leslie, Fairweather. (2000). *Prison Architecture: Policy, Design and Experience*. Oxford:
Architectural Press.
- Micieli, Joseph. (2008). *Stress and the Effects of Working in a High Security Prison*.
National Criminal Justice Publishing.
- Morrison, David. (1990) .*The effects of job design on mental and physical well-being in
prison officers*. Criminology Research Council.
- Roumasset, J.A. (1979). *Risk, University and Agricultural Development*. Cincinnati:
South-Western Publishing Co.
- Sinead, Regan (2009). *Occupational Stress and Coping among Prison Officers
Occupational Stress and Coping among Irish Prison Officers:
An Exploratory Examination* Greenhouse Press 1.

Articles

- Armstrong, G. S., & Griffin, M. L. (2004). Does the job matter? Comparing correlates of
stress among treatment and correctional staff in prisons. *Journal of Criminal
Justice*, (32):578-592.

- Aziz, D., Levine, A. J., Sieber, K., Schulte, P., & Steenland, K. (1997). Incidence of Tuberculosis Infection Among New York State Prisons Employees. *American Journal of Public Health, (87)*:2012-2014.
- Bradley, R. G., & Davino, K. M. (2002). Women's perception of the prisons environment : When prison is The safest place I have ever been. *Psychology of Women Quarterly, (26)*:351-359.
- Barton, M., Hogan, L., & Lambert, E. G. (2004). The nature of work-family conflict among correctional staff : An exploratory examination. *Criminal Justice review, (29)*:145.

ภาคผนวก

สำนักงานกิจการยุติธรรม
OFFICE OF JUSTICE AFFAIRS
Engineered for Good Justice

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่อง “การรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง
ของเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง”

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท คณะสังคม
สังเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความเสี่ยง
และการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำ
ความมั่นคงสูง มาตรการหรือแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ปัจจัยที่มี
ความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำ
ความมั่นคงสูง ตลอดจนแนวทางในการจัดการกับปัญหาความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังของ
เจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูง

จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านกรรณกรกรอกข้อมูลในแบบสอบถามนี้ครบทุกข้อ
ตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่านเพื่อจะได้นำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อไป ขอรับรอง
ว่าข้อมูลเหล่านี้จะไม่ทำให้เกิดความเสียหายใด ๆ แก่ท่าน ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน
มา ณ โอกาสนี้

เนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านการทำงาน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ
ความมั่นคงสูง

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติ
หน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านการทำงาน

6. ตำแหน่ง

☐ 1. เจ้าพนักงานราชทัณฑ์	☐ 2. นักสังคมสงเคราะห์
☐ 3. นักจิตวิทยา	☐ 4. นักทัศนวิทยา
☐ 5. เจ้าพนักงานฝึกอบรมวิชาชีพ	☐ 6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. ระดับ

☐ 1. ปฏิบัติการ/ปฏิบัติงาน	☐ 2. ชำนาญการ/ชำนาญงาน
☐ 3. ชำนาญการพิเศษ/อาวุโส	

8. ระยะเวลารับราชการในกรมราชทัณฑ์.....ปี.....เดือน

9. สัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในการควบคุมภายในเรือนจำ เจ้าหน้าที่เรือนจำ 1 คน ต่อผู้ต้องขัง.....คน

10. ประสบการณ์ทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูงปี.....เดือน

11. ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการควบคุมผู้ต้องขังหรือไม่

☐ 1. เคย จำนวน.....ครั้ง	โปรดระบุหลักสูตร/โปรแกรมที่เข้าอบรม.....
☐ 2. ไม่เคย	

12. ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการปัญหาความเสี่ยงหรือไม่

☐ 1. เคย จำนวน.....ครั้ง	โปรดระบุหลักสูตร/โปรแกรมที่เข้าอบรม.....
☐ 2. ไม่เคย	

13. ความเคยชินในการปฏิบัติหน้าที่ทำให้ท่านเกิดความประมาทในขณะทำงาน

☐ 1. ใช่	☐ 2. ไม่ใช่

14. ระยะเวลา (ความถี่)ในการทำงานในแดนควบคุม จำนวน.....ชั่วโมง ต่อวัน

15. ความถี่ในการเข้าเวรยาม

☐ 1. เว้นหนึ่งวัน	☐ 2. เว้นสองวัน
☐ 3. เว้นมากกว่าสองวัน	

16. ความถี่ในการซักซ้อมแผนป้องกันเหตุร้ายของเรือนจำ/ทัณฑสถาน

☐ 1. ไม่เคยเลย	☐ 2. นาน ๆ ครั้ง	☐ 3. เป็นประจำ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยง

17. ท่านมีประสบการณ์ด้านความเสี่ยงใดบ้างในการควบคุมผู้ต้องขัง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. ถูกทำร้ายร่างกาย
- 2. ถูกข่มขู่คุกคาม
- 3. ติดโรคจากผู้ต้องขัง เช่น ไข้หวัด โรคผิวหนัง
- 4. มีภาวะเครียดจากการทำงานที่ตรากตรำ
- 5. มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวเพราะไม่มีเวลา
- 6. ถูกผู้ต้องขังร้องเรียน
- 7. ถูกลงโทษทางวินัยจากความบกพร่องในหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง
- 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

18 ช่องทางที่ได้รับรู้เหตุการณ์เสี่ยงในการทำงานที่เคยเกิดขึ้น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. ประสบเหตุด้วยตนเอง
- 2. เพื่อนร่วมงานประสบเหตุ
- 3. การรับรู้จากสื่อ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ข่าวหนังสือพิมพ์
- 4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูงซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดโดยใช้มาตราวัดความคิดเห็นแบบ Likert Scale แบ่งการรับรู้ความเสี่ยงออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย
2. การรับรู้ความเสี่ยงด้านจิตใจ
3. การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ
4. การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การรับรู้ความเสี่ยง	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านชีวิตและร่างกาย					
1. ลักษณะการทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำทำให้มีโอกาสเกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ตลอดเวลา					
2. อุบัติเหตุเกิดขึ้นบ่อยครั้งจากการทำงานควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ					
3. การระงับเหตุการณ์ผู้ต้องขังทะเลาะวิวาททำให้ถูกลูกหลงบาดเจ็บ					
4. ผู้ต้องขังมักดัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้เป็นอาวุธ					
5. ผู้ต้องขังมักหาโอกาสที่จะทำร้ายเจ้าหน้าที่					
6. เมื่อเกิดเหตุประท้วงหรือก่อความไม่สงบเจ้าหน้าที่มักตกเป็นเป้าหมายของการถูกจับเป็นตัวประกัน					
7. หากเจ้าหน้าที่เข้มงวดในการควบคุมอาจทำให้ผู้ต้องขังรวมตัวกันเพื่อต่อต้านหรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าหน้าที่					

การรับรู้ความเสี่ยง	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีอาวุธเพื่อใช้ในการป้องกันตนเองจากการถูกทำร้ายร่างกายตลอดระยะเวลาที่ทำงานในแดนควบคุม					
9. เจ้าหน้าที่ที่ถูกทำร้ายไม่ค่อยได้รับการดูแลจากหน่วยงานและขาดการช่วยเหลือ					
ด้านจิตใจ					
1. เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ					
2. รู้สึกท้อแท้กับภาระงานที่ตรากตรำ					
3. ต้องเผชิญกับความเครียดและตกอยู่ในอันตรายตลอดเวลา					
4. ต้องเผชิญกับการถูกข่มขู่ คุกคามจากการทำงานภายในเรือนจำ					
5. พักผ่อนไม่เพียงพอเพราะต้องเข้าเวรยามบ่อย					
6. วิดกกังวลเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยในการทำงานของตนเอง					
7. รู้สึกว่าความเสี่ยงในการทำงานไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับค่าตอบแทนที่ได้รับ					
8. มีปัญหาขัดแย้งกับครอบครัวเพราะไม่มีเวลาดูแลคนในครอบครัว					
9. ต้องการการดูแลด้านสภาพจิตใจ					
ด้านสุขภาพ					
1. สภาพแวดล้อมของการทำงานในเรือนจำไม่ถูกสุขลักษณะ					
2. เรือนจำเป็นแหล่งเชื้อโรคที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้โดยง่าย					

การรับรู้ความเสี่ยง	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. มักติดโรคติดต่อกับผู้ต้องขังในเรือนจำเพราะต้องทำงานคลุกคลีกับผู้ต้องขังตลอดเวลา					
4. การทำงานในเรือนจำตลอดเวลาทำให้ขาดการดูแลสุขภาพของตนเอง					
5. เจ้าหน้าที่เรือนจำมักไม่ค่อยได้ใส่ใจกับการดูแลสุขภาพ					
6. บรรยากาศการทำงานไม่สร้างแรงจูงใจให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
7. เจ้าหน้าที่มักมีปัญหาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ					
8. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในแดนควบคุมเป็นระยะเวลานานทำให้สุขภาพร่างกายเสื่อมถอยลง					
9. หน่วยงานมักให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังแต่ละเลยการดูแลสุขภาพของเจ้าหน้าที่					
ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ					
1. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ มักถูกร้องเรียนจากผู้ต้องขัง					
2. การปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาของเจ้าหน้าที่กลับถูกกลั่นแกล้ง					
3. การควบคุมผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลทำให้ทำงานด้วยความยากลำบาก					
4. การดำเนินคดีกับผู้ต้องขังที่กระทำผิดอาญาขึ้นอีกในเรือนจำ เช่น ค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่เรือนจำที่จับกุมได้ต้องต่อสู้คดีอย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับความช่วยเหลือ					

การรับรู้ความเสี่ยง	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ปัญหานักท่องเที่ยวล้นคุกส่งผลให้หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่มีมากและดูแลผู้ต้องขังไม่ทั่วถึง					

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง

1. ท่านคิดว่าระบบการควบคุมผู้ต้องขังควรมีแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในด้านต่างๆต่อไปนี้อย่างไร

1.1 ด้านชีวิตร่างกาย

.....

.....

1.2 ด้านจิตใจ

.....

.....

1.3 ด้านสุขภาพ

.....

.....

1.4 ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

.....

.....

1.5 ด้านอื่นๆ

.....

.....

ขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน

1. อายุปัจจุบัน.....ปี
2. ประวัติการศึกษา
 - 2.1 ปริญญาตรี.....
 - 2.2 ปริญญาโท.....
 - 2.3 ปริญญาเอก.....
3. ระยะเวลารับราชการในกรมราชทัณฑ์.....ปี.....เดือน
4. ประสบการณ์ทำงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูงปี.....เดือน
5. ท่านเคยดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถานใดบ้าง
 - 5.1.....
 - 5.2.....
 - 5.3.....
 - 5.4.....
 - 5.5.....
6. ท่านเคยมีประสบการณ์ด้านความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขัง เช่น การก่อเหตุประท้วงการทำร้ายเจ้าหน้าที่ การแหกหักหลบหนีหรือไม่ (บรรยายเหตุการณ์ สาเหตุเกิดจากอะไรบ้าง ขั้นตอนการดำเนินการเมื่อเกิดเหตุ และมีวิธีประเมินสถานการณ์ความรุนแรงอย่างไร)
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. ท่านประสบปัญหาใดบ้างในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ในฐานะผู้บริหารเรือนจำ ท่านคิดว่าการรับรู้ความเสี่ยงในการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูง ทั้ง 4 ด้าน มีอะไรบ้าง ด้านใดมีความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่

8.1 การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย

.....

.....

8.2 การรับรู้ความเสี่ยงด้านจิตใจ

.....

.....

8.3 การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ

.....

.....

.....

8.4 การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าการปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำมีปัญหาความเสี่ยงด้านใดมากที่สุด (ทั้งกรณีการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อเจ้าหน้าที่ ปัญหาด้านมาตรการไม่ครอบคลุม ไม่ชัดเจน มีปัญหาในการนำไปปฏิบัติ, ปัญหาด้านเครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอ หรือไม่มีคุณภาพ ฯลฯ)

.....

.....

.....

.....

.....

10. ท่านมีนโยบายในการบริหารเรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุดอย่างไร (ทั้งในด้านอาคารสถานที่ ระบบการรักษาความปลอดภัย ความพร้อมของอาวุธเครื่องมืออุปกรณ์ การฝึกอบรม หรือฝึกซ้อมแผนป้องกัน ฯลฯ)

.....

.....

.....

.....

11 ปัจจุบันเรือนจำ/ทัณฑสถานของท่านมีการวางแผนป้องกันเหตุร้ายอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

12. ท่านคิดว่าระบบการควบคุมผู้ต้องขังควรมีแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ
ต่อไปนี้อย่างไร

12.1 ด้านชีวิตร่างกาย

.....

.....

.....

.....

.....

12.2 ด้านจิตใจ

.....

.....

.....

.....

.....

12.3 ด้านสุขภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

12.4 ด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

.....

.....

.....

.....

.....

12.5 ด้านอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

สำนักงานกิจการยุติธรรม
OFFICE OF JUSTICE AFFAIRS
Engineered for Good Justice

ประวัติการศึกษา

ชื่อ-สกุล	นายฐิติพันธุ์ มนุจันทรภัท
วัน/เดือน/ปีเกิด	28 เมษายน 2513
วุฒิการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำแหน่ง	เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ อาวุโส
สถานที่ทำงาน	สำนักผู้ตรวจราชการกรม กรมราชทัณฑ์

ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ ในระดับชำนาญงาน/ชำนาญการ มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี ในด้านการควบคุมผู้ต้องขังมีอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประมาณ 1 : 21-50 คน มีประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง ไม่เกิน 10 ปี มีความถี่ในการเข้าเวรยามวัน 1-2 วัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทักษะด้านการ ควบคุมผู้ต้องขังและทักษะด้านการจัดการปัญหาความเสี่ยง ช่องทางการรับรู้ความเสี่ยง ร้อยละ 35.8 และ ร้อยละ 34.2 รับรู้ความเสี่ยงได้จากเพื่อนร่วมงานที่เคยประสบเหตุ และการรับรู้จากสื่อต่าง ๆ ส่วนการรับรู้ความเสี่ยงด้วยตนเอง มีร้อยละ 28.2 เมื่อพิจารณาถึงมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงของกรมราชทัณฑ์ พบว่าส่วนใหญ่เป็นการกำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย เป็นสำคัญ ในขณะที่ความเสี่ยงด้านอื่น ๆ ยังไม่มีปรากฏ มาตรการที่ออกมาอย่างชัดเจน ทั้งมาตรการด้านสุขภาพ มาตรการด้านสภาพจิตใจและด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ สำหรับภาพรวมของระดับการรับรู้ความเสี่ยงของเจ้าหน้าที่ในการ ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ ความมั่นคงสูงมีการรับรู้ความเสี่ยงในระดับมาก พบว่า อันดับที่ 1 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) อันดับที่ 2 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพ อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) และอันดับที่ 3 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกาย อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$)และอันดับที่ 4 คือ การรับรู้ความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) จากการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้ความเสี่ยง พบว่า เพศและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยด้านการทำงานกับการรับรู้ความเสี่ยง พบว่า อายุราชการ สัดส่วน เจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง ประสบการณ์ทำงานในเรือนจำความมั่นคงสูง ความถี่ในการทำงานในแดน ควบคุม และความถี่ในการเข้าเวรยามแตกต่างกัน มีการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยแวดล้อมด้านความเสี่ยงกับการรับรู้ความเสี่ยง พบว่า ประสบการณ์ ความเสี่ยงที่เคยประสบจากการควบคุมผู้ต้องขัง และช่องทางการรับรู้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับการรับรู้ความเสี่ยงโดยรวม และจากการสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำมีความเห็น ตรงกันว่าการบริหารงานในเรือนจำความมั่นคงสูงมีความยาก โดยเฉพาะปัญหาการควบคุม ผู้ต้องขังที่เกิดจากสภาพโครงสร้างเรือนจำที่สร้างมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้ยากต่อการปรับปรุง พื้นที่ให้เหมาะสมกับการควบคุมผู้ต้องขังโทษสูง เจ้าหน้าที่ที่ขาดประสบการณ์ และความเครียดใน การปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง มีอิทธิพล ซึ่งผู้บริหารเรือนจำทั้งหมดมอง ความเสี่ยงด้านชีวิตและร่างกายและความเสี่ยงด้านสภาพจิตใจมาเป็นอันดับแรก

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือกรมราชทัณฑ์ ควรกำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงให้มีความชัดเจน และให้เรือนจำความมั่นคงสูงนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง ควรมีการอบรมพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในเรือนจำความมั่นคงสูง กรมราชทัณฑ์ควรออกแบบโครงสร้างเรือนจำความมั่นคงสูง และระบบเทคโนโลยีในการควบคุมผู้ต้องขังให้มีความทันสมัย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานควบคุมผู้ต้องขังในแดนมีความปลอดภัยสูงสุด และควรพิจารณาเพิ่มอัตราเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการพลเรือน (ค่าเสี่ยงภัย) ให้กับเจ้าหน้าที่เรือนจำความมั่นคงสูงให้มีความเหมาะสม และควรจัดให้มีหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดปัญหาการ ถูกกลั่นแกล้งหรือเกิดคดีความจากการปฏิบัติหน้าที่จากการร้องเรียนของผู้ต้องขัง

Abstract

The present study, "Risk Perception of Correctional Officers in Maximum Security Prisons", is a survey research which aims at examining the perception of risks of Correctional Officers in carrying out their duties in maximum-security prisons and the measures to prevent such risks as well as identifying factors which affect correctional officer's perception. Questionnaires were used to collect data from correctional officers working in three maximum-security prisons, namely Bangkwang Central Prison, Klong Prem Central Prison and Central Correctional Institution for Drug Addicts. The total respondents of 268 were received. In addition, in-depth interviews were conducted with prison governors of the aforementioned prisons. Statistics used in this study to analyze the relations between variables include Percentage, Mean, Standard Deviation and the analysis of T-Test, F-Test and Pearson's Correlation. These analyses were conducted through the SPSS program. Research findings were as follows:

The majority of correctional officers in maximum-security prisons were male, between 31-40 years of age and already married. Their salaries were between 10,001-20,000 baht. They graduated with bachelor's degree; worked as correctional officers at 'expert' level; and had work experience of less than 10 years. In addition, they worked in the areas where the ratio between staff and prisoners was 1:21-50. Their work experience in maximum-security prisons was less than 10 years and the majority had never been trained of any skill relevant to prisoner control and risk management. Their rotation to work inside accommodation areas were less than 8 hours per day. On the other hand, their night shift rotation was every 1-2 day frequent. Factor which induced risks was the infrequent trainings for the execution of riot prevention plan. The risks perceived by correctional officers were (1) work stress, (2) family issue, (3) prisoners' complaints, (4) disease infection, (5) being threatened, (6) physical abuse by prisoners and (7) discipline issues, respectively. 35.8% and 34.2% of staff were made aware of risks by their colleagues and by other channels respectively. Only 28.2% reported that they had noticed those risks by themselves.

Overall, the levels of risk perception were presented in order (high to low) as follows:

1. risk perception on work responsibility was 'high' ($\bar{X} = 3.90$);
2. risk perception on health was 'high' ($\bar{X} = 3.60$)
3. risk perception on life and physical safety was 'high' ($\bar{X} = 3.50$); and
4. risk perception on psychological was 'moderate' ($\bar{X} = 3.33$).

When testing the hypotheses, such personal variables as gender and education were found significantly affecting risk perception of staff (sig. = 0.05). For work experience, the perception of those who had different lengths of service, worked in the areas with different staff-inmate ratio, negligence, frequency of rotation to accommodation areas and frequency of rotation for night-shift work were significantly different (sig. = 0.05). For risk experience factor, both prior experience and channels inducing perception had a positive impact on risk perception at a significant level (sig. = 0.05). From the interviews, all prison governors agreed that managing maximum-security prisons were difficult especially where physical conditions of the prisons were poor and staff were inexperienced and full of stress. These prison administrators gave priority to the risk of life and physical safety and the risk of mental condition respectively.

Recommendations from this study were:

The Department of Corrections should clarify measures to prevent risks and at the same time encourage prisons to effectively implement them. Staff in maximum-security prisons should be properly trained for necessary skills. The Department should also modernize the physical conditions of maximum-security prisons and equip them with effective technology partly to minimize direct contacts between staff and prisoners. In addition, extra allowances shall be given as an incentive for staff in maximum-security prisons. Also, coordination with relevant agencies shall be made to assist staff when they are falsely accused or when there are complaints by prisoners.